52 OLDAL

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

Ára 4 dinár

Szerkesztőség és kiadóhivatal
SZUBOTICA
ZMAJ JOVIN TRG 8
Telefonok
Kiadóhivatal 8-58
Szerkesztőség 5-10, 8-52

Előfizetési ár belföldön
negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinár
Megjelenik
minden nap, hétfőn és
ünnep utáni napokon is

XXX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1929. JULIUS 14.
VASÁRNAP

188. SZÁM

KÖNYVTÁRÁBÓL

Pán-Európa

A világsajtót élénken foglalkoztatja Briandnak az a hatásos gesztusa, amellyel a páneurópai gondolatot a pacifista ideológia üvegházából a gyakorlati külpolitika napfényére hivja.

A lapok természetesen pártállás és világnézlet szerint különbözőkép méltatják a történelmi jelentőségü tervet és a szélső jobboldal ugy Franciaországban, mint Németországban az Európai Egyesült Államok eszméjének diszkreditálására törekszik. Az *Echo de Paris* szerint minden kisérlet, amely a nemzetek kibékülésére irányul, meg fog törni Németország makacsságán. A német ultranacionalista lapok viszont megállapitják, hogy Briand kezdeményezése nem egyéb, mint manöver Franciaország európai hegemóniájának biztositására. Ezzel szemben Sauerwein lapja, a *Matin* rendkivüli jelentőséget tulajdonit annak a körülménynek, hogy az Európai Egyesült Államok terve, amely eddig csak magánjellegü szervezetek fantasztikusnak látszó ideálja volt, most a kormányok hivatalos politikájának tengelyébe került. A *Matin* az európai piacok egységesitésében, a kontinens tőkeforrásainak összekapcsolásában és az egyes államok biztonságának garantálásában jelöli meg azokat a főbb feladatokat, amelyek Briand koncepciójával kapcsolatban rendezésre várnak. A *Petit Journal* hangsulyozza, hogy az Európai Egyesült Államok eszméje ép ugy felszinen fog maradni, ahogy Kellog háboruellenes paktumának kérdése nem került le a napirendről, mig meg nem oldódott. A Kellog-paktum aláirásával a hadviselt államok ratifikálták a locarnói békét, most pedig Briand iniciativája valamennyi európai állam Locarnóját késziti elő.

A legérdekesebb azonban a francia külügyminisztérium félhivatalos lapjának, a *Temps*-nak kommentárja, amelynek különösen az a negativuma jellemző, hogy Briand célkitüzése nem akar fenyegetőzés lenni semmiféle nemzetközi szervezkedés vagy más kontinens ellen.

A francia külpolitika egyrészt az angol rezsimváltozás, másrészt az amerikai adósságrendező egyezmény problémájának kiéleződése folytán igen nehéz helyzetbe jutott. Baldwin helyett Macdonald és Chamberlain helyett Henderson azt jelenti, hogy a Quai d'Orsay-nak az európai politikában viselt irányitó szerepét csorba érheti. Macdonald a kormányalakitási megbizás elnyerése után azt hangoztatta, hogy Anglia nem fog továbbra is statisztáskodni a kontinens nemzetközi viszonyainak szabályozásában. A legutóbbi négy évben a francia befolyás ütötte rá bélyegét az európai diplomáciára és ha a Népszövetség őszi ülésszakán a béke szelleme erősebb lendületet venne, ezt a világ közvéleménye a munkáspárti kormány ingerenciájának tulajdonitaná, ami a francia presztizs szempontjából nem kivánatos. A leszerelési konferenciák kudarca és sok egyéb, a világbéke érdekeivel sorosan összefüggő konkrét javaslat balsikere ahhoz az érához füződik, amelyben a vezénylést Chamberlain Briandnak engedte át. Locarnó után jött Thoiry, de Thoiryt nyomon követte Livornó, a tulságos német-francia barátkozás ellensulyául. Amikor aztán ismét összekovácsolódott a francia-angol megegyezés, Briand leszállott a locarnói pátosz olimpusi felhői közül és hogy a leszerelési hajlandóság hiányát megokolja, ujból a német veszélyt festette a falra. A Young-tervezet elfogadása a francia külpolitikát lényegesen tehermentesitette és Briand elérkezettnek látja az időt arra, hogy Európát saját énjének tudatára ébressze, annál is inkább, mert az Európai Egyesült Államok sürgetésével megelőzheti a békepolitikájáért népszerü Macdonald-kormányt az uj módszerek hirdetésében.

Megkönnyiti Briand számára a páneurópai gondolat hivatalos képviseletét az a hangulat, amelyet Franciaországban az amerikai adósságok rendezésének esedékessége keltett. Amerika a francia nép szemében szivtelen uzsorás, horgasujju Shylock, aki egy font hust akar kivágni áldozata melléből. A hitelező csak addig kiméletlen, mig adóssá nem válik. A franciák mint hitelezők elintézték dolgukat a németekkel és ami szentimentalizmust ezen a téren elmulasztottak, azt most mind adósi minőségükben pótolják ki. — Amerika kizsákmányolja, gyarmatává sülyeszti Európát, fogjunk össze és elsősorban a vámfalak lebontásával védekezzünk ellene! — olyan jelmondat ez, amely iránt az amerikai adósságokat sinylő francia nép fokozott fogékonyságot tanusit.

Önkéntelenül is segitségére siet Briandnak Harrison amerikai szenátor, aki az amerikai vámtarifa körül megindult vitában kijelentette, hogy a külföldön még sohasem volt olyan nagy az elkeseredés az Egyesült Államokkal szemben, mint most, amikor az uj vámtarifatételek az egész világot az Egyesült Államok ellen hangolják. Végül Briand páneurópai állásfoglalásának pszichológiai alátámasztására szolgál az az idegenkedés, amellyel a franciák azt a tényt fogadták, hogy Macdonald mint kinevezett miniszterelnök mindenekelőtt az amerikai nagykövettel bocsátkozott beható tárgyalásokba.

A francia külügyminisztérium sulyt helyez annak kidomboritására, hogy az Európai Egyesült Államok propagálásának nincs éle Amerika ellen s hogy az a locarnói és genfi politika logikus folytatása Európa gazdasági életének szanálása céljából. Azonban az európai népek szorosabb gazdasági együttmüködésének szükségessége nem mai keletü és az angol kormányváltozásnak, továbbá az amerikai adósságrendező egyezmény körüli bonyodalomnak kellett közbejönnie, hogy Briand gróf Coudenhove Kalergi Richárd Pán-Európáját reális külpolitikai programmá approbálja.

Gazdasági okok vezetik a franciákat az Európai Egyesült-Államok propagálására

A franciák meg akarják szabaditani Európát az egyre sulyosabbá váló amerikai gazdasági nyomás alól — Egy beográdi diplomata nyilatkozata

Beogradból jelentik: A *Bácsmegyei Napló* munkatársának a napokban alkalma volt egy diplomatával beszélgetnie, aki a külföldi sajtónak azokat a hireit, amelyek *Briand* francia külügyminiszternek az *Európai Egyesült-Államok* megteremtésére vonatkozó akcióját ismertették, minden tekintetben megerősitette. Informátorunk a következőkben jellemezte a franciák legujabb nagy külpolitikai akcióját:

— A szövetségközi adósságok kérdése a francia bel politikai helyzetet teljesen felboritotta. A francia parlamentben hetek óta lázas viták folynak, *a közhangulat pedig teljesen Amerika ellen fordult.* A dollárok hazája, amely egykor oly népszerü volt Párisban, most a legvadabb támadások tárgya és az ellenzék ezt a közhangulatot kihasználva, akarja most a *Poincaré*-kormányt megbuktatni. Tiz év előtt Páris elmerült az amerikai zászlók erdejében, a napokban megtartott *Indenpendance day* alkalmával azonban Páris már nem tüzte ki az merikai lobogókat. Tiz év előtt Amerika a szövetségesek kimerithetetlen municiós- és emberraktára volt, ma fenyegető és kérlelhetetlen imperializmus központja. Az utóbbi tiz év alatt Amerika óriási gazdasági fejlődésen ment keresztül és a mai Amerika *már mázsás erővel nehezedik az európai gazdasági életre.* A világ aranykészletének a fele az amerikai bankok kincsestárába vándorolt. A newyorki tőzsdén naponta 8—10 millió papir cserél gazdát átlag tiz milliárd dinár értékben. Amerika vagyonosodási statisztikája olyan ugrásszerü fejlődést mutat, ami az európai verseny minden eddigi méretein is tultesz. A kamat Amerikában nagyon olcsó, hogy a bankbetétek egy év alatt 29 milliárd dollárról 60 milliárd dollárra emelkedtek. *Amerikában csökkentik az adókat*, az európai államok pedig roskadoznak a sulyos adók alatt. *Amerika egyetlen rekord termése teljesen tönkreteheti az európai agrárállamok gabonaárait.* Amerika sokkal több autót exportál, mint amennyit Európa épit, telepeinek villamos energiája pedig egymagában véve sokkal több, mint a világ energiaforrásai együttvéve.

Az amerikai kapitalizmus megakarja hóditani Európát

— A friss, *kitünően szervezett amerikai kapitalizmus célbavette az öregedő Európát és a világuralomban vele osztozkodni akar. Még pedig nem katonával, hanem a pénz láthatatlan erejével. *Amerika Európából gyarmatot akar csinálni,* vagyis arra kényszeriteni, hogy Európa iparcikkeket és gyarmatárukat vásároljon Amerikától. Az Unió most mérhetetlen gazdagságának a fokozására uj védvámtarifát léptet életbe, amely az európai államok exportlehetőségeit a minimumra csökkenti. Az amerikai prohibiciós törvény már amugy is válságba döntötte a francia pezsgő és bortermelést, amelynek nemrég még Amerika volt a legjobb piaca. *Az uj vámtarifa ellen eddig huszonhárom nemzet tiltakozott, azonban Amerika csak a vállát vonta ezekre a tiltakozásokra.* Hallhatók már olyan francia hangok is, amelyek azt követelik, hogy *Európa kezdjen vámháborut Amerika ellen.*

— A tisztán gazdasági természetü sérelmeken kivül, most politikai sérelmek is napirendre kerülnek. *Franciaország nem tudja megbocsátani az amerikai szenátusnak, hogy a versaillesi békét nem ratifikálta.* Franciaország ugyanis abban a reményben irta alá a békét, hogy ugy Amerika, mint Anglia garantálni fogják Franciaország jelenlegi határait, azonban ezt eddig sem Anglia, sem Amerika nem tette meg. *Wilson* megigérte, hogy ratifikálni fogja a versaillesi békét, azonban Wilsont megbuktatta a szenátus és a ratifikálásra ismét nem került a sor. És ez az Amerika, most kiméletlenül, brutálisan be akarja hajtani a franciákon a győzelem árát. Nem csoda, ha a francia politikai közvélemény gyülölete mindinkább Amerika ellen fordul. A francia közvéleménynek ez a pálfordulása igen figyelemreméltó. A franciák *már* nem a *németeket*, hanem az amerikaiakat gyülölik. A franciák most már uj formulát találtak ki és ehhez ragaszkodik: *»Ha Németország nem fizet, akkor mi sem fizetünk Amerikának.«* Franciaország mintha már belenyugodna abba, hogy Németország nem fog fizetni és ellenállását immár Amerika felé szervezi meg.

A francia közvélemény az Európai Egyesült Államokért

— A francia közvélemény a veszedelmet most már a tengeren tulról érzi és Amerika roppant erejével szemben figyelme egyszerre Európa ujjászervezésére irányul. A publicisták már látják a kivénhedt és elaggott Európát, amint a gazdasági fejlődés végzetszerü törvényei folytán, mint az egykor virágzó Hollandia és Spanyolország, egy uj, nyugatról előretörő félelmetes gazdasági hatalomnak adja át a helyét. Ugy érzik, hogy elérkezett a huszonnegyedik óra, amikor *»hands off«*-ot kiáltanak az Egyesült Államoknak. Soha még annyira aktuális nem volt az Európai Egyesült Államok megteremtésének a szüksége és hangoztatása, *mint most.* A *mult héten egymás után* három politikai nyilatkozat hangzott el ebben az irányban. A francia kereskedelemügyi miniszter, *Bonnefous*, Amerika vámpolitikával szemben az európai államok tömörülését és a vámtarifák egységesitésének szükségességét hangoztatja. Ugyanezt mondotta *Loucheur* az egyik gazdasági szervezet bankettjén. Ő is meg akarja szüntetni a gazdasági határokat és egy nagy gazdasági vámegységbe vonni a kontinenst. *Daladier* pedig, a francia radikális párt vezére, *Besan-*

Lapunk mai száma a „Habostorta“ melléklettel együtt 52 oldal

conban felállitotta azt a tételt, hogy *vagy megteremtik az Európai Egyesült Államokat, vagy pedig Európa Amerika pénzügyi igája alá kerül. »Egyesülés, vagy rabszolgaság«* adta ki a jelszót a francia radikális vezér.

— Amerika ellenséges magatartása, valamint a *Macdonald*-kormány külpolitikai tervei bizonyos francia körökben az *izoláltság* veszedelmének a megérzését váltotta ki. A franciák nem ok nélkül kérdik, hogy Európa gazdasági megszervezésében számithatnak-e Anglia támogatására, vagy pedig a tervezett Európai Egyesült Államoknak a szövetkezett angol-amerikai imperializmussal kell-e majd megküzdenie.

Kölcsönös angol-amerikai és francia vádaskodások

— Párisban azt is tudják nagyon jól, hogy az angolok is gyülölik az amerikaiakat. Az angol nagy petroleumvállalatok nagyon érzik az amerikai petroleumvállalatok kiméletlen harcát. A petroleum piacok megszervezése és az imperializmus karöltve járnak. Az angol petroleumérdekeltségek azzal vádolják az amerikai kormányt, hogy a venezuelai felkelést is az amerikaiak szitották. Londonban az angol munkanélküliség problémájának a megoldását abban látják, ha Amerika egy időre haladékot adna az angol adósságok visszafizetésére. Amerika sem marad azonban adós a válasszal és azt mondja, ha az amerikaiak nem támogatták volna Franciaországot, valamint Angliát a világháboruban, akkor ma mindenütt a porosz csizma uralkodna. Azt mondják az amerikaiak, ha Anglia jobban takarékoskodna, akkor nem volna munkanélküliség és ha a Derby-napon Angliában nem dobnának ki millió fontokat, akkor már sokkal közelebb lennének a munkanélküliség problémájának a megoldásához. Ezeket a kölcsönös vádaskodásokat hasábokon keresztül lehetne folytatni.

— Az angol-amerikai ellentétet az uj munkáspárti kormány azonban nem akarja a világ legnagyobb kapitalista hatalma ellen kihasználni, ellenkezőleg *keresi az Amerikával való megegyezést.* Teszi pedig ezt nemcsak azért, mert az angol-amerikai gyülöletben az angol nacionalizmus egyik formáját látja, hanem azért is, mert egy esetleges angol-amerikai flottaegyezménnyel a tengeri és a szárazföldi leszerelés ügyét véli előmozditani, aminek az első következménye az angol budget kiadási tételeinek csökkentése és az angol munkanélküliség megoldása lenne. A franciák nagyon jól tudják, hogy más most a helyzet, mint *Chamberlain* alatt volt és *Macdonald nem fogja a franciák politikáját minden tekintetben támogatni.* A magára hagyott francia politika igy mindinkább keletre fordul és itt igyekszik hatalmát az amerikai-angol szövetkezettel szemben kiépiteni.

Meg lehet-e valósitani az Európai Egyesült Államokat?

— Nehéz azonban Európát egy gazdasági harcban Amerika ellen felvonultatni. Európa még olyan gyenge, hogy a saját lábán nem tud megállni. Ma Franciaország, annak ellenére, hogy pénzének a vásárlási ereje megromlott, mégis kénytelen gyapotot, rezet, petroleumot, olajat Amerikából behozni. Itt van azonban az európai vámsorompók kérdése. Aki ehhez a kérdéshez hozzányul, annak herkulesi munkára kell vállalkoznia. A csehszlovák nagyipar és a román, valamint a jugoszláv mezőgazdasági termelés, a német kémiai ipar *a körömszakadtáig fogja védeni a saját egyéni érdekeit.* Nemzetközi karteleket lehet létrehozni, azonban egy egész világrészt közös nevezőre hozni nem igen lehet. *Az európai államok között a vámsorompókat ledönteni nem lehet.* Ezt a nagy problémát megoldani csak ugy lehet, ha az európai államok között olyan atmoszféra alakul ki, amely lehetővé teszi, hogy az összes államok őszinte, barátságos érzésekkel üljenek le a zöld asztalhoz és egymáson segitve teremtik meg az Európai Egyesült Államokat, ha erre majd szükségük lesz.

A borzalmak pincéje

Nyolc megcsonkitott férfi- és női holttestet találtak egy szófiai mozi pincéjében

Szófiából is jelentik: Az egyik belvárosi mozgóképszinház épületének pincehelyiségében az ott dolgozó munkások borzalmas leletre bukkantak.

Néhány centiméternyire a pince padozata alatt egymás hegyén-hátán oszlásnak induló emberi testrészek hevertek.

Minden egyes emberi végtagra földhányás volt boritva, a fejek és törzsek pedig valamivel mélyebben zsákokba voltak elásva.

A leletről nyomban értesitették a rendőrséget, ahonnan bizottság szállt ki a helyszinre. A törvényszéki orvosok megállapitották, hogy

nyolc férfi és nő holtteste hevert napokig a pince alatt.

Egyes testrészeket vegyvizsgálatnak vetettek alá és kideritették, hogy a csontokban és a bélrendszerben nagymennyiségü arzén van, ugyhogy nyilvánvaló, hogy

a szerencsétlen embereket előbb arzénnel megmérgezték, azután feldarabolták a hullákat és az elhagyatott helyen elásták.

A hullák személyazonossága mindeddig nem sikerült megállapitani, hogy minden jel arra mutat, hogy

politikai tömeggyilkosságról van szó.

A meggyilkoltnak minden valószinüség szerint a macedon nacionalista szervezet tagjai, akiket társaik tettek el láb alól. A nyomozást a szófiai rendőrség nagy apparátussal folytatja.

Két repülőgép indult el Párisból az Atlanti óceán átrepülésére

Két lengyel pilóta megszakitás nélkül, két francia repülő pedig két szakaszban akarja megtenni az utat Newyorkig

246 óráig volt megszakitás nélkül a levegőben az Angelino

Párisból jelentik: A le bourgeti repülőtéren szombatra virradó egész éjjel mozgalmas az élet.

Egyszerre két repülőgép készült startra, hogy átrepüljék az Atlanti Oceánt.

Az egyik a *»Pilsudszky tábornagy«*, amelyel *Idzikovszky* és *Kubala* lengyel pilóták egyenesen Newyorkba akarnak eljutni, a másik a *»Kérdőjel«* *Costes* és *Bellente* francia pilóták repülőgépe, akik szintén Newyorkba készülnek, de az utat két szakaszban akarják megtenni és az első szakasz az Azori szigetekig terjed. Ugy a lengyel, mint a francia pilóták egyszer már megkisérelték az Atlanti Oceán átrepülését, azonban akkor az angol partokról visszatértek.

A Kérdőjel reggel 5 óra 30 perckor startolt és délnyugati irányt vett. 6 óra 35 perckor a repülőgép átrepült Tours városa felett, 7 óra 30 perckor pedig Bordeauxtól délnyugatra látták. A repülőgép fél 10-kor átrepült a biscayai öböl spanyol partján lévő Santander felett és az azori szigetek felé repült tovább. A repülőgépen elsőrendüen felszerelt rádióállomás van, amelynek segitségével állandó összeköttetésben áll a francia rádióállomásokkal.

A Kérdőjel startját megelőzően

a Pilsudszky tábornagy nevü repülőgép már hajnali 4 óra 45 perckor szállt fel

és északnyugati irányban tünt el. Az indulás óta a lengyel repülőgépről nem érkezett hir, bár szintén nagy rádióállomása van.

Newyorki jelentés szerint

az Angelino, amellyel Mendel és Reinhard pilóták tizenegy nappal ezelőtt Culwer City repülőteréről startoltak s azóta állandóan a levegőben voltak, péntek délután 2 óra 15 perckor a benzinszállitó repülőgép pilótájának ügyetlensége folytán leszállásra kényszerült.

A repülőgép állandóan a levegőben vette fel tudvalevőleg a benzinkészletet és péntek délután a benzin átvétele közben a felette keringő repülőgép surolta az Angelino szárnyát, amely megrongálódott. A kényszerleszállás simán ment végbe.

A pilóták összesen 246 óra, 42 perc és 32 másodpercig voltak megszakitás nélkül a levegőben,

mig az eddigi világrekord 172 óra volt. A leszállás után a repülőket orvos vizsgálta meg és megállapitotta, hogy

a két pilóta fizikai ereje nem mutatott abnormis igénybevételt.

Összesen 21.600 kilométer utat tett meg a repülőgép, amelynek motorja jó állapotban van.

Emberhalál a kocsmában

Emberölésért egy évi börtönre itéltek egy ljutovói legényt

A szuboticai törvényszéken szombaton tárgyalta *Latinovics* Milán tanácselnök büntetőtanácsa a szándékos emberöléssel vádolt *Szaulics* Vecó és a sulyos testi sértéssel vádolt *Macskovics* Sztipán ljutovói, illetve tavankuti legények bünügyét. A vádirat szerint Szaulics ez év március 25-ikén *Peics* Jocó ljutovói kocsmájában késsel fejbeszurta *Peics* Sztipán *hatvanegy éves tavankuti gazdálkodót, aki még a helyszinén belehalt sérülésébe.* Macskovics másodrendü vádlott ellen az volt a vád, hogy botjával ráütött Peics Sztipán fejére, amikor az már szurt sebével az asztalra bukott és ráütött Peics süketnéma fivérére Peics Bélára, aki megtámadott testvérének segitségére sietett.

A két vádlott közül *Szaulics* Vécó március 27-ike óta vizsgálati fogságban van, a másodrendü vádlott azonban nincs letartóztatásban és most tölti ki katonai szolgálatát Szmederevóban. A tárgyaláson a vádat dr. *Matics* Alekszandar államügyész képviselte, az elhalt hozzátartozóinak képviseletében dr. *Vujics* Milán jelent meg, mig a két vádlott védelmet dr. *Gavanszki* Alekszandar és dr. *Singer* Béla ügyvédek látták el.

Szaulics Vécó vádlott kijelentette, hogy nem érzi magát bünösnek. Elmondotta, hogy 1929 március 25-ikén hétfőn egy ünnepnapon több barátjával, köztük Macskovics Sztipán másodrendü vádlottal betértek Peics Jocó ljutovói kocsmájába. Amikor belépett a helyiségbe akkor már ott tartózkodott Peics Sztipán tavankuti gazdálkodó nagyobb társasággal. A vádlott és társai leültek egy asztalhoz és nyugodtan iddogáltak, de nem voltak részegek. Ekkor odament Peics és igy szólt:

— Te megverted az én fiamat, kérj bocsánatot.

A vádlott nem válaszolt az öreg megjegyzésére mire az odament az asztalhoz, ahol egy zsák volt és ugy tett, mintha a zsákot akarná felvenni, de kivett belőle egy ugynevezett zsupverőt és azzal a vádlott jobb szeme alá vágott. Erre a vádlott elővette zsebkését és szurt. A kést önvédelemből használta.

A második vádlott kihallgatása után a bíróság több tanut hallgatott ki. Ezek között a legérdekesebb volt *Peics* Béla süketnéma kihallgatása. A süketnéma tanu fivérével, Ivánnal jelent meg a birói asztal előtt, aki tolmácsolta annak jelbeszédét. A süketnéma jelekkel mutatta az esemény lefolyását, ugy ahogy a többi tanu elmondotta. A bíróság kihallgatta még *Szkenderovics* Sztipant és *Kiszely* Sztevan vasuti pályaőrt. A tanuk kihallgatása után dr. *Jeremics* Riszto törvényszéki orvos terjesztette elő az orvosi látleletet a sérülésről. A szurás olyan erős volt, hogy áthatolt a koponyacsonton és összeroncsolta az agyvelőt.

Ezzel véget ért a bizonyitási eljárás és a perbeszédekre került a sor. Dr. *Matics* államügyész fenntartotta a vádat és bizonyitva látta az ölési szándékot azzal, hogy a vádlott a fején szurta meg Peicset, holott, ha ártalmatlanná akarta volna tenni, elég lett voln a karját megszurni. A szurás rendkivül nagy erővel történt ugyanannyira, hogy a kés pengéje behatolt az agyvelőbe. A másodrendü vádlottal szemben szintén fenntartotta, sőt kiszélesitette a sulyos testi sértés vádját, amennyiben a tanuvallomásokból kiderül, hogy nemcsak a halálosan megsebesült Peicsre sujtott botjával, hanem annak fivérére, Peics Bélára is. Kérte a biróságot, hogy mondja ki bünösnek mindkét vádlottat.

Gavanszki Alekszandar és dr. *Singer* Béla védők beszédei után a bíróság kihirdette az itéletet, amely szerint Szaulics Vécót bünösnek mondotta ki halált okozó sulyos testi sértés vétségében és az enyhitő körülmények figyelembevételével egy évi börtönre itélte, amiből három és fél hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett. A másodrendü vádlottat testi sértés vétségében mondotta ki bünösnek a bíróság és tizenötnapi fogházra itélte. Dr. *Matics* Alekszandar ügyész és az elsőrendü vádlott felebbeztek az itélet ellen, mig a másodrendü vádlott megnyugodott az itéletben. A bíróság egyben kimondotta, hogy az itéletnek jogerőre való emelkedéséig Szaulics Vécót szabadlábra helyezi, ami azonnal meg is történt.

ABÁCSMEGYEI NAPLÓ-RA

bármelyik naptól kezdve lehet előfizetni s az előfizető részesül a könyvkedvezményekben

ELIDA

Selyemfényü a haja

ha Elida Shampooval ápolja. Az egészséges hajnak, ha tiszta, saját fénye van. Az Elida Shampoo-nál alaposabban a hajat semmi sem tisztithatja. A valódi selyem fényét adja. Nem az erőszakolt csillogást csodálja meg a világ, hanem a természetes, egyenletes hajfényt. Szódatartalmu szerek a hajat tompává és törékennyé teszik. Az Elida Shampoo szavatoltan szódamentes.

A selyem lazasága, — a selyem lágysága, — a selyem fénye az Elida Shampoo eredményei.

ELIDA SHAMPOO

A királyi család augusztusban Zagrebba érkezik

Őfelsége a báni palotában fog kihallgatásokat tartani

Zagrebeből jelentik: A Novoszti jelenetése szerint

Mária özvegy román királyné és leánya Ileana hercegnő Salzburgba utaztak.

Román udvari körökből származó értesülés szerint

a királyné és leánya Salzburgban találkozni fog egy német hercegge!, akit Ileana hercegnő férjének szemeltek ki.

Az özvegy román királyné és leánya Salzburgból a napokban térnek vissza Blédbe. Blédbe várják egyébként a jövő hét elején I. Mihály román királyt és apját, Károly extrónörököst is.

Károly herceg Blédben fog először találkozni királlyá lett fiával.

Diplomáciai körökben hangsulyozzák, hogy ez a találkozás is annak a bizonysága, hogy Károly herceg a trónra való minden igényéről lemondott.

Blédből érkező jelentések szerint a román királyi család tagjainak elutazása után

Alekszandar király és Mária királyné Őfelségeik a királyi családdal Zagrebba utaznak,

ahol hosszabb ideig fognak tartózkodni. A királyi család a brezovicai érseki kastélyban fog lakni, míg a kihallgatásokat Őfelsége a zagrebi báni palotában tartja meg.

Miután a király zagrebi tartózkodását hosszabb időre tervezik, Zagrebba fog utazni *Zsivkovics* Petár miniszterelnök, valamint több külföldi követ is.

A királyi család valószinüleg augusztus első felében érkezik Zagrebba és két hetet fog ott tölteni.

Titokzatos merényletterv Henderson angol külügyminiszter ellen

Két ismeretlen ember interjukérés ürügye alatt közel akart férkőzni Hendersonhoz és amikor nem sikerült, revolverrel fenyegetőztek

Londonból jelentik: Az angol fővárosban óriási feltünést kelt, hogy

Henderson külügyminiszter ellen pénteken délután merényletet kíséreltek meg.

A külügyminiszternek a *Westminster* kerületben lévő szállodai lakásán

két ismeretlen ember jelent meg, akik mindenáron beszélni akartak a külügyminiszterrel,

mondván, hogy fontos interjut akarnak tőle kérni **külföldi lapok részére**

A gyanusan viselkedő két embert nem engedték a külügyminiszter elé, mire egyikük revolvert vett elő zsebéből

és azzal játszadozva így szólt:

— *Jól van, majd később találkozom vele.*

A szálloda igazgatósága azonnal értesitette a rendőrséget, ahonnan detektiveket küldtek ki, hogy fokozott éberséggel ügyeljenek *Henderson* külügyminiszter személyére. Az eset, amelynek körülményeit még nem tisztázták, igen nagy feltünést kelt Londonban.

A szuboticai ipartestület tizenkétórás munkaidőt követel

Az ipartestület szerint az iparosok reggel hattól este nyolcig tarthatják nyitva műhelyüket

A szuboticai ipartestület szakosztályai az utóbbi napokban az uj záróra rendelettel kapcsolatos kérdésekről tanácskoztak. Az ipartestület vezetősége megállapitotta, hogy a kisiparosok üzletei és üzemei az uj záróra szabályrendelet alapján naponta tizenkét óra hosszat tarthatók nyitva és ennek értelmében kérni fogják a bácskai tartományi főispánt, hogy ezt a rendelkezést léptesse életbe Szuboticán.

Az ipartestület ebben a kérdésben csak elvi jelentőségü döntést hozott, minthogy hivatalos megkeresés a hatóságok részéről még nem érkezett az ipartestülethez. A döntés szerint Szuboticán azokat az ipari üzemeket, amelyek nem foglalkoznak élelmiszerek árusitásával, tizenkét óra hosszat lehet majd nyitva tartani és pedig reggel hat órától tizenkettőig és kettőtől nyolc óráig. Az élelmiszereket árusitó ipari üzemek reggel öt órától délig és fél négytől fél kilenc óráig, mig a fodrász és borbély üzemek reggel hat órától tizenkettőig és kettőtől kilenc óráig lesznek majd nyitva. A borbélyok és élelmiszerárusitó ipari üzemek eszerint tizenhárom óráig tarthatók nyitva, de természetesen csak abban az esetben, ha a hatóságok magukévá teszik ezt az inditványt.

Az ipari üzemekben dolgozó munkások körében nagy elégedetlenséget keltett a munkaadóknak ez az elvi jelentőségü döntése. Az ipari munkások nem tiltakoznak az ellen, hogy az üzemek tizenhárom vagy akár több órát is dolgozhassanak naponta, csak azt követelik, hogy egy munkást napi nyolc-kilenc óránál tovább ne foglalkoztassanak.

A bácskai tartományi főispán, mint értesülünk, a jövő hét folyamán fog hivatalosan kérdést intézni a munkaadók és munkások szervezeteihez és a kapott válaszok figyelembevételével fogják azután az uj záróra rendelet végleges szövegét elkészíteni.

Elrendelték a vizsgálati fogságot a bánáti bizonyitványhamisitók ellen

A vádtanács helybenhagyta a vizsgálóbiró végzését

Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék vizsgálóbirája befejezte a vizsgálatot a bánáti bizonyitványhamisitások ügyében. Mint ismeretes, Cseszterег és Molin községekben hamis bizonyitványokat állitottak ki amerikai utlevelek részére.

Dr. *Baltics* Ninkó beogradi tartományi főispán rövid idővel ezelőtt bizalmas értesitést kapott, hogy Cseszterег és Molin községekben hamis községi bizonyitványokat állitottak ki olyan személyek részére, akik Délamerikába akartak utazni és az utlevél megszerzéséhez szükségük volt az illetőséget és vagyoni állapotukat igazoló községi bizonyitványra. A főispán azonnal elrendelte a vizsgálatot és a vizsgálat lefolytatásával *Bikár* Mirkó jásatomicsi főszolgabirót bizta meg. A főszolgabiró megszerezte a vármegyeház irattárában azoknak a névsorát, akik 1928. és 1929. években ezekben a községekben az utlevélkérvényhez szükséges községi bizonyitványt kaptak. Ezekkel az adatokkal felszerelve a főszolgabiró először Cseszteregre utazott, ahol megállapitotta, hogy azok a személyek, akik községi bizonyitványt kaptak, sohasem laktak a községben. Ezeket a bizonyitványokat *Dungyerszki* Franja községi jegyző és *Héger* Ferdinánd községi biró irták alá. Bikár főszolgabiró innen Molinra utazott, ahol ugyanazt állapitotta meg. A főszolgabiró részletesen átvizsgálta a két község errevonatkozó ügykezelését és megállapitotta, hogy ebben a névsorban olyanok is szerepelnek, akik nemcsak, hogy nem laktak sohasem a községben, de sohasem tartózkodtak a beogradi tartomány területén. A vizsgálat lefolytatása után Dungyerszki Franja cseszteregi jegyzőt, Héger Ferdinánd cseszteregi birót, Nataros Zlatoje molini jegyzőt és Gemmel Ferenc molini birót felfüggesztették állásuktól, a bünügy iratait pedig áttették a becskereki államügyészséghez.

Mult hó 21-ikén a becskereki ügyészség rendeletére letartóztatták Dungyerszki Franja jegyzőt, aki kihallgatása alkalmával beismerő vallomást tett és elmondotta, hogy a bizonyitványokat Brankován Cséda becskereki kivándorlási ügynöknek adta el. Dungyerszki vallomása alapján az ügyészség elrendelte Brankován letartóztatását is. Miután Dungyerszki jegyző a hamisitásokat hivatalos minőségben követte el, a becskereki törvényszék az uj korrupciós törvényre való hivatkozással a bünügy iratait áttette a noviszadi törvényszékhez és a letartóztattakat átkisértette a noviszadi ügyészség fogházába.

Papricsics Milán, a noviszadi törvényszék vizsgálóbirája kihallgatta a letartóztattakat, akik beismer

ték a terhükre rótt bünc selekményeket. A vizsgálóbiró mindkettőjük ellen elrendelte a vizsgálati fogságot. A vizsgálati fogságot elrendelő végzés ellen Dungyerszki Franja ügyvédje dr. Mogin Szlávkó, Brankován Cséda pedig dr. Aradszki Mita utján felfolyamodást jelentett be a vádtanácshoz és kérték óvadék ellenében való szabadlábra helyezésüket.

A felfolyamodást a vádtanács szombaton elvetette és igy a letartóztatottak továbbra is vizsgálati fogságban maradnak.

Meggyilkolta apósát és anyósát egy csongrádi gazdálkodó

A gyilkos menekülés közben megmérgezte magát

Szentesről jelentik: Csongrádon az elmultév juniusában rejtélyes körülmények között meggyilkolták *Sipos* Lajosnét, egy ottani gazdálkodó feleségét. A gyilkosságot *Kovács* Mihály, az áldozat veje fedezte fel és ő tett jelentést a csendőrségnek azzal, hogy gyanuja szerint anyósát annak férje, *Sipos* Lajos gazdálkodó tette el láb alól. A csendőrség elő akarta állitani Sipost, aki azonban nyomtalanul eltünt és mindeddig nem sikerült tartózkodási helyét kinyomozni.

Az ügyben szombaton meglepő fordulat állt be. A csendőrök, akik a gyilkosság óta állandóan figyelték Kovács Mihályt, megjelentek Kovács szállásán és beszélgetés közben kifejezték azt a gyanujokat, hogy Sipos Lajosnét nem a férje gyilkolta meg, hanem valaki más tette el láb alól.

Kovács Mihály, mikor a csendőrök kijelentését meghallotta, szó nélkül felugrott, kirohant a szobából és futásnak eredt a szántóföldek mentén. Néhány csendőr üldözőbe vette a menekülő embert, aki, amikor látta, hogy közte és üldözői között mindinkább csökken a távolság, mérget vett elő, kiitta és a következő pillanatban összeesett. Kovács Mihály felesége, amikor értesült férje öngyilkosságáról, megtört és bevallotta, hogy nemcsak Sipos Lajosnét, hanem Sipost is Kovács Mihály gyilkolta meg. Az asszony elmondotta, hogy Sipos Lajos holttestét férje elégette, a csontokat pedig házának kertjében elásta. A hulla maradványait az asszony által megjelölt helyen meg is találták a csendőrök.

Kovács Mihálynét a csendőrség letartóztatta.

Nyolchavi börtönt inditványozott az ügyész Stinnes ellen

Az államügyész nem tartja csalónak Stinnes Húgót

Berlinből jelentik: A *Stinnes*-perben az államügyész nyolcórás vádbeszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a maga részéről azon a véleményen van, hogy *Stinnes* nem lenne képes arra, hogy embertársait becsapja. Stinnesnél az volt a baj, hogy az állam rendelkezéseinek kijátszását nem tartotta bünc selekménynek és minden tényked se kizárólag arra irányult, hogy az állammal szemben szabaduljon pénzügyi kötelezettségeitől.

A vádbeszéd végén az ügyész a közönség izgalmas érdeklődése közben Stinnes Hugóra nyolc havi börtön és százezer márka pénzbüntetés, három vádlott társára hathavi, egy vádlottra öt és egy vádlottra háromhavi börtönbüntetés kiszabását kérte. Az ügyész inditványozta, hogy Stinnes büntetésébe a vizsgálati fogságból három hetet számitsanak be.

Az első feleség a túlvilágról leleplezi a másodikat

Amerikai válóper, amelyben szellemek és médiumok is felvonulnak

Newyorkból jelentik: Sehol nem fordulnak elő olyan fantasztikus indokolásu válóperek, mint az amerikai biróságok előtt. Ezek között is első dijat nyerhetne eredetiség dolgában egy öreg nagykereskedő és fiatal felesége.

Artur *Wensley* nagykereskedő, a férj hatvannyolc éves, Ethel *Daniels*, a felesége huszonhét. Mielőtt férj és feleség lettek volna, Miss Daniels Mr. Wensley titkárnője volt. Akkor még élt Wensley első felesége, egy szigoru és asztmás öreg hölgy. Mrs Wensley nagyon féltékeny volt a szép, fiatal titkárnőre és sikerült is kieszközölnie, hogy férje mondjon fel Miss Danielsnek. Az öreg ur nehéz szivvel engedelmeskedett felesége akaratának.

Röviddel ezután az asszony állapota válságosra fordult. *Haldlos ágyán magához hivatta férjét és fogadalmat tétetett vele, hogy nem fog másodszor megnősülni.* Egy nappal később az asszony meghalt.

Az öreg Wensley nem sokáig maradt hü fogadalmához. Véletlenül találkozott volt titkárnőjével és nyomban visszaszerződtette. És néhány hónap mulva **a hatvannyolc éves Wensley feleségül vette a huszonhét éves szép szőke »flapper«-t.**

A házasság nem volt boldog. Wensleyt nem hagyta nyugodni lelkismerete. Buskomor lett, társaságban alig szólt néhány szót és gyakran felsóhajtott: »Gazember vagyok, megszegtem a fogadalmat, amelyet feleségem halálos ágyán tettem.«

Nyilván ennek a furcsa lelkiállapotnak volt részt aban, hogy Wensley a spiritizmusra adta a fejét. Egyre-másra látogatta a szeánszokat és minden vágya az volt, hogy elhunyt felesége szellemével érintkezésbe léphessen. Meg akarta tőle kérdezni, hogy haragszik-e rá második házassága miatt. Egy darabig azonban sehogysem tudott összeköttetést kapni. Az elhunyt hitves szelleme ugylátszik mással beszélt.

Végre egy Miss Campbell nevü médium révén sikerült érintkezésbe lépnie elhunyt felesége szellemével. *A szellem nem adott választ Wensley kérdésére, ellenben közölte vele, hogy második felesége megcsalja.* Meg is adta annak a háznak a cimét, ahol az asszony a hütlenséget rendszeresen elköveti. Az öreg férj izgatottan rohant a megjelölt helyre. Sikerült megállapitania, hogy a kérdéses házban egy fiatal orvos lakik. Felelősségre vonta feleségét, aki bevallotta, hogy ismeri az orvost. A házasságtörést azonban tagadta.

— Szörnyen megbünhődtem, — mondta sirva az öreg Wensley — majd letörölte könnyeit, ügyvéchez ment és beadta a válókeresetet felesége ellen. A per során már eddig is számos tanu vallotta, hogy a fiatalasszony sürün jár az orvos házába. Ezzel szemben az asszony szintén tanukat vonultat fel, annak igazolására, hogy abban a házban lakik, a szabónője és ahhoz szokott járni, nem az orvoshoz. Itélet egyelőre még nincs a perben. Ellenben a fiatal asszony máris beperelte rágalmazásért Miss Campbellt, a médiumot.

A nők megostromolták a bécsi rendőrséget, hogy mentővallomást tegyenek Fellner mellett

Jelentkezett egy előkelő hölgy, aki azt állitja, hogy a lainzi gyilkosság után Schoefftner Katalinnal találkozott — Fellner András Henrik felesége állitólag Japánban tartózkodik — Megállapitották, hogy Fellner a gyilkosság után egy bécsi szanatóriumban állott kezelés alatt

Fellnert a fiumei ügyészség fogházába szállitották

Budapestről jelentik: A budapesti rendőrfőkapitányság szombaton délelőtt *Fellner* András Henrik bünügyében befejezte a nyomozást. A délelőtt folyamán felbontották azokat a böröndöket, amelyeket Fellnerné még két évvel ezelőtt egy budapesti szállitónál raktározott be. A böröndökben ruhanemüek, fényképek és a házastársak levelezése volt. Valamennyit átvizsgálták, a levelezést a nyomozási aktákhoz csatolták, a többi holmit pedig egyelőre a rendőrség bünügyi raktárában helyezték el.

Bécsben rendkivül nagy szenzációt keltett Fellner Henrik András letartóztatása. A nagystilü kalandor az egykori császárvárosban vezető szerepet játszott, a legelőkelőbb körökbe volt belépő, mindenki jól ismerte és senki sem tételezte fel róla, hogy olyan bünténytre, amilyennel a bécsi rendőrség gyanusitja, képes lenne. A bécsi lapok szombat reggel közölték először Fellner Henrik András letartóztatásának hirét. Hogy milyen nagy meglepetésként hatottak ezek a hirek, az is bizonyitja, hogy

a délelőtt folyamán a rendőrigazgatóság palotája előtt az asszonyoknak és leányoknak olyan tömege gyült össze, hogy rendőröket kellett kivezényelni a rend fenntartására. Az összesereglett asszonyok és leányok, akik között voltak elegánsan öltözött hölgyek, egyszerü munkáslányok és az osztrák főváros éjszakai életének ismert alakjai, valamennyien bebocsátást kértek a rendőrségre, azt hangoztatva, hogy vallomást akarnak tenni.

Csodálatosképen valamennyi jelentkező mentővallomást tett és többek között egy virágárusleány erősitgette, hogy Fellner ártatlan, mert

a gyilkosság napján az ő társaságában töltötte az éjszakát.

Sokkal érdekesebb volt két elegánsan öltözött hölgy vallomása. Az egyik egy feltünően szép szőke leány, egy mariahilferstrassei nagykereskedő leánya, azt vallotta, hogy jól ismerte Fellnert, Badenben ismerkedett meg vele és azóta fenntartották az összeköttetést.

Egy nappal a gyilkosság után kapott tőle levelet amelyen olasz postabélyegző volt.

Szerinte tehát ez is bizonyitja, hogy Fellner a gyilkosság napján nem tartózkodhatott Ausztriában.

A másik hölgy, akinek a nevét szintén nem közlik a lapok és aki *egy császári kamarás özvegye,* még szenzációsabb vallomást tett. Ez a már idősebb hölgy kijelentette, hogy jól ismerte a Fellner-házaspárt és azt állitotta, hogy

mult év augusztusában Montecarloban találkozott Schoefftner Kittyvel, aki tehát nem lehet a lainzi gyilkosság áldozata, mert lészen a gyilkosság julius 17-ikén történt.

A továbbiakban elmondotta, hogy amikor Schoefftner Kitty őt meglátta a játékkaszinóban, félrehivatta és arra kérte, hogy ha férjével találkozik, ne árulja el neki, hogy látta őt Montecarlóban.

— Másnap — mondotta vallomásában a császári kamarás özvegye — Schoefftner Kitty eltünt Montecarlóból egy idősebb ur társaságában. Én fel akartam őt keresni, de a hotelportás közölte velem, hogy *Schoefftner Kitty egy idős urral együtt Génuába utazott, ahol hajóra szállnak.* A portás még azt is elárulta, **hogy ő váltotta meg a hajójegyeket és ugy a hölgy, mint a férfi számára Japánba szóló hajójegyet vásárolt.**

Eszerint Schoefftner Kitty bizonyára Japánban él és azért nem értesülhetett még az itt történtekről, mert ellenkező esetben biztosan életjelt adott volna magáról.

Az ügyet komplikálja az a körülmény, hogy

a bécsi rendőrségnek megdönthetetlen bizonyitékai vannak arról, hogy Fellner András Henrik a gyilkosság napján érkezett Bécsbe

és minden ezzel ellenkező vallomás a rendőrség véleménye szerint valótlan. *A munkát természetesen rendkivül megnehezíti a szombaton délelőtt jelentkezett tanuk vallomása.* A rendőrség a további nyomozás során még megállapitotta, hogy *Fellner nagyon jó viszonyban vol a feleséggyilkosság miatt életfogytiglani fegyházra elitélt Erdélyi Bélával.*

A bécsi rendőrségen felmerült az a gyanu is, hogy

Schoefftner Kitty biztositási gyilkosságnak esett áldozatul.

Megállapitották ugyanis, hogy két életbiztositása is volt, egyet Budapesten, egyet pedig Triesztben kötött. Ezenkivül

Fellner is kötött Budapesten egy ötezer dolláros életbiztositást felesége nevére.

Azt még nem tudják, hogy mi történt ezekkel az életbiztositási kötvényekkel, likvidálták-e azokat, vagy sem. A rendőrség most ebben az irányban folytatja a nyomozást.

A rendőrség megállapitotta azt is, hogy

Fellner a gyilkosságot követő napokban Bécsben szanatóriumi kezelés alatt állott.

Amikor felvételre jelentkezett, az orra be volt verve, azonkivül könnyebb természetü sérülései voltak, amelyeket azzal magyarázott, hogy autóbaleset érte. *Valószinünek tartják azonban, hogy a sérüléseket akkor kapta, amikor a feleségével a lainzi kertben dulakodott. Azt ugyanis még a gyilkosság felfedezésekor megállapitották, hogy az áldozat védekezett gyilkosa ellen.*

Fellner András Henriket a rendőrfőnök engedélyével meglátogatták az ujságirók, akiknek a következőket mondotta:

— Én 1928 julius 17-ikén, tehát a gyilkosság napján Grádóban voltam, a Hotel Fanzaniban laktam és aznap autót béreltem, amelyen Gertrud von *Kochhal* autókirándulást tettem Velencében. Az uton még autódefektust kaptunk és igy csak este felé értünk Velencébe. A Lidón a Hotel Hungáriában szálltunk meg. De hogy nem tartózkodtam ezen a napon Bécsben, azt utlevelem is igazolja. Néhány nappal ezelőtt az utlevelem lejárt és a fiumei magyar konzulátuson másikat kértem. A régi utlevelem a konzulátuson maradt és ott meg is található.

Kijelentem azonban, hogy nagyon érdekes adatokat tudok arról, hogy ki lehetett a gyilkos és a rendőrséget nyomra is tudnám vezetni.

Ismerem a feleségem házasság előtti és házasság utáni nexusait, tudom, hogy kikkel állt összeköttetésben. Én menekültem előle, tehát nem igaz az, hogy nem akartam beleegyezni a válásba. Ő valósággal üldözött szerelmével, ami számomra már kibirhatatlanná vált... A letartóztatásom után egy perccel tudtam meg, hogy feleségem már nem él. Az éjszakát nyugodtan töltöttem, mert tudom, hogy hamarosan kiderül ártatlanságom. A feleségemnek nagyon drága ékszerei voltak és

Édes titkot

árul el férjének Vidámné Bőlcs Kató. A férje boldog és nyugodt is, mert tudja, hogy felesége kimélheti magát, hogy a legfárasztóbb házimunkát, a mosást elvégzi a

Schichtov RADION

nincs kizárva, hogy utonállásnak esett áldozatul a lainzi vadaskertben. A nekem megmutatott fényképeken azonban nem ismertem rá feleségemre, ő szép asszony volt, a fényképen pedig egy borzalmasan megcsonkított hullát lehet látni.

Dr. *Wahl* udvari tanácsos a bécsi bünügyi rendőrség főnöke szombaton este érkezett meg Abbaziába, hogy az ottani nyomozás adatait felülvizsgálja.

A *Questurán* szombaton ismét kihallgatták Gertrud von *Koch*-ot is, aki ezuttal azt állitotta, hogy

a mult év juniusában volt együtt Fellnerrel Olaszországban.

De pozitiv bizonyitékokkal ezt az állitását sem tudta alátámasztani.

Fellnert szombaton átszállitották a fiumei ügyészség fogházába és ott fogja megvárni a kiadatási eljárás befejezését.

Katasztrófális robbanás egy kinai lőszergyárban

Egyes jelentések szerint a katasztrófának ezer áldozata van

Londonból jelentik: Honkongból érkező jelentés szerint

a délkinai Jünanfuban egy lőszergyárban robbanás történt, amelynél állitólag ezer ember vesztette életét.

Más hirek szerint azonban a szerencsétlenség áldozatainak a száma száz. A halottak között nincsenek külföldiek, azonban elpusztult a francia konzulátus épülete és erősen megrongálódott a francia misszió és az angol konzulátus épülete is.

Azt hiszik, hogy a lőszergyár ellen valamely felkelő tábornok hivei követtek el merényletet

és a vizsgálat ebben az irányban is folyik, egyelőre azonban minden eredmény nélkül.

Az angol kormány kedvezőtlenül fogadja Briand páneurópai tervét

Henderson külügyminiszter kijelentette, hogy Macdonald a Népszövetség szeptemberi közgyülésén egész Európa sorsára nézve rendkivül fontos bejelentést fog tenni — Az angol munkáspárt lapja szerint Briand nem tesz jó szolgálatot tervével a világ békéjének

Briand Stresemann támogatására számit az európai államszövetség megalakitásánál

Londonból jelentik: *Henderson* külügyminiszter pénteken este ujságirók előtt azt a szenzációs kijelentést tette, hogy

Macdonald a Népszövetség szeptemberi közgyülésén rendkivül fontos bejelentést fog tenni, amelynek ugy Angliára, mint egész Európára messzemenő következményei lesznek.

Hogy mi lesz Macdonald bejelentésének a lényege, arra nézve a külügyminiszter nem nyilatkozott, később azonban hozzátette, hogy az Amerikával folytatott tárgyalások rendkivül kedvező mederben haladnak. A reggeli lapok *Henderson* e kijelentéséből arra következtetnek, hogy

Macdonald genfi bejelentése a leszerelési problémára fog vonatkozni.

Az angol sajtó élénken foglalkozik *Briand*nak az Európai Egyesült-Államok megteremtésére vonatkozó tervével.

A munkáskormány hivatalos lapja, a Daily Herald rendkivül kedvezőtlenül fogadja Briand akcióját,

amely a páneurópai államközösség megalakitására irányul. A *Daily Herald* cikkében többek közt a következőket irja:

— Meg kell állapitani, hogy

a francia külügyminiszter igen rossz szolgálatot tett a világ békéjének,

amikor a feledés poros zugából előszedte Európa politikai és gazdasági egyesülésének tervét.

Az angol munkáskormány nem támogathat semmiféle olyan tervet, amelynek célja a világ megbontása

és különböző egymással szemben álló államcsoportok teremtése.

Az angol munkáskormány külpolitikája sokkal szélesebb alapokon nyugszik: az internacionalizmus alapján, amelynek határa nem Európa,

nem is az angol világbirodalom.

Briand az Európai Egyesült Államokat a pánamerikai Unió, a brit birodalom és a szovjetunió szerkezetének mintájára akarná felépiteni.

Az angol részről elhangzó aggodalmaskodásokkal szemben, amelyek szerint az uj párisi terv Anglia érdekeit veszélyeztetné, *Briand* elgondolásának hivei ezeknek az aggodalmaskodásoknak az alaptalanságát leginkább azzal kivánják bizonyitani, hogy Briand kivánatosnak tartja Anglia csatlakozását. A *Journal* szerint

ennek a tervnek a megvalósitásában Briand leginkább Stresemann német külügyminiszterre támaszkodhat,

akl a tervvel kapcsolatos kérdésekről ugyanolyan véleményen van, mint maga Briand.

Az utazást idény alkalmával ajánljuk a legmodernebben felszerelt páncélszobánkban elhelyezett

SAFE-DEPOSITOT

Olcsó bérleti feltételek

Kereskedelmi és Iparbank r. t. Novisad

Árvizveszély fenyegeti Csernovitzot

A nagy viharok és esőzések miatt kiáradt a Pruth

Bukarestből jelentik: Romániában napok óta nagy viharok és esőzések vannak. Különösen Bukovinában és a moldavai tartományban pusztit az itéletidő. A tartós esőzés következtében a Pruth és mellékfolyói kiáradtak. *Csernovitz néhány uccáját elönötte a viz* és Szucsava, Radanc és Baraluumoruluj városok nagy része viz alatt van. Attól tartanak, hogy ha tovább is esőzések lesznek, *az árviz egész Csernovitzet elönti.*

Az áradás nagy károkat okozott a termésben is, emberéletben azonban nem esett kár.

TŐZSDE

Zürich, julius 13. *(Zárlat.)* **Beograd 9.1275,** Páris n20.355, London 25.2175, Newyork 520, Brüsszel 72.26, Milanó 27.19, Madrid 75.40, Amszterdam 208.85, Berlin 123.85, Bécs 73.17, Szófia 3.755, Prága 15.385, Varsó 58.30, Budapest 90.65, Bukarest 3.085.

Noviszadi terménytőzsde, julius 13. Buza bácskai 79—80 kilós régi 207.50—210, Tiszahajó régi 79—80 kilós 216—220, bánáti paritás Vrsac 79—80 kilós régi 205—210, felsőbánáti régi 79—80 kilós 202.50—207.50, szerémi 79—80 kilós régi 207.50—210. Zab bácskai régi 190. Árpa bácskai uj 63—64 kilós 155—160 dinár. Tengeri bácskai 202.50—207.50, bánáti 202.50—207.50, szerémi 202.50—207.5. Liszt 0gg és 0g bácskai 300—310, 2-es sz. 280—290, 5-ös sz. 265—275, 6-os sz. 250—260, 7-es sz. 230—240, 8-as sz. 140—150. Korpa bácskai hitazsákokban 115—120, szerémi 115—120, bánáti 115—120. Irányzat változatlan. Forgalom összesen 224 vagon.

Budapesti gabonatőzsde, julius 13. Határidőüzlet: Buza októberre 23.89—24.21, zárlat 24.20—24.21, márciusra 26.10—26.45, zárlat 26.44—26.45. Rozs októberre 19.45—19.75, zárlat 19.75—19.78, márciusra 21.40—21.62, zárlat 21.60—21.63. Tengeri májusra 18.70—18.99, zárlat 18.90—18.92, juliusra 23.50—23.60, zárlat 23.55—23.60. Készárupiac: buza 22.40—24.40, rozs 17.80—18.20, takarmányárpa 18.50—20, repce 43.50—44.50, tengeri 23—24.50, zab 17.50—18.50, korpa 12.50—12.75.

Chicagoi terménytőzsde, julius 13. Középárfolyamok (zárójelben az előző napi zárlat): Buza julius (124.375) 126 hétnyolcad, szeptember (128.50) 131 egynegyed, december (134.375) 137 egynyolcad. Tengeri julius (94.125) 94 háromnegyed, szeptember (97.375) 97 hétnyolcad, december (93.25) 93 hétnyolcad. Zab julius (44.875), szeptember (46.625), december (49.625). Rozs julius (95.125), szeptember (100), december (104.75).

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: *Duna:* Bezdán 260 (+28), Apatin 310 (+5), Bogojevó 330 (+20), Vukovár 246 (+4), Palánka 238 (+8), Noviszad 228 (+4), Zemun 202 (+4), Pancsevó 118 (—8), Szmederevo 285 (—7), Orsava 252 (—12). *Dráva:* Maribor 95 (—13), Oszijek 190 (—22). *Száva:* Zagreb 74 (—14), Mitrovica 246 (—1), Sabác 97 (—2), Beograd 146 (—6). *Tisza:* Szenta 112 (—27), Becsej 94 (—16), Titel 236 (—7).

OROSZORSZÁG

Dr. Munk Arthur emlékiratai

44

(Agitációs egyetem — A legfiatalabb hadifogoly — Váratlan vendégek)

Október 19.

Bámulom ezt a Szerebrinszkit.

Még csak néhány napja dolgozik a városi kórházban és már fejből tudja az összes felcserek és felcsericák neveit, az *ime ocsesztvót*. A keresztnevet és az apa nevét. Én egy hónap alatt se tudtam megtanulni a felcserek neveit: Kasziján Tyerentyewics, Afanaszij Archipovics, Grigorij Matwéjewics. Vagy a női felcsericák furcsán hangzó neveit: Párászkowija Trofimowna, Pelágéja Wekentyewna, Anfuza Jefimowna...

Szerebrinszki már a második napon a nevén szólította a kórház egész személyzetét. Nekem elég volt a keresztnevet a fejemben tartani, az apa nevét sehogyse tudtam megjegyezni. Beláttam: ez tréning dolga, ehhez nem elég a két éves oroszországi vendégszereplés.

A gimnázium épületét is járványkórház céljaira kellett átalakitanunk. A frontról valami uj, ismeretlen betegséggel szállitják ide a katonákat. Az oroszok *iszpánkának* hivják a betegséget, amely néhány nap alatt végez a beteggel.

Tanácstalanul állok ezzel a különös betegséggel szemben.

Október 20.

A városban egy uj ügyosztályt állitottak fel a továrisok, amit röviden *Ágit-Propá*-nak neveztek el.

Az uj ügyosztály a központi agitációs és propaganda osztály fiókja. Az agitációs iroda nagy termei tele vannak nyomtatványokkal, könyvekkel, röpiratokkal, szines, többnyire kubista propaganda plakátokkal és ujságokkal.

Az agitációt szolgáló nyomtatványokat eljuttatják a legkisebb faluba is. Agitátorok járnak faluról falura és beszédekkel tartják a népet. Ezek az agitációs körutak nem valami veszélytelen vállalkozások, mert már eddig is jó egynéhány agitátor tünt el örökre a szovjet-ellenes falvakban.

A szinházi előadások előtti agitálást is bevezették néhány nap óta.

A szónok a függöny elé lép és beszélni kezd:

— Továriscsi!...

Mindig ezzel kezdődik a szónoklat, de már a következő percben elvész az agitátor hangja a hangosan társalgó publikum moraja között.

A hivatásos agitátor a legnagyobb zajban is zavartalanul beszél tovább, a publikum se zavartatja magát.

A nagy zajban csak egyes szavakat lehet kiérteni a beszédből:

— Burzsuj... proletári... revolucijá.. diktatura...

Azon tul csak a szónok szája járását lehet *látni*, hallani egy szót se lehet.

A szónok vérpiros arccal, felhevülve hadonászik a levegőben karjaival, észrevehető, hogy a publikumot igyekszik tulkiabálni.

Rekedten, kimerülten fejezi be végre a szónok közel egy órás beszédét, a zenekar rázendit az internacionáléra, a publikum megkönnyebbülten áll fel.

Azután kezdődik a szinielőadás.

Az ágit-propa iskolákban képezik ki az agitátorokat. A tanárok régi, kipróbált szónokokból, pártemberekből kerülnek ki. Valóságos *egyeteme* van itt az agitációs szónok-képzésnek.

Az egyik előadáson ezt kérdezte a tanár a jelölttől:

— Mondja meg nekem elvtárs, hogy mit csinálna maga abban az esetben, ha a kapitalista világnak sikerülne a világ összes kommunistáit kiirtani és csak maga, a kommunista maradna *egyedül* életben?...

A jelölt dadogott, makogott, de nem tudott a fogas kérdésre megfelelni.

A társai se tudták a helyes választ.

A tanár igy fogalmazta meg a feleletet:

— Elvtárs! Önnek mint *egyedüli* kommunistának első és legfontosabb feladata az, hogy *azonnal* megindítsa ujból az agitációt és a propagandát...

1919. november 7.

Már több mint egy hete, magas hó boritja Sadrinszk uccáit.

Harmadszor látom az orosz mezőket ünnepi, fehér köntösben, harmadik télen mosolyog rám Oroszország igazi, csillámló fehér arca.

Milyen szomoru volt az első tél Vetlugán, a szigoritott lágerben a vad török tisztek között, átkozott kása-koszton... A második tél Krasztiben hamar röpült el, észre se vettük. Szovjetmilliomos lettem, gazdag, tekintélyes polgár, mire a harmadik tél is beköszöntött.

Ma van a szovjet fennállásának második évfordulója.

A szovjet-kormány erre a napra nagy ünnepségeket rendelt el. Pont hét órát ütött az öreg fali óra, amikor katonazenekar ütemeire hatalmas néptömeg vonult el az uccákon, vörös zászlók alatt énekelve, ujjongva, éljenezve.

A katonazenekar öblös trombitái forradalmi indulót harsogtak ablakunk alatt, amikor a kis fiam megszületett.

Alekszandra Wasziliewna, a kórház tudós szülésznője mosolyogva jelentette a kinoktól megszabadult anyának:

— Málcsik!... Ebből a gyermekből forradalmár lesz...

Apai büszkeségtől sugározva konstatáltam:

— Fiu...

Bágyadtan tette hozzá a boldog anya:

— Oroszország legfiatalabb hadifoglya.

— Csodálatos — folytatta Alekszandra Wasziliewna — ez az ártatlan teremtés egyenesen orosz hadifogságba csöppent...

Elérzékenyülten szóltam a fiamhoz, mintha legalább is értené a szavamat:

— Ártatlan, szegény poronty... pleni ivadék... Születésed első percében azt kivánom neked, hogy mire nagy leszel, a frontkatonák már felejtsék el a világháboru borzalmait, a hadifogolyok a fogság vérszivó, velőtrágó szörnyü éveit... Fiatal testedet ne tépje szét a gránát, agyad ne loccsanjon szét bomba robbanásra, szived ne furja át a sziszegő fegyvergolyó, ifju életedből ne tépjen ki éveket a hadifogság... A béke, a világbéke gyermeke légy, kis fiam.

A nap bágyadt sugarai betüztek a jégvirágos ablakon. Mintha a jó öreg hazai nap is üdvözölni akarta volna az ujszülöttet.

Elza fáradt mosollyal nyult kezem után és kérdőleg tekintett rám:

— Igen... — szóltam — csak *most* kezdődik az igazi küzdelem...

Nasztyinka ott sürgött-forgott a szobában. Pufók arca csak ugy lángolt az izgalomtól.

— Nasztya! — szóltam rá.

— Tessék!

— Hány tisztitott libát hordtak össze nekem a falusi paciensek?

— Éppen tegnap olvastam össze: kilencven fagyott libánk lóg a kamra falán...

Elza bágyadt hangon szólt közbe:

— A kis kamrában tegnap mindössze tiz libát számoltam össze. Tévedsz Nasztyinka...

— Nem tévedek én — pattogott a kis szolgálólány — kilencven liba, husz fagyott tyuk, fél borju, két nyul, ezer tojás, egy pud szlivocsnája mászló, egy pud zsir és ötven pud fehér krupcsatka liszt van a kocsiszinben.

A vallatásnál kisült, hogy a szemfüles Nasztyinka lassankint panamázta ki a paciensektől és halmozta fel ezt a rengeteg élelmiszert, titokban, tudtunkon kivül. Wurz Anton segitségével kamrának rendezte be az egyik kocsiszint, ahol a hátsó falon szegekre akgatták fel a szárnyasokat. Valóságos élelmiszer kiállitást rendeztek be. Meglepetésnek szánták az egészet.

— Hallatlan! — kiáltottam fel — hiszen ez egy egész vagyon. De honnan a fenéből szedted össze ezt a kilencven libát?

Pirulva vallotta be a kis Nasztyinka, hogy a falusi pacienseket biztatta, hogy hozzanak libákat, mert én szeretem a libahust.

Az öreg Wurznak kiadtam a parancsot, hogy az élelmiszer felét azonnal ossza ki az éhező hadifoglyok között.

— Ezer szerencse — fordultam Elzához, hogy a továrisok a házkutatás alkalmával nem kutattak élelmiszerek után is. Különben letartóztattak volna élelmiszer-felhalmozás és spekuláció cimén.

Aztán együtt ülhetnék Szerebrinszki kollégámmal. Szegény fiut tegnap tartóztatták le a továrisok, mint ellenforradalmárt.

Az volt a büne, hogy nem engedte meg, hogy az osztályon kezelt egyik komiszár rendelkezzék, parancsokat osztogasson. Azt találta odavágni a komiszárnak:

— Maga itt beteg!... Itt én parancsolok!...

A komiszár feljelentette mint ellenforradalmárt.

November 20.

A katonák behurcolták a városba a flektifuszt. Rettenetes betegség. Otthon is láttam flektifuszt, de az könnyü gyermekbetegség volt ehhez képest.

A civilkórház fertőző osztálya zsufolva van flektifuszos betegekkel... A városnak majdnem minden házára jut egy beteg. A katonaság számára már a második járványkórházat nyitottuk meg.

Csak a járványra való hivatkozással sikerült Szerebrinszkyt kiszabaditani a börtönből. Jekaterinburgba akarták szegény fiut átszállitani a rögtönitélő forradalmi komité elé.

Tegnap szabadult ki Szerebrinszki, ma meg Froszt urat tartóztatták le. Az a vád ellene, hogy a cseheknek kiadott néhány hadifogoly magyar vöröskatonát.

A családomat alig látom: szakadásig robotolok. Ma reggel is már korán felkeltem.

A reggelimnél ültem, amikor Nasztyinka jelentette, hogy két falusi muzsik akar velem beszélni.

Kinéztem az ablakon.

Két subába öltözött, szakállas, szegény muzsik vesződött az apró, szibériai, hosszuszőrü, parasztszánkó elé fogott lovacskával:

Kiszóltam Nasztyának:

— Mondd meg nekik, hogy most nem fogadok privátbetegeket. Menjenek a kórházba és ott várjanak rám.

Kis vártatva Nasztya magából kikelve mondotta:

— Behajtották a lovat az udvarba... Azt mondják, hogy ők nem betegek, csak beszélni akarnak a doktor urral.

Pár pillanat mulva már az ajtómon kopogtattak és egy filcsizmás szakállas orosz muzsik lépett be a szobába. Kopott suba volt rajta, a fején hatalmas, fehér bárányből kucsma.

A háta mögött egy fekete szakállas, mosolygós arcu muzsik állott. Oroszul köszöntek, majd amikor észrevették, hogy ki akarom őket tessékelni az ebédlőmből, az alacsonyabb termetü, barna szakállas muzsik *magyarul* szólalt meg:

— Ne bolondozz doktorkám... Hozzád jöttünk...

A fekete szakállasra mutatott:

— Ráb főhadnagy, a szegedi negyvenhatosoktól...

Tágranyilt szemekkel bámultam különös vendégeimre .A barna ujból megszólalt:

— Hát nem ismersz?

A hang ismerős volt... Összeráncolt szemöldökeim mögül vizsgáltam a jövevényeket.

— Róth Dezső vagyok, Szuboticáról...

Most már azután felismertem és kitörő örömmel üdvözöltem volt ezredtársamat, régi jó ismerősömet, a szuboticai kalapgyáros fiát.

— Isten hozott! Hogy kerülsz te ide? — kérdeztem.

A bundákat Nasztyinka kivitte az előszobába. Leültettem a vendégeimet.

Rövidesen megindult a »duma«.

Előbb le kellett adnom a hazai hireket, azután elmondották, hogy Krasznojarszkból szöknek haza felé. Tizenöt óta ülnek a lágerben, megelégelték már a fogságot. Omszkig vasuton, gyalog és szánkón tették meg a hosszu utat. Holnap korán reggel folytatni akarják az utat Jekaterinburg felé.

Ráb főhadnagy elmondotta, hogy az utóbbi esztendőben varrással tartották fönn magukat. Kitanulták a szabászatot és női divatszalont nyitottak a krasznojárszki lágerben. Róth Dezső volt a főszabász és a ruha-kreáló műhelyfőnök. Az ő műhelyükben készültek a krasznojarszki szinház primadonnáinak ruhakreációi is. Fényképfelvételeket mutattak be nekem a tiszti szinház primadonnáiról, az eredeti kosztümökről.

Most már megelégelték a dicsőséget: tavaszra otthon akarnak lenni.

Megvendégeltük a szökevényeket.

Magam annyira el voltam foglalva betegeimmel, hogy csak este a vacsoránál láttam őket viszont.

Bucsut vettem tőlük, miután ugy döntöttek, hogy hajnalban folytatják utjukat nyugat felé.

Figyelmeztettem őket arra, hogy tudomásom szerint Jekaterinburgban feltartóztatják a hazaszökő hadifoglyokat, különösen a tiszteket.

Róth Dezső mosolyogva jegyezte meg:

— Hát bizony nős embernek nehéz volna a szökés... De a magunk fajta szabad, legényembernek könnyen fog menni. Mi egész biztosan nem fogunk Oroszországban megnősülni... Ugy-e Ráb...?

*

Másnap, hajnalban szánkóra ültek a vendégek.

Nasztyinka duzzogva panaszkodott a reggelinél:

— Miféle éhes emberek voltak ezek?... Elébük tettem kora reggel egy egész sült libát és megették az egészet.

HIREK

VÁROSI SZINHÁZ. Szerda, julius 17-ikén a világhirü doni kozákkórus hangversenye.

Jegyeladás délelőtt 10—12 és délután 4—7 óráig a szinházi pénztárnál.

*

— A szociálpolitikai miniszter Beogradban. Beogradból jelentik: Dr. Drinkovics Máté szociálpolitikai miniszter, aki hosszabb időt töltött Dalmáciában, Horvátországban és Szlovéniában, szombaton délelőtt visszaérkezett Beogradba és ujból átvette a közegészségügyi és szociálpolitikai minisztérium vezetését.

— Marinkovics külügyminiszter Zlatiborba érkezett. Beogradból jelentik: Marinkovics Voja dr. külügyminiszter szombaton reggel Zlatiborba érkezett, ahol hosszabb ideig marad. A külügyminisztérium fontosabb ügyeit továbbra is Marinkovics külügyminiszter fogja intézni.

— A kereskedelmi miniszter látogatása a miniszterelnöknél. Beogradból jelentik: Dr. Mazsuranics Zselimir kereskedelmi miniszter szombaton Maturaska Banyára érkezett, ahol meglátogatta Zsivkovics Petár miniszterelnököt.

— Dr. Markovics Bogdán volt pénzügyminiszter lett az Agrárbank igazgatóságának elnöke. Bledből jelentik: Őfelsége ukázt irt alá, amelyben a privilegizált Agrárbank igazgatóságának elnökévé dr. Markovics Bogdán volt pénzügyminisztert nevezte ki.

— Előléptetett állami adófőnökök. Beogradból jelentik: A pénzügyminiszter a második kategória elsőosztályába előléptette és állandósitotta Vujanovics Gyorgye szentai, Hazenaj Hugó vrsaci, Risztics Blagoje pozsareváci, Gyurics Milenkó zemuni, Radovics Dragoljub ubi, Loncsarevics Iván dárdai, Milics Steván rumai, Mirkov Ljubomir noviszadi, Kursner Emil bácskapalánkai, Cseljinszki Martin, odzsacii, Markovics Mita velikakikindai, Lehocsanin Lázár kulai, Markovics Borivoj szremszkamitrovicai, Brkics Milán szombori, Nesztorovics Vaszilje sztaribecsei, Jovanovics Riszta szuboticai állami adóhivatali főnököket.

— Szentai kereskedők és iparosok küldöttsége az épitésügyi és kereskedelmi miniszteriumban. Szentáról jelentik: A szentai iparosok és kereskedők egyesülete Branovacski Lázár ipartestületi elnök vezetésével népes küldöttséget menesztett Beogradba az épitésügyi és kereskedelmi miniszterekhez. A szentai deputáció az épitésügyi minisztériumban a hidvám eltörlését, a kereskedelmi minisztériumban pedig a tornyosi piacnapok megszüntetését kérte. A szentaiakat mindkét miniszter szivesen fogadta, mindketten hosszasan elbeszélgettek a küldöttség tagjaival és kilátásba helyezték, hogy tanulmányozni fogják a kéréseket és azokat a lehetőség szerint teljesiteni fogják azokat.

— Uj adófőellenőrök. Sztaribecsejről jelentik: A pénzügyminiszter Nesztorovics Vaszilije sztaribecsei adóhivatali főnököt, továbbá Neogrady József és Ádám Péter adóellenőröket adófőellenőrökké nevezte ki.

— A párisi magyar-román vegyesdöntőbiróság kötelezte Romániát a magyar földgázrészvénytársaság lefoglalt vagyonának visszaadására. Párisból jelentik: A magyar-román vegyes döntőbiróság, amely Cederkrantz nyugalmazott svéd miniszterből, mint elnökből, Szekács Aladár magyar és Munteanu román döntőbiróból áll, kötelezte a román államot, hogy a magyar földgázrészvénytársaság lefoglalt vagyonát két hónapon belül adja vissza és kötelezte a román államot, hogy fizesse meg a társaságnak okozott károkat. Románia 1919-ben vette zár alá a Magyar Földgáz R.-T. vagyonát. A társaság a párisi döntőbirósághoz fordult és kérte, hogy tiltsák meg a román kormánynak a likvidáció végrehajtását. A döntőbiróság első itéletében megtiltotta a likvidáció keresztülvitelét, most pedig végleg a Földgáz R.-T. javára döntött. Beavatottak szerint 10—15 millió aranykoronára tehető az az összeg, amit Romániának most meg kell téritenie.

— Áthelyeztek több vajdasági postai és épitésügyi tisztviselőt. Beogradból jelentik: Az épitésügyi miniszte javaslatára Őfelsége a király ukázt irt alá, amely a postai és az épitésügyi tisztviselői karban nagyarányu áthelyezéseket és előléptetéseket eszközöl. Az áthelyezett tisztviselők között igen sok vajdasági is van. A Vajdaságot érdeklődő áthelyezések és előléptetések a következők: Szkopljébe helyezték át helyettes igazgatói minőségben Ivancsics Iván noviszadi postaigazgatósági osztályfőnököt. A noviszadi postaigazgatósághoz helyettes igazgatóvá nevezték ki Gajer Josip zagrebi postaigazgatósági inspektort. Inspektorokká nevezték ki a noviszadi postaigazgatósághoz Petrovics Ljubomir, Karadzsics Tihomir és Pobisics Márkó volt postaügyi minisztériumi főellenőröket, továbbá Jovanovics Dusánt, a zagrebi postaigazgatóság volt titkárát. A minisztériumba helyezték át Kunc Mátyást, a noviszadi postaigazgatóság titkárát. Az épitésügyi tisztviselők közül a szarajevói tartományi technikai igazgatósághoz helyezték át Krotin Zlatojet, a szombori tartományi hidrotechnikai osztály inspektorát. A noviszadi tartományi technikai igazgatósághoz inspektornak nevezték ki Tabakovics Izidort, a nisi technikai osztály inspektorát, Cvejics Milánt a rumai technikai osztály inspektorát és Sztojics Jovánt a szarajevói volt tartományi hidrotechnikai osztály inspektorát. A szkopljei tartományi technikai igazgatósághoz helyezték át Beslics Nikolát, a becskereki volt tartományi hidrotechnikai osztály inspektorát.

— A muraközi iskolák a maribori tanügyi hatóságok ellenőrzése alá tartoznak. Zagrebből jelentik: A közoktatásügyi miniszterium megszüntette a csakoveci közoktatásügyi miniszteriumi kirendeltséget, amely eddig a muraközi tanügyi hatóságok ellenőrző szerve volt. A miniszteri rendelet a maribori tanügyi inspektorátust bizta meg a muraközi tanügyi hatóságok müködésének ellenőrzésével.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelenti: Változékony, jobbára felhős idő várható, helyenkint, inkább csak keleten, esővel.

— Küszöbön áll a megegyezés a Slavenska Banka csődügyében. Zagrebből jelentik: A Slavenska Banka igazgatósági választmánya szombaton ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a két év óta csődeljárás alatt levő bank 22 százalékot fizethet a másodrendü hitelezőknek. Erről a megállapitásról értesitették a hitelezők bizottságát, amely nyomban ülésre ült össze és elfogadhatónak találta a kiegyezési ajánlatot, annál is inkább, mert az ajánlat szerint a 22%-os megtérités a megegyezés napján nyomban készpénzben kifizetnék. A hitelezők bizottsága elhatározta, hogy julius 25-ikén délelőtt 9 órakor a Slavenska Banka helyiségében ülést tart, amelyen véglegesen határoznak ebben az ügyben. Általában azt hiszik, hogy a megegyezés ezen az alapon létrejön.

Ágnes krémtől gyönyörű lesz

— A doni kozákok hangversenye. Óriási érdeklődés előzi meg a doni kozákok szerdán, julius 17-ikén este a szuboticai Városi Szinházban megtartandó hangversenyét. A világhirü kórus müsorán ismét orosz mü- és népdalok szerepelnek, a leghiresebb és legjobb orosz karénekek. A kiváló férfikórus, amely legutóbb Görögországban aratott óriási sikert, gazdag programot állitott össze szuboticai hangversenyére, amelyre jegyek már kaphatók a szinházi pénztárnál.

— A noviszadi általános iparos önsegélyző egyesület kerti mulatsága. Noviszadról jelentik: A noviszadi általános iparos önsegélyző egyesület vasárnap, e hó 14-ikén a lövölde összes helyiségeiben saját alapja javára kerti mulatságot rendez. A kerti mulatságon résztvesz a noviszadi hetedik gyalogezred zenekara, továbbá az iparosifjuság, a Neven, a Frohsinn és a Jugendhor noviszadi dalegyletek.

— Pop Fülöp jugoszlával evangelikus püspök előadása az európai evangelikusok kongresszusán. Kopenhágából jelentik: Az elmult héten tartották meg Kopenhágában a második európai evangelikus kongresszust. A kongresszus célja az volt, hogy az evangelikus egyházak az egész világon való együttmüködését propagálja, valamint az, hogy az egyházak a szükséghez mérten segitsék egymást anyagiakban is. A kongresszuson többszáz evangelikus püspök vett részt, nemcsak Európából, hanem Amerikából is. A kongresszus ünnepélyes megnyitásán résztvett Krisztián dán király is, aki sikert kivánt a kongresszus munkájához és szivélyesen üdvözölte a kongresszus résztvevőit. Jugoszláviából dr. Pop Fülöp és dr. Veres Ádám evangelikus püspökök vettek részt a kongresszuson. Pop Fülöp nagyszabásu előadást is tartott német nyelven nyolcszáz hallgató előtt. A kongresszuson szintén felszólalt Pop Fülöp és ismertette a jugoszláviai evangelikusok helyzetét. Hangsulyozta, hogy Jugoszláviában az evangelikusok jelentéktelen kis csoportokban élnek és ezért a nagy egyházközségek támogatására szorulnak. A jugoszláv delegáció tiszteletére a kongresszus épületére kitüzték a jugoszláv lobogót is.

Felnőttek és gyermekek
RUFF-féle töltött csokoládébanánt vásárolnak

— Négyhavi börtönre itéltek egy szuboticai kőfaragót, aki zsarolási kisérletet követett el Teszlics likőrgyáros ellen. Zagrebből jelentik: Sipos György szuboticai származásu kőfaragó néhány hónappal ezelőtt, mint ismeretes, levelet irt Teszlics szisszaki likőrgyárosnak, amelyben felszólitotta, hogy éjszaka vigyen ki a temetőbe 33.333 dinár készpénzt és azt adja át neki, ellenkező esetben sulyosan megkárositja. Teszlics feljelentést tett a levéliró ellen, mire a rendőrség letartóztatta Sipost. A petrinvei biróságon pénteken vonták felelősségre Sipost, aki beismerő vallomást tett. A biróság négyhavi börtönre itélte és büntetésének kitöltése után Beogradba fogják szállittani, mert a beogradi rendőrség több rendbeli csalás és más bünügyek miatt körözi.

2166

L 147
Nyaraláskor könnyű a lenge ruhákat tisztán és frissen tartani Lux szappanpehellyel.
LUX

— Az osztendei strandon kifosztották a belga király kabinját. Brüsszelből jelentik: A belga király egy szárnysegéde társaságában pénteken Ostendeben ment és megfürdött a tengerben. Időközben tolvaj osont a király kabinjába és ellopta a király zsebórája és aranyláncát, valamint pénztárcáját, amelyben ötszáz belga frank volt.

— Mostohaanyja bánásmódja miatt agyonlőtte apját. Oszijekről jelentik: Vinkovci közelében, Láza községben megrenditő gyilkosság történt. Jarminca Pál földmivest agyonlőtte tizenhétéves fia, aki elkeseredett mostohaanyja bánásmódja miatt. Szombaton reggel történt a gyilkosság. Az apa és fia összeszólalkoztak, mire Jarminca kiment az udvarra és egy vasvillával tért vissza. A fiu ezt látva, a falról lekapta a vadászfegyvert és apjára lőtt, aki azonnal meghalt. A gyilkos fiut a csendőrség letartóztatta.

— Apja bankjából százezer svájci frankot elsikkasztott és megszökött egy innsbrucki fiatalember. Bécsből jelentik: A rendőrigazgatóság nagyarányu sikkasztás ügyében folytatja a nyomozást. Bäderluger Henrik innsbrucki banktisztviselő százezer svájci frank értékü jelzálogkötvényt, továbbá nagyobb összegü készpénzt sikkasztott édesapja banküzletéből, ahol alkalmazásban volt, majd barátnőjével együtt megszökött. A sikkasztó a jelek szerint Magyarország felé vette utját, ezért a bécsi hatóságok átiratban kérték a magyar rendőrséget Bäderluger letartóztatására.

— Megölte a cellatársát a ljubljanai elmegyógyintézet egyik ápoltja. Ljubljanából jelentik: Megrendítő tragédia történt szombatra virradó éjel az elmegyógyintézet egyik cellájában. Egy Zagajen Ljudevit nevü huszonhétéves elmebeteg idegrohamában megfojtotta cellatársát, Lisznics Andrija elmebeteget, majd eszméletlenül összeesett. A tragédiát csak szombaton reggel fedezték fel az ápolók. Az ügyben szigoru vizsgálatot inditottak.

Arcfilmezzen mindenki! Dijtalan felvilágositás és prospektus: Drogerija »Nada«, Subotica.

— Gummiragasztás közben meggyulladt a vulkanizáló munkás. Mitrovicáról jelentik: Sulyos szerencsétlenség történt pénteken Mitrovicán, a Zora müszaki irodában. Rilka István vulkanizáló autógumit akart ragasztani, de minthogy a munka sürgős volt, nem akarta kivárni, amig a gumi rendes módon megolvad, hanem egy edénybe benzint öntött, abba belctette a gumit és feltette a kályhára. A benzin felrobbant és a tüz belekapott Rilka ruhájába és arcán, karján és a mellén sulyosan összeégette Rilkát. A szerencsétlenül járt vulkanizálót beszállitották a közkórházba.

— Felrobbant egy odesszai gummigyár. Moszkvából jelentik: Odesszában szerdán egy gummigyár benzinrobbanás következtében teljesen elpusztult. A gyár tizenegy munkása meghalt.

Chlorodont

a nagyszerüen üditö borsmentás fogpaszta
eltávolitja a csunya színü fogkövet

Tubus Din. 8·—, nagy tubus Din. 13·—

Ezen hirdetmény mint nyomtatvány (nyilt boritékban) beküldés ellenében egy többszöri használatra elegendő próba-tubussal ingyen szolgál: Leo-Werke A. G., jugoszlávia vezérképviselete: Tvornice Zlatorog, Maribor 11

A szubotical Konobarszki Bajmokon. A szubotical Konobarski AC csapata vasárnap Bajmokon a BAC-al barátságos mérkőzést játszik.

— **A beogradi rádió második zsidó templomi hangversenye.** Beogradból jelentik: Julius 17-ikén, szerdán másodizben közvetit zsidó templomi hangversenyt a beogradi leadó. A koncert keretében Grussmann Arnold, a beogradi eskenázi hitközseg ismert kiváló főkántora a Kol Nidrét és más zsidó egyházi dalokat ad elő.

— **Gyilkosság a mesgye miatt.** Beogradból jelentik: A Zajecsár mellett levő Grljana községben borzalmas gyilkosság történt. Toszics Tódor és Milojkovics Koszta, a falu két legmódosabb birtokosa már hosszabb idő óta ellenséges viszonyban állt egymással, mert Toszics állitólag beleszántott Milojkovics szomszédos földjébe. A haragosok pénteken este az egyik kocsmában találkoztak és szóváltás támadt közöttük, amely csakhamar veszekedéssé fajult. Milojkovics Koszta a civakodás hevében revolvert rántott és kétszer egymásután rálőtt Toszicsra, aki holtan esett össze. A gyilkost letartóztatták.

— **Eljegyzések.** Dr. *Röhrig* Fülöp állatorvos eljegyezte *Brust* Arankát. (Minden külön értesités helyett).

— *Schmidt* Péter Novivrbasz, eljegyezte *Rauch* Laurit Crvenkáról. (Minden külön értesités helyett).

— *Manheim* Károly és *Reich* Böske jegyesek. (Minden külön értesités helyett).

— *König* Margitka Szenta és *Weisz* Andor Szubotica, jegyesek. (Minden külön értesités helyett).

— **Öngyilkos lett a rumai apógyilkos.** Noviszadról jelentik: Drér Ádám rumai gazdálkodó csütörtökön este, mint jelentettük, veszekedés közben agyonlőtte apósát, Lanz Miklós gazdálkodót és a gyilkosság elkövetése után megszökött. Drér kézkeritésére a rumai csendőrség erélyes nyomozást indított, de a gyilkost egészen szombat reggelig nem tudták megtalálni. Szombaton a kora reggeli órákban a Ruma határában levő szántóföldeken átlőtt halántékkal holtan találták meg Drért, akiről megállapitották, hogy apósa meggyilkolása után öngyilkos lett.

A jégbehütött

OVOMALTINE

élvezetes, könnyen emészthető, tápláló frissitő ital a nyári nagy melegekben

3

Dulcisz—Szentai Radnicski mérkőznek vasárnap Vrbászon. Vrbászról jelentik: A vrbászi cukorgyár csapata a Dulcis vasárnap játsza második osztályozó mérkőzését. Ellenfele a szentai Radnicski lesz. A Dulcis egész héten komolyan készült a mérkőzésre, melyen határozott győzelmi esélyekkel startol. A vrbászi csapat a következő felállitásban veszi fel a versenyt a II. osztályu bajnokság döntő mérkőzésén: Molnár — Polyvás, Hauslohner — Geist, Novák, Koch — Skoda, Lerch, Mracsek, Móric, Rapp.

— **Kipróbálták a világ legnagyobb repülőgépét.** Berlinből jelentik: A világ legnagyobb repülőgépét, az ujonnan épitett D. 12. nevü repülőgépóriást pénteken délben a Bóden-tó vizére bocsájtották, hogy ott kipróbálják. A tizenkét hatalmas motorral felszerelt hidroplán próbastartja várakozáson felül sikerült, amennyiben a gép már harminc másodperc mulva a viz felszinére emelkedett. A próbát a Bóden-tó partjáról mintegy tizezer főnyi tömeg nézte végig, amely szünni nem akaró tetszésnyilvánitásokkal kisérte a D. 12. produkcióit.

— **Beiratkozások a szubotical jogi fakultáson a téli szemeszterre.** A szubotical jogi fakultás dékáni hivatala közli, hogy a beiratkozások a téli szemeszterre szeptember 25-től szeptember 30-ig tartanak.

— **Helyreigazitás.** A Bácsmegyei Napló noviszadi tudósitás alapján közölte Elekes Tivadar noviszadi autókereskedő letartóztatását és ismertette a letartóztatás előzményeit is. Cikkünkre Novák Péter szentai gazdálkodó az alábbi helyreigazitó nyilatkozatot küldte be: Tekintetes Szerkesztőség! Kérem, sziveskedjék becses lapjában közölni helyreigazitásomat. A Bácsmegyei Napló julius tizediki számában Noviszadon letartóztatták Elekes Tivadart, a noviszadi Volan autócég üzletvezetőjét cim alatt megjelent közlemény *nem mindenben fedi a tényállást. Nem felel meg a* valóságnak, hogy már többször is lefoglalták az üzletet, de én igénypert inditottam és az üzletet mindig feiszabaditottam. Én sohasem adtam be igénypert, hanem a Bácskai Kreditna Banka az én tudtomon kivül az áruk egy részét a mult hónapban — házbér követelése fejében — elárverezte. Nem áll az, hogy Elekes a Kreditna Bankától 300.000 dinár értékben gumikat kapott bizományba, mert összesen csak 16.000 dinár értékben kapott gumit. A gumi ügy különben sincs perelve és a bank sem inditott pert a gumikért. Az sem felel meg a valóságnak, hogy én a Spokics—Vucso beogradi cégnek 180.000 dinárral tartozom. Az elszámolások most folynak, de a cégnek nem tartozom. Végül pedig kijelentem, hogy én nem kértem és nem is kérek csődöt önmagam ellen, mivel tartozásom csak a Bácskai Kreditna Bankánál volt, de ezt a tartozást is békés uton egyenlitem ki. Tisztelettel Szenta, 1929 julius 12. Novák Péter.

Orvosi hir. Dr. *Schlesinger* Imre fogorvos-specialista hazaérkezett, rendelését Labor-palotában ujra megkezdte.

— **Öngyilkos postás.** Kikindáról jelentik: Gligoriju Pera igyosi postás lakásán felakasztotta magát. Mire tettét észrevették, már meghalt.

— **Jövő vasárnapra halasztották a palicsi strand-szépségversenyt.** A palicsi strand-szépségversenyt és filmfelvételeket a hüvös időjárás miatt jövő vasárnapra, julius 21-ére halasztották. A nevezések tovább folynak és igen sok nevezés érkezett a vidékről is. A strandkirálynőt nem a strand közönsége, hanem a Városi Mozi közönsége fogja megválasztani az öt legszebb strandnő közül, akikről filmfelvételeket készitenek és azokat bemutatják a Városi Moziban. A strand-szépségkirálynője értékes ajándékot fog kapni.

— **Szövetügynök vagy ékszercsempész?** Becskerekről jelentik: Julius elején holland utlevéllel Becskerekre érkezett egy Rottenburg Henrik Hermann nevü kereskedő, aki férfiruhára való szövetekkel házalt a városban. Rottenburg a magával hozott szöveteket el is adta és a befolyt pénzen ékszereket vásárolt. A kereskedőt néhány nappal ezelőtt előállitották a rendőrségen, mert iparengedély nélkül foglalkozott a szövetek eladásával. A rendőrség négyezer dinár pénzbüntetésre, az adóhivatal pedig kétezer dinár birságra itélte Rottenburgot, aki már többizben járt Becskereken és minden látogatása alkalmával ékszereket vásárolt. Megmotozása alkalmával nagymennyiségü arany- és ezüsttárgyat, továbbá brilliánsokat találtak nála. Az a gyanu, hogy a holland kereskedő rendszeresen foglalkozott ékszercsempészettel.

Az SzMTC Szomborban. A szubotical vasasok együttese, az SzMTC vasárnap Szomborban vendégszerepel, ahol barátságos mérkőzés keretében a Bácskát legutóbb 4:1-re verő Szombori TK lesz az ellenfele.

— **A noviszadi Merkur alakuló közgyülése.** Noviszadról jelentik: A Merkur horvát kereskedelmi egyesület noviszadi fiókja vasárnap délelőtt kilenc órakor a tőzsde nagytermében tartja alakuló közgyülését, amelynek keretében megválasztják az egyesület igazgatóságát.

— **Barta Szlávkót előadás tartására hivták meg Vichybe.** Párisból jelentik: Barta Szlávkót, a világhirü jugoszláv erőmüvészt, aki néhány nappal ezelőtt, mint megirtuk, tizenötezer főnyi közönség jelenlétében mérkőzött meg Casin francia világbajnokkal, a világ legerősebb embere cimeért, Vichybe hivták meg, hogy ott a stadionban bemutassa legjobb mutatványait. Barta a meghivást elfogadta és julius 17-ikén fogja megtartani előadását Vichyben, ahol többek között Doumergue köztársasági elnök, a Vichyben nyaraló görög királyi pár és Fuad egyiptomi király is végig fogják nézni a jugoszláv erőmüvész produkcióit.

— **Felgyógyult a vrbászi soffőr merénylője.** Vrbaszról jelentik: Malacko Vladimir Boros Jakab vrbaszi soffőr merénylője felgyógyult sérüléséből és a jövő hét elején szállitják át a szombori ügyészség fogházába. A merénylet áldozata szintén jobban van, már el is hagyta a szanatóriumot és házi kezelésben részesül.

— **Leégett gabona.** Sztaribecsejről jelentik: A petrovoszelói vasuti vonal mentén a napokban, mint megirtuk a *mozdonyból kipattanó szikrák* felgyujtották a keresztekbe rakott gabonát. Sztaribecsejről hivatalos bizottság szállt ki a tüz szinhelyére és megállapitotta, hogy a tüz következtében huszonnégy birtokos szenvedett kisebb-nagyobb károkat összesen 31.000 dinár értékben.

Jugoslavija
Általános biztositó társaság
Fiókigazgatósága
Novisad, Zrinji Péter u. 36 — Telefon 20-55
Vezérügynöksége
Subotica, Kralja Aleksandra 6 — Telefon 303

Foglalkozik a biztositás minden ágával. Nagy ingatlan és ingó vagyonával biztositottjainak a legnagyobb garanciát nyujtja

— **Holttest a szőlőhegyen.** Vrsacról jelentik: A város melletti szőlőhegyen egy férfihullát találtak a munkából jövő emberek. Értesitették a rendőrséget, ahonnan bizottság szállt ki a helyszinre és megállapitotta a holttest személyazonosságát. Eszerint a hulla Schwartz Jován büntetett előéletü csavargó holtteste. Schwartz a rendőrség nyilvántartása szerint a romániai Moravica községből származik, ott is lakott, de gyakran szökött át Jugoszláviába, ahol koldulásból tartotta fenn magát. A jelek arra mutatnak, hogy a hulla már napok óta fekhetett a szőlőhegyen. A rendőrség erélyes nyomozást inditott az ügyben, mert nem tartják lehetetlennek, hogy büntény történt.

Gerber-féle Góliát barna sör zamatos, tápláló, izletes és pótolhatatlan.

Dr. Sugár Miklós idegorvos két hétre elutazott, rendelése szünetel.

— **Az ütköző közé került és szörnyethalt egy vasuti munkás.** Beogradból jelentik: Halálos szerencsétlenség történt pénteken estefelé a csapljinai vasuti állomáson. Pavlovics Cvitán vasuti munkás szenet hordott az egyik vagonba. Ugyanazon a vágányon közeledett egy tolató vagon. A munkás, aki éppen a sinek között állt, nem vette észre a lassan közeledő kocsit és a két vagon ütközői közé került, amelyek a testét borzalmasan összeroncsolták. Pavlovicsot holtan emelték ki az ütközők közül. A halálos szerencsétlenség ügyében vizsgálat indult.

„CLIO“
LIMONÁDÉ-TABLETTÁK
frissitenek a forró napokon

„CLIO“ društvo s. o. j. Maribor X.

— **Csak a helyi hatóságoknál lehet benyujtani a tanitói állás iránti kérvényeket.** A legfelsőbb közoktatásügyi tanács a bácskai tartományi főispánság utján felhivást adott ki az érdekelteknek, amely szerint tanitói vagy más a közoktatásügyi minisztérium ellenőrzése és fennhatósága alá tartozó állás elnyerése iránti kérvényeket az érdekeltek ne nyujtsák be a jövőben közvetlenül a közoktatásügyi tanácshoz, hanem a helyi hatóságok utján. A közvetlenül beérkezett kérvényeket visszaküldik a helyi hatóságoknak és ezzel csak időt veszitenek a kérvényezők.

— **Idegrohamában a tüzbe vetette magát és megégett egy horvátországi földmüves.** Karlovácról jelentik: Megrendítő szerencsétlenség történt csütörtökön a Karlovác közelében levő Veljuna községben. Vujaklija Sztánkó negyvenkétéves földmüves sulyos idegbetegségben szenvedett. Csütörtökön este idegroham fogta el a szerencsétlen embert, aki kirohant az udvarra és az ott lévő *lobogó tüzrakásba ugrott*. Vujaklija néhány perc mulva belehalt sulyos égési sebeibe.

Kövér és vérbőségben és ebből folyó depressziókban szenvedőknek biztos hatásu a klinikai gyakorlatban *többszörösen* bevált szer a »MIRA« keserüviz. Hetenként egy pár pohár Miraviz fogyasztása enyhe székelést biztosit s meggátol mindennemü erjedést ugy a belekben, mint a gyomorban s az ebből származó excessusok biztos hatásu szere. Kapható minden gyógyszertárban, drogériában és jobb füszerüzletben. Képviselő Trafikant Gábor, Szubotica.

A vér föliritssitése céljából ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes »Ferenc József« keserüvizet inni. Az egész világon rendelik az orvosok a valódi *Ferenc József* viz használatát, mert ez szabályozza bélmüködést, erősiti a gyomrot, javitja a vért, megnyugtatja az idegeket és ezáltal uj életerőt teremt. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben. 24

SPORT

Augusztus negyedikén lesz a második idei lóverseny Szuboticán

Hatvan lónál több indul az augusztusi lóversenyen

A szuboticai Kralj Alekszandar lovaregylet idei második lóversenyét augusztus negyedikén fél négy órai kezdettel rendezi meg a Palicsi-uti uj lóversenypályán, a 3. lovasezred laktanyája mögött. A pályát a multkori tapasztalatok alapján átalakitják, ugyhogy a közönséget csak a tribün felöli oldalra engedik állni, mert a multkori lóversenynél a második oldalon levő közönségtől a tuloldal nem figyelhette a lóversenyeket az egész vonalon.

A lovaregylet 27.750 dinár dijat tüzött ki ezekre a versenyekre. A program szerint hat verseny lesz és pedig a következők:

Mezőgazdasági lovak versenye. Szubotica város dija 3500 dinár. Táv 1000 méter. Benevezési dij 30 dinár. Benevezhetők kétéves és ennél idősebb hazai, vajdasági lovak, amelyek mezőgazdák tulajdonában vannak.

Kétéves lovak versenye. Dij 4500 dinár. Táv 1000 méter. Teher 56 kiló. Benevezési dij 50 dinár. A versenyen kétéves lovak vehetnek részt.

Félvérüek versenye (handicap). Dij 5500 dinár. Táv 1600 dinár. Benevezési dij 70 dinár. Résztvehetnek hároméves és ennél idősebb félvérüek.

Győzők versenye. A bácskai tartományi közigazgatás dija 6250 dinár. Hároméves és ennél idősebb lovak részére. Teher 54, 60 és 63 kiló. Első dijat nyert lovak 2 kilóval több megterhelést kapnak. Táv 1800 méter. Benevezési dij 70 dinár.

Tiszti akadályverseny. Dij 4500 dinár. Tartalékos és aktiv tisztek loval vehetnek részt a versenyen. A tisztek maguk lovagolják egyenruhában. Táv 3000 méter öt akadállyal. Benevezési dij 50 dinár.

Mezőgazdák egyfogatu ügető versenye. (Handicap) Szubotica város dija 3500 dinár. Kétéves és idősebb lovak nevezhetők be. Táv 3200 méter. Benevezési dij 30 dinár.

A lóverseny igen érdekesnek és nagyszabásunak igérkezik annál is inkább, mert augusztus negyedikén másutt nem lesz lóverseny és a szuboticai lóversenyen résztvesznek a legjobb hazai istállók versenyloval. A mult szuboticai versenyen ugyanis a megszokottnál kisebb számu versenyló indult, aminek az volt az oka, hogy ugyanaznap tartották Beogradban a derby versenyeket, amely elvonta a legjobb hazai lovakat.

A juniusi lóversenyt több mint háromezer főnyi közönség nézte végig. A szuboticai lovaregylet ezért megnagyobbitja a közönség részére fenntartott helyeket, hogy mindenki a legkényelmesebben elhelyezkedhessen és jól láthassa a lóverseny egész menetét. Számitanak arra, hogy az augusztusi versenyen, amely az idei vajdasági lóversenyek egyik legnagyobb eseménye lesz, rekord közönség fog résztvenni és nemcsak szuboticai látogatói lesznek a lóversenynek, hanem vidékiek is.

A szuboticai lovaregylet nagyszabásu bankettet rendez Palicson a nagyvendéglő terraszán augusztus negyedikén este fél kilenc órai kezdettel. A bankettet tombolával kötötték össze, amelyen igen értékes tárgyakat lehet majd nyerni. A bankett résztvételi dija ötven dinár és azon nyári ruhában kell megjelenni.

Az alszövetségi bajnokság döntő mérkőzése

Szand—Sztaribecseji Szoko

Vasárnap az ujrendszerü alszövetségi bajnokság legérdekesebb mozzanata a szuboticai és a vidéki elsőhelyezettek döntő mérkőzése kerül lejátszásra Szuboticán.

A SzAND mult heti Sztaribecsejen kivivott minimális győzelme után a vasárnapi mérkőzés erősen megnövekedett jelentőségében és ennek megfelelően a közönség körében élénk érdeklődés nyilvánul meg a küzdelem iránt. A becseji Szokó meglepő erős ellenállást produkált az első mérkőzésen a szuboticai bajnok ellen, amelynek az egy gólos győzelemmel szerzett előnye a vasárnapi találkozáson komoly veszélyben forog és legjobb tudásának kifejtésére van szüksége, hogy az alszövetségi bajnokságot megvédhesse.

A döntő mérkőzés vasárnap délután *fél 6 órakor* kezdődik a SzAND-pályán, amelyre a csapatok következő együtteseiket állitják ki:

SzAND: Ambrus — Held, Beleszlin — Fischer, Weisz, Gabrics — Kikics, Rudics, Kovács, Horváth, Ördög.

Szokó: Nagy — Kalenics, Dér — Vorgics, Arnoljevics, Károlyi — Pollák, Börcsök, Rozmann, Rankov, Jelics.

A mérkőzést *Molnár* (Szombor) vezeti.

Julius 21-ikén rendezi meg a Szand Szubotica város motor- és kerékpárbajnokságának versenyeit

Az ország legjobb versenyzői indulnak a bajnokságért

Szuboticán már hosszu ideje nem rendeztek kerékpárversenyt, noha néhány év előtt nagyon intenziv kerékpárélet kezdődött Szuboticán. Az idén országszerte ismét aktivitásba léptek a kerékpárosok és mindenfelől érkeznek hirek a versenyek rendezéséről. Hosszas stagnálás után most Szubotica legnagyobb kerékpáregyesülete, a SzAND is aktivitásba lépett és még ebben a hónapban nagyszabásu motor- és kerékpárversenyt rendez.

A SzAND kerékpárszakosztálya már a szezon elején tréningbe kezdett és lényegesen megerősödött versenyző gárdája legutóbb Becskereken nagy sikerrel szerepelt és valamennyi versenyszámban megszerezte a győzelmet. Vasárnap a sztaribecseji Tesla versenyén indulnak a szuboticai kerékpárosok, a jövő vasárnap, julius 21-ikén pedig *a SzAND megrendezi Szubotica város 1928/29. évi motor- és kerékpárbajnokságának versenyeit.*

A SzAND a versenyre rendbehozatja kerékpárpályáját, amely az egyetlen szakszerüen épitett versenypálya a Vajdaságban. A versenyre meghivták az ország valamennyi nevesebb kerékpáros egyesületét, amelynek nagy része már is bejelentette részvételét és a julius 21-iki versenyen a legjobb kerékpárosok vesznek részt. A Vajdaságból a rendező egyesület kitünő gárdáján kivül *Sztaribecsej, Becskerek és Novi-szad* egyesületei, ezenkivül *Oszijek, Zagreb, Beograd, Brod* és esetleg *Ljubljana* kerékpárosai küzdenek Szubotica bajnokságáért.

A verseny részletes programján még dolgozik a rendező egyesület, azonban annyit már is megállapitottak, hogy bajnokságot kerékpárban a tizezer méteren, motorkerékpárban pedig ugyancsak a tizkilométeres versenyszámban irják ki. A nagyszabásu verseny propozicióját még közölni fogjuk.

FILM

Három film

A Lifka és Városi-Mozi uj müsora

A szokásos bünügyi drámáknál sokkal érdekesebb és jobb a *Sötét lovagok* cimü film, amely egy izgalmas és bonyolult gyilkosság felderitését és egy család titokzatos történetét dolgozza fel nagyon sok rendezői ötlettel. A cselekmény izgalmassága jelenetről-jelenetre fokozódik és teljesen leköti az érdeklődésünket, de talán még ennél is érdekesebb, hogy a film statisztériáját a berlini rendőrség adja. A világvárosok rendőrségeinek impozáns technikai felkészültsége és a nemzetközi nyomozás ezer apró részlete igen érdekessé teszi a filmet, amelynek a nyomozás gyors tempója és a szökött fegyencek nagyszerüen filmrevitt üldözésének mozgalmassága mindvégig tempót ad. Ez a film a legjobb iskolapéldája annak, hogy milyen jó filmet lehet csinálni egy detektivtörténetből is. A főszerepekben Olga *Csehova*, Crista *Tordy* és Rudolf *Forster* kifogástalanul jók. Az ügyes film vasárnap kerül utóljára szinre a Lifka-moziban.

A Városi Mozi hétfőtől kezdve ismét kettős müsort mutat be. A *Lányok vigyázzatok* egy amerikai dollárkirálynő szerelmének tragikumra hajló történetét mondja el. A fiatal és szeszélyes lány egy férfi lakásán tesz látogatást az éjszakai órákban. A találkát kilesi valaki, aki meg akarja zsarolni a lányt. Helyette a férfi fizet — egy revolvergolyóval. Ebből származik az izgalmas történet, amely sok bonyodalom után végül is jól végződik. A bőkezüen kiállitott és szép felvételekben bővelkedő filmben az elegáns Olive *Borden* és a kitünő Antonis *Moreno* jutnak hálás szerephez.

A müsor másik filmje a *Ne izgasd magad!* alkalmat ad a népszerü Tom *Mix*-nek arra, hogy ne csak lóháton, hanem mint szalón-szinész is előnyösen mutatkozzon be. A mulatságos történetben a szép Billie *Dode* a partnere és ők ketten a többi szereplővel együtt mindvégig gondoskodnak a szórakoztatásról.

KÖZGAZDASÁG

Az ipari védővámok eltörlése válságba sodorná a hazai ipart és nem hozna hasznot a mezőgazdaságnak

A mezőgazdasági és ipari érdekek küzdelme a vámpolitika miatt

Beogradból jelentik: Az ország gazdasági fejlődésével kapcsolatban lassanként nálunk is megindul a harc az érdekelt gazdasági kö ök között akörül, hogy az állam gazdasági és főleg vámpolitikájával *a mezőgazdaságot vagy az ipart támogassa-e.* Jugoszlávia elsősorban agrárország és igy nem csoda, hogy tulnyomóan nagy azoknak a száma, akik *az agrárérdekek elsősége, sőt kizárólagossága* mellett foglalnak állást és az amugy is gyenge jugoszláv ipartól még áldozatokat is követelnek a mezőgazdaság igazi, vagy vélt érdekei védelmében. Különösen sokszor hangzik fel az agrárérdekek védelmének jelszava alatt az a követelés, hogy *az állam mentesitse a behozatali vámok alól azokat az iparcikkeket, amelyekre a mezőgazdasági termelésnél van szükség.* Követelik elsősorban a mezőgazdasági eszközök és gépek, főleg az ekék és a talajjavitáshoz és permetezéshez szükséges kemikáliák (salétrom és mütrágyák, rézgálic stb.) vámmentességét, tekintet nélkül arra, hogy ezzel *halálos csapást mérnek* az ezeknek a cikkeknek az előállításával foglalkozó hazai iparvállalatokra.

Az ipari érdekeltségek az ilyen követelésekkel szemben ugyan illetékes fórumok előtt gyakran felemelik a szavukat, a nagy nyilvánosság előtt azonban gyenge a hangjuk, mert a sajtót is magukkal szemben találják, hiszen a közvélemény is abban a szilárd meggyőződésben él, hogy egy ilyen par excellence agrárországban a lakosság 75 százalékát kitevő földmivelők érdekei a legelőbbrevalók. Épen ezért rendkivül figyelemreméltó, ha *az ipari érdekek fontosságára* is felhivja valaki a figyelmet, az agrárius követelésekkel szemben, amint azt *a vajdasági származásu kiváló közgazdasági iró, dr. Lazarevics Milán* kereskedelmi miniszteri inspektor teszi most megjelent brosurájában *Zahtevi agraraca i naša industrija* cimmel.

Lazarevics Milán maga is hangoztatja, hogy az ország mezőgazdasága közgazdaságunk legfontosabb ága és hogy azt ugy a termelés, mint a termékek értékesitése szempontjából ki kell emelni mai elmaradottságából, hogy a világpiacon is megállhassa a helyét. Szerinte is az *államnak teljesiteni kell az agrárius minden olyan követelését, amely valóban ezt a célt szolgálja.* A leghatározottabban szembeszáll azonban azokkal a követelésekkel, amelyek az ipari vámok eltörlését célozzák. Mint kifejti, az ipari termelés épen az agrárországokban rendkivül fontos, különösen azok az iparágak, amelyek *háboru esetén hadianyagtermelésre is felhasználhatók,* már pedig *az agrárius által követelt vámpolitika épen ezt az ipart, a vasipart és a kémiai ipart tenné lehetetlenné.* Ami vámpolitikánk amugy is *az agrárprotekcionalizmus* jegyében áll, hiszen *az élelmiszerek és italok vámja átlagban 48.3%-át teszik ki az árucikkek értékének* és igy *Európában a legmagasabbak,* ahogyan azt a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara adatai bizonyitják, mig a Népszövetség hivatalos adatai szerint az *iparcikkek vámja nálunk az árak értékének 20—25%-át teszik ki* és igy a tabellában középhelyen állunk, megelőzve sok erősen industrializált államot is. Ha nem volnának magas agrárvédvámjaink, akkor *a külföld elárasztand olcsóbb élelmicikkekkel az országot,* például Olaszország gyümölccsel és főzelékekkel, Románia sovány sertéssel, Amerika disznózsirral, Bulgária tojással, Görögország, Olaszország és Magyarország borral és igy tovább. Ez kétségtelenül érdekében állna *a nem földmivelő lakosságnak,* amely mégis csak az ország lakosságának 25%-át teszi ki és amelynek *az életét az agrárvámok igy jelentősen megdrágitják.* Ez a földmivesosztály javát szolgálja, de épen ezért a nem földmives lakosság érdekében az ipart is védvámokkal kell *Lazarevics* Milán szerint támogatni, annál is inkább, mert az ipar fejlődéséből a mezőgazdaságnak is haszna van. A mai nagy ipari államok is a védvámok, sőt *prohibiciós* vámok segitségével fejlesztették

PYRAM-pasztát használ ma már fiatal és vén is, Fényben ragyog az én cipőm, mert azt veszek én is!

naggyá iparukat és ma is ilyen vámpolitikát folytatnak.

Rendkivül tanulságosak Lazarevics fejtegetéseinek azok a részei, amelyekben iparágról-iparágra, szinte gyárüzemről-gyárüzemre haladva pontos számadatokkal igazolja, hogy a mai mérsékelt ipari védővámok eltörlése a vállalatok pusztulására vezetne. Felemliti többek közt *a szubotical Ferrumgyár* esetét is, amely nagy befektetésekkel berendezkedett ekegyártásra, de az eke vámjának hirtelen eltörlése folytán a gyártást meg sem kezdhette. Igen meggyőzőek azok a számadatok is, amelyekkel bebizonyitja, hogy *a vámok eltörlése a gyakorlatban nem az illető cikk olcsóbbodását, hanem ellenkezőleg, megdrágulását vonja maga után* és hogy épen a védvámok kényszeritik a külföldi szállitókat is olcsóbb árak szabására és ezzel a hazai gyárakat is olcsó árakra szoritják.

A rézgálic vámjáról kimutatja *dr. Lazarevics, hogy az a bor literjének az drát legfeljebb két parával terheli, viszont annak eltörlése teljesen lehetetlenné tenné a szubotical mütrágyagyárnak a kékkőgyártást,* pedig ha állandó volna a vámtarifa, ez a gyár egymaga évi 800 vagon kékkövet termelhetne, ami a külkereskedelmi mérleg szempontjából is nagyon jelentős. A jugoszláv vámpolitika ingadozásai miatt *már a külföldi ipari tőke is ki akar vonulni az országból,* igy többek között *az Aussigi Vegyipari Társaság is, amelyé a szubotical mütrágyagyár,* noha ez a csoport még nem régen ujabb nagy gyáralapitási tervekkel is foglalkozott az ország más részeiben.

Általában *Lazarevics* Milánnak az a konkluziója, hogy *az ipari vámok eltörlése semmiféle valódi hasznot nem hozna a mezőgazdaságnak,* az országnak pedig az ipari fejlődését megbénitaná és ezzel mérhetetlen károkat, háboru esetén pedig sulyos veszedelmeket okozna.

Ötvenmillió pengő a Krausz Simon-féle értékpapirok vesztesége

Egymillió hatszázezer darab részvény tartozott Krausz Simon érdekeltségébe

Julius tizenkilencedikén felszámol *a Krausz Simon Bankház Részvénytársaság.* Ez az aktus lesz — remélhetőleg — a befejezője azoknak az eseményeknek, amelyek hónapokon át Krausz Simon személye körül viharzottak és amelyek lesodorták Krausz Simont arról a piedesztáljáról, amelyre a magyar pénzvilágban és Budapest társadalmi életében rajongóinak tömjénezése emelte. Hónapokig tartó egyezkedési tárgyalások után minden érdekelt megkapta követelésének legalább egyötödét, de kitől követeljék káruk megtérítését azok a vállalatok, amelyeknek részvényeivel Krausz Simon »dolgozott« és főleg azok a részvényesek, akik az ugynevezett Krauszpapirok »boldog« tulajdonosai voltak.

Krausz Simon a budapesti tőzsdén jegyzett részvények közül főleg nyolc vállalatnak a részvényeivel operált.

Ezek a részvények az árjegyzőlap sorrendjében a következők: Athenaeum, Franklin, Bródi vagon, Lámpa, Ófa, Nova, Égisz és Óbudai textil. Ha ennek a nyolc papirnak az utolsó kilenc hónap alatt bekövetkezett áralakulását tekintjük, a legérdekesebb és a legfantasztikusabb tőzsdei regényt látjuk. Fejezetei egyenként és összesen a legizgalmasabb olvasmányok tőzsdei szakemberek számára, de a laikusokat is érdekelhetik ezek a statisztikai adatok.

A nyolc részvényből a következő darabok vannak kibocsátva:

	Részvény
Athenaeum, összes darabszám	150.000
Franklin » »	150.000
Bródi vagon » »	550.000
Lámpa » »	36.000
Ófa » »	240.000
Nova » »	448.000
Égisz » »	40.000
Óbudai » »	40.000
Összesen:	1.654.000

Azaz 1.654.000 részvényre terjed ki a Krausz Simon tőzsdei hadserege.

De egy másik érdekes összeállitást is lehet közölni:

	legmagasabb árfolyam	legalacsonyabb árfolyam
	Pengő	*Pengő*
Athenaeum	42	22
Franklin	76	50
Bródi vagon	42	16
Lámpa	300	140
Ófa	149	107
Nova	51	30
Égisz	55	15
Óbudai	60	25

Ezek az árfolyamok azokat a legmagasabb, illetve legalacsonyabb kurzusokat tüntetik fel, amelyeken a kérdéses részvényeket 1928. novembertől 1929. május 7-ig, azaz a kulminálás, illetőleg a mélypont időpontjáig átlagosan el lehetett adni, illetőleg amely kurzusokon ezeket a papirokat meg lehetett venni.

Ha ezeket az árfolyamokat egymással összehasonlitjuk, azt látjuk, hogy az

Athenaeum részvény vesztesége	20	pengő, azaz	40	%
Franklin » »	26	» »	32.2	%
Bródi vagon » »	26	» »	61.9	%
Lámpa » »	160	» »	53.3	%
Ófa » »	42	» »	28.2	%
Nova » »	12	» »	28	%
Égisz » »	50	» »	76.9	%
Óbudai » »	35	» »	58.3	%

azaz a veszteség százalékos átlagban körülbelül 50 százalékot, pénzbeli átlagban pedig majdnem 40 pengőt tesz ki darabonként, ami bizony szomoruan nagy összeg, akár az egyik, akár a másik bázison. Ha a vállalatok részvényszámával ezt a darabonként szenvedett veszteséget megszorozzuk, horribilis összegek jönnek ki, még akkor is, ha tudjuk, hogy nem az összes részvények vannak a közönség kezén, tehát nem az egész veszteség esik a tőzsdén kivül álló és a vállalatok vezetőségén kivül álló részvényesekre. Viszont több kézen, tehát többször fordul meg egy-egy részvény, ami költséggel, kamattal és egyéb kiadással jár. Igy végeredményben a számszerüség mégis csak megközeliti a valóságot s az összes árfolyamveszteségeket a következő összegekre lehet becsülni:

	Összes darabszám	*Összes árfolyamveszteség*
	Pengő	*Pengő*
Athenaeum	150.000	3,000,000
Franklin	150.000	3,900,000
Bródi vagon	550.000	14.300.000
Lámpa	36.000	5,760.000
Ófa	240.000	7,680.000
Nova	448.000	11.648.000
Égisz	40.000	1,600.000
Óbudai	40.000	1.400.000

tehát *az 1,654.000 darab részvényre 49,228.000 pengő árfolyamveszteség esik,* ami darabonként 36.2 pengőt tesz ki. A Krausz Simon-féle papirok tőzsdei árfolyamvesztesége tehát kereken 50 millió pengő körül van.

Ez az összeg a nyolc vállalat valamennyi darabszámát veszi alapul, bár a tőzsdei forgalomban, jobban mondva az általános forgalomban, annyi darab egyszerre nem szerepel. Szakértői becslés szerint azonban Krausz Simon állandóan legalább a felével dolgozott a társasági részvényeknek s ha ezt fogadjuk el alapul, akkor a forgalomban résztvevők vesztesége még mindig huszonöt millió pengő. Ha pedig számitásba vesszük, hogy egyik-másik pakett többször is gazdát cserélt, kereken 40 millió pengőben állapithatjuk meg a különbözetet a legmagasabb és legalacsonyabb árfolyam között.

Ez az abszolut veszteség, amely a Krausz Simon szivittját érte s körülbelül ugyanennyi ennek a nyolc vállalatnak relativ vesztesége a tárcájukban levő saját részvénydarabjaiknak tőzsdei árfolyamdifferenciáján keresztül.

A szombori mezőgazdasági kiállitás résztvevői

Szomborból jelentik: A szombori mezőgazdasági kiállitásra a kiállitók napról-napra tömegesen jelentkeznek. Az eddig közölt jelentkezőkön kivül az elmult héten a következő bejelentések votak:

Granum Szombor: zsákok, ponyvák, szőnyegek stb. Kunics Nikola Szombor: tenyészállatok, Patria Szubotica: szerumok állati betegségek ellen, Skurics Miklós Csilipi: bor és pálinka, Poppea Ljubljana: parfőm és más kozmetikai eszközök, Apatini és kulai sörgyár Apatin: sörök, Biljana Beograd: Kémiai preparatumok ragadós állati betegségek ellen, Pavkovics György Szombor: bor, pálinka, szőlő, szőlőoltványok, Masirovics Rada Szombor: tenyészállatok, Weiss Ferenc Zagreb: különböző háztartási stb. eszközök. Prime Lipót Slov. Konjice: varrógépek, Sredojevics János Szombor: tenyészállatok, Apatini kosárfonó r. t. Apatin: fonott butorok, Ekonom Noviszad: növényvédelmi anyagok, Fucks Kristof St. Verbasz: gazdasági gépek, Sellner u. Wels. O. Austria: Smyrna himzések, Strikovics Huszejin Sarajevo: Boszniai kézimunkák, Ernst Fülöp Szombor: olajfestmények, Beck Jenő Szubotica: kötött és szövött áruk, Metzger Fülöp Novi-Sivac: növényvédelmi anyagok, Hess Péter Svilojevo: élősövények, Benedek Vilmos Szombor: kabeszo ital, Csonopljai Gazdakör: tenyészállatok, Mojsovics és Társa Noviszad: bonbonok, Dózsa Béla cipész Svetozar Miletics: cipők, Anisics Gergely szijgyártó Szombor, Milosevics Veljko Szombor: jégszekrény, Konráth r. t. Szubotica: rádió, Dundjerszki György Kulpin-Kamendin: termények és tenyészállatok, Kincstári uradalom Belje: nemesitett vetőmagvak, termények és tenyészállatok, Bácskai tartomány Kosancsics uradalma: nemesitett vetőmagvak, termények, tenyészállatok stb., Dundjerszki István Szrbobran: tenyészállatok, Wamoscher Ervin Szombor: tenyészállatok, termények, Novivrbaszi Gazdakör: tenyészállatok, Kralja Petra Csatorna Szombor: grafikonok stb., Bácskai Gazdasági Egyesület Szombor: grafikonok, képek stb. Floszberger József Szombor: kések, Milics Bosko Szombor: tenyészállatok, Polich és Varga Kula: gazdasági gépek, Kaufmann Sándor Bács: patent ujdonságok, Ostruzsnyák Ferenc kádár Apatin, Valent József és Fia cipész Szombor, Hrubi Sándor és Társa Zagreb: kémiai termékek, Aman Antal Apatin: takaréktüzhely, Mengel és Társa Novivrbasz: esőztető berendezés, Lederer Artur és Károly Csoka: nemesitett vetőmagvak, termények, tenyészállatok, Kemény Arnold Vel. Kikinda: gazdasági gépek, Rapp Ádám Indjija: kapavetőgép, Egészség tejcsarnok Szombor: tejtermékek, Cirilov M. Szombor: szombori turó, Batina vidéki borkiállitók, Bednarz Károly Utódai faiskolája Stara Kanjizsa, Popovics Tosa Szombor: Perinum, Osztrák Patent Ujdonságok gyára, Gakovoi Gazdakör: termények tenyészállatok, Jellinek József Szubotica: faipari gépek, Gross tejcsarnoka Noviszivac: tejtermékek, Folyammérnökség Szombor: grafikonok és képek, Weigandt Béla Szombor: tenyészállatok, Bogisics János cimfestő Szombor, Svetlo Szombor: radio elektromos készülékek, Nagy Imre kozmetikus Szombor, Rank Antal Szombor: szövött áru, Nagy Sándor Sv. Miletics tenyészállatok, Agrikultura Szombor: gazdasági gépek Sid Leon Beograd: állati gyógy- és tápszer, Gaertner és Knézi Szombor: rádio, Spitzer Juliska Szombor: fűző és kézimunkák, Salgo Miksa Oszijek: zsákok, ponyvák, takarók stb., Crevar Vujo Szombor: kályhák, Bogdanov és Társa Sisak: fényező készülékek, Konrád Ádám Apatin: drótkötelek stb., Majoros Imre özvegye Szubotica: papucsok, Reinholz és Tsa Szenta: malomtermékek, grafikonok, Freiberg Hary Lipcse: hangszerek, Pelagics Acko Szombor: tenyészállatok, »Bata« Szombor: cipők, Szeles Sándor Szombor: Alfa tejgazdasági berendezések, Ehrlich József esztergályos Szombor, Dodics Sándor özvegye Szombor: trafik, hirlapok, Mandics Péter Szombor: nagyitott fényképek, Puskás Sándor Szenta Tornjospuszta: nemesitett vetőmagvak, Zwirschitz Károly Sombor: rádio, elektrotechnikai tárgyak, Korn Jakab kőfaragó Szombor, Hrabovszky István Szombor: látszerek, elektrotechnikai tárgyak stb.

Bérbeadták az apatini vadászterületet. Apatinból jelentik: Most járt le az apatini vadászati terület tiz évi bérleti joga. A napokban megtartott árverésen a bérletet a község további tiz évre évi 50.500 dinárért adta ki Schweitzer József apatini lakosnak. A község, mely eddig csak évi 262.50 dinárt kapott bérlet fejében, a most elért összeget az uj modern vágóhid felépitéséhez fogja felhasználni.

Kosárfonó és csipkekészitő tanfolyamokat létesit a kereskedelmi miniszterium. Noviszadról jelentik: A noviszadi kereskedelmi, gyáripari és iparkamara felhivást intézett az összes vajdasági kereskedelmi és ipari egyesületekhez, valamint a vajdasági ipariskolák igazgatóihoz, hogy a legrövidebb időn belül értesitsék a kamarát a háziiparnak hatáskörükbe tartozó területen való üzéséről, valamint, hogy tegyék meg javaslataikat a háziipar fellendítésére vonatkozólag. A kamara a beérkezett jelentéseket és javaslatokat meg fogja küldeni a kereskedelmi miniszteriumnak és ezek alapján a miniszterium meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket. Mindazokon a helyeken, ahol nagyobb mennyiségü nyersanyag (kender, kosárkészitésre alkalmas vessző, nád stb.) terem, amelyet a téli szezon alatt fel lehet dolgozni, a kereskedelemügyi miniszterium tanfolyamokat fog létesiteni, amelyeken a népet szakemberek felügyelete alatt ki fogják oktatni a kosárfonásra, csipkekészitésre stb. A tanfolyamokat valószinüleg még ezév folyamán meg fogja nyitni a miniszterium.

Plisszirozást és azsurozást
a legszebb és legtartósabb kivitelben készitünk.
S. Ad. Engl, Subotica, Rudić ul. 5. (Gyümölcspiac)
7543

NYILT-TÉR

Izjava zahvalnosti

Svima prijateljima i znancima moja najsrdačnija zahvala, koji mi nastojaše ublažiti bol pri nenadoknadivim gubitkom moga blagopokojnog supruga.

udova Letovac Dezidera

Köszönetnyilvánitás

Köszönet mindazoknak a jóbarátoknak, ismerősöknek és a megboldogult drága férjem jó kollégáinak, akik felejthetetlen nehéz perceimben megjelenésükkel és részvétükkel fájdalmamat enyhiteni igyekeztek.

733) **Özv. Letovác Dezsőné**

Opštinsko Poglavarstvo Horgoš

Broj 3577. iz 1929. g.

Oglas

Na dan 15. jula, 1929. održaće se javna prodaja putem dražbe zaplenjenih potrebnih stvari kod sledećih lica:

1. Parta Jovan, 5 jutra zaplenjenih žita
2. Seci Imre 15 hl. vina
3. Vuljackov Dušan, 7 hl. vina
4. Ingus Lipot, 2 konja sa kolima i priborom
5. Dobo Silvester, 45 jutara zaplenjenih ražnih žita

Dražba će se održati gorespomenutog dana od 10 do 17 sati na licu mesta u Kraljevom Bregu. 7763

Szabó Fábián Stara-Kanjižai füszerüzletét átvettem. Felhivom a nevezett hitelezőit, hogy esetleges követeléseiket nálam 8 napon belül jelentsék be.

Stara-Kanjiža, 1929 julius 14.

Hlavinka István
7715 füszerkereskedő.

Plisszirozó üzletem részére, amelyet az S. Ad. Engl cégtől vettem át, az Engl cég már nem vállal plisszirozást, hanem a **megrendelések** ugyanazon házban **(Rudićeva ul. 5.) Čavić Vince üzletében vagy lakásomon Cara Dušana ulica 6.** (a Vas Ádám-vendéglővel szemben) **adandók át.**

Gép- és sablonplisszéket, ruhahimzéseket a legdivatosabban és pontosan, olcsó áron készitek.

7765 BASCHNÉ RÉVÉSZ ANNA.

Wallace
a detektivregények királya!
Négy új olcsó Wallace:
Kató és a tizek
A 13-as szoba
A pénzhamisitó
A három tölgy titka
Füzve **20** dinár
Kötve **34** dinár
DANTE-KIADÁS
KAPHATÓ
A BÁCSMEGYEI NAPLÓ KIADÓHIVATALÁBAN

Értesités

A »Gondviselő temetkezési egyesület« Bácsko Petrovoselon, értesiti vidéki tagjait, hogy a rájuk eső díjösszegre vonatkozó igényüket *1930 julius 1-ig* a Bácspetrovoszeloi keresztény gazdasági banknál annál is inkább bejelenteni sziveskedjenek, mert a később beérkező igénykövetelés kifizetve nem lesz.

Egyben felhivjuk a vidéki tagokat, hogy bejelentésükhöz pontos cimüket is csatolni sziveskedjenek.

Gondviselő temetkezési egylet
felszámoló bizottságától,
7154 **Bácsko Petrovoszelón.**

Oglas

Ovim se raspisuje licitacija za proširenje centralnog grejanja u gradskom pozorištu u Subotici. Pobliže podaci i uveti licitacije mogu se dobiti u gradskoj štedionici u Subotici.

Oferti se podnose do 1. augusta 1929.

Subotica, dne 13. VII. 1929.

7772 **Uprava gradskog pozorišta.**

»JUGODROG« ALFRED BLUM szuboticai cég által vásárolt és át nem vett 3500 kg. ládákba csomagolt kamillavirág a velikakikindai közjegyző közbenjöttével

1929 julius 16-án délelőtt 10 órakor

fentnevezett cég terhére és veszélyére elárvereztetik, amiről az érdekeltek ezuton értesittetnek.

Velika Kikinda, 1929 julius 12.

Hirdetmény

Közhirré teszem, hogy a csődválasztmánytól kapott felhatalmazás alapján vbt. Szenti és Virág szuboticai cég csődtömegéhez tartozó különböző tárgyakat és pedig: kész hálószobákat, ebédlőt, gépeket, furnirt, deszkákat stb. nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek el fogom adni. Az áruk készpénzben azonnal fizetendők és elszállitandók.

Az árverést a helyszinen (Sudarevićeva ul. 54—56.)

folyó évi julius hó 18-ikán

és szükség esetén a következő napokon tartom meg.

Venni szándékozók az eladásra kerülő árut a helyszinén f. hó 13-tól kezdve az árverés napjáig minden nap, kivéve vasárnap délután reggel 8—12-ig, illetve 3—6-ig megtekinthetik.

Dr. Mirko Ivković Ivandekić
ügyvéd, vbt. Szenti és Virág
7719 cég csődtömeggondnoka.

Hirdetmény

A Városi Gázgyár a mai napon áttért az ugynevezett kettős gáz gyártásáról a háborueloetti világitó gáz gyártására. A gáz minősége a régi gáz minőségével szemben csaknem 100%-al jobb. Ezzel kapcsolatban a készülékeken kisebb átalakitások lesznek szükségesek, amelyeket a gázgyár szerelői a legrövidebb időn belül ingyen elvégeznek. Addig is kérjük a t. fogyasztóink szives türelmét.

7682 **Városi Gázgyár igazgatósága.**

Mielőtt **vetőmagtisztitógépet** vesz, tekintse meg a
RECORD-ERDŐS R. T. NOVISAD
által forgalombahozott, a világhirű
F. H. SCHULE hamburgi gépgyár
„NOVA“
vetőmagtisztitógépét
amelynek ugy *munkája*, mint kivitele a *legmagasabb igényeknek* is megfelel

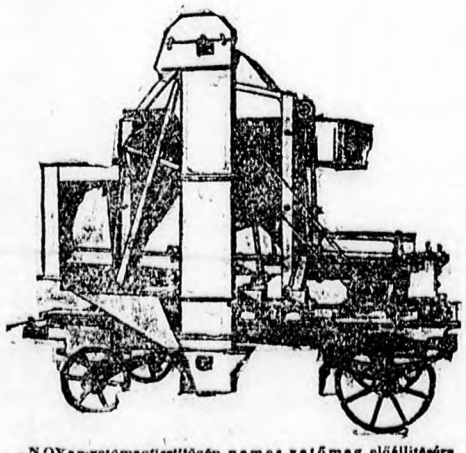

„NOVA“-vetőmagtisztitógép nemes vetőmag előállitására Egyszerű szerkezet. Könnyű kezelés. Felülmulhatatlan osztályozás Legtisztább nemes vetőmag. Kis helyszükséglet Kis erőszükséglet. Olcsó ár

Száraz csávázókészülékek
megbizható, egyenletes csávázópor hozzávezetéssel
a legjobban beváltak és raktárról azonnal szállithatók
Kérjen prospektust és árajánlatot

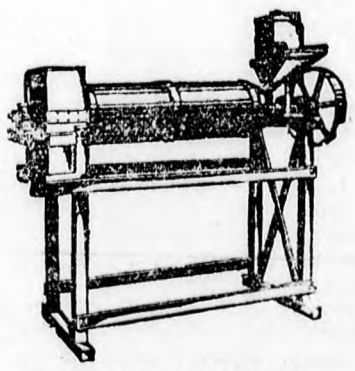

Száraz csávázókészülék

»PETKUS«

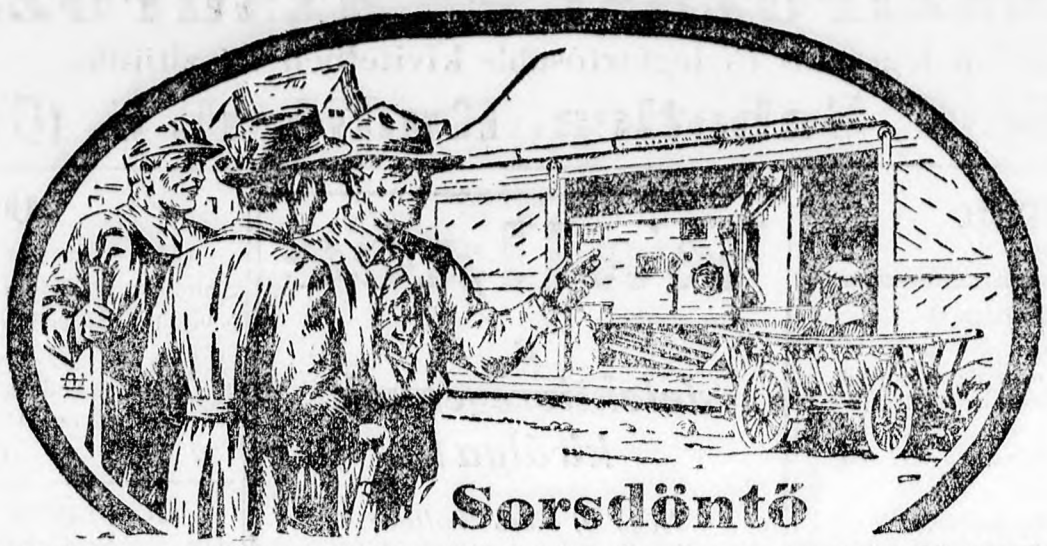

»PETKUS«

Sorsdöntő

a gondosság a vetőmagtisztitógép helyes megválasztásánál!

Mit igazol a gyakorlat?

»PETKUS« az első helyen áll!

. . . tisztelettel értesitjük Önöket, hogy a „PETKUS" gép kifogástalanul müködik és akik ezideig tisztitottak, csodálkozásukat fejezték ki a gép tökéletes munkája felett.
Art és Tsai, Kula

. . . a „PETKUS" gép kissé késön érkezett, mert olyan tömegesen rohantak meg bennünket, hogy nem tudtunk mindenkit kielégiteni. Reklámra nincs szükségünk, mert a gép maga elég reklám. *Aman & Co., Čepin*

. . . A gép munkájával a gabona osztályozásával, nemkü önben a csávázóval, minden tekintetben meg vagyunk elégedve, melynek értelmében a gazdaköri választmány köszönetét fejezi ki a fenti gépek terjesztéséért.
Gazdakör, Bezdán

. . . Ha ujból kellene választanom, megint csak egy „PETKUS" gépet választanék.
Speiser Ferenc, Jagodnjak

. . . A berendezést községünkben nagyon jól fogadták és azonnal 60 gazda vállalt részesedést, dacára, hogy egy másfajta gép már van a faluban. A tisztitott magvak a földeken már is többet mutatnak. *H. Jäger, N.-Sivac*

. . . A „PETKUS"-sal kiválóan meg vagyunk elégedve, mert kifogástalanul dolgozik.
Gazdakör, Bulkeš

Érdeklődőknek költségvetéssel szolgál és üzemben bemutatja a vezérképviselet:

Bárdos és Brachfeld Novisad, Željeznička ulica 105-107

1459

A NÉMET FREJLEIN

IRTA: KUBÁN ENDRE — A BÁCSMEGYEI NAPLÓ EREDETI REGÉNYE

Bánlakiné a beszéd alatt hol elfehéredett, hol elvörösödött. Aztán tanácstalanul a fiára nézett, mintegy kérdezve, hogy vajjon igaz lehet-e mindez?

Ödön a fejével bólintott. Közben arra gondolt, hogy erre a jámbor és anyját megnyugtató hazugságra kioktatja Trudét is.

Geller Trude még aznap délután külön szobába került a kórházban, ahová öt csokrot is hoztak neki. Bánlakiné, Erna, Micuka, Bánlaki és Ödön külön-külön csokrot küldtek. Az Ödöné tiszta vörös rózsa volt. A Micuka kis levelet is küldött, melyben a maga kezdetleges ákombákomaival ezt üzente:

— Édes frejlein, imádkozom a jó Istenhez, hogy gyógyitson meg. Ha meggyógyultál, jöjj haza, mert nagyon várlak Micuka.

Másnap ismét jött egy csokor vörös rózsa s kevéssel rá megjött a küldője is, Ödön.

A két szerelmes jó hosszasan nézett egymásra. Ödön a kezében tartotta Trude kezét és csendesen mondta:

— Mindent tudok. Bocsásson meg apámnak, ahogy már én is megbocsátottam. Többet egyelőre nem mondhatok, mert a többit ő akarja elmondani személyesen pár nap mulva.

Bánlakiné két leányával látogatott el a kórházba Trudéhez.

— Igazságtalan voltam magához, kisasszony, belátom, — ennyit tudott mondani Bánlakiné, mert hangja elcsuklott a sirásban.

Arra gondolt, hogy hevességével milyen könnyen okozhatta volna a szépséges és becsületes leánynak halálát.

Trude szivéből elmult minden keserüség. Mérhetetlen hála fogta el a jó szóért, amelyet kapott. Aztán magához szoritotta kis kedvencét és csókjaival halmozta el.

Ettől fogva mindennaposak lettek a kórházban Trude betegszobájában. Egy napon tréfálkozva mondta Erna:

— Aztán siessen, Trude a felgyógyulással, mert nemsokára táncolni kell. Megkérte a kezemet a Pista, a König Pista, tudja, hiszen maga is ismeri és nem akarunk hosszu jegyességet. Pistának ugyanis Prágába kell utaznia hat hét mulva, hogy átvegye apjának ottani gyárát és engem már magával akar vinni, mert azt mondja, hogy feleség nélkül nem tudja majd a gyárat vezetni. Azért tehát legyen rajta, hogy a lakodalmon már egészséges legyen.

— Mama — pötyögött közbe a kis Micuka — keressünk a frejleinnak is egy vőlegényt és tartsa meg egyszerre a lakodalmat Ernával.

Bánlakiné és Erna összenéztek, mosolyogtak, de nem szóltak. Hanem mikor távoztak, melegen megcsókolták Trudét, aki csodálkozva hallgatta, hogy a két nő tegezi.

— Isten veled! — mondta Bánlakiné.

— Isten veled! — köszönt el Erna.

A magyarázatot is megkapta erre másnap. Délben parádéba öltözve beállitott hozzá Bánlaki Sándor és minden kertelés nélkül szólt:

— Trude kisasszony, engedje meg, hogy ezennel ünnepélyesen megkérjem Ödön fiam számára a kezét. Kérem, mondjon igent, mert a dolog sürgős. Ödön azt akarja ugyanis, hogy a lakodalma egy napon legyen hugával, amint azt Micuka tanácsolta.

Trude nem tudott szólni. A szive felszaladt a torkáig és ott lüktetett elzárva minden hang utját.

Felemelkedett és könnyekkel a két szemében kezét nyujtotta Bánlakinek, aki azt erősen megszoritotta, majd kedélyesen szólt:

— Hanem azt kikötöm, hogy após koromban soha egyetlen pillantással se juttasd eszembe, hogy meggondolatlanul milyen szamárságokon törtem a fejem.

Trude mosolyogva válaszolt:

— Már rég elfelejtettem.

Bánlaki még akart valamit mondani, de nem jutott már rá ideje, mert nyilt az ajtó és belépett rajta Ödön. Odatérdelt menyasszonya elé és a csókok százát boritotta rá piruló arcára.

Trude boldogságtól sugárzó arccal irt levelet Berlinbe. Megirta öreg nőrokonának, hogy menyasszony és nemsokára lesz az esküvője egy bankigazgató fiával, aki maga is az apja bankjában dolgozik. Kérte a rokont, hogy tekintse lakását a sajátjának és a levélhez mellékelt dollárok árán vegyen szép koszorut és azt helyezze el az anyja sirjára.

— Meglátod, tanti, hogy milyen fess és derék fiu a vőlegényem. Megigérte, hogy nászutunkban elnézünk Berlinbe is, mert el akar menni abba a lakásba, melyben nevelődtem.

Geller Trude hamarosan felgyógyult és elhagyta a kórházat. Az illendőség azt kivánta, hogy ne lakjon vőlegényével egy fedél alatt, azért hát Bánlakiék egy özvegyasszony rokonához költözött, aki nagy szeretettel fogadta otthonában.

Az eljegyzés hire nagy ribilliót keltett a belvárosi bérpalotában.

Strassburgerné a telekkönyvi iroda igazgató neje, kipirult arccal szaladt át Kelemen Mórnéhoz. Nem is tudott megszólalni mindjárt, csak az ujjával bökött rá a magával hozott ujságra. Ott ez állott:

— *Bánlaki Ödön és Geller Trude tudatják, hogy jegyet váltottak.*

— No, látja — szólt diadalmasan Kelemenné, mikor meglepetéséből kissé felocsudott — nevelőnőkből is lehetnek bankigazgatónék.

— Bizony — hagyta rá Strassburgerné — nem az első eset, hogy egy frejlein nagyszerü partit csinál.

Strassburgerné egy szóval se mondta, hogy Kelemennére gondol, Kelemenné pedig nem árulta el, hogy tudja, hogy Strassburgerné most őt érti. Máskor haragudott volna az ilyen célzásokért, most boldog volt.

A cselédek is erről tárgyaltak, amikor a szemétkihordásnál megint együtt voltak teljes számmal. Persze, hogy most is a viciné tette le elsőnek a garast.

— Hát azért meg kell adni, hogy az urfélének is van esze, nemcsak a mi faitánknak. Ehunla, ennek a német frejleinnak is volt esze. Elcsavarta a gazdag fiatal ur fejét és hogy teljesen magába gabalyitsa, hát leugrott az emeletről.

— Igenám, — vetette bele a mérleg serpenyőjébe a maga bölcsességét a Lidi szolgáló, — de ez az ugrás az életébe kerülhetett volna. Hát hol itt az ész?

(Vége következik.)

MIRE NÉZZÜNK TRAKTORVÁSÁRLÁSNÁL?

1. A traktor üzeme legyen olcsó!
2. A traktor kezelése legyen egyszerü!
3. A traktor legyen tartós!
4. A traktor legyen üzembiztos!

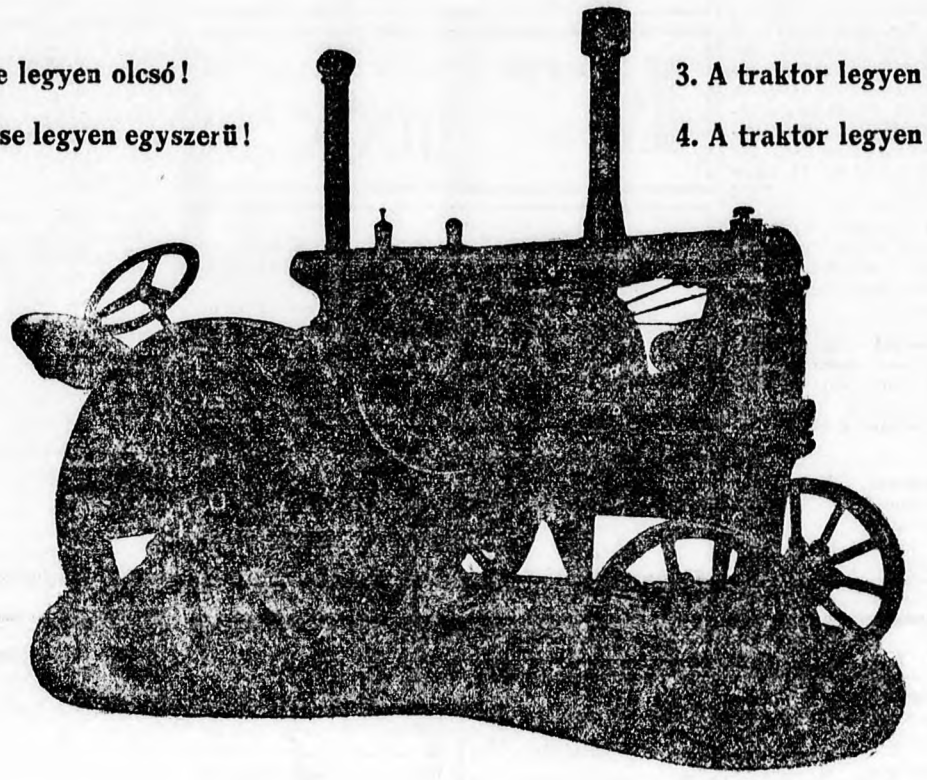

Ezen következményeknek csak a

Nyersolajüzemü egyhengeres lassufordulatu izzófejes

H-S-C-S-TRAKTOR

felel meg.

Kérjen árajánlatot! **Kérjen árajánlatot!**

Auš i drugovi k. d.

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH

NOVISAD
Temerinska ulica 1

BEOGRAD
Karadjordjeva ulica 79

OSIJEK
Desatičina ulica 17

ZAGREB
Petrinjska ulica 26

SOMBOR
Kralja Petra ulica

V. BEČKEREK
Miletičeva ulica 3

SKOPLJE
Ulica 99

7742

LEVELEZÉS

Pici! A hét első felében felhivtalak, de *nem* jelentkeztél. Sajnálom, hogy rö vid *idön belül nem* találkozhatom Veled. Sok csók Picinek. 7753

M. T. Leveled megkaptam. Meg tudlak érteni, hogy sok dolgod van és nem jöhetsz. Emlékszel, hogy annakidején mit mondtam? Csak mindent belátásod szerint. Csókollak. 7732

Életem! Küldj sürgösen pénzt, mert hazajövök. Veronka. 7692

Nem sablonok, hanem külön egyéni izlés szerint készülnek **Brauchler** butorai. Subotica. Halpiac.

KIRAKATÜVEGEK, TÜKRÖK GARANTÁLT ELSÖRENDÜ MINÖSÉGBEN KAPHATÓK AZ »ALBA« TÜKÖRGYÁRNÁL NOVISAD. 4377

HÁZASSÁG

Hölgyek és urak! Megnyilt Palicson a Vigadó épületében a Vénusz uri- és hölgyfodrászat. Ondolálás, manikür és fejmosás. Férfifodrászat. Tisztelettel Funk János. 7666

Özvegyember, 29 éves, keresztény, évi 24.000 dinár jövedelemmel, keres tisztességes 24—28 éves leányt vagy gyermeknélküli özvegyasszonyt feleségül, aki jószivüségével vele és két leánygyermekével a multat feledtetni tudná, jó feleséganya lenne. Hozomány, butor, kelengye mellékes, fontosabbak a fentiek. — Fényképes leveleket, melyeket szigoruan diszkréció mellett visszaszolgáltatok »Uj szép élet« jeligére a noviszadi fiókkiadóhivatal továbbit. Közvetitő kizárva

Negyvennyolcéves, elvált iparos saját házzal, kis földbirtokkal, 40 év körüli magános nő ismeretségét keresi házasság céljából. Cim a kiadóban. 7698

Vagyonos fiatalember keresi 20—25 éves urileány vagy asszony ismeretségét benösülés céljából. Leveleket »Igaz boldogság« jeligére a kiadóba kér. 7641

Házasság. Izraelita fiatalember nöülvenne szolid, háziasan nevelt leányt. Saját házzal és üzlettel rendelkezem. Megfelelő vagyonra reflektálok és részletes ajánlatokat fényképpel együtt, amelyet szigoru diszkrécióval kezelek, kérek »Örök boldogság jeligére a kiadóba. 7681

Negyvennyolcéves özvegy iparos házasság céljából megismerkedne 30—40 éves özveggyel vagy hajadonnal, aki a háztartás minden ágában jártas. Hozomány nem feltétel. Leveleket »Baranyai« jeligével továbbit a kiadóhivatal. 7640

Nősülne 29 éves tisztviselő csekély *hozománnyal.* Csak fényképes levelekre reflektálok. *Fényképet diszkréció mellett visszaküldöm. Jeligo* »Boldogság«. 7639

Középkoru, jólelkü, csinos, házias hajadon, kinek üzletvezetésben, könyvelésben jártassága van, butorral, kelengyével és némi hozománnyal rendelkezik, házasság céljából megismerkedne 42 éven felüli, komolyszándéku, jóérzésü uriemberrel. Ajánlatokat »Gyermekszerető« jeligére a kiadóba kér. 7678

Megnősülne 7 éve saját mühellyel rendelkező, 28 éves, jómegjelenésü, józan iparos és keresi ecélból hozzáillő, róm. kath., háziasan nevelt urileány vagy gyermektelen özvegy ismeretségét. Megfelelő hozomány megkivántatik. Csak fényképes leveleket kérek Sombor, postafiók 9 cimre. Legteljesebb diszkréció. 7695

FOGLALKOZÁS

Elhelyező irodámba keresek azonnalra elsőrendü szállodai szobaasszonyt, kávéházi kaszirnőket, kávéházi kávéslegényeket, elsőrendü szakácsot, többféle szállodai személyzetet és pincérlányokat. Ajánlok főpincéreket, szakácsnőket és magánszemélyzetet. — Lang agentura, Subotica. 7751

Jobb leány, aki tökéletesen süt és főz, szobaleány és mosónő mellé zagrebi magyar családhoz azonnali belépésre kerestetik. Legjobb bánásmód. Fényképes ajánlatok »Kellemes állás« jeligére a Publicitas d. d., Zagreb, Gundulićeva 11 cimre küldendők. 7724

Horvát *középiskolát* végzett két fiatal leány könyörög *azonnali állásért,* hogy anyjukon segitsenek. Cim a kiadóban. 7776

Gyakornokot (gyakornoklányt) keres azonnali belépésre szuboticai iparvállalat. Irásbeli ajánlatok »26« jeligére a kiadóhivatalba. 7775

Házvezetőnői állást keres jómegjelenésü középkoru özvegyasszony, a háztartásban teljesen jártas. Cim a kiadóban. 7769

Fűszerkereskedősegéd, ki az italmérésben is jártas, állást keres. Filić József, Čantavir. 7759

Elektrotechnikus- és mozioperatőrsegéd állást keres. Cim a kiadóban. 7679

Cimfestősegéd, ki természet után tud festeni és cimfestőinas felvétetik. — Cim Schmolka hirdetőirodában, Novisad. 7677

Szoptatósdadának ajánlkozik fiatal, egészséges nő. — Horváth Teréz, Sombor, Senćanski put 47. 7674

Főmolnári állást keresek azonnali belépésre. Eddig elsőrendü, vidéki malmokban müködtem éveken át. Cim a kiadóban. 7698

Magánórákat adok szerb, magyar, német tantárgyakból és kézimunkából. Javító és magánvizsgákra előkészitek. Hegedüsné, tanitónő, VII., Miloš Obilićeva ul. 33. 7752

Kötősegédet keresek 5. sz. kötögéphez. Jakov Furkov, festő, Bački Monoštor, Bačka. 7754

Malomkönyvelő könyvelői, pénztárnoki, esetleg malomraktárnoki állást keres. Beszél szerbül, németül, magyarul. Cim a kiadóban. 7756

Három molnársegédet, aki már ilyen minőségben alkalmazásban volt, azonnali belépésre keresek. Fizetés megegyezés szerint. Személyes jelentkezés kivánatos. Singer, a Pátria malom bérlője, Bačka Topola. 7767

2 molnársegédet állandó munkára felveszünk. Vujković fatelep. 7758

80.000 dinárral társat keresek biztos jövőjü vállalathoz. Deslinger, Vršac, B. Radičević 14 7745

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Biztos szer az elhullt haj pótlására

az ujonnan feltalált, francia

„MICHEL"

haj enőcs, az Állami Vegyvizsgáló Laboratórium által engedélyezve, kiváló tanárok és vegyészek által legjobbnak elismerve. A „MICHEL" haj enőcs a legbiztosabb szer a hajhullás és az őszülés megakadályozására, a kihullott hajat erősiti a hajgyökeret, megszünteti a hajkorpát és minden más bajt, amely hajhullást vagy őszülést okoz. **Szétküldi utánvéttel „MICHEL" Beograd, Vasina ulica 8/II. Kapható a Delini gyógyszertárban, Knez Mihajlova ulica 1 valamint Chemical-Works, Vilsonov trg 107.** A 60 grammos doboz 115 dinár, a 80 grammos 150 dinár, a 100 grammos 185 dinár, a legnagyobb és leggazdaságosabb 160 grammos doboz 290 dinár. Minden dobozhoz ingyen levél mellé... [illegible]

Kérje mindenütt a Franck-féle **BOCK** barna sört!!

102

Ismeretség hiányában

ezen az uton keresem izraelita fiatal ember, gazdász ismeretségét, nagyobb gazdaságba való benősülés céljából.

Részletes ajánlatok „No 434" jeligére JUGOMOSSE Beograd cimre küldendők

7779

Mész, beočini portland-cement, faszén, kovácsszén, tüzifa jutányos árban kapható

Révai Adolf
Subotica
Sokolska 2 Telefon 551

Autók:
különféle használt személy és teherautók,
FORD AUTOBUSZOK
FORDSON traktor, mind kifogástalan állapotban 765 eladók
WEIGAND & Co autogarage Subotica, Paje Kujundžićeva 4, Tel. 61

Kuglibabák kugligolyók
nehéz masszív gummigolyók nagy választékban raktáron
özv. Gerber Jakabné
müesztergályos üzemében
Subotica, Bene Sudarević ul. 32

Ügyes gazdaasszonyt
keres
azonnali belépésre
Hotel Royal Osijek I.
72

Trbovlje-i (Trifail-i) darabos
cséplőszén
raktárról is jutányos áron kapható:
Sipos Sándor Subotica
I. Sokolska 6. Telefon 868

Szépségápolás
a modern kozmetika legujabb vivmányainak alkalmazásával a
Paraffin gyógy- és kozmetikai intézet
ben, Veliki-Bečkerek,
Aleksandrova ulica 23
(Lukinich-ház)
Orvosi felügyelet!
Dijtalan felvilágositás és tanács

Gyümölcsöt
és mindennemü főzeléket átveszünk bizományba ... mellett ... 47
Mejuhas & Baruh
Wien I. Fleischmarkt 22

Ha gallérját, fényesen, fehéren és elegánsan akarja viselni, akkor küldje 445
PIUKOVIC gőzmosodába
Subotica, Vilsonova ulica 16. sz.

Olcsó, de jó javitást, kész és rendelt cipőket csak a
gyorstalpaló
készit
Poštanska ulica 4.
LUSPAI

Külföldre való költözés miatt sürgősen **eladó** berendezéssel vagy anélkül
lipiki villám
A villa a fürdőhely legszebb részén fekszik, évi hozama 70.000 dinár, ha a villatulajdonos vendégeket akar elhelyezni. A villa ára olcsó. Érdeklődők forduljanak a tulajdonoshoz megegyezés végett **Vila „BALKAN" Lipik** (Szlavónia) 7780

Főmolnárt keresek hosszabb, legalább 15—20 évi ilyen gyakorlattal, azonnali belépésre 8 vagonos kereskedelmi és vámmalom részére. A gyakorlat igazolandó. Fizetés megegyezés szerint. Személyes jelentkezést kérek. Singer, a Pátria malom bérlője, Bačka Topola. 7766

Jómegjelenésü, gyakorlattal biró üzleti kiszolgálólány, szerb-magyar nyelvtudással kerestetik. Előnyben, akik női konfekció szakmában már müködtek. Cim a kiadóban. 7760

Pincérügynökség, Freudenfeld Vilmos Pancsevón ajánl, keres, elhelyez mindennemü, elsőrendü kávéházi, szállodai személyzetet.

Magiszterek, asszisztensek, gyakornokok állást nyerhetnek gyógyszertárakban. **Kemikalija, Novisad.** 7447

Nőgy középiskolával és többévi üzleti gyakorlattal biró 30 éves asszony állást keres üzletben vagy pénztárhoz. Megkereséseket »Szerényigényü« jeligére a *kiadóba kérek.* 7637

Üzletvezetői állást nyerhet technikai üzletben megfelelő előképzettséggel rendelkező izr. nőtlen uriember (35 év körül) házasság esetén. Ajánlatot »Provinc« jelige alatt a kiadóba.

Érettségizett hölgygyakornokot keresek gyógyszertáramba. Basch, Čantavir. 7709

Irodakisasszony pár évi gyakorlattal, aki gyors és gépirást érti augusztus elsejére felvétetik. Szerb és német nyelvtudásuak előnyben. Ajánlatot »Subotica postfach 92.« 7606

Diákok előkészitése. Gimnázium, kereskedelmi akadémia és polgári iskola tanulóit, kiknek egy-két tantárgyból augusztusban kell letenniök az osztályvizsgát, előkészit több tanár és igy lehetővé válik, hogy még a legszegényebb tanulók is a szünidő alatt biztos és szakszerü oktatást kapjanak az osztályvizsga letételére. Megkeresések Karadžićeva ul. br. 18.

Keresünk józan, rendszerető, szakképzett **almolnárokat.** Ajánlatokat Bácskai Gyáripar és Kereskedelmi R. T. Stari Bečej cimre kérjük. 7518

Jómunkás papucsossegéd azonnalra felvétetik. Sági József, Mali Idjoš. 7378

Okleveles gyógyszerészt keresek prakszissal, magyar, szerb, nyelvtudással. Heiszler gyógyszertár, Szenta.

Asztalostanoncot, lehetőleg néhány középiskolával fizetéssel felvesz Erdélyi, Lifka-mozi udvarában. 7433

Jóházból való fiut ékszerésztanoncnak felveszek. Ugyanott kifutó fiu felvétetik. Bartos Márton ékszerész, Bogovićeva ul. 20. 7206

Intelligentes, deutsches Fräulein, katolisch, mit etwas Nähkenntnissen wird zu zwei grösseren Mädchen aufs Land gesucht für die Ferien. Eintritt per sofort. Offerte mit Gehaltsansprüchen, Zeugnissen und Lichtbild an die Adresse: Frau Brestyanszki, Žednik, Bačka, zu senden. 7605

Béres, aki hajlandó délszerbiai birtokra menni, tegyen ajánlatot következő cimre: Milivoj Poštić, Beograd, Kursulina ulica 38. 7683

VÉTEL-ELADÁS

Tejcsarnok, jól bevezetve, más elfoglaltság miatt eladó. Havi tiszta jövedelem: 3—4000 dinár. Bővebbet Gulyás tejcsarnokban, Rudićeva 3. 7770

Háromszobás kis családi ház közel a főpostához 40.000 dinárért eladó és azonnal átvehető. Reitz, III., Ivanova ulica 12.

Fűszerkereskedés Novisadon eladó vagy kiadó. Mengel *Mihály,* Novisad, Arse Teodorovića (Šljukina) 20.

Palicsi villa nagy parkkal, forgalmas helyen, eladó. — Cim a kiadóban. 7597

Nagyobb telek, két uccára szóló, házzal együtt eladó. Gyár részére is megfelelő, vagy több parcellára házhelynek is felosztható. Felvilágositásokat ad Hevér Pál Városi Kávéház. 7748

Sürgősen eladó 48" vadonatuj MÁV-cséplő 260 métermázsa buzáért, Hofherr-cséplőgarnitura 210 métermázsa buzáért. Üzemben megtekinthetők. Rakk Elek, Bačka Topola. 7728

Szálloda, kávéház, étterem bérlete, teljes berendezéssel, mozival, terasz- és kerthelyiséggel, nagy járási székhely központján átadó. Megélhetést biztositó üzlet. »Bömches« ügynöksége, Bačka Topola. 7658

Debeljačán forgalmas főuccán ház üzlettel együtt eladó. Bővebbet Laskay András kereskedő, Debeljača. 7762

Olcsó áron eladó egy használt zongora özv. Dr. Wagnerné, Novi Vrbas. 7788

Motorkerékpár jó állapotban és 2 drb alig használt bicikli eladó. Gajeva ulica 78. 7636

Eladó ház üzlethelyiséggel, 3 szobával, 2 konyhával Dárdán. Cim a kiadóban. 7757

Butorüzletemet Osijeken, Desatičeva ulica 15. **szám** alatt megnyitottam, ahol mindennemü háló-, konyha- ebédlőberendezést legjutányosabb áron **árusitok.** Kapp asztalos. **7746**

6-os, 8-as MÁV-golyós cséplő, uj, jutányosan eladó. Üzemben megtekinthető Vadócz Károlynál, Bácskatopolán. 7749

120 HP Nicholson gőzgép kazánnal együtt kedvező fizetési feltételek mellett üzemképes állapotban eladó és bármikor megtekinthető. Singer, a Pátria malom bérlője, Bačka Topola. 7768

Eladó Ada község központjában modernül berendezett vendéglő, gyönyörü teremmel szinielőadások és táncvigalmak rendezésére, fedett, füthető tekepálya, billiárd asztalokkal. Bővebb felvilágositást készséggel nyujt a tulajdonos özv. Szabóné Kádár Erzsébet, Palics, Horgoški put 78. és dr. Király Károly ügyvéd, Ada. 7319

Akácméz, 5 métermázsa, eladó á 30 din. kg-ként. Virág Aladár, Stipe Grgića ul. 6. 7714

Zongora, bécsi gyártmány, jó állapotban, eladó. Térey Pálné, Stara Kanjiža. 7755

Kis lakóház a kertvárosban eladó. Érdeklődni Budanovićeva 21. (Menhely előtt való ház). 7720

Motorkerékpár, 2½ lóerős, uj gummikkal és pótalkatrészekkel, 3400 dinárért eladó. Cim a kiadóban. 7694

Köves ut mellett 47 lánc prima szántóföld tanyával együtt örökáron eladó. A föld B. Topolától 4 kilométerre fekszik és esetleg két részben is átvehető. — Érdeklödni lehet Nemesztovszky Lajosnál Bácska Topolán, Fő-utca 555. 7730

Eladó 3¼ hold szántóföld az apatini hidon tul. Bövebbet Szombor, Birčanin-nova 52. 7558

Cementcserépgép, hozzávaló 500 drb alátétlemez, 12 HP AEG gyártmányu **villanymotor,** körfürész vasállványon, kétkaru **favágó balta,** jó állapotban, jutányosan eladók. Cementárugyár Subotica. 7655

Ford 1½ tonnás teherautó, jó karban, uj gummikkal eladó vagy elcserélném 3—4 tonnás gyorsabb járatu teherautóért. Ugyanott eladó 50 HP, 3000 Wolt alig használt villanymotor, 3 darab Radial-szita, Wörner-tarár, álló Progressz és több szijtárcsa. Freund, göztéglagyár, Bačko-Petrovoszelo. 7699

Férfi és női fodrászüzlet Sombor legforgalmasabb helyén családi okok miatt eladó. Érdeklödni lehet Molnár Elemér ügynökségénél, Szombor. 7697

Férfiak örök ifjusága!
10 dinár ellenében diszkréten kapja szakorvosi leirását egy szenzációs találmánynak. Azonnali eredményért garancia. **A. Mayer'sche** ortoped szaküzlet, Vel.-Becskerek

Eladó ház. Szép családi ház közel a belterhez, eladó. Masarikova 26. 7705

Vendéglő a gabonapiacon olcsón eladó és azonnal átvehető. Kovács György, Stara Kanjiža. 7670

Tizedes mérleg, használt, de jó állapotban lévő sulyokkal vagy anélkül, 750—1000 kg.-ig kerestetik. Cim a kiadóban. 7716

Jóforgalmu fa- és takarmánykereskedés, amely biztos megélhetés nyujt, más vállalkozás miatt házzal együtt eladó. Cim a kiadóban. 7707

Fényképezőgép, 9—12-ös jobbgyártmányu, 4 darab, eladó. Érdeklödni 12—2 óra között Cara Lazara (Füzfás) ul. 30. sz. 7579

Jégszekrény házihasználatra, szoba-konyhabutorok stb. eladók. Šenoe 17. Érdeklödni 11 órakor hétfön. 7668

»Puch«-motorkerékpár, jó karban, villanyvilágitással olcsón eladó. Érdeklödni lehet a »Tiszavidék« szerkesztőségében Sztari Becsejen. 7626

Kamaráserdőn egy jókarban levő villa, szép parkkal 1600 □-öl területtel olcsón eladó. Tudakozódni lehet Goldoninénál, Horgoš Kamaráson. 7580

Sirkőüzlet, jól szortirozva, eladó a Bánátban. Cim a kiadóban. 7690

Ingatlanok és áruk vételét és eladását közvetiti, bizományi árut értékesit, értékpapirokat, sorsjegyeket vesz és elad. Kemény banküzlet, Manojlovićeva 2. 5565

SPARKLET

póto hatatlan minden háztartásban és vendéglői üzemben

Eredeti
SPARKLET
A. szifonos üveg

Eredeti angol
SPARKLET-TANK
5, 10, 20 liter ürtartalommal

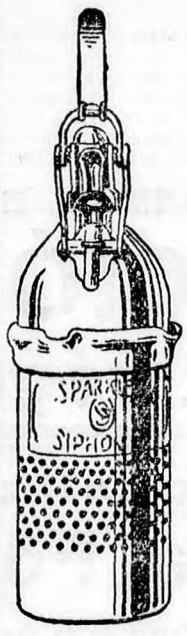

EREDETI
ANGOL SPARKLET-CHARGER-SZIFÓN
az egész világon elterjedve!!!

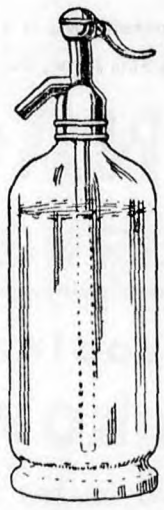

Szavatoltan tiszta szénsav!

Kizárólagos eladás az S. H. S. területére

JUGOSLAVENSKO SPARKLET PODUZEĆE D. D.
Martićeva ul. 31. **ZAGREB** Telefon 52—27.
300-nál több képviselet Jugoszlávia nagyobb helyiségeiben

Olcsó pálinka! Az aratás alkalmából rum és törkölypálinka literjét 20 dinár, vörösbor 6 dinár, fehérbor 7 dinár, a sör árát pedig palackonként 3 dinárra szállitottam le. Frank Sándor, a halpiacon.

Gyógyszertár, középforgalmu, bánáti nagy városban eladó. Cim a kiadóban. 7507

Hol vásárol a vidéki legolcsóbban kész férfi, női, fiu és gyermekruhát Szuboticán? Földes Samu ruhaáruházában, Rudics ucca gyümölcspiac. Férfiöltöny 525, divatraglán 675, női felöltő 425, gyermekruhák 225, Trenc coat 725, munkásruhák 140 dinártól. Tessék meggyőződni vételkényszer nélkül, ügyeljen a cégre. 2751

Használt boros
hordók
minden mennyiségben azonnal tölthető 50 litertől 7000 literig kaphatók Krix Lajosnál, Subotica, Mažuranićeva ul. 19. 7112

Mülábak
mükarok, gyógyfüzök, támgépek és betegtoló-kocsik, Schönbrunnál, Szubotica, Paje Kujundžićeva 20. 5817

Ház a Szegedi szőlőkben, Budanovićeva ul. 34. eladó és azonnal átvehető. Érdeklödni ugyanott. 7296

Füzök, orvosi rendelésre, baskötők legmodernebb kivitelben Gutainénál, VII., Ostojićeva ulica 32. 4839

Eladó egy darab 70—80 HP Stock motor 6-vasu ekével, 2 darab Fordson-traktor, egyik majdnem vadonatuj, alig használt állapotban, egy 12 HP nyersolajmotor Dresdener Gasmotoren gyártmányu, egy drb Hofherr gyártmányu tengeri szártépő, Hofherr-Schrantz 720 mm gyürüscsapágyas cséplőszekrény, 10 HP Renauer-gyártmányu benzinlokomobillal, teljes felszereléssel, valamennyi kifogástalan üzemképes állapotban jutányos áron és kedvező feltételek mellett Agrikultura, Szombor. 7701

Eredeti japán gomba, ismert ázsiai háziszer érelmeszesedés, kortünetek, bélrenyheség, álmatlanság ellen. Postai szétküldés. Blum gyógyszertár, Szubotica, topostával szemben. 6190

Modern családi ház eladó, Šiosova ulica 8. 7246

Auto és rádio
akkumulator
készitése, javitása, töltése mindennemü anyagpótlással Wilhelm, Pašićeva ulica 2 6386

Jégszekrényt mészárosoknak garanciával azonnal szállit Ujváry Ferenc asztalos, Temerin. 6834

»Merkur« paprikamalom, Horgoš, megfelelő feltételek mellett eladó vagy bérbeadó. Érdeklödni lehet az igazgatóság tagjainál, Horgošon. 7691

Gyógyszertárat megvételre vagy bérbe keresek. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbit. 7549

»Palma« cipők kiválóságát minden vevőm dicséri. **»Palma«** cipőáruház, Hus-piac, volt Mácskovics-ház. — **Szandálkülönlegességeim megérkeztek.** 3631

Mielőtt modern házat akar venni, ahol teljesen egyedül lakhat családjával háromszoba, konyha, fürdőszoba, terasszal bent a városban posta közelében, több házak épülnek jutányosan eladók röviden készen átvehetők. Bővebbet Földes ruhaüzletben. 7529

501-es Fiat sportautó, generaljavitott eladó. Oslobodjenja ulica 128. 7532

Perfekt német, magyar gép- és gyorsirónő azonnali belépésre felvétetik. Könyvelésben is jártas előnyben. Ajánlatokat »Hivatalnok« jeligére a kiadó továbbit. 7534

Kétjáratu motormalom, ujonnan épült, özvegység miatt, jutányosan eladó. Berendezés épület nélkül is eladó. Ugyanott eladó és azonnal átvehető 20—25 HP üzemképes nyersolajmagánjáró, amely cséplésre is kiválóan alkalmas. Bővebb felvilágositással szolgál Czabafy József, Ada. 7524

Eladó vagy lično pravoval rendelkező iccésnek kiadó a város központjában egy igen jóforgalmu depo. Érdeklödni Frank Pajonál, Subotica, II., Oslobodjenja ul. 34. alatt. 7520

KÜLÖNFÉLE

Jutalomban részesül, aki a julius 5—6-i betörés nyomára vezet, amikor raktárromból 5 tábla 200 kg sulyu fehér házi mosószappant elloptak. Faragó Béla mészáros, Subotica. 7731

Üres 2 uccai szoba, mellékhelyiségekkel azonnalra kiadó. 13. Novembra ul. 9. — Továbbá 2 ágyas butorozott szoba azonnalra kiadó. Sudarevićeva ul. 9. Belter. 7734

Kiadó egész ház a Palići uton Blesakova ulica 1. 7735

Különbejáratu szépen butorozott 1—2 utcai szobát keresek. Kizárólag a belteren, lehetőleg emeleten és vizvezetékkel. — Ajánlatok »Garcon« jeligére a kiadóba kérek. 7764

Alkalmas raktárhelyiség előnyösen bérbeadandó a vasut közelében. Érdeklödni lehet dr. Vas Antal ügyvéd irodájában. Ugyanott egy szoba és egy konyha kiadó. 7744

Üzlethelyiség, továbbá egy szoba, 2 diák részére, esetleg teljes ellátással is kiadó Poštanska ul. 4. Gyorstalpaló. 7704

Bérbeadó 100 hold elsőrendü bácskai föld. Megkereséseket »Földbérlet« cimen a kiadóhivatal továbbit. 7747

Lakás, csinos, belterületi, három szoba, konyha mellékhelyiségekkel novemberre kiadó. Šenoe 17. 7667

Különbejáratu uccai butorozott szoba kiadó. Petrogradska ulica 5. 7773

Wolfner gépszijjal munkát, időt és pénzt takarit meg. Szuboticai egyedárusitó Barzel vasüzlet. 6117

Palićon egy szoba, konyha a főbejárati parknál julius 15-től olcsón kiadó. Érdeklödni telefon 208. 7533

LIFKA-KERT

Péntek — vasárnap

Sötét lovagok

Kriminális detektiv dráma. — Főszereplők:

Olga Csehova, Crista Tordy, Rudolf Forster

Ezenkivül *közóhajra* az ifjuság, szépség bájos személyesitője

GISI SMAUSZ

fellépte teljesen uj ének és táncszámokkal

Rendes helyárak

Ajándék óra

Ismételten figyelmeztetjük a t. fogyasztó közönséget, hogy minden

IDOL CIPŐKRÉM

dobozban van egy betü.
Ha a betükből az

IDOLKREM

szót összeállitja, vagy **120 darab vegyes betüt beküld,** kapezért jutalmul

egy szép órát

Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika d. d.
Novisad

6307

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára

LEOPARD LADY

Főszereplők: JAQUELINE LOGUN, ROBERT ARMSTRONG

Hétfő—szerda Kettős müsor! Két sláger!

Lányok vigyázzatok!

Főszereplők: OLIVE BORDEN, ANTONIO MORENO

EMBER NE IZGULJ:

Kalandos vigjáték. Főszereplők: BILLIE DOVE és TOM MIX

Eladó

50 hold

Sebesicsen fekvő prima

szántóföld

közte 6 hold kaszáló

141 hold

Sebesicsen fekvő prima

szántóföld,

közte 15 hold prima kaszáló és 10 hold prima hat éves jóltermő,

elsőrendü szőlő

gazdasági épületekkel.

Felvilágositást ad

Vidakovics Bozsán Antal
földbirtokos tulajdonos
V. Hajduk Veljka ul. 10
vagy 7592
Zentai János
Barzel d. d. cégnél
Subotica

»Neo-Derma« kivonat biztos szer börgyulladások és börbajok ellen. 10 dinár előzetes beküldése mellett prospektust küld Nada laboratórium, Subotica. 7562

Komplett 3 szobás uri lakás fürdőszobával, villanytelep mellett azonnali beköltözésre kiadó. Bővebbet Töke asztalosnál, Palmoticeva ul. 20. 7414

Pénzkölcsönt

folyósit ingatlanokra, váltókra ékszerekre, értékpapirokra és egyéb dologi biztositékokra Kemény banküzlet, Manojlovićeva 3.

Vilsonova ulica legszebb helyén egy két szobából álló lakás irodának, esetleg gyermektelen házaspárnak azonnal kiadó. Érdeklődni Tel. 778. 7540

Kétszobás lakás, elő- és fürdőszobával azonnalra kiadó Frankopanszka ul. 42. Érdeklődni ugyanott a füszerüzletbe. 7712

Négy és kétszobás lakások azonnalra kiadók. Grünwald ügynökség. 7711

A legnagyobb suboticai
kölcsönkönyvtárban
Strosmajerova ul. 16. (Lipsicház)
4000 kötet legujabb
magyar, szerb, német és francia könyv közül választhat. Előfizetés havonta 25 dinár. Belét 50 dinár. Naponta cserélhet

Nikkelezés

legolcsóbban és legjobban
Balázs
mechanikusnál
Osijek - Alsóváros
Jelačićev trg
Kerékpárkormány nikkelezése 38 din.

Figyelem! Van szerencsém tudatni a szuboticai közönséggel, hogy mától kezdve 20-%os engedménnyel végezzük a klozet-pucolásokat. Egyedül a városi köztisztasági vállalkozó az, mely bármely más magánvállalatnál 20%-kal olcsóbban végzi a klozetpucolásokat. Tisztelettel Pecárszki Dusán városi köztisztasági vállalkozó, városház, félemelet 15. ajtószám. 7617

Ingyen mintacsomag. Dostal pipere gyöngyporából. Eredmény már első használatnál. Böratka, pattanás, arctisztátlanság, eltünik Küldjön két dinárt bélyegben portóra Kemikalija Noviszad 144. cimre. Gyógyszertárakban, drogériákban 20 dkg. eredeti csomag 25 dinár. 5819

Garszon uriember keres butorozott szobát. Cim a kiadóban hagyandó. 7703

Vadászok figyelmébe! Tisztafaj farkas, dobermann, selyempincs és vadászkutyákat 6 hónapos kortól 1 és fél évesig idomitásra elfogadok. Rintye Fülöp kutyaidomitó Sombor. 7628

ELADÓ

Hofherr 32 HP.

nyersolaj traktor teljesen uj

Érdeklődni lehet Zentai Jánosnál, a Barzel cégnél, Subotica

7594

Csinosan butorozott szobák azonnali beköltözésre kiadók. Paje Kujundžića ul. 4. 7596

NAGY SZENZÁCIÓ!

Hatóságilag engedélyezett végeladás!

Vojvodina legnagyobb uri és női divatüzlete

Vukovič Gerő, Subotica, Főtér

A raktáron lévő összes árukat gyári áron alul teljesen kiárusitom s az üzletet feloszlatom. A n. é. közönség hosszu éveken át meggyőződött arról, hogy csakis a legjobb minőségü árukat tartottam s most a nehéz gazdasági viszonyok miatt

olcsó áron teljesen kiárusitom

2675 drb férfi ing, különféle
6300 drb férfi kalap, különféle
2300 drb nyakkendő
13300 pár férfi és női harisnya
1640 pár gyermek-harisnya
1030 pár férfi és női bőrkeztyük
2820 pár férfi, női és gyermek kötött és cérna-keztyük

Ezenkivül nagy mennyiségü **fürdőruhák, pizsamák, férfi reggeli kabátok, zsebkendők, kölni vizek, utazó Plaidek és sapkák, bőr-ridikülök, pénz-, szivar- és cigarettatárcák, sétabotok, férfi és női sálak**

Habig, tollkönnyü, ezelőtt 325, **most 250 din.**
Borsalino, tollkönnyü, ezelőtt 300, **most 230 din.**
Panizza, ezelőtt 270, **most 210 din.**
Habig, nehezebb, béléssel, ezelőtt 330, **most 260 din.**
Borsalino, „ „ 320, **most 250 din.**
Panizza, „ „ 280, **most 230 din.**

Csipke, szallag s egyéb rövidáru cikkek ugy nagyban, mint kicsinyben is kiárusitom

MINDEN

Olcsó! Olcsó! Olcsó!

Tisztelettel

Csakis készpénz-fizetés mellett!

VUKOVIČ GERO

Csakis készpénz-fizetés mellett!

A szerkesztésért felelős BRÓDY MIHÁLY. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: NAGY SÁNDOR Szubotica.

Tamás István:

Panoráma

A padon Doktor Állástalan ül, fejét a mellére ejtve,
szemközt vele kurta kocsma, igazi mondain hely,
Doktor Öngyilkosjelöltnek már helyet se tudtak szoritani,
fel-alá sétál rohamlépésben, issza a tényt, mint a koktailt,
nem lázad, nem monologizál, csak irigykedik és ugy érzi,
szerencséje volt a bankárnak, amiért olyan jó helyre vitte a gólya.
Rendőr áll a posztján és szemmel tartja,
fehér kesztyüje foszforeszkál a sötétben,
őrzi a csendet és valami bünt áhit, hogy végre előléptetnék.
Az ucca angyalai kórusban köszöntik:
»Jó estét, biztos ur!«
Ő szalutál és hivatalos komolysággal hajtja a szunyogokat,
kivilágitott autó uszik el mellette,
robogó puha ágy, hetven lóerővel,
benn félhomály, ölelő női karok és enyhe narciszillat,
akár a budoirban.
»Jancsikának szamárköhögése van« — gondolja — »és Rózsi
sokat csatangol azzal a trajterral.«
Jaj, szegény apa a rendőr, a társadalomra kell vigyáznia,
a fővárosra, a polgárokra és a saját gyerekeit se képes megvédelmezni!
Repülőgép uszik el fölötte,
ott fenn, háromszáz méter magosan egy ember ül a kormány mellett
és százhusz kilométeres sebességgel rohan előre az antracénkék ürben.
talán Lisszabonban köt ki, vagy Párisban,
»ha ugyan addig le nem zuhan« — gondolja a rendőr
és világosan érzi, hogy az élete majdnem olyan bolond hajszálon lóg,
mint a szelek szárnyán nyargaló pilótáé.

Négerbaba

Baba, négerbaba,
hej de ciira lány,
mindenkire ráröhög festett szájával,
mindenkire rákacsint üveg szemével,
kis rongy orra benzinbüzt szagol,
kis rongy tülecskéjének tam-tamja az
nem izlelt még soha datolyát,
nem mászott még soha pálmafát,
nem látta még soha Afrikát,
se naplelkeltét, se naplementét,
se őserdők illatát,
kóc-szivecskéjét tigris, vagy szerelem
és nem bömböltek rá a dzsungel rémei,
csak a nagyváros vadonját ismeri,
bu! bu! bőg az autó dudája
és deli négerlegény helyett
vigyorgó bartáncossal lóg az autó ablakában,
a kocsi ütemére hintáznak
négerbaba és rongyjankó,
néha összeér vatta kezük, összekocódik porcellán orruk
és egymásbafonódnak kövér selyem lábaik.
»Pardón«, suttog a rongyjankó és nem meri megölelni négerbabát
csak himbálózik izgatottan fel-le, akár az akasztott ember,
ha gyenge szellő fujdogál.

Halálmenet

Irta: Govorkovich János

A kis csapat korán reggel elhagyta a várost. Még egészen sötét volt, a nedves hideg levegő ránehezedett a vidékre. Az uccák üresek és csendesek. A tiszthelyettes igyekezett bosszus hangulatát vigra változtatni és kellemes dolgokra gondolt: szinházra, bálokra szép asszonyokra, akik messze, elérhetlenül messze voltak tőle. De fáradsága kárba veszett, folyton és ujra átvillámlott fején a gondolat, az örnagy tegnapi parancsa. Határozottan, ellentmondást nem türve mondta:

— Hegyi felszerelést nem adhatok nektek, nem rázhatom ki a kabátom ujjából Holnap estélig okvetlenül el kell érnetek a V. csucsot.

Mikor az utolsó házakat elhagyták, a kakas hangosan és élesen kiáltotta reggeli üdvözletét a Hajnal tiszteletére. Hirtelen eszébe jutott Madách mondása, hogy nem azért kel fel a nap, mert a kakas kukorékol, hanem azért kiált ez, mert már itt a hajnal. És törte a fejét, hogy az idézetet az eredeti szövegben ismételje, de ez sehogysem sikerült. Azután eltünődött rajta, hogy milyen módon válhatott a magyar iró ötlete Rostand Chanteclair-jének alapgondolatává.

Huber csapatvezető hallgatagon lépkedett mellette és semmire sem gondolt, a fővadász pedig, a tiroli óriás, gonosz sejtelmektől zaklatva bámult a ködös levegőbe. Tegnap elfogyott életelikszirje, az arzén és reszketett a pillanattól amikor majd a méregsavlózó hatása megszünik és hiánya következtében beáll izmainak az elernyedése. A közkatona egykedvüen masirozott mellette, az alföldi magyar gyerek kevésbbé sejtette a helyzet veszedelmét mint a csapat mellett haladó, telefon kellékekkel erősen megterhelt két őszvér.

A város messze hátuk mögött maradt, mikor a nap első pillantását vetette a még pihenő vidékre. A turista ut körvonalai lassan bontakoztak ki a sötét környezetből, a mélyebben fekvő sikságon fehéren szikrázott a hólepel a napsugár első érintésére az ut személhetőbbé vált, a menetelés biztosabbá, a tiszthelyettes eloltotta a villanylámpáját.

— Idejében kell takarékoskodni — gondolta — holnap talán már nem lesz rá alkalmam.

És akasztófahumorral mosolygott önmagán. Ebben a percben felhangzott a csapatvezető szép bariton hangja. Hofer András balladáját énekelte. A fővadász basszusa kisérte, a többiek zümmögtek mellé és haladtak hegynek a messze cél felé, a felhők közt trónoló magas fehér csucsra. A tiszthelyettes elegikus hangulata lelkesedésbe ment át, a fővadász megfeledkezett a gondjáról az alföldi fiu pedig, aki a dal szövegéből szót sem értett, gondolta:

— Igy már könnyebb masirozni.

Minden lépésnél, amely a katonákat közelebb hozta célfukhoz, sülyedt a hőmérséklet és emelkedett a buzgalmuk. A fekete földfoltok egészen eltüntek, a város láthatatlanná vált, a bokrok mindig ritkábbak, végre nem láttak egyebet a szemhatáron belül, csak hegyet és havat. A szüzi fehérség határtalan kiterjedésében semmi szinváltozat. Vakitóan feküdt előttük, csak ott ahova a magas hegyek árnyékukat vetették, vált egy árnyalattal mélyebbre. Csak egy kis árnyalattal, alig észrevehetőleg, mint az ártatlan mosoly a komoly arcon. De ott, ahol a csucsok a felhőket csókolták, a fehér szin kékes ibolyává olvadt.

A fiatal hadfiak szabadabban lélekzettek, arcukra derü vonult, teljes tudatára ébredtek a reájuk bizott nehéz feladatnak és fiatal lelkesedéssel akarták azt megoldani. És mikor a »Hoffer András« utolsó strófája elhangzott, Huber vigan jódlizott egy tiroli nótát.

A csapat megállt. A sapkák a magasba repültek és velük a jódlizó bariton. És könnyebbé vált a menetelés, bár az ut mindig meredekebb lett. A turista ut megszünt, a keskeny hegyi utat jégkérges hó fedte minden lépésnél beszakadva a nehéz szeges talpu hegyi cipők terhe alatt. A süppedő lábakhoz odatapadt a fiatal hó és huzta a bakancstalpakat lefelé. Az őszvérek nehezen lélegzettek a teher alatt, kinlódva mozogtak és lassan.

A tiszthelyettes tanácsot kért a térképtől és az iránytütől.

— Még tiz perc — mondta bátoritólag — és a menedékháznál vagyunk.

A remény, a csüggedő kedv legjobb tápláléka és ujult erővel indultak el a fáradságos terepen. Végre félóra mulva és ez olyan természetellenesen hosszunak tetszett, megpillantottak egy fekete pontot. A tiszthelyettes odamutatott:

— A menedékház!

A spiritusz magas lánggal égett, a lassan forró viz dalt énekelt. Milyen szép is volt ez a dal! Nemsokára kiosztották az étkező csészékhe a teát és felemésztették a magukkal hozott konzerveket. Megelégedetten és kéjesen fujták a levegőbe a dohányfüstöt a legények és a fővadász a harmadik pohár kincstári rumnál már veszettül jódlizott. Nehéz volt a bucsu a menedékháztól. A tiszthelyettes elgondolta, hogy most jön az ut nehezebbik fele, de hallgatott.

Nem is volt szükség a jövendőmondásra, már az első lépéseknél mutatkoztak a nehézségek. A hó mind mélyebbé vált, térdig süppedtek belé. Minden lépés nehéz munka volt. Csak nagy kinnal tudták lábaikat a jéghideg tömeg ö'eléséből kivonni, hogy rögtön utána belesülyesszék. Ez igy tartott egy óra hosszat. Szót sem szóltak, csak nagy ritkán tekintettek egymásra, vagy vissza a nehezen ziháló őszvérekre és lesütött szemmel folytatták utjukat. A tiszthelyettes elől ment. Magában elátkozta az őrnagyot, aki nem adott nekik hegyi felszerelést, de hallgatott. Erős botjára támaszkodott, de ez csak részben pótolta a jégcsákányt és igy alig tudott haladni. A csapatvezető nyomában ment, utána másztak az őszvérek busan lelógó fejjel. Azután jött a közlegény és messze mögötte a tiroli óriás, alig vonszolva hatalmas testét. Magas termete meghajlott, lépése bizonytalan volt és ködös szemekkel bámult maga elé.

Hirtelen, mintha parancsszóra tennék, mindnyájan megálltak. A tiszthelyettes megfordult és szomoruan nézett a társaira. Az egyik őszvér elterült a havon. Felakarták segiteni, nem lehetett. Kinyujtotta a nyakát, a lábait, szemeit a csapatvezetőre emelte, aki mozdulásra ösztökélte és mozdulatlan maradt. Huber szemei találkoztak tekintetével, szemrehányóan és fájdalmasan nézett reá, mintha mondaná:

— Miért nem hagysz nyugodtan meghalni?

A kipróbált hadfi összerázkódott.

— Csakugyan hozzám beszéltek a hü állat fátyolos szemei?

Mély fájdalmat érzett, lassan a felebbvalójához fordulva, alázatosan mondta:

— Szebb az ellenség gólyója által meghalni!

Meleg bariton hangja nyugodtan csendült a zavartalan csendben. A tiszthelyettes jóakaróan nézett rá, jobbját szeliden a vállára tette és szeretetteljesen szólt hozzá:

— Huber!

A csapatvezető feszesen kiegyenesedett, vonásai megacélosodtak.

— Bocsásson meg tiszthelyettes ur! Már elmult.

Azután rágyujtott egy vig nótára. A tiszthelyettes körüljáratta tábori üvegét, az utolsó csepp konyakot itták ki. Azután kiadta a parancsot a kimult állat terhének elszedésére. A ládákat kicsomagolták, a készülékeket szétosztották a legénység között, vitorlavászonkba takargatva. Szétverték a ládákat és forgácsaikból tüzet gyujtottak. Hallgatagon állták körül és melengették gémberedett tagjaikat. Hirtelen nagy fekete madár repült el fejük felett. Ridegen sivitott a halálmadár a levegőben és pár száz lépésnyire tőlük lepuffant a hóba. Egy gránát volt. Csak most ismerték fel a veszedelmet, amit rájuk a máglya hozott. Közben beesteledett és a magasba nyuló láng kitünő célpontul szolgált az ellenségnek.

Csendes lemondással oltották el a tüzet és utnak indultak. Indulás előtt kiadta a tiszthelyettes a parancsot a kimerült állat agyonlövésére. Huber megszólalt:

— Jelentem alássan, tiszthelyettes ur, már nem szükséges.

Eltelt egy további óra. A katonák emberfeletti munkát végeztek. Most már mindnyájan erőtlenül kusztak a mély hóban. A hold levetette felhőkötöset és megvilágitotta az utjukat. A másik őszvér is összeesett. Orrlyukaiból vér ömlött és pirosra festette a havat. Mint piros muskátlivirágok, szóródtak a vércseppek a fehér hóra, a megkinzott állat utolsó üzenetei.

A közlegény lefeküdt a hóra és kijelentette, hogy itt várja be a megváltó halált. A fővadász melléje roskadt, a hatalmas erejü ember teljesen megtörött. A javithatlan arzénevőnek elkövetkezett a rettegett pillanata, a méreg hiánya teljesen legyöngitette.

A tiszthelyettes és a csapatvezető levetették bundáikat, beteritették velük a kidült bajtársakat, vállukra vették a legszükségesebb készülékeket és erejük utolsó megfeszitésével megindultak. Fáradságosan, egymást támogatva csusztak előre. Mozdulataik mind

erőtlenebbekké váltak. Félóra mulva a csapatvezető kijelentette:

— Tiszthelyettes ur, most már én sem birom sokáig.

— Kitartani, Huber! Kitartani!

Gépiesen mondta ezeket a szavakat, erőtlenül, a testi erő hanyatlásával az ő reménye is tünedezni kezdett. Most már nem volt messze attól a ponttól, amikor már minden mindegy. A reménynek egy piciny szikrája mégis élt benne. Tulgyenge volt azonban ahhoz, hogy erről gondolkozzék. Egyetlen vágyat érzett: a kimult öszvérek helyén feküdni. És ez a vágy mindig erősebbé vált. Ellenállhatatlan ingert érzett ezt kimondani. Megállt, kétségbeesetten nézett a csapatvezetőre és fáradtan mondta:

— Huber! én nem birok tovább.

— Tiszthelyettes ur! én sem.

Ebben a pillanatban felhangzott az őrség kiáltása:

— Állj! ki vagy?

A két bajtárs egymás karjába borult. Forró könnyeik feloldották a felettük már urrá lett kétségbeesést és pár perc mulva csapatjuk táborában feküdtek, mély álomba merülve.

Néhány ember hegyi felszereléssel a visszamaradt bajtársak keresésére indult.

És másnap reggel kilenc órakor már jelentette a tiszthelyettes az ujonnan felszerelt rádióállomásról, hogy a reábizott feladatot teljesitette.

Lovagiasság

I.

A villamos zsufolt. Minden hely el van foglalva. Beszáll egy nő, harangkalapban, körülszimatol, csalódottan tintoritja el csinos arcocskáját. Sóhajt. A gavallér fölkel, a helyére mutat:

— Parancsoljon.

II.

A hölgy néma, kedves föbólintással leül. Asszonyok és leányok hálás, eltsmerő pillantást vetnek a gavallérra. Mindnyájan ezt gondolják:

— Mégis vannak udvarias férfiak.

III.

A gavallér fehérkeztyüs kezével belekapaszkodik a szijba, lóg rajta. Másik kezében aranyfogantyus sétapálcáját szorongatja. Amikor a kapaszkodók sorlalán áttöri magát a kilencvenöt kilós, verejtékező ellenőr, ez az ötlet villan meg fejében:

— Jó volna ülni.

IV.

Ebben a pillanatban a hölgy, aki csak kis utat tett meg, leszáll. A hely, melyet imént ajánlott föl neki, szabad, közvetlen előtte. Tolongás, öklelőzés nélkül birtokba vehetné. De igy szól magában:

— Nem ülök le.

V.

Ez olyan tapintatlanság volna, mintha valaki visszalopná ajándékát. Inkább hagyja, hogy fölszabadult heyére egy hordár telepedjék. Félrevonja száját:

— Legyen boldog.

VI.

Élet-halál harcot vivnak egy kapaszkodószijért. Gerince fájni kezd az ácsorgástól. Gáncsolják, csiklandják, tiporják. Összeszoritott foggal türi. Valahányszor a lábára hágnak, ezt rebegi:

— Pardon.

VII.

Közben a villamos utazóközönsége gyérül, már több hely üres, egy egész pad is. Leülhetne akárhová. De eszébe jut az asszonyok és lednyok hálás, elismerő tekintete, akik még mindig bámulva néztek föl rá. Nem akarja kisebbiteni lovagi szolgálatainak érdemét.

— Azért sem adom föl a vártát.

IX.

A végállomásig kell mennie. Kitart a végállomásig. Ott áll a majdnem teljesen kiürült villamosban, mint egy középkori vitéz, kezében sétapálcájával, mint egy karddal. Biztatja magát:

— Legyünk következetesek.

X.

Esztelenség le nem ülnie. De fölkelnie is esztelenség volt. Ekkép vonja le az utolsó következtetést:

— Akinek van esze, az nem lovag.

Kosztolányi Dezső.

Dupla-puska

Irta: Sz. Szigethy Vilmos

Nyári alkonyati bolyongásaimban keresem az uccámat és nem találom semerre. Csakis álmaimban tér vissza a lakóival együtt, mert ébren hiába kutakodok az emeletes palotasorok között. Persze, ujabb alakulatok szeretnék elfoglalni a helyet, mikor én amarra gondolok mindig.

Hány alakom, emberem, él abban az uccában! Hol van már, teszem azt, a Konrád suszter, aki az olvasókörben naponta öt ujság tartalmát kebelezte be s ezen az alapon szakavatott politikus hirében állt.

Néha csak annyit mondott:

— Bismarck? Ugyan, kérem...

Vont egyet a vállán és ezzel a vaskancellárt elintézte az egész ucca. Mert nem lehet az rendes ember, ha Konrád mester, — immár nyugalomba vonulván az ipara mellől, — nem nyilatkozik elismeréssel róla.

Az olvasással bővült a szókincse s mikor megkergettük a tyukjait, igen szigoruan káltott ránk.

— Vigyázzatok, zsiványok, mert mingyárt megperhorreskállak benneteket.

Indulatában kategóriákat akart valakinek a fejéhez vágni, mediatizált gazembernek minősitett bizonyos tetteseket s izletesen az időjárásra forditva a témát, tarka kendőjével törölgette a homlokát.

— A tekintetes urnak nincs melege? Én naponkint három tussolást provokálok magamnak, mégsem használ semmi.

Privolcsik törvényszéki irnok, igazolványos altiszt, neki csak tanyai paritás volt, aki sosem emelkedhetik a kor szimbolumára.

Nem él már a Hirháger becsüs sem, aki olyan udvariasan tudta dörzsölni a kezét.

— Kölcsönre becsüljük, instálom, a házat, vagy adóra?

Nem mindegy a kettő, érteni kell hozzá, ámbár van a dolognak egy harmadik oldala is. Ha tudnillik házassági kaucióról esett szó. A mai végrehajtók és becsüsök elvesznek a rideg paragrafus-erdőben és nem látják meg benne azt a remegő pintyőkét, aki becsületes meggyőződésel tenné le az esküt, hogy a hat abakos földszintes házacska sulyos milliókat ér. Se többet, se kevesebbet, de mindenesetre annyit, amennyi a kaucióhoz szükséges.

Hirháger szavában is csak egyszer kételkedtek. A ház kopott is volt, szükecske is, ellenben az érdekelt kisasszony nagyon sápadt.

— Sok lesz az összeg, kellemetlenkedett valamelyik hivatalból-érdekelt.

— Rögtön kifizetem az árát, kapott a zsebéhez a kis öreg.

Arra nem gondolt, hogy azt találják mondani: tessék.

De az igaz-szivüeket szereti az Isten, félesztendőbe se tellett, (éppen Erzsike esküvője után), hogy a kincstárnak szüksége volt a házra, de meg a telekre is és kisajátitotta valami nyolcvanezer forintért.

Hirháger erre megöklözte a fejét.

— Miért nem követelték akkor, hogy vegyem meg a házat? Hej, miért?

Még mindig nem gondolt rá, hogy honnan szedte volna elő a hozzávaló pénzt. Ámbár csekélység az, tessék elhinni, hogy lényegtelen csekélység. Ott volt a »dupla puska«, került volna onnan nagy szorongattatások esetén több is.

Itt aztán már igazán illendő megállani. Két tiszteletreméltó aggszüzet illetett ez a név, az apjuk után maradt kis üzletet inditották egész érdekes virágzásnak. A boltban tizen sem fértek, olyan szük volt, azonban egyetlen az uccában.

Teréz és Máli már reggel öt órakor megitták a maguk nagy-bögre kávéját és este kilencig árulták a friss pörkölt magot, a kocsikenőcsöt, az ostornyelet, a pántlikát, főleg a petroleumot, meg az ágasokra szurkált lámpaüveget. Egyszerre ritkán lehetett őket látni, mert felváltva és okszerü beosztással végezték a házi teendőket, épp igy szundikáltak ebéd után is félórákat.

— Voltaképpen abból is csak tizenöt perc esik az alvásra, magyarázták. A másik negyedóra arravaló, hogy az ember átböngéssze az ujságot, részben Konrád mester ellenőrzése szempontjából.

De van itt más szempont is.

Teszem azt, a Vak Jani mindenre kiváncsi, csak áll a házuk előtt a sarkon, járásukról ismeri meg az embereket, akiknek illendően köszön. Nyomban utána kérdéssel fordul hozzájuk.

— Mi az ujság, ki halt meg?

Nagyon félt a haláltól, ezért számon tartotta az elköltözötteket, statisztikát csinálva elmójében arról, hogy körülbelü mekkora idő van engedélyezve egy embernek?

Már most Vak Jani — aki szegényt a világtalansága miatt neveztek igy — a nap szabályos órájában lebotorkált a boltba és ott is megkérdi, hogy mi az ujság. Most azonban országos viszonylatokban érdeklődik. Kielégiteni pedig őt felebaráti kötelesség, ezért böngész a »dupla puska« az ujságban, még pedig meglepő gazdasági beosztással.

Teszem azt, Máli csak a napihirek érdekelték, meg a törvényszéki csarnok. Ami azon tul maradt az ujságban, az a Teréz birodalmához tartozott és soha egyik sem csapott át a másik területére. Igy tudták ugyanis egymásnak is elmesélni, hogy mi történt a nagyvilágban, csupa figyelem voltak ilyenkor, álmélkodás...

— Ugyan, ne mondd! Hogy ilyesmi is megtörténhetik!

— Benne van az ujságban. Ha nem hiszed, megmutathatom.

— Kérlek, elhiszem, de csak szabad csodálkoznom!

— Igazad van, mert én is csodálkoztam.

Az a hir járta felőlük, hogy tömérdek a pénzük és harisnyaszárban tartogatják. Az biztosabb a banknál. Hirháger becsüs agglegény volt és náluk vásárolta a bajuszpedrőt, sőt ide tért be ebéd előtt egy pohár hamisithatatlan szerémi szilvóriumra. A déli harangszó idején Máli ült a boltban és hiába volt hatvan esztendős, kellő alkalommal mégis mindig tudott pirulni. Szemmel láthatólag gyöngéje volt a férfiu és rajta köszörülte a találékonyságát.

— Ma nagy napom van, mondta néha. Ennek az örömére talán nem ártana még egy pohárral.

Hirháger szenvedélyes gyxjtője volt a garasoknak, most is fukarkodott.

— Mi volna az a nagy nap.

— Én már elmondhatom, nincs mit szégyenkeznem, a születésnapom van. Megint vénültem egy esztendővel.

— Nonó, azt voltaképpen nem lehessen tudni, mert kérdés, hogy kiben mi lakik! — udvariaskodott Hirháger és bizonyos anyagi megnyugvással felhajtotta a második pohár italt is.

Csak azután tette hozzá:

— Igaz is! Az Isten éltesse. Ugyan, hol szerzik ezt az isteni nedüt?

Ezt átlag minden második napon megkérdezte, de azért édes dolog volt rá felelni, lett légyen születésnap, névnap, vagy bármilyen más jelentékeny forduló.

Az is megtörtént, hogy a negyedik pohár után csillogni kezdett a Hirháger szeme.

— Majd egyszer, egy vasárnap, mondok magának valamit, Málika.

Máli harminc éven át hallotta ezt az igéretet, amely igéret maradt örökké. Ilyenkor behunyta a szemét és bólintott hozzá, némán helyeselvén a tervet, hogy Hirháger becsüs egy vasárnapon mond neki valamit. Helyes, Hirháger, szónokolt magában, csak mondd! Nem volt ebben a bólintásban türelmetlenség, csak szelid, bizsergető sejtés, ami egyszer megszületik a türelmetlenkedő leányszivben, aztán épp olyan üdén, épp olyan romlatlanul marad meg benne negyven esztendő multával is. Ki tudja, talán megretten, ha egyszer nagyobb bátorságra kap a megszokások ama másik rabja és csakugyan beváltja az igéretét! Ne, ne is tegye, igy szép ez, igy hozza meg éjféli órán szellemszárnyakon a régi, hófehér álmokat, ha sejtelemmel van körülburkolva és édes-kinos gyönyörüséget szerez. Az elképzelt boldogság mindig erősebb a valónál. Emezt nem lehet sokáig szépiteni, idővel lefoszlik minden drágasága, zománca s porszemmel hinti be csillogását az élet. Amazon nem változik semmi, mert maga a fantázia vigyáz rá dédelgetően s ugy gyarapitja, mint kaptárját a méhike.

Én már nem tudom megmondani, hogyan is tudnám, érezte-e ugyanezt Hirháger is, vagy csak gyáva volt? Mert biztatni biztatta magát.

— Majd, majd! A fát se vágják egy vágással, aludjunk rá.

Nyilván ebben aludtak is el örökre. Addig azonban sok minden történt, főleg ott voltak a sarjuillatot hozó tavaszi éjszakák, az orgonamérget ontó május, amikor Málika forgolódik az ágyán és nagyokat sóhajt.

— Mi bajod? — szól hozzá Teréz, az idősebbik, habár csak tizenegy hónappal idősebb, de nyugodt, fölényes és zárkózott.

— Semmi, igazán semmi, ne izgasd magad miattam, édes Teréz.

Teréz pedig megigazitja a fékötőjét, fázékonyan összehuzza magán az elefántcsontszinü hálóréklit, ugy mondja sóhajtva.

— Istenem, Máli, milyen fiatal vagy te. Ugy szeretnélek érteni, de nem adta meg az Isten, hogy értselek.

ABÁCSMEGYEI NAPLÓ-RA

bármelyik naptól kezdve lehet előfizetni s az előfizető részesül a könyvkedvezményekben

„JÓL VAN ZSIGA!“

Irta: SZEGEDI EMIL

A vacsoránál Zeller idegesen lecsapta a szalvetát és haragosan fordult a felesége felé:

— Judit, ha mondom neked, hogy beteg vagy! Valami bajod van és titkolod előttem!

— Én vagyok beteg? Te vagy, épp egy hete kinozol ezzel a betegséggel. Két hét alatt két kilót hiztam és ma harmincszor felhuzódzkodtam a nyujton.

— Ha mondom neked, beteg vagy! Az arcod foltos, a szemed meg mélyen bent ül üregében...

— Hát hol üljön, a kávéházban? — fakadt ki az asszony. — Hagy békében ezzel a hülyeséggel!

— Jó, csak viccelj! Egyszer hörögsz és kampec neked, mint a Böröndnének. Menj el a Poldihoz, majd megvizsgál.

*

Másnap Zellerné mégis elment a Poldihoz. Titokba, mert nem akarta, hogy az ura tudja. Dr. Poldi a háziorvos rosszalólag csóválta a fejét, hümmögött és ujból végigkopogtatta a Zellerné hátát.

— Gyanus zaj a bal tüdőfenékben. A csucsokon zörgés. Klimatikus fürdőhely radikálisan gyógyitaná a bajt, — ajánlotta Poldi és hozzátette. — Nem veszélyes, de jobb megelőzni.

Zellerné nem értette a dolgot, főleg pedig nem érezte a fájdalmat, de elhatározta, hogy utazik. Dr. Poldi este a törzsasztalnál örömmel ujságolta Zellernek:

— Garantálom, hogy megy! De kérlek, nincs annak az asszonynak semmi baja.

— Ezt én is tudtam — mondta kezét dörzsölve Zeller Zsiga. — Ezt megállapitani igazán nem kell orvos. Naponta negyven cigarettát elszi és százkilót emel félkézzel.

*

— Mi lesz veled Zsigám — sóhajtotta Zellerné, miután kiméletesen közölte férjével a lappangó kórt, amely tüdejét eszi.

— Vigasztalhatatlan vagyok — mondta Zsiga lehajtott fejjel. — De én mosom kezeimet. Én már hat éve azt zenélem neked: Judit menj, Judit, ne cigarettáz, Judit ne ülj állandóan a nyakamon idehaza, de te...

Másnap Zellerné csomagolt és délben kihajtattak az állomásra. Zsiga nagyon szomoru volt.

— Ne félj, három hét mulva makkegészségesen jövök haza Zsigicám! Nehéz lesz nélkülem ugy-e?

— Nehéz — mondta Zsiga és olyant sóhajtott, mint egy haldokló hős.

*

A vonat indulása előtt Zellerné, mintha rossz előérzetek gyötörnék, odafordult Zsigához:

— Ha nem jönnék többé vissza Zsiga egyre kérlek... várd meg, amig a gyászév letelik és csak azután gondolj nősülésre.

— Légy nyugodt, — mondta önérzetesen Zeller — azután se fogok rá gondolni! Efelől abszolute nyugodt lehetsz, mit mondjak... erre mérget vehetsz...

Végre kirobogott a vonat az állomásról. Zsiga nagyot lélegzett, szaladt egyenesen a borbélyhoz és leuyiratta őszbehajló bajuszát.

Tizenötévvel fiatalabbnak látszott.

*

Este a boldogságtól pufókra dagadva ült a rendes társaságában. Négy elválhatatlan jó barátja volt: Toxin a gyógyszerész, dr. Pok ügyvéd, dr. Dohány Poldi orvos és Kehely professzor.

Összebujva kuncorogtak a könnyü bor mellett és a terveket beszélték meg. Dohány Poldi agglegény volt, Toxin özvegyember, Pokné és Kehelyné pedig szintén elutaztak tüdőcsucshuruttal.

Valamennyien szabadok voltak.

— Nem sajnálom a pénzt, amit elköltt — mondta a fonnyadt tanár, aki most, ugy ficánkolt, mint egy kis egérke.

— Én se — szólt jóváhagyólag Zeller — a szabadság minden pénzt megér. És egy évben egyszer van.

Megegyeztek abban, hogy a lumpolások sorozatát másnap este kezdik meg a »Keleti nő«-ben.

*

Zeller telefonon meghivta Pipit is a másnapesti vacsorára. Ezenkivül elhatározta, hogy egész sor régi, kedves ismeretséget fog felujitani. A hét közepére a saját lakásán tervezett nagy mulatságot, az utána következő napokon pedig a baráti társaság többi tagjánál készült hasonló klasszikus bacchanália.

Édes álomba szenderült. Reggel levelet kapott és amikor elolvasta felbődült, mint egy sebzett paripa. A levél igy szólt:

Kedves uram, olyannyira jóakaratu barátja vagyok önnek, hogy bünnek tartanám elhallgatni ön előtt, hogy a felesége csapdát állitott fel. Nem utazott el, illetve az első állomásról visszatért, hogy próbára tegye a hüségét. Egy ismerősük.

*

Zsiga le-fel szaladgált a szobában, mint egy őrült. Próbált nyugodtan gondolkozni.

— Persze, hiszen feltünő volt, milyen könnyen beleirent az utazásba. Most itt bujkál valamelyik barátnőjénél.

De hátha ugratás a dolog.

Feltelefonozta a fürdőhelyet, ahová a gyorssal önagyságának már meg kellett érkeznie. Azt válaszolták, hogy oda nem érkezett.

Zsiga megsemmisülten rogyott össze.

*

— Most meg kell mutatnom neki, hogy férfi vagyok a talpamon.

Sirni szeretett volna dühében, hogy hagyta magát lóvá tenni. Azonnal lerendelte Pipit és az összes többi Pipiket, akiket beosztott a programjába. Pipinek azt mondta, hogy beteg.

— Majd feljövök hozzád Zsigicám ápolni — csicseregte a lány a telefonba.

— Még csak az kell, — orditotta Zsiga — tifuszom van.

— Szóval leégetsz!

— Dehogy égetsz, tifuszom van.

Este a kávéházban azt mondta barátainak, hogy nem jól érzi magát és nem megy el a »Keleti nő«-be.

A szive majd megszakadt a fájdalomtól.

*

Az uccán állandóan ugy érezte, hogy a felesége láthatatlanul a nyomában van. Nem mert ránézni egy nőre se. Komolyan, hüvösen ment a tömegben és dühét csak az enyhitette, hogy a felesége most mindezt látja.

Az egyik melléuccában egy csinos, kis macska simult hozzá. A szeme csillogott, a hangja meleg szellő volt.

— Hagyjon békében — orditotta Zsiga önérzetesen. — Mit képzel, szóba állok én magával? Disznóság, hogy az uccán igy molesztálják az embert. Kérem magamnak.

A sötétségen keresztül, a kapuk fekete torkából a felesége szemét látta elővillanni, sőt ugy rémlett, mintha a hangját is hallaná: »*Jól van, Zsigám hü, becsületes férj vagy*«.

*

Minden mellette elsuhanó kocsi mélyéből a felesége szemét látta elővilllanni. Minden lefátyolozott nő gyanus volt neki, sokszor a háta közepében érezte az asszony nézését és nem mert senki után megfordulni, pedig, hogy szeretett volna csodálkozva és borzongva megpihenni egy kecses lábacska karcsu vonalán.

Szerette volna a tömegben meglátni a feleségét, odamenni hozzá és hazahivni, mert igy tébolyitó volt az idegessége. A villanyoson szemben ült két leánynyal. Az egyik keresztbe rakta lábait és felcsusszant szoknyája alól izgatóan nyujtózott ki a tapadó selyemharisnya.

Zsiga hirtelen felkelt és kiment a perronra, mint akit látvány. Ujból, most már egészen közelről!

— *Jól van Zsigám!*

*

Délután, mikor hazament a besötétitett hálószobából zajt hallott.

— Te vagy anyus? — toppant be megkönnyebbülten.

— Nem, itt a Pipi — hangzott a válasz. — Nem csapsz be öregem a tifuszoddal.

Zeller azt hitte, menten elájul.

— Te szerencsétlen, a feleségem itt van, minden pillanatban betoppanhat. Ó, ó, ó,... te szerencsétlen.

— Ismerjük ezeket a kitöréseket! Várasz valaki mást? — kérdezte nyugodtan Pipi.

Zeller leroskadt a diványra. A szive halkan vert és leste mikor fog kinyilni az ajtó és mikor toppan be Judit vészesen csillogó szemekkel.

— Gazember! Hát ezért kellett nekem tüdőcsucshuruttal elmenni! Tudtam én ezt!

Könyörögni kezdett Pipinek, hogy menjen és ha valakivel találkozik mondja, hogy eltévesztette az ajtószámot.

*

A gazdag programból nem lett semmi. Zeller ugy élt, mint egy asztéka a sivatagban. A legnehezebb szerep a hü férjet játszani, de kénytelen kelletlen megtette. Este kilenckor lefeküdt és éjfélig azon gondolkozott hogy mit csinálna most, ha bele nem potyt yan a verembe, amelyet maga ásott.

Már szivesen hazahivta volna az asszonyt, de azt se tudta, hol van. Nem látta, de érezte. Az uccán, a klubban, az irodában mindenütt érezte. Láthatatlanul követte és Zsiga végül is a gőzfürdőbe menekült abban a reményben, hogy oda nem jöhet be nő.

Közben szorgalmasan irogatta a leveleket az asszony címére, mert neki nem volt szabad tudnia, hogy itt van.

Idegbeteggé tette az a gondolat, hogy a felesége mögötte van és minden lépését figyeli.

Három napig el se mozdult hazulról.

*

Nem birta tovább. Felkereste Toxint és elmondott neki mindent.

— Te szerencsétlen — mondta a gyógyszerész — ha ő itt van, akkor nincs ott a fürdőhelyen. Ezt te természetsen nem vagy köteles tudni. Ha pedig ő itt van, menj te oda... látogatóba... hehehe...

Zeller a déli gyorssal utazott. Persze a legnagyobb titokban, csomag nélkül, nehogy a felesége megtudja és utána menjen.

Óvatosságból még a kupékat is átnézte és azután megelégedetten dőlt végig az ülésen. Érdekes lesz ez a fordulat, a fürdőhelyen nem találja meg a feleségét, három napig fogja keresni és végeredményben Nagykádfürdőn is vannak Pipikék, ha másképen hivják is őket.

Csendes kis szállóban bérelt szobát. Este a vacsoránál megismerkedett egy szőke démonnal. Később egyik mulatóban már együtt pezsgőztek.

— Ha ezt a Judit látná — gondolta önelégülten Zsiga, de igy kell neki.

Idegei, amelyek összezsugorodtak a két heti aggasztó aszkétaélet folyamán, lassan felengedtek.

A levegő minden tekintetben tiszta volt.

*

Másnap autókirándulásra ment a szőke özvegygyel, este pedig egymásba karolva vonultak a Grand Hotel éttermébe. Zsiga nyakig ült a boldogságban és pazar vacsorát rendelt.

Egyszerre kidülledtek a szemei.

A negyedik asztalnál ott ült Judit és mereven, mosolyogva nézett rá. Zeller megdörzsölte a szemeit, azt hitte ismét a csalóka otthoni vizió játszik vele. Nem ez lehetetlen.

Szédült és nem tudta lenyelni a falatot. Izgatottan fordult a szőkéhez, aki gondtalanul evett:

— Látsz te ott a negyedik asztalnál egy nőt?

— Látok, elég ronda szegény! Te vele kokettálsz?

Ebben a pillanatban a jelenség a negyedik asztalnál felkelt és Zsigának megállt a szivverése. Micsoda botrány lesz itt — villant át agyán, de a jelenség lassan felé indult.

*

Zsiga utána szaladt, utólérte és megfogta a karját, hogy meggyőződjék, nem káprázat, amit lát.

— Judit, hát te itt vagy?

— Itt vagyok! — válaszolta jegesen az asszony, hogy Zsigának ludbőrös lett a háta.

— Hát nem vagy otthon? Mikor jöttél? Én kerestelek!

— Kerestél?! És nem találtál?

— Nem. Azt hittem, hogy otthon vagy. Nem is voltál otthon?

— Miket beszélsz te őrült? Én otthon? Finom kis alak vagy, eljössz ide felém se nézel, ellenben ezt a szőkét megtaláltad és karöltve járkálunk vele... autókirándulás, pezsgő... te gazember!

*

Zellerrel forgott a világ.

— Ismerlek jó madár a Poldiddal és az egész társasággal együtt. Tüdőzőrejek és gyógykezelés. Mi?

— Esküszöm Judit hü voltam!

— Azt tudom, gondoskodtam róla, hogy az legyél.

— A... a... a levél...

— Egyik barátnőm irta neked, én pedig itt voltam, szórakoztam és te, hogy mulattál?

Zsiga csak pislogott.

— Te gaz házasságtörő, tudod mi vár most rád?

— Tudom — nyögte Zsiga — elválsz tőlem!

— Tévedsz! Nem válok el. Ez lesz a büntetésed!

Kosztolányi Dezső:

Egy hang

Tudod, ki vagyok én?
Meggyujtom a hajam, lobogva vágtatok,
mint eleven fáklya,
rézkampóval vájom ki átkozott szemem,
tölvágom ereim s az égre szökik föl
piros csobogással
a szörnyü szökőkut.
Népkertbe ha méldz, teljel az emleje
bimbóján a dajka,
alvó csecsemőjét megfojtom a bölcsőn,
játszódva-kötődve, kandi unalomból.
Aztán ha kedvem van, roppant gyülekezet
megriadt fülébe
oly szót susogok én, hogy rá babonásan
bőgnek a tömegek s tekézve vetik le
poklokra a csontom.
Mert rontanak engem szüntelen a tolvaj
évek a teneketlen rontás vagyok én is.
Nem lanyha aludttej, nem egy iktatószám
hanem az esztelen, mennydörgő istenek
egyrangu bolondja.
Tudod, ki vagyok én?

A csodálatos mosoly

Irta: Vitéz Miklós

Először akkor láttam, mikor az anyjához hívtak. Késön érkeztem. Az ajtóban könnyesszemü férfi — az ő apja — fogad.

— Meghalt, doktor ur, meghalt! — hördült ki belőle a fájdalom.

Bent a szegényes kis szoba dult ágyán elcsöndesülve feküdt az anyja. A gyürött kusza párnákon egy kicsiny, sápadt, sima arc. A keze még meleg volt.

— Gyermekágyi láz — mondtam, csak hogy ép mondjak valamit Az apjából uj sirás buggyant ki. Megfogtam a kezét, megszoritottam és indultam kifelé. — Majd a másik szobában kiállitom a bizonyitványt.

Szük és hideg, levegőtlen és félhomályos helységbe léptem. Irom a betüsablónt. Mártom a tollat a tintába. Szaporodnak a sorok. Halk szusszantást hallok a sarokból. Még egyet, olyast, mintha valakit csiklandoznának és halkan fölkacag. Odanézek. Két összetolt karszéken egy párnán feküdt ő. Két kalimpálva hadonászó karját láttam csak. Odamegyek, föléje hajolok. Kis, egyhónapos csecsemő, kékszemü és feketehaju, pufók rózsás arc. Mellette üres tejesüveg. Szája körül a kicsordult tej fénylik. Valószinütlen kis kezével nagyokat markol a levegőbe és mosolyog, furcsa tiszta, felnőttes igazi mosollyal mosolyog. Bent ujult sirás, most! már egy asszonyi jajgatás is belevegyül, tán az elhunyt anyjáé vagy testvéréé, ez a kis féreg meg egyre csak mosolyog. Ha sose találkoztam volna is vele, ez a mosolya megmaradt volna bennem örökre.

De találkoztam. Nem sokszor, nem huzamosabb időre, de mindig emlékezetes találkozások voltak ezek, *mert mindig mosolyogva* láttam. Nem is a találkozások képe rögződött belém, hanem ezé a furcsa vibráló szelid mosolyé, ami ugy látszik, ép oly fontos lényegét tette ki arcának, mint a tekintete. Nem tudom, te is ugy vagy vele, de engem minden emberi érzésnyilvanulás közül a mosoly fog meg leginkább. Talán a derüje, talán a nyiltsága, talán a talánytalan egyszerüsége, talán maga az a tény, hogy van még száj és van még arc, melyről nem tudta lekoptatni és letörölni ez a rohanvást hanyatló élet minden baja és nyomorusága se ezt a szelid jelt? Lehet. Nem tudom. De mindig testvéri meleg közelségét érzek akármilyen idegen arcon is látom felcsillanni a mosolyt. Idegen? Ez az éppen, hogy egy mosolygó arc sose lehet idegen. Van benne valami rögtöni megértés és méltánylást igénylő szerénység, az, hogy vagyok. az, hogy ilyen vagyok, hogy eléd állok, hogy bátortalan félénkséggel egy mosolyakkorddal merem kihivni és elinditani a közönyre beállitott érdeklődésedet.

Az ő mosolya még mélyebbről fakadt és mélyebben hatott. Az ő mosolyában az is benne volt, hogy: kérlek szépen, ne haragudj, hogy még élek és hogy még tudok mosolyogni. Sokáig nem is értettem őt. Egészen tulajdonképen. csak a halála után. Sokszor ingerlőnek és tapintatlannak láttam a mosolyát, sokszor meg azt hittem, hogy ez nem is mosoly nála, hanem valami arcidegének a groteszk játéka. De hadd mondom el sorjában, mikor, milyen körülmények között láttam ezt a mosolygó lelket. Igen, benne tényleg a lélek mosolygott. A lélek, ami kiszabaditja magát a test és az élet adottságainak szük börtönéből és dacolva és szembeszállva az elszorult pillanatok gonosz látszatával, földereng és kiül a szájszögletbe. Igy mosolygott őbenne is a lélek. Hányszor láttam? Mingyárt megmondom, csak azt ne várd, hogy összefüggő sorozatban mondjam el. Töredezett és hézagosan pergő film ez, amiből itt-ott bizony hiányzik a kitöltő fluidum — az élet folyamatossága. De igy szakadozottan is ráismersz és örek barátodul fogadod ezt biztosan érzem.

Tavaszi vasárnap reggel. A téren huncurozó gyermekek. A sarkon egy vak koldusasszony, a koldusasszonytól pár lépésnyire, a járda szélén egy vadgesztenyefa alatt állt a mi kis barátunk. Kezében tepertyüs pogácsa, azt majszolja és minden figyelme a vak koldusasszonyon, akivel egy igen különös dolog történik. Imádkozva morzsolja a szavakat: Adakozzatok a szegény világtalannak, nincs egy betevő falatom . . . Ekkor a játékos gyerekek közül egy hirtelen mellette terem a vak asszonynak és ölébe tesz egy darab száradt sarat. Hozzá még ezt is mondja: Itt van néni, kalács — egye meg. — A vak asszony megköszöni és ujjaival elkezdi morzsolni a sarat. Rögtön rájön persze, hogy csunyán becsapták, mire éktelen káromkodásba tör ki. Most — még a szitkozódása kellős közepén — odalép a mi kis barátunk, bátran és könnyen, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga, egy kezébe markolja pogácsájának minden maradékát és odateszi a koldusasszony kötényébe. Ahogy odahajlik, mosolygón és engesztelőleg mondta.

— Tessék vaknéni, hoztam pogácsát.

Egy pillanatig még ott kuksolt előtte, tán a köszönöm szóra várt, vagy azt akarta közelről nézni, hogyan izlik az ő jó tepertyüs pogácsája? Már előre mosolygott a vak asszonynak okozott örömön. Ekkor felcsattan a káromkodás.

— Átkozott kölyke, hát te is sarat adsz? Verjen meg az Isten, gonosz pára, hogy van szived a szegény világtalant becsapni?

És onnan — közvetlen közelből az előtte kuporgó kis ember arcába vágta az összemorzsolt pogácsa darabjait. A pogácsa az arcáról a földre hullt. A mi kis barátunk pillanatnyi elképedt mozdulatlanság után, melyet a vak asszony arcába bámulása béna csendje töltött ki — szépen összeszedegette a pogácsa darabjait, pár lépést hátrálva visszahuzódott a virágzó gesztenyefa alá és tovább kezdte majszolni a pogácsát. Közben, higgyék el nekem, le nem véve szemét a vak koldusasszonyról — mosolygott — igen, szeliden mosolygott . . .

Aztán iskolából látam kijönni. Bizonyitványosztás félo lehetett, mert a kapuban ilyesfajta okmányokba nézegetve hangosan vitáztak. Persze a legszigorubb kritikát alkalmazták a tanárokkal szemben, akik felelőtlen könnyüséggel osztották ki az elégteleneket. Vigasz igazán csak az lehet, hogy a másik még több elégtelent visz haza. Ezuttal a legtöbbet a mi kis barátunk, akit még ráadásul le is szidott a tanár, sőt szabályszerüt kapott magaviseletből, mert mialatt szidta, szemébe nevetett. Ő volt a sajnálkozás központja és a bukottak vigasza. Róla beszéltek akkor is, mikor a barna nagy kapuban megjelent. Kis prémsapka volt a fején, kezében az összeszijazott könyvek, kis kopottas télikabátban megállt a kapunyilásban és mosolygott a hirtelen elcsendesedett fiuk felé. Ez a mosoly váratlanul érte a fiukat. Természetesebbnek találták volna és ezt is várták, ha egy kisirt szemü arc jelenik meg előttük. Csipkelődni kezdték.

— Ni, tán még örülsz is a szekundáidnak?

— Nézd, hogy röhög!

— Majd akkor nevess, ha apád elnáspángol!

Ő csak állt és szeliden mosolygott. A fiuk dühbe gurultak, egyszerre csak, mintha összebeszéltek volna, neki estek és alaposan döngetni kezdték. Van ez igy gyerekek közt, hogy kegyetlen kinzási ösztönüket egyikre szabaditják. Biz jól eldöngették a mi barátunkat. Egyikük ökle pláne orron találta, mire eleredt az orra vére. A vér láttára, vagy hogy egy tanár jelent meg a kapuban, hirtelen szétszélesztette a fiukat. Csak a mi barátunk állt ott, véres orrát törölgette. A tanár hozzálépett. Talán ép az, amelyiktől a szabályszerü magaviseletet kapta a nevetés miatt és megkérdezte:

— Miért bántottak, fiam?

— Ő feszes vigyázz állásban áll a kitüntető megszólitásra és igy mondja: — Nem tudom, tanár ur.

A tanár bosszusan néz a szemébe: — Hogyne tudnád, muszái tudnod! mért hazudsz? Felelj. Miért vertek meg? Mit ettél?

— Nem tudom, tanár ur, igazán nem tudom — mondta ő és zsebkendőjével lopva egy vércseppet törölt le arcáról. Hogy ezt a vértörlési mozdulatát ellensulyozza vagy hogy szavai iránt teljes hitelt ébresszen, vagy tán nem is tehetett róla, de arcára kiült a megszokott szelid mosoly. A tanár megvadult tőle és azzal hagyta faképnél, hogy elvetemült hazugfickó és majd ő beszél az apjával. Barátunk hosszan és révetegen nézett a havas uton távolodó tanár után, aztán lehajolt, hogy felvegye a könyveit. A havon egy csepp vérét látta piroslani. Olyan szép volt ez a fehér alapon pirosló kis pont, hogy mosolygnia kellett . . .

Aztán akkor láttam őt, mikor egy kisleánnyal karonfogva ment. Lehetett vagy huszonkétéves. Esti, csöndes uccán egymásfelé hajolva szinte összeforrva mentek. Látszott a boldog harmónia a járásuk ritmusán. Egy lámpa világánál láttam az arcukat, mind a ketten mosolyogtak. Beszéd nélkül, egy hang nélkül mentek tovább. Egyik uccában nagyon lassitani kezdték a járásukat. Az elváláshoz közeledtek. Tényleg megálltak. A leány kérdi a fiu szemétől: Jó volt sétálni, ugy-e? És holnap is jössz? — A fiu szeme olvadt mosollyal felelt: Jövök, mindig jövök, kedves. — A kezük bucsuzón csüggedt egymásba. Ép el akarták már ereszteni, mikor rájukharsan egy kemény férfihang, a leány apjáé:

— Hallja-e, mit akar maga az én lányomtól?

— De apám! — kérem, hagyja! — könyörgött a leány . . .

— Te hallgass és azonnal menj be! — És már be is tuszkolta a leányt a kapu alá. Most ujra a fiura támadt: Feleljen! Mit akar a lányomtól?!

— Istenem, hogy mit? Kérem, nyugodjék meg, semmi rosszat — dadogta ő és kiült arcára a vibráló csöndes-boldog mosoly . . .

— Takarodjék innen! És meg ne lássam még egyszer vele, mert megkeserüli! Ezt a szemtelenséget!? Még az arcomba nevet!!

— De uram, kérem, az Istenre . . .

— Azt mondtam: Elég volt! — egy fenyegető mozdulat, amit azonban az összesereglő emberek láttára lefékez. — Ha van valami keresni valója, viselkedjék urlemberhez illően! Neveletlen fráter! — ezzel otthagyta és bement a lánya után.

A fiu csak állt ott néhány kiváncsi tekintet keresztüzében és révetegen mosolygott. Ő tudta már akkor — ott, hogy minden hiába, mégis elveszi feleségül a leányt. El is vette. Hallottam, tán egy hétig voltak együtt, mikor a fiunak a harctérre kellett mennie.

Itt találkoztam vele ujra. A kötözőhelyre osztottak be. Aznap rettentő sok dolog volt. Könyökig vájtunk a vérben. Ide hozták őt is. Az egyik arcáról hiányzott a hus. Valami srapnellgyujtó sodorhatta le. A hiányzó darab egy kis bőrszalagon csüggött le. Elém állt. Rögtön megismertem. — Fiam, mi történt? — kérdeztem . . .

— Az egyik arcom, nem tudom, mintha lyukas lenne. — Mondta ő és a másik arcával mosolygott. Ijesztő és félemetes volt ez a fél arcu mosoly. Az egyik oldalon ember, a másikon egy vérpárás nyilás. Köröttem jajveszékelés. Hörgés, sóhaj, káromkodás, sirás, itt előttem meg ő mosolyog! És nem csak az ép arcával mosolygott, hanem azzal az üressel is. Igen, jól láttam a vérző léken át, mosolyra ránganak a szétroncsolt arcizmok. Borzasztó volt.

Összevartam. Csillagalaku varrást alkalmaztam és bepólyáltam fejét. Már a hordágyra fektették, hogy hátra vigyék. Mégegyszer föléje hajoltam. Az egész arcából csak a szeme látszott ki. És ez a kéklő szelid szem mosolygott. Éreztem tisztán és világosan, hogy mosolyog. Aztán lehunyta s mire ujból kinyitotta, az egész kötözőhely fogságba került. Áttörték az oroszok azt a szakaszt és elfogtak valamennyiünket.

Sokáig nem láttam aztán. Évekig. Szétszórt bennünket a véletlen. Idehaza találkoztam vele nagysokára. Éjszaka. Valami sulyos betegemtől jöttem gyalog Lassan lépkedtem. Ki akartam élvezni a szép enyhe tavaszi éjjelt. Csaknem belebotlottam. Ahogy szembekerült velem, zavart mosoly ült az arcán. A mosolyáról rögtön megismertem. Önkéntelenül az összevarrt arcára vetődött tekintetem. Egész szépen forrt össze. Igy éjszaka alig lehetett észrevenni. Csak egy kicsit mintha merevebb lenne a mosolya.

— Fiam, hogy vagy? Mit csinálsz itt?

— Megvagyok, csendesen . . . — szólt halkan és szerényen mosolyogva.

— Mi lett veled a sok esztendő alatt? Épségben kerültél haza a fogságból?

— Igen, köszönöm kérdését . . .

— És mi van veled itthon? Az asszonykád? Vagy családod is van már? . . .

— Nem, az nincs . . . A feleségem. . . nem, az nincs . . .

— Hogy-hogy? — beszélj hát!

— Hazajöttem, megvallotta, mást szeret . . . Kért, váljunk el . . . Elváltunk . . . Hisz csak egy hétig voltunk együtt . . . nem csoda . . . A lakást felmondta, nem tudta fizetni . . . Öt esztendő nagy idő . . . Egy drougista jelentkezett . . . Jó üzlete van . . . Sok választás nem igen lehetett . . . Elváltunk . . . Ahoz ment . . .

— Szegény fiam . . . És te most mt csinálsz? Hol lakol? Miért vagy itt?

— Én? — kérdezte mosolyogva, bizonytalanul... Semmit se csinálok . . . sétálok . . .

— Van állásod?

— Volt . . . de felmondtak . . . Sokunkat elbocsátották . . .

— Hát mi lesz veled?

— Valami majd csak lesz. — Ezt oly megnyugtatólag mondta, hogy nem is kérdeztem tovább. Láttam, szeliden és nyugodtan mosolyog. Nem lehet baj ezzel a csodálatos bölcs emberrel.

— Hát Isten áldjon meg akkor. — Kezet fogtunk. Éreztem, remeg a keze. De az arcán ott volt a bizalmas mosoy. Jó érzéssel váltam el töle.

Nem hittem volna, hogy másnap már ujra látom. És ez volt az utolsó találkozásom vele.

A szolga készségesen kalauzolt az asztalok között, mig végre megállt velem az övénél. — Ez az, kérem, doktor ur, alig egy órája hozták be.

Ott feküdt meztelen, csöndesen a többi meztelen és csöndes hulla között. Sovány volt nagyon, csak a melle volt felfujódva. A szolgát elküldtem és magamra maradtam vele. Haja csapzottan és még nedvesen hullott homlokára. Szemgödrei ijesztő mélyek lettek. Az arca ünnepiesen komoly. Komoly — halálosan komoly, amilyennek az életben sosem láttam.

Melyik volt az igazi arca? Melyik volt az álarc? A mosoly vagy ez a meggyötört vonalakból összetevődött mély, ünnepiesen komoly?

Ki tudja?

Elsimitottam homlokából a haját. Ujjaim végigsiklottak az összevarrt arcának csillagos sebhelyén. És otthagytam a bus komoly arcot.

Higgyétek el, azóta se találkoztam az övéhez hasonló csodálatos mosollyal.

Nem csak kenyérből él az ember!

Ha kulturigényeit is ki akarja elégiteni, most könnyen és olcsón megszerezheti a világirodalom legértékesebb ujdonságait

Junius elején indul meg

A Kiválasztottak

15 kötetes uj sorozata

Kedvezményes előjegyzés junius 15-ig

A gyors meggazdagodás husz uj utja

Találmányok, amelyek „uton vannak“

Hogyan lehet gyorsan meggazdagodni? Erre a kérdésre felel Roger W. *Babson*, a hires amerikai statisztikus és egyuttal megjelöli *a gyors meggazdagodás husz uj utját.*

1. *Az oldalt mozgó automobil.* Egy olyan automobilt kell feltalálni — mondja *Babson* — amely nemcsak előre, hanem oldalt is tud mozogni. Ez az auto rotációs motorral lesz felszerelve és a mostani nehéz váltószerkezet hiányozni fog róla. Huszonöt év mulva már lesz olyan automobilunk, amelybe a turbina elvén alapuló rotációs motort épitenek bele. Ez azonban még messze van és igy előbb repülőgépmotorral kell felszerelni az uj autót. A váltószerkezetre nem lesz szükség Ez az autó oldalirányban és nemcsak előre és hátra fog mozogni, a kipufiogókészüléke a karosszéria tetején lesz elhelyezve, nehogy, amikor beáll az autók közé a sorba, az eltávozó gáz a hátamögött sorakozó vezetők arcába tóduljon.

2. A második meggazdagodási lehetőség, hogy *Diesel*-motorral szereljük fel az automobilokat. Végeredményben a nyersolaj fel fogja váltani a benzint. A nyersolaj, ami a Diesel-motorhoz szükséges, sokkal olcsóbb, mint a benzin, az autósok tehát rengeteget takaritanának meg. Ha gőzhajók és lokomotivok használhatják hajtóerőnek a nyersolajat, akkor használhatják azt az automobilok is.

3. Fel kell találni azt a praktikus légcsavart a repülőgép számára, amelynek segitségével minden nekifutás nélkül fel tud emelkedni. Ennek az uj légcsavarnak a segitségével kell elérni azt, hogy privátemberek az udvarukból, vagy háztuknak tetejéről felszállhassanak a repülőgépre.

4. Ugyancsak a repülőgéppel függ össze ez az utja a meggazdagodásnak is. Fel kell találni *azt a fényt, amely keresztülhatol a ködön.* A köd ugyanis a legveszedelmesebb ellensége a pilótának. Az uj neonlámpa már egy lépés ebben az irányban.

5. *Vitorlás repülőgépeket kell feltalálni játékszerül gyermekek számára.* Nagyapáink sárkányokat eregettek, mi kerékpároztunk gyermekkorunkban. A holnap gyermekei ugyanezzel a biztonsággal röpködni fognak a játéktereken, ahol a mostaniak homokvárakat épitenek.

6. Meggazdagszik az az ember, *aki uj energiaforrásokat szerez a napból, az időjárás változásaiból és a föld hőjéből.* Jelenleg a legfontosabb erőforrásaink a szén és a vizesés. Ez a két energia a napból származik, hiszen a szén nem más, mint a nap felraktározott ősi erőtartaléka, a vizierő pedig onnan származik, hogy a nap felszivja az óceánok vizét és lerakja a hegycsucsokon. Egy napon ki fogják azt találni, hogy ezeket az energiákat közvetlenül a napból, az irójárásból, esetleg a föld mélyében található hőből nyerjék.

7. *Ki kell találni a rövid hullámhossz kihasználásának módját.* A rádió jelzi már nekünk, mi a jelentősége elektromos hullámok drótnélküli továbbitásának. A rádió is ugynevezett hosszu hullámokat használ, de a tudósok rámutatnak arra, hogy az ugynevezett rövid hullámhosszok csodálatos tulajdonságokkal rendelkeznek, amelyeket majd fel lehet használni az iparban is, ahol nagy változásokat fognak előidézni. A rövid hullámhosszal egyébként *meg fogjuk tudni változtatni egész hőmérsékleti berendezésünket is,* mert a rövid hullámhosszal melegen fogjuk tartani testünket, függetlenül a levegőtől, stb.

8. Meg kell oldani *a tázmenes város* kérdését. Az a jelenlegi mód, hogy a szénelosztás vasutak és kocsik utján történik, meg fog szünni. Minden elektromossággal fog történni és a magánháztartások épugy fogják vásárolni az elektromosságot, a központi villanyelosztótól, mint ahogy most a vizet.

9. Megoldandó probléma *a hideg fény* kérdése is. Jelenleg ugyanis a világitókészülékekbe vezetett elektromosság nagy százaléka mint semmire sem használható hő, eltünik. Ha megoldják azt, hogy az egész elektromosság anélkül, hogy meleget fejlesztene, hideg fénnyé változzék, akkor a háztartások világitása husz százalékkal olcsóbb lesz.

10. És itt van *a központi fütőberendezés* kérdése is. Ahogy most központi fütőberendezésünk van, ugy lesz majd mesterséges hütés is a hivatalokban és a házakban. Ez, mindentől eltekintve, a meleg éghajlatok emberei számára nagy jótétemény lesz.

11. *A jövő órája az elektromos óra,* amelyet elektromossággal fogunk felhuzni és igazitani. Hogy egy rosszuljáró zsebórát pontos időre beigazitsunk, nem kell mást csinálni, mint a falon lógó készülék konnektorába néhány pillanatra betenni az órát.

12. A nagy áruházak számára ki kell találni *a vizszintesen mozgó liftet.* A vevő, akinek most a nagy áruházakban félkilométereket is kell gyalogolni, egyszerüen ráül egy ilyen vizszintes liftre, amely végig viszi az áruházban.

13. Érdekes találmány lesz *a beszélő könyv* is. A könyvkiadás, illetve a könyv külső előállításának művészete alig haladt az első könyv kinyomatása óta. A jövő könyve valószinüleg *hengerformáju lesz* és egy készülék fogja felolvasni a lapokat mialatt mi nyugodtan elterülünk karosszékünkben. Nem lehetetlen, hogy a készülék emellett élő képekkel fogja illusztrálni a könyv tartalmát.

14. Igen fontos volna megoldani *az alagutak* kérdését is. Az alagutak furása most nagyon nehézkes, mert lépésről-lépésre haladnak csak előre és az alagut eleje rég kész már, mikor a vége felé még csak a furási munkálatok tartanak. Az alagutak készitését ugy kellene megoldani, ahogy most a vizvezetéki csatornákat fektetik le.

15. Nagy jelentősége volna *a füből előállitható papirosnak* is. Energiapazarlás erdőket ültetni és aztán a fák kitermelésére ötven évig is várni, hogy a fákból végeredményben papirt gyárthassunk. Papirost, amelynek legnagyobb része a használatban egy nap után semmivé válik. Ki kell találni a füből előállitható papirost és itt meg kell jegyezni azt, hogy máris nagyon jó eredménnyel kisérleteznek abban az irányban, hogy kukoricaszárból állitsanak elő papirost.

16. Gazdag ember lesz az is, aki kitalálja *a trágyapirulákat a növények számára.* Most a földmüves tonnaszámra vásárolja a trágyát, vagy a mütrágyát. A jövőben vesz néhány üveg baktériumot, vagy vegyiterméket és nem lehetetlen, hogy a fákat és a növényeket koncentrált pirulákkal fogják beoltani, amiáltal megjavitják a termést és csökkentik a költségeket.

17. *Ki kell találni a hajlitható, törhetetlen és golyóbiztos üveget.* Törhetetlen üveg van már és a legjobb uton vagyunk, hogy kitaláljuk a hajlitható üveg előállitásának módját is. Rövidesen az összes automobilokat és talán a házakat is felszerelik ilyen üveggel.

18. Nagy sikere lesz *a szintétikus élelmiszernek* is. Kémikusaink már most is elő tudnak állitani tejet, tejfölt, vajat, sajtot — petroleumból, éppen ugy, a hogy beafsteket és virstlit élesztőből és egyéb anyagokból. A szintétikus főzelék nemcsak hogy jobban fog izleni, mint a természetes főzelék, de *egészségesebb is lesz.* Koncentrált marhahuskivonatot már most is elő tudnak állitani anélkül, hogy a kivonat marhahust is látott volna, valamint tojást is, füből és hüvelyes veteményekből.

19. A mahagoni fa egyike a legdrágább fáknak. Különböző festékanyagokkal és kémiai uton el fogják érni azt, hogy közönséges tölgy, fenyő, bükk és hazai keményfákból is elő lehet majd állitani mahagoni fát.

20. Nagy sikere lesz annak a fogpornak is, amely megakadályozza a fogak romlását. A rossz fogak ugyanis az okozói számos betegségnek.

Ez a husz utja a gyors meggazdagodásnak.

Au revoir dans le ciel, Charlotte!

Irta: Somfai János

Ez a felirás van a párisi Pair la Chaise egyik szép művészi siremlékén: Viszontlátásra az égben, Charlotte. A siremlék Rodin mester munkája. Az emlék egy fiatal szép leányt ábrázol az ég felé néző tekintettel fehér karrarai márványból és előtte bronzból egy férfi alak féltérdre bocsátkozva láthatóan görcsösen tapasztja fejét a leány egyik lenyujtott kezéhez.

Ehhez a szép siremlékhez egy szomoruérdekességü éményem füződik.

*

Közel tiz év óta nem voltam Párisban, mikor a háboru előtt néhány évvel előbb ismét kijuthattam. A régi szép ifjukori emlékek megdobbantották a szivemet. Páris, akkor még szinte egészen a régi volt.

Mámorosan néztem mindenfelé. Fölkerestem ismerős helyeket, épületeket, kávéházakat. Első utam a Boulevard des Itallensre vezetett. Itt laktam utoljára és legtovább, majdnem másfél évig egy négyemeletes bérházban a finom Madame Blanche-nál, egy kedves öregedő asszonynál. Megkerestem a számot és elhatároztam, hogy megnézem ott lakik-e volt háziasszonyom. Kiváncsi voltam megismer-e, emlékezik-e rám. Én biztos voltam, hogy fölismerem. Megnéztem a kapualatt a lakók cimjegyzékét. Nem találtam a nevét. Megkérdeztem a házmestert:

— Nem lakik itt már madame Blanche?

— Meghalt két éve a derék asszony. A Pair la Chaiseben nyugszik az ura sirja mellett, a nagy bejárattól a tizedik sorban. Egy vörös márvány van a sirján az arcképével. Remegtem a Pair la Chaise-be. De az emléket még sem láttam meg. Közbejött valami, ami megakadályozott, hogy odáig jussak.

*

A sirkert főutján andalogtam. Május vége volt. Szép ragyogó délelőtt. A sirvirágok illatoztak a halottak fölött és illatuk bizsergő életet leheltek a halál csendjébe.

A főuton nézegettem a szép müvészi siremlékeket. Az egyiknél hirtelen meg ketlett állnom. Itt állt a fenér márvány leány és terdeplő bronzférfi.

De ami leginkább megállitott, az nem a holt emlék volt, hanem egy élő férfi. Ott térdelt szinte összetörve a siremlék lábánál. Talpig a feketében volt. Megrázó, tompa, fojtott zokogással sirt.

Diszkréten el akartam mellette menni, de akkor hirtelen felállott, fölnézett még a leányalakra és megfordult. Egyenesen szemben állt velem.

Meglepetve láttam, hogy régi barát. Bár nagyon összetört, de különös formáju görbe, szinte torz orrát és nagy fekete szemeit nem lehetett elfelejteni.

— Jaques! — kiáltottam reá önkénytelenül.

Riadtan rámnézett s még a könyektől nedves szemeivel második percekig csak némán nézett. Azután gyorsan felém nyujtotta a kezét és kissé akadozva mondta:

— Jean! Te itt vagy? Hogy kerülsz egyszerre ide mellém.

Elmondtam, hogy régi, kedves háziasszonyom siremlékét akartam megnézni a tizedik sorban. Erre mentem és igy kerültem ehhez a pompás müvészi siremlékhez.

Ránéztem megint a siremlékre és ő reá.

— Kinek a sirja ez a gyönyörü, müvészi emlék?

Jaque elfojtott zokogással mondta:

— Ülj le velem ide a sir elé erre a padra. Te voltál egyik legkedvesebb és legbizalmasabb barátom. Kicsit megnyugtat, ha valakinek, neked elmondhatom. Ugyis nemsokára ott leszek vele az égben . .

Előre bocsátom, hogy Jaques barátom, akivel ifjukori párisi életemben a legmelegebb barátságban éltem, örmény származásu párisi bankár volt. Cselingerián-nak hivták. De izig-vérig párisi volt már, mert még az apja jött Párisba és Jaques ott született. Önálló bankár volt, mert az apja meghalt és ő vette át az üzletét. Akkor még ő is fiatal volt, alig huszonöt éves, de agilis, eszes, lelemenyes ember. Fiatal kora ellenére kiváló pénzügyi kapacitásnak mondottak szakkörökben és gazdag ember volt. A külsejét, nyers alakját az apjától örökölte, annak is olyan torz orra és nagy fekete szemei voltak. Az ismerősei a görbe orru Jaques-nak hivták egymás közt. A jelleme azonban egész más volt. Lágy, lirai érzésü. Szerette a müvészetet, irodalmat, irókat, festőket, muzsikusokat, szinházat, könyveket, képeket, szobrokat. Szabad idejét a bohémekkel töltötte, az ő kávéházakba és klubjaikba járt.

Igazi, őszinte mecenás is volt, aki minden bohémet segitett. Könyveket adott ki nekik, képeket, szobrokat vásárolt és pénzeket kölcsönzött , amiknek a viszszafizetését soha sem várta.

Örmény származása és nagyszerü üzleti érzéke mellett, abszolut őszinte és becsületes volt. A legkisebb inkorrektséget sem tudta elkövetni és tisztessége szakkörökben szinte közmondásos volt. Nem tudott volna a maga hasznáért másvalakinek *kárt tenni.*

Én is sokat köszönhettem neki. Valahogy egészen intimus közelségbe kerültünk és nem volt titka előttem. Mire elkerültem Párisból a legjobban őt sajnáltam otthagyni és évekig sürün leveleztünk egymással. Folyton hivott ki és biztositott, hogy jó keresethez juttat. Sajnos, a sorsom máskép végzett és én nem mehettem ki. Csak akkor, tiz év multán.

És ekkor, tiz év multán, azon a májusi ragyogó délutánon az én régi Jaques barátom, aki akkor is nagyhirü gazdag bankár volt, összetörve, megőszülve ült mellettem a padon és zokogástól elfojtott hangon beszélt a siremlék alatt.

*

— Azt kérdezed, hogy kinek a sirja ez? Az én egyetlen örök szerelmemé, akinek én okoztam a halálát. Charlotte Gaudet. Te nem ismerhetted, hiszen én magam is csak féléve ismertem. Gyönyörü, finom, törékeny, tizenhétéves fiatal leány...

Itt néhány pillanatig elhallgatott és küzködött, hogy kitörő zokogását elfojtsa:

— Charlotte, a mindenem...

Itt megint hallgatott néhány pillanatig. Azután folytatta:

— Charlotte Gaudet a gépirókisasszonyom és levelezőm, mondhatnám magántitkárnőm volt. Gyönyörü, édes fiatal leány. Most fél éve, hogy felfogadtam. Te tudod, hogy sohasem voltam szoknyavadász. Félszeg és tartózkodó voltam nőkkel szemben, mert a külsőm, a kissé torz orrom elriasztotta azokat a nőket, akiket nem lehet pénzért megkapni.

— És néhány hét mulva halálosan szerelmes lettem Charlotteba. Hihetetlen remegő érzés fogott el, valahányszor láttam és a közelébe kerültem. Alig tudtam magamon uralkodni. Pedig hivatalos elfoglaltsága mellett folyton együtt kellett lennem vele az irodámban. Az étvágyam csökkent, álmatlan éjszakáim voltak. Próbáltam duhajkodni, amit sohasem tettem. Éjjeli mulatóhelyekre jártam, kokottokkal ölelkeztem, hogy eltompitsam érzéseimet. Azután meg emberkerülő lettem. Magamban ődöngtem a Bois-ban olyankor, amikor kevesen jártak ott és téli idő is volt.

— De minden hiába volt. Két hónap előtt a magánirodámban szerelmet vallottam neki. Megmondtam, hogy feleségemmé akarom tenni. Imádni fogom, a tenyeremen hordozom...

— És Charlotte rám nézett. Összerázkódott, eltakarta a szemeit. Nem szólt semmit. Kiszaladt a szo

bából. Másnap be sem jött az irodába. Könyörgő levelet irtam neki, hogy bocsásson meg. Sohasem ismétlem meg a kérésemet, de szükségem van a munkaerejére és duplafizetést adok neki. Igaz is, kitünő munkaerő volt. Elsőrendü gépiró- és gyorsirónő, aki a francián kivül perfekt német és angol levelező is volt. De főképp az volt a vágyam, hogy legalább magam mellett lássam.

— El is jött a következő napon. Megmondta, hogy megkapta a levelemet és mivel szegény özvegy anyját kell eltartani és tizenkétéves öccséről gondoskodni, visszajön. De többet ne szóljak hozzá szerelemről, mert nem tudna a feleségem lenni és velem élni. Megremegtem a szavaitól, de boldog voltam, hogy közelemben van...

Jaques itt megint néhány pillanatig hallgatott. Végighuzta a kezét verejtékező homlokán s ugy folytatta megint lassan.

— És azután most egy hónapja. Holnap lesz a fordulója...

— Charlotte közelléte nem nyugtatott meg. Egyre elkeseredettebb és vadabbak lettek érzéseim. Igen, holnap lesz egy hónapja, amikor megint egyedül voltunk. Tulórázott is. Csak magunk voltunk az irodában. Nem birtam megint magammal. Eléje térdepeltem, könyörögtem. Fölugrott, ki akart szaladni. Megragadtam. Megint könyörögtem, legyen a feleségem. Küzködött, harcolt, rugott, karmolt. Én egész magamon kivül voltam. Hogy csak egy szót szóljon. Dulakodás közben a bluza is leszakadt kebléről...

— Azután Charlotte elájult és a szőnyegre esett. Ijedten szaladtam ki, hogy orvosért menjek. Jó negyed órába került, amig az orvossal vissza tértem.

Jaques megrázkódott.

— Az irodából nem hallatszott semmi nesz. Beléptünk. A villany égett, de az én szemem káprázott. Az orvos a leányhoz lépett, aki vértócsában feküdt a szőnyegen. Kezében revolvert szoritott. Az én revolveremet, amit az iróasztalom fiókjából vett ki. Borvasztó volt...

— Az orvos megfogta az ütőerét, meghallgatta a szivét.

— Meghalt, mondta röviden. És azután furcsán nézett rám.

— A rendőrséget kell értesiteni. Tessék telefonálni. —

— Megkértem, hogy ő telefonáljon, mert nem birtam beszélni sem. Tiz perc mulva ott volt a rendőri bizottság. Az egyik tisztviselő és a rendőrorvos megvizsgálta és megállapitották, hogy öngyilkos lett. A másik tisztviselő egy cédulát vett föl az iróasztalról és felém fordulva fölolvasta. A cédulára Charlotte ezt irta:

»Meggyalázott a gazember. Nem tudom tulélni.«

— Erre a pár szóra eszméletlenül estem össze. Mikor magamhoz tértem, kihallgatott a rendőri bizottság. Én Elmondtam, mi történt. Esküdöztem, hogy semmit sem csináltam vele. A rendőrtisztviselő azonban Charlotte tépett bluzára, gyürött ruhájára mutatott. Dadogtam, de biztosan az igaz is lehetett, hogy a leány mikor magához tért és meglátta magán a tépett bluzt, hirtelen kétségbeesett képzeletében, azt hitte, hogy meggyalázták. És megölte magát.

— Majd a boncolás megállapitja — mondotta a rendőri bizottság vezetője. — Addig ön a lakásán őrizetben marad.

Charlottet másnap reggel felboncolták. Megállapitották, hogy teljesen érintetlen volt...

— Azt kijártam pénzemmel, hogy az esetről sem a család nem tudott meg semmit, sem a lapok nem irtak róla. Az édesanyjának százezer frankot adtam.

— Én azóta élő halott, rom vagyok. És nem élem tul. Holnap én is itt fekszem.

Az összetört ember megint keservesen zokogott. Vigasztalni próbáltam s azután karonfogva kivezettem az alig vánszorgó férfit a temetőből.

✸

Harmadnap olvastam megrendülve a lapokból, hogy Jacques Castengerián a hires bankár öngyilkos lett. Nem hagyott hátra semmi levelet, csak ezt a pár szót irta kusza betükkel egy papirosra:

— Au revoir dans le ciel, Charlotte...

A
BÁCSMEGYEI
NAPLÓ-RA
bármelyik naptól kezdve lehet előfizetni s az előfizető részesül a könyvkedvezményekben

ÉDESANYÁM

Irta: Terescsényi György

(Folytatás)

Nem lehetett rajta segiteni.

Mikor kiszedték a vasak közül, még élt. Iszonyu seb volt a bal hóna alatt, mindkét lábát összetörték a tiloló vasak.

Örzsét csak egy jó félóra mulva vették észre ott a zsákok mellett. Felleesolták, talpra állitották. A holttestet már nem láthatta, mert időközben Jójárt befogatott és elvitette Jancsi öregapjának, a csősznek viskójába. Ne késlelesse a munkát az orvos, meg a csendőrjárás, ha már megtörtént a szerencsétlenség, legalább a munkát be lehessen fejezni.

Felmosták a vérét... a helyére másik legény állott, beakasztották a szijat is és a szörnyeteg megint ott folytatta az öklendező, fertelmes zugást, ahol abbahagyta.

— Bu-u-u... Bu-u-u...

A robotos emberek szivében egy másik hang felelt rá... mérhetetlen szomoru és bánatos nyöszörgés... Ámde nem lehetett cselekedni semmit, dologidő van, be kell takaritani az életet, akár gabonáról, akár másmilyen életről van szó... Végeredményben egyremegy, minek szünetet tartani benne?...

— Hajrá! Tovább!

✸

A leány ideglázba esett és hónapokig viaskodott a halállal. Karácsonyra be kellett vinni a városi közkórházba, ahol lassan magához tért, de nem bocsájtották el egészen a következő év májusáig. Az irgalmas szivü főorvos rendelkezett igy a sorsáról, akinek elmesélték a szegény leány tragédiáját és aki megsajnálta.

— Na, nem kell azért busulni, lelkem, — vigasztalták a kórházban, ahol csendesen dolgozgatott már, hogy meghálálja az ápolást és a kosztjár.

— Majd elszerezzük valami jó uri helyre, cselédnek...

A gyermek is itt született meg, a kórházban.

Egészséges, pufók fiucska volt, Örzsének majd megszakadt a szive az örömtől, de a fájdalomtól is.

— Most már mitévő legyek? Hogy nevelem fel, hogy vállaljam a világ előtt?...

Csakugyan roppant nehéz volt a helyzet.

Mert egy tisztes uriháznál kinálkozott is hely, de a főorvos azt tanácsolta neki, adja ki inkább a fiát valahova, felnevelni. Leendő gazdája, a táblabiró szigoru és erkölcsös ember, meg aztán nem igen szivesen vesznek uriházakhoz esett leányzót...

A porontyot kiadta tehát egyik nénjéhez, a tanyára és megkezdte a szolgálatot Zsótér nagyságos ur házában.

✸

Nem is cseléd, inkább afféle házvezetőasszony lett belőle. Megszokták és megszerették, alig mult el egy esztendő és szinte családtagnak számitott. Akadnak még ilyen cselédek is elvétve vidéki kuriákban, ahol egy életre szokták vállalni a szolgálatot az alárendeltek, irás, cselédkönyv nélkül.

Csendes, szorgalmas szomoru fehérszemély volt Örzse, azaz, hogy Örzse néni, ahogy Zsótér nagyságos ur szólitotta emiatt a szomoruság miatt, meg néhányan akik eljárogattak a házhoz, öreg barátok, rokonság. Most már igencsak ritkán, féléve legalább is, mióta a táblabiró özvegységre jutott, elkomorodott és magának élő lett és legfeljebb vadászni járt ki a mezőkre ősztáion, meg délutánonként a kaszinó tarokpartijához. Nyugalomba is azért nem vonult, mert félt, hogy nem tud mit csinálni sok szabadidejével.

Biró létére pedáns és szigoru volt az öregedő Zsótér, de emberséges érzés lakozott szivében, mint a legtöbb törvényosztóéban, hiszen ők tudják legjobban, milyen esendők vagyunk és milyen gyarlandó minden a teremtett világban. Szenvedélye volt, hogy mindenáron megakarta menteni a bünöst. Órákhosszat beszélt a szürlopók és tilos legeltetésen raitakapott parasztok lelkére — nagyobb ügyek ritkán akadtak a megyeszékhelyen — meg akarta javitani a bünöst és hitt az igazságszolgáltatás javitó erejében. Meglepő itéleteiről sokat beszéltek a város ügyvédjei és döntéseit mindig helybenhagyták a magasabb birószágok, ami nagy tekintélyt és megbecsülést szerzett neki.

Igy multak az évek, nyugodalmas egyhanguságban. A városban semmit sem tudtak a gyermekről, titokban tartotta Örzse nagyon, csak lopva látogatta meg néha, most már szegény Jancsi apjánál, a csősznél, mert a nénje nem vállalta tovább.

Kérték volna feleségül is sokan, de Örzse nem ment.

— Jó löszök én már csak ugy magamnak, — válaszolta a nógatásokra és senki sem seitette, miért vállalja az örökös pártát, miért háritia el magától a komoly hailandóságu férfiakat. Olyanokat is, mint Fürdök Márton, aki szabómester volt és a táblabiró ruháinak készitője. Lábadi Jóskát a vármegyei hajdut — szép deli özvegyember — sőt magát Vőneki Csont Istvánt is, a nagyvendéglő iccését, aki gazdaember hirében állott és csinos tanyája volt a Jópálhegy-dülőben.

— Ne erőltessenek — szabadkozott — nem löszök én asszony ebben az életben...

Igy ragadt aztán rajta végérvényesen a »néni«, amit különben béketüréssel vállalt, nem tiltakozott ellene.

Senki sem sejtette az okát ennek az állhatatosságnak, titokban maradt az, pedig rálehetett volna jönni könnyen, de arrafelé, a csendes mezővárosokban nem kiváncsiskodik bele senki a szegény mindenes cselédek élete-folyásába és elmult cselekedeteibe.

Igy éldegélt Örzse egyedül a nagy keserü szégyennel, ami ha nem is volt szégyen a Legfőbb Biró örök irgalmassága előtt, de mit várhasson a vétekben találtatott idelenn, a gyarló világ itéletétől, még ha tele volna is a szive bizalommal. Továbbra is titkolta a porontyot, szegény gyermek jól el volt rejtve a csősznél, árvasággal született, ott keresztelték meg s az anyai névből a Tápalt, apjáéból csak az Istvánt kaphatta.

Apátlan-anyátlan az ilyen szerencsétlen már megszületésekor. Tévedt fattyuhajtás, hivatlan jövevény, átokkal elegyes áldás. Nem anya nevelt őket, irgalomból cseperednek fel és azzal a számitással, hogy talán megszolgálják lihaőrzéssel, varjukergetéssel, lóitatással a betevő falatot. Még szerencse, hogy fiugyermek, könnyebben elkallódik a külső világban, de aztán ki a megmondhatója, hogy mi lesz belőle?

— Életömet adnám, ha mellette lönetnék — sóhajtotta sokszor Örzse néni, a csendes évek alatt, ha gyermekére gondolt. Lopva látogatta, nehogy megtudják itt a titkát a városban, gazdája a biró... mit képzelne öróla, a föld alá süllyedne el szégyenletében...

✸

Nőtt, növekedett az anyátlan gyermek. Járt is iskolába, nem is, hancurozott a kanászkölykökkel, nem sok tisztességet szedegetett fel a bibices száskalegelőkön, a nevelőszülők viskója körül. Pedig az anyja megpróbált mindent. Kért, könyörgött a csősznek, tanitaná, nevelné emberségre, hordta neki a megtakaritott pénzecskéket. Mihaszna tahóparaszt volt maga a csősz is, nem rossz éppen, de pálinkás, eszemiszom ember, olyan bánomisén-természetü, bizony csak elkutyult mellette az idegen poronty.

Mikor aztán lopogatni is elkezdett — tiz éves forma volt abban az időben — és valami lacibetvárkodás miatt be is fogták a csendőrök, a megrémült anya behozatta a városba és inasnak állitotta el, bizonyos Bukocza Gergely nevezetü kalaposmesterhez Felsővároson.

De már nem segithetett rajta. Legalább ekkor még ugy látszott.

A szeplős, nyurga siheder méginkább elvadult az embersokadalmas városi környezetben. Örzse, a szegény Örzse ettől az időtől kezdett igazán nénivé, bánatos öregasszonnyá átalakulni. Beteg éppen nem volt, dolgait is elvégezte pontosan, éppen csakhogy buskomorság jött rá, kicsattanó orcái elfogytak és elfehéredtek, sötét ruhákat vett magára mindig és éjszakákat sirt keresztül a különszobában, amivel gazdái megtisztelték.

— Mi lelte magát, Örzse? — kérdezte sokszor tőle a táblabiró. — Ha beteg, miért nem szól, hiszen tudja, hogy itt szeretik magát, miért bánkódik, mi a panasza?

— Nincs énnekem semmi bajom — szabadkozott váltig.

— Ej-ej — csóválta fejét a biró — mit csinálhatok, ha nem mondja meg, hogyan segithetnék...

— Nem segithet mán énrajtam senki...

— Hogy-hogy?

— Megvert engem az Isten nagyon...

De többet nem mondott sohasem. Ráhagyták. Jámbor, szorgalmas teremtés volt és ezután még a fájdalmát is eltitkolta, hőzies igyekezettel, mert azt hitte, hogy csak rontana sorsán a vallomással.

Képtelenül sokat szenvedett a siheder miatt. A vásott kölyök mintha sejtette volna a tehetetlen gyöngeséget, most pénzekért kinozta és ő adott, adott. Mindent kész volt nekiadni, az életét, a másvilági üdvösségét is, ha megjavithatta volna, de simmisem használt.

Multak az esztendők, csendes nyugodalmas évek és Örzse néni, a szelid, szomoru Örzse néni családtagi méltóságig emelkedett Zsótér táblabiróéknál. Hozzákerültek a kulcsok is és a háziasszony halála után ő vezette a háztartást pontosan, aprólékos hü gondossággal. Voltak idők, amikor meg is enyhült hónapokig, a biró rájött, hogy levelet hoz neki a posta valakitől és az öregedő leány annak a valakinek küldözgeti fizetését.

— Hát aztán, Örzse lelkem, az esküvőre én is hivatalos legyek ám — évődött el gyakran.

Szegény ilyenkor elpirult, majd falfehérre sápadt, nem tudott válaszolni és elfutott ,kerülte a pillantást is.

— Ördög látott ilyen beteges szemérmességet, — bosszankodott a biró, de megnyugodott, mert ismerte az egyszerü emberek zárkózottságát, ami a szív ügyeiben nem tür közlékenységet, sőt a legtöbb esetben konoksággá vállik és sértésnek érzi a kiváncsiskodást.

✸

Egy késő őszi délután Zsótér táblabiró ur egy

magában üldögélt a vadszőllős ámbituson. Enyhe napsugár játszadozott a vénszinre vált levelekkel, a kiskertben még viritottak a törökszekfük — a nagyságos asszony jukkái és begóniái helyébe Örzse néni most szerény paraszti virágokat nevelt — boldog nyugalom mosolygott mindenfelől.

Egyszerre csak a kiskapuban megállott egy ember.

A biró jól láthatta a levelek mögül, ő azonban elhagyatottnak gondolhatta az udvart, mert a rácskaput óvatosan betaszitva belopakodott. Gondozatlan külsejü huszévesforma csavargó volt, runája gyürött, szalmás, — ugyan melyik határ szérüskertjében hempereghetett — haja a homlokára kócosodva... gyanutkeltő, szeplős ábrázat, savós, alkoholfátylas szemek...

— Ugyan mit akarhat? — hajolt előre a táblabiró és ideges érdeklődéssel követte minden mozdulatát.

A jövevény el akart surranni, hátra a ház mögé, ahol a szinek és hombárok állottak. Zsótér érces kiáltása éppen a lugasfeljáró előtt állitotta meg:

— Megálljon, hé! Kit keres?

Hátrahökölt a hangra és szemei ijedten fürkésztek be a levelek mögé. Azután hunyászkodva félrerántotta vállát, leemelte kalapját és éneklő, alázatos hangon könyörgött:

— Szegény munkanélküli... beteg... egy kis segitséget... az Isten nevében...

Zsótért elöntötte a méreg. Jócsontu legény és kéregot... Rámordult:

— Miért nem dolgozik?

— Nem kapok munkát, uram.

— Hazugság! Munkát mindig adnak, csak vállalni is kellene...

— Ismeretlen vagyok itt — rimánkodott a csavargó és sunyi tekintette körülfutott az ámbituson, mintha keresne valakit.

— Nem szégyenli magát — dorgálta tovább Zsótér és a régi moralista lassan életrekapott a gondolatokkal, amik rögtön az emberjavitás felé irányitották elhatározását — hiszen fiatal és erős... nem érzi, mekkora gazság ez, önmagával szemben és mások előtt? ...

..— Higyjen nekem — rimánkodott a fiatalember — én kész volnék, de nem adnak munkát, nincsen...

— Hm — gondolkodott el a biró. Láthatólag leszerelte ez a makacs állhatatosság. A szociális zavarok jutottak eszébe, a munkaalkalmak megfogyatkozása, sztrájkok, kizárások. Elvégre törekedni kell az objektivitásra, igaza is lehet... viszont az ő várcsában... képtelenség... nahát, lássuk csak...

— Aztán, mióta van itt? — kezdte el megint.

— Ma érkeztem.

— Honnét?

— Szeghátról.

— Foglalkozása?

— Kalapossegéd... Elbocsájtottak...

— Jó, jó... Várjon csak... Hm...

A szeplősképü alázatba görnyedten pislogott és a biró már pénz után kotorászott mellzsebében, amikor hirtelen eszébe vágódott valami.

— Hát csakugyan vállalna munkát, mi?

— Kész örömmel — volt a válasz.

— Na, jól van... Hát addig is, amig nem kap másutt... megkezdheti mindjárt nálam... Éppen hordják a télirevaló tüzifámat. Ha felvágja, felapritja, megfizetem... na?

A siheder fanyalogva mondta:

— Igenis... Köszönöm.

— Hát ez rendben volna. Jó napszámot adok... Majd meglátom, talán nagyobbat is a szokottnál... Hiszen vannak esetek, nem mondom...

Ezzel fennhangon kiáltott:

— Örzse néni! jöjjön csak, Örzse néni!

Pár néma perc, a csavargó idegesen villogott a kiskapu felé, mintha menekülni akarna.

De már jött az asszony.

Mikor észrevette a kéregetőt, a fiát, halálsápadtan dermedt a küszöbre, felnyilott szájában megfagyott a sikoltás, de Zsótér nem vett észre semmit, nyugodtan rendelkezett:

— Nézze, Örzse éni, ez a fiatalember majd betakaritja a tüzifát... Felfogadtam. Adja ki neki a fürészt és a baltát, aztán ennivalót is kap. És feljegyzi pontosan, hány órát dolgozik naponta. Ha akarja, elkezdheti mindjárt, — fordult a legény felé.

— Igen, — dadogta a munkába cseppent.

Azzal elvonultak. Elöl az anya, támolygó, gutaütött lépésekkel, utána a fia.

Kisvártatva fürészelés hangzott fel a hátulsó udvarból, majd nehéz baltacsapások, órákhosszat, egészen késő alkonyatig.

A táblabiró boldog megelégedéssel tette le az estilapot, amikor megint előkerült a jövevény.

— Na, itt van egy kis pénz, barátom, — mondta neki, — vegyen szállást magának és reggel korán folytassa tovább...

(Befejező rész a jövő vasárnapi számban.)

Tüchtiges Kinderfräulein

geprüft, mit Jahreszeugnissen, per sofort zu 4 und 5 jährigen Mäderln gesucht. Anfragen unter „Zemun" sind an Annoncenbure u Schmolka zu richten 7703

TERE-FERE

Hoover elnök aranymondásai. Hoover, az Egyesült-Államok elnöke, több politikai tanulmányt és könyvet is irt. Ezekből tallózzuk az alábbi aranymondásokat, melyek arról tanuskodnak, hogy az elnök izig-vérig amerikai. Lelkében a fennkölt eszményiség sajátosan vegyül el a legföldibb gyakorlatisággal.

Ime néhány megállapitása:

— A társadalom legnagyobb ereje az eszményben lakozik. Ellenben a következő nemzedékeknek korántsem tanácsolhatjuk, hogy vessék sutba az önzést, mert ez a mai termelés leghatalmasabb rugója. Nélküle elpusztulnánk.

— A civilizáció nem is annyira attól függ, hogy mennyit igyekszünk dolgozni, mint attól, hogy mikép szórakozzunk és mulassunk. A kormány, az iparosok, a kereskedők, a tudósok, a föltalálók azon fáradoznak, hogy kisebbitsék a munka óráit, de még senkinem sem ötlött eszébe, hogy szabályozza a szórakozásunk és mulatságunk óráit is.

*

Piroska léggömböt kap. Pár perc multán a kis kacsója elengedi a cérnát s a léggömb elröpül a légbe.

— A kis Jézuskához szállt — mondja Piroska, hogy vigasztalja magát.

Multkor nagy vihar volt, dörgött, villámlott. Piroska igy szólt:

— Hallod, anya? A kis Jézuska most szétpukkantja a léggömbömet.

*

— Ferike — pirongatja Lili az öccsét — illetlenség, hogy megkérdezted ettől az öreg nénitől, hogy hány éves.

— Ő is megkérdezte tőlem, hogy hány éves vagyok.

— Az más — szól Lili, aki már tiz éves. — Neked azonban csak várnod kell egy kicsit. Majd meglátod, hogy hány éves a gyászjelentésén.

*

— Anya — kérdezi Jóska magából kikelve — mondd meg nekem, hogy a fülem az arcomhoz tartozik-e?

— Miért kerdezed ezt?

— A német kisasszony azt mondta, hogy mossam meg az arcomat s most azt akarja, hogy a fülemet is mossam meg.

*

Orvosi szakvélemény a magassarku női cipőkről. Egy francia orvos ezt irja a mai divatos női cipőkről:

— Ezek a cipők a szó szoros értelmében merénylet minden értelem, minden egészség ellen. Az ujjakat összeszoritják, minek folytán azok egymásra helyeződnek, a lábat eltorzitják, a bőr megvastagszik, tyukszemek keletkeznek, a körmök könnyen benőnek, az inak megrövidülnek, a járás bizonytalanná válik. Ezért fáradnak ki oly gyorsan a mai nők. Nagyobb veszedelem van abban, hogy könnyen ludtalp is fejlődhetik ki, mert az összeszoritott izmok elpetyhüdnek, elcsenevészednek. Ekkor heves fájdalmak lépnek föl, eleinte csak a lábfejben, később a lábban, a combban, a csipőkben, sőt az alhasban is. Az észszerü, egészséges cipőnek széles talpának kell lennie, hogy a lábujjak szabadon mozoghassanak, a saroknak nem szabad magasabbnak lennie négy centiméternél s akkor is szélesnek és hosszunak kell lennie, hogy a test biztos alapzatot kapjon. De legjobb a mértékre készitett cipő, mert a nagyon hő cipő szintén bőrvastagodást, tyukszemet idéz elő a folytonos dörzsölés által.

*

Tréfák. Az anya szemrehányóan szól a hanyag apához:

— Hát igazán már tehetnél valamit a gyermeked érdekében.

— Igen — szól az apa bünbánóan — ezután foglalkozni fogok vele. Minden vasárnap elvezetem majd az állatkertbe.

— És aztán?

— Aztán? Aztán majd visszavezetem.

*

A British Muzeum Egyiptomból furcsa mumiákat kapott II. Ramses korából.

Amikor a muzeum hivatalnoka kifizette a szállitási dijat, döbbenten látta, hogy az angol pénzügyőrök miképen könyvelték el a dicső fáraók földi maradványait.

Ezt irták a szállitólevélre:

— Konzervhus szállitmány.

*

A rádió és a hőmérsékletünk. A rádió lázat okoz? Egy amerikai orvosnő E. R. *Hosmer* azt mondja, hogy igen. Vizsgálódásai legalább is erre vallanak. Megfigyelte, hogy annak az embernek, aki huzamosabban áll a rádió mellett a hőmérséklete emelkedik.

A doktornő kiteljesitette buvárkodását s tüzetesen tanulmányozta a rővid hullámok hatását az állati szervezetre s a fiziológikus konyhasóoldatra.

Ezt az oldatot egy csőben két lemez közé helyezte, melyet összekötötte egy rádióállomással s azt tapasztalta, hogy az oldat nagyon gyorsan fölmelegedett. Ismeretes, hogy a fiziológikus konyhasóoldat éppenugy viselkedik minden behatásra, mint a vér. Miután a két lemez közé egy kisérleti állatot helyezett, annak a hőmérséklete harmincegy másodperc alatt három fokkal emelkedett, amig életben volt, aztán a halál után két perc alatt tizenkét fokkal szökkent föl a hőmérséklete. Természetesen nem ajánlatos, hogy emberekkel kisérletezzenek ezen a téren, mindaddig, mig nem ismerjük jobban a jelenség mibenlétét.

Másrészt — legalább ezt irja az amerikai doktornő — uj távlatok nyilnak a rádió gyógyitó fölhasználására; nagy előnyt jelent az orvostudományra az a körülmény, hogy lázat lehet teremteni, anélkül, hogy a szervezetbe mérgeket, baktériumokat s más idegen anyagot vinnénk be.

Tudvalevő, hogy az agylágyulást ma már ugy kezelik, hogy a betegbe beleoltják a malária baktériumait. Most azt remélik egyes orvosok, hogy a lázat ezen az uton is elő lehet idézni s igy elkerülik majd a malárias fertőzés veszedelmes következményeit.

*

Az inyencmesterség londoni kiállitása. Londonban megnyilt a harmincegyedik nyencművészeti kiállitás, az Olympia éttermében, melyre odasereglenek a szakácsok és az inyencmesterség szakértői.

A főasztalon, a tiszteletheiyen vannak kiállitva a megkoszoruzott ételek, azoknak a remekművel, akik aranyérmet kaptak Londonban, Párisban, Berlinben.

A királyi szakács, Henri *Cadard* maga is kiállit: egy cukroskenyérrel szerepel, meg egy nápolyi tortával.

Egy talián szakács kiállitja a walesi hercegről elnevezett borjusültjét, egy óriási szeletet, melyet egészen meg lehet enni, a köritéssel együtt, mely a walesi herceg cimerpaizsát ábrázolja: spárga halmocskák vörösrépa dombok, szarvasgomba kupok. Ezek mind jelentenek valamit cimertani értelemben is, mert a walesi herceg szineire vonatkoznak. Igy például a vörösrépa vöröse a crecyi csatát jelzi s a szarvasgomba feketéje azt, hogy ő a »fekete herceg«.

Egy japáni szakács is részt vesz a kiállitáson, Hashihura ur, a cukorépitmények mestere, aki addig keveri a cukrot vizzel, mig az engedelmes anyaggá nem lesz a keze alatt s formálni nem tudja. A kiállitáson egy shinto templommal szerepel meg egy buddhista pagodával, melynek öt emelete van és husz harangja. A pagodát kétezer — cukortégla rakja össze, barna oszlopai égetett cukorból valók.

Találunk itt realista müvészeket is, akik sonkából faragják ki a disznót kis malacaival együtt s másokat, akik csokoládéból mintázzák meg a galambokat és baromfiakat.

Minden tárgy — ehető.

*

Léghajók versenye. Miután a »Zeppelin gróf« megtette amerikai utjait, a kormányozható léghajó kérdése homloktérbe került. Vajjon e légijármü megujhodása előtt állunk-e?

A németek a háboru előtt huszonyolc léghajót szerkesztettek, de Zeppelin gróf a háboru alatt fejtette ki legnagyobb tevékenységét. Nem kevesebb, mint nyolcvanhét léghajót készitette. Ezek közül több mint ötven megsemmisült, huszonhatot az ellenség tett tönkre, tizenkettő fölrobbant, tizennégyet pedig a vihar vitt el.

A háboru óta is történtek olyan katasztrófák, melyek megrendithették volna az alkotójuk hitét. A két legtragikusabb volt ez; a Dixmude Szicíliában meggyulladt s a vihar söpörte el, a Schenandoah-t pedig az orkán ragadta el s három darabba törte.

A német mérnökök abban biznak, hogy a léghajók nagyobbitása több biztonságot ad majd nekik. A »Zeppelin gróf« hosszusága 235 méter átmérője 30 és fél méter és 5 darab 550 tonnás Maibach-motor hajtja. Gyorsasága óránként 128—110 kilométer. Ez a levegő valóságos postahajója. Legénysége 36 emberből áll, ebédlője 24 embert fogadhat be, 10 hálófülkéje van két-két ember részére. Motorait olyan gáz hajtja, melyet a németek egyelőre titokban tartanak.

De Angliában is dolgoznak. Most fejezték be az R. 101-et a légi minisztérium részére s az R. 100-at, melyet egy nagy magántársaság rendelt meg. A két léghajó ürtartalma 141.500 köbméter. Ezeket már két esztendővel ezelőtt kezdték csinálni s hosszu elméleti és gyakorlati vizsgálódások előzték meg a munkát. Az angol mérnökök a németekkel ellentétben inkább vaskos formát adtak a léghajóknak. Noha ötven százalékkal nagyobbak, mint a németekéi, a hosszuk csak 216 méter, az átmérőjük viszont 40 méter.

Az angol légóriás gyomrában nagy helyiségek vannak. Az ebédlőbe ötven ember fér bele.

A levegőnek e postahajói Anglia és Amerika között fognak közlekedni, a számitás szerint negyvennyolc, illetve harmincnyolc óra alatt, amikor visszafelé jönnek. Ez lesz a jövendő hajója. Bombay ötvenkét óra távolságra van Londontól, Ausztrália pedig öt nap távolságra.

SZINHÁZI KISTÜKÖR

A newyorki szinházak válsága — A színészek legnagyobb ellensége — A Topáz — A tenyérjós Wilde

Newyorkban a drámai szinházak válságon mennek át. *A szinigazgatók vesztesége óriási.* Maga a kiállítás, a rendezés annyiba kerül, hogy csak ugy fizetődnek ki a különböző társulatoknak, ha legalább egy félévig adhatnának egy-egy darabot. De mostan egy csomó drámát, vigjátékot, operettet pár előadás után le kellett venni a müsorról, mert nem volt közönség.

Azok a szinházak, melyek sorozatosan adják a darabokat, *eltüntek Newyorkból.* Csakis azokban a városnegyedekben müködhetnek, ahol idegenek laknak, görögök, magyarok, spanyolok, olaszok.

Egy newyorki szinházi ujdonság, mely a válsággal foglalkozik, három dologban leli meg az okát. Először abban, hogy a darabok csapnivalóak, másodszor a helyárak magasak *(négy dollárról nyolc dollárra emelték),* harmadszor pedig a közlekedés rendkivül rossz. A negyvenedik és az ötvenkettedik sugárut között nyolcvan szinház müködik és három mozi. Délután három órától kezdve lépésről lépésre kell haladniok a gépkocsiknak, oly nagy a torlódás, aki pedig gyalog megy, azt elsöpri ez az áradat. Életveszélyes szinházba járni.

*

Robespierret ma a történészek különbözőképen itélik meg: vagy nagyon magasra helyezik, vagy nagyon is alacsonyra.

Az ujabb kutatások most érdekes dolgot deritettek ki róla. *Utolsó intézkedései közé tartozott az, hogy a Comedie Française összes müvészeit lenyaktiloztassa.* Már el is fogatta őket 1796-ban, mert mindegyikben egy *ellenforradalmárt szimatolt,* aki a *»régi, ditkos rendszert«* kivánja vissza s a színészek minden órában várták a halálos ítéletüket. Ha Robespierre nem bukik meg, akkor mindnyájan elvéreznek. De a »Tengerzöld Megvesztegethetetlen« előbb került a vérpadra s a színészek egytől-egyig kiszabadultak és ujra ráléptek az Élet szinpadára.

*

Páris szinházi világában fölháborodással tárgyalják az egyre inkább türhetetlenné váló vigalmi adót: 19 százalékot kell fizetniök a szinházaknak, 24 százalékot az orfeumoknak és 40 százalékot a moziknak.

Ezt a sarcot természetesen mind az igazgatók, mind a színészek megérzik.

Nagyobb baj azonban, hogy a közönség érdeklődése napról-napra lanyhul. Egyedül a Topáz tartja magát, Marcel Pagnol darabja. Az tavaly szeptember óta dagadt vitorlákkal halad előre, *naponta huszonötezer frank bruttojövedelmet hajt.*

Max *Maurey,* a drámairó, most a *Varietés* szinház igazgatója, *a bemutató előtt négy nappal habozott vajjon szinre vigye-e ezt a darabot* s örvendetesen csalódott számitásában, mert ez a darab a pályafutását *a jelek szerint csak 1930-ban fejezi majd be.*

A szerző, aki addig ismeretlen volt, óriási vagyont szerzett: napról-napra érkeznek hozzá csábító ajánlatok a szinházak és filmvállalatok részéről.

*

Cecil *Sorel,* a *Comedie Française* örökös tagja, hajlott kora ellenére, melyről annyi tréfa röpköd széltében, egyik legfáradhatatlanabb színésznő. Most a vidéket járja, férjével, *Ségur* grófjával, aki mióta elvette őt, *fölcsapott színésznek és komikus lett.* (A tragika férje komikus. Ez meglehetősen komikus.)

A vándortársulat nem birja az iramot. Cecile Sorel minden nap más városban játszik s *még aznap* elutazik társaságával, hogy fölhasználhasson minden időt. *Az igazgatónő hálókocsiban alszik, szinészei ellenben a harmadosztályon szoronganak.* Ez ellen most nyilvánosan tiltakoznak. Méltánytalannak találják, hogy az ünnepelt színésznő a bőrükre takarékoskodjék. *mikor legutóbb ötvenezer frankot fizetett ki a — kalaposnéjának.*

*

A Caffé *Napolaine,* Párisnak egyik régi kávéháza, melyhez az irodalomnak annyi dicső emléke kötődik, teljesen átalakult, afféle fényes, tükrös nemzetközi kávéház lett belőle, amilyeneket ma látunk mindenütt.

Dario *Niccodemi,* az olasz drámairó hangulatos cikkben idézi ennek a kávéháznak a multját:

— Valaha itt ült Alfred *Capus,* az örök monoklijával, a gunyos, kaján arcával s nyugodt hangon adta elő humoros történeteit. Itt volt a *nagyon* ifju *Sacha Guitry,* Tristan *Bernhard, Courteline.* De gyakran megjelent közöttük *Wilde Oszkár* is, aki a börtönbüntetése letöltése után Párisba menekült és már fáradt volt, tépett, öreg. Görnyedten, halkan lépett be a kávéházba, szertartásosan üdvözölt bennünket, aztán az asztalához ült. *Azzal szórakozott, hogy jósolt a tenyerekből bárkinek, aki megkérte erre* s hidegvérüen mondotta az emberek szemébe *a legnagyobb szörnyüségeket...*

Anya és fia

Irta: Magister

Várni s várni... Mikor Berlinbe hozta a férje, tizennyolcéves volt és elmult negyvenéves, két évtized is elillant és még mindig csak a várakozás jutott neki, az »igéret« után, amelyet a házassága jelentett, — hogy aztán a még reákövetkező esztendők sulyos megpróbáltatásai reménytelennek mutassák ezt a várakozást.

... »Princess Royal of Grand Bretagne« — igy nevezték Viktória Adelhaide Amália Lujzát, mikor tizennyolcéves volt és Berlinbe jött, mint Frigyes porosz herceg felesége, hogy egyszer királyné legyen. És elmult több, mint két évtized, már unokái voltak és még mindig csak várnia kellett, hogy a fejére tehesse most már a német császárnői diadémot is, merthogy a kilencven felé haladó agg császár még majdnem hogy teljes életerőben, aktivitásának tudatában nem akart lemondani az uralkodásról és átadni helyét a fiának. Pedig Frigyest alattomosan olyan betegség lepte meg, mely azzal fenyegette a trónörökösnét, hogy előbb viszi el az élők közül férjét, mint elérhetné azt, amire annyira várakozott és vágyakozott, — *a trónt.* Szinte irigykedve nézett a fiára, Vilmosra, aki igy még nagyon fiatalon, majdnem a játéktérről lép majd fel a trónszékre. Még az a »vigasza« sem volt, hogy azzal a tisztelettel maradhat a birodalomban, a mely az ex-császárnéknak, özvegy királynéknak jutott, nem várt reá más, mint a teljes elhagyatottság, merthogy már régen elvesztette a közösséget a népével, de elveszette a fiával is, akit, mint kitünt, óriási ellentétek választottak el tőle, a trónörökösnétől és anyjától egyaránt.

*

»Princess Royal of Grand Bretagne« — Nagy Británia királyi hercegnője volt Viktória, mikor Frigyes eljegyezte és az is maradt még a német császári trónon is. A poroszok elragadtatással fogadták, a »szépsége mindenki megigézett«... »szellemi fölénye... kellett, hogy érvényesüljön mindjárt mindenütt«. Kivételesen nagy képességeit még az a Bismarck is elismerte, aki hamarosan legnagyobb ellenfele lett. Bismarck az angol hercegnőt látta benne, épen azért ellenezte, hogy Frigyes eljegyezze. Féltette a porosz herceget, Poroszország leendő urakodóját az angol befolyástól. Mert Viktória annál az udvarnál nőtt fel, amely akkor kifejezetten őre volt a nyugati demokráciának, a liberális eszméknek — és oly államférfiakkal volt együtt, akiknek politikai ideálja volt ezeknek az eszméknek fejlesztése. A szülői házban is feltünt a hercegnőnek *jóformán* gyerekkorát meghazudtoló érdeklődése, fogékonysága a közügyek, a politika iránt és hihetetlen emberismerete. A közügyekhez, politikához elég közel jutott, mint apjának, az angol királynő férjének »legkedveltebb« magántitkára.

Bismarck célja volt Poroszország hegemóniájának megteremtése és e cél érdekében nem ijedt meg még az alkotmányos tényezők egyszerü mellőzésétől sem. Igy érthető, hogy nem szivesen fogadta *a német udvarnál* a demokrata légkörben felnőtt angol hercegnőt, aki ragyogó intellektusával befolyásolja férjét és rajta keresztül a korona, illetőleg minisztertanácsot. És valóban Bismarck legnagyobb ellenfele Viktória lett. Bécs elleni készülődésekor megszervezte ellene a királyi család minden nőtagját, még azokat is, akik nem értették meg, miért tartja a trónörökösné személyes sértésnek a sajtószabadság ellen kiadott rendeletet, — annyira, hogy reávette férjét, vonuljon vissza egy időre a — politikától. De a női kamarillát is legyőzte Bismarck. Keresztülvitte Poroszország militarizálását — eljött Königrätz az osztrákok és eljött Sedan, a franciák veresége.

A gyorsan felragyogott német diadalok glorifikálásának *nyomán* támadt nemzeti önérzet tulfeszültsége mind magasabbra nyomta a higanyoszlopot, amintahogy evakuált minden idegennek látszó szempontot és körülményt eme német nemzeti nimbusz fejlesztésének utjából. Igy aztán az »angol hercegnő« is kezdett »szemet szurni«. Nem tetszett az, hogy az udvari személyzete angol, hogy otthon mindig angolul beszél, hogy fiát, angolosan Vickynek szólitja. Viktória egyszerre szemben találta magát nemcsak Bismarckkal, hanem népével is. És még valakivel... A fiával: Vilmossal.

*

Ennek a nagy nemzeti felbuzdulásnak lett a tanitványa Vilmos. A potsdami katonai évek a német uniformishoz idomitották őt egészen. Teljesen kiemeltek abból a világból, amelyben anyja nevelte. Sőt mi több, mikor (1880) hazatért a katonai iskolából, anyjában az angol érdekek követét, a németek ellenségét látta és nyiltan kárhoztatta azt a liberális felfogást, amelyet anyja vallott, amelynek az apja is *behódolt* és nyiltan vádolta hazafiatlansággal anyja angolbarátságát. Mindezek ellenére Viktória büszkén és szeretettel tekintett fiára mindaddig, mig meg nem győződött arról, hogy nemcsak véleményeik között vannak nagy távolságok, hanem *a fiu* távolodik mind messzebbre *az anyjától.* Hiszen hamarosan ott találta legnagyobb ellenfelének, Bismarcknak az oldalán.

Battenberg Sándor volt a bolgárok fejedelme. Albert hesseni herceg és Haucke Julia lengyel grófnő morganatikus házasságából született, mindamellett Viktória angol királynő elismerte törvényes hercegnek és, az ő határozott kivánsága volt, hogy unokája, Vilmos nővére, — szintén Viktória — (1884-ben) jegyet váltson a herceggel, miután a *bolgár nemzetgyülés* már öt év előtt megválasztotta fejedelemnek. A porosz hercegnő és Sándor meg is ülte az eljegyzést, de nem esküdhetett meg. Az orosz cár, (III. Sándor) személyes ellensége lett a fejedelemnek, viszont Bismarck külpolitikai orientációjában szüksége volt az orosz barátságra, ép azért, ő volt az, aki megakadályozta a jegyespár egybekelését. Bismarck fellépésében erős támogatást talált a »menyasszony« bátyjában, Vilmosban. Mikor ezt Viktória megtudta, elkeseredésében hevesen összeszólalkozott fiával és már arról tanácskozott férjével, hogy a fiukat — büntetésből — eltávolitják Potsdamból.

Ettől a pillanattól kezdve Bismarck nagyszerü csatlósa lett — jó időre — Vilmos. Most, az anyjával való összeszólalkozás után még inkább, még határozottabban megmutatta a kancellárnak, hogy anyja liberális nézeteivel szemben az ő konzervativ felfogásához csatlakozott, mert egyedül ez felel meg a német birodalom érdekeinek. Bismarck fel is használta céljaira önkéntes csatlósát; elküldte például Oroszországba »a barátság kimélyitésére«. Vilmos sikeresen járt el küldetésében. Ezt a sikert minden oldalról méltányolták. Nem tetszett a siker sem Viktóriának, sem Frigyesnek, — Viktóriának azért, mert fia most már nyiltan Bismarckhoz szegődött, Frigyesnek pedig, mert neki mindig az volt a véleménye, ami a feleségéé. De azért Bismarck, valahányszor szüksége volt a trónörökspárra, illetőleg az angol barátságra, a fiukat is a szülők mellé hangolta Mikor Vilmos megsejtette, hogy ő is csak ide-oda tolható statiszta a kancellár diplomata-játékaiban, már nem volt többé a hüséges csatlós. Viktória azonban mégis ugy érezte, hogy teljesen elvesztette a fiát.

*

Viktória szerette férjét s amig az egészséges volt, »az ellentétek az uralkodó rendszerrel csak fokozták harcikedvét«, — de Frigyest egyszerre meglepte a kór, a gégerák. Ezzel a betegséggel valóban megkezdődött Viktória kálváriája. És a betegség előrehaladtával fokról-fokra elhidegedett a fiától.

A trónörökösné a német orvosokat okolta, amiért fia balkarja születésekor béna maradt és azóta nem volt bizalma hozzájuk. Meghallgatta ugyan Virchow professzor véleményét, sőt bele is egyezett abba, hogy férjét megoperálja (már a mütét napja is ki volt tüzve) — de meg akarta *hallgatni előbb* az angol tanár, Mackenzie véleményét, aki pedig határozottan ellenezte az operációt és vállalta, hogy mütéti beavatkozás nélkül is meggyógyitja a beteget. És Viktória erre mellőzte a gyógytudomány német kiválóságait.

Vilmos ismét más véleményen volt és ezt furcsa módon érttette meg anyjával. »Goromba volt — panaszkodott a trónörökösné az angol királynőnek — kellemetlen és szemtelen«. Azzal jött, hogy a császár parancsára *beszélni akar* az orvosokkal, hogy tiszta képet kapjon végre apja állapotáról. Még egy német orvost is hozott magával. Fellépése annyira arrogáns volt, hogy Viktória hátat fordított neki, meg is fenyegette, hogy ezt a viselkedését elmondja apjának s megkéri, utasitsa ki a szobájából. Vilmos sietve anyja után küldte Radolinszky grófot, kérjen bocsánatot, ne *szóljon semmit* az apjának, ő csak a császár parancsát akarta teljesiteni. Viktória erre megnyugodva sétált a fiával a kertben. »Ha a fejét nem tömik tele Berlinben ostobaságokkal — irja — meginf az angol királynőnek — akkor egész helyes és kellemes és örülünk, ha köztünk van; de *nem türhetem, hogy diktáljon nekem.*«

Valami kis *mütétre* mégis szüksége volt az angol tanárnak is, néhány szövetdarabot kellett eltávolitania Frigyes torkából, de akkor szerencsétlenül megkarcolta késével a gégefőt és igy a rák még inkább szétterjedhetett a torokban. És Viktória most remegve látta, hogy férje állapota napról-napra rosszabbodik. A szerető hitves remegett az életpárja életéért, — de *mintsem* hogy elhigyje a rettenetes valóságot, inkább elámitotta magát azzal, hogy Frigyes nem sulyos beteg. Aztán nem is szabad ezt megtudni az udvarnak, mert még arra kényszeritenék, hogy mondjon le a trónörökösségről és adja át helyét a fiának. — Nem!

ezt nem! Minden alkalmat felhasznál tehát annak az igazolására, hogy férje nem elveszett ember. Viktória angol királynő uralkodói jubileumára elmennek Londonba és Frigyesnek lóháton kell mutatkoznia az ünnepélyeken, hogy igy elhitesse magáról, hogy egészséges. Az ilyen erőszakos bravurmutatványok után bátorkodhatott Bismarck azt mondani, hogy Viktória »vitte az urát a halálba«.

Még az őszig ment valahogy ez a hősködés, de novemberre már a kór lett az ur és az dirigált. San Remoba utaztak gyógyulásért. Vilmost bizták meg, hogy ez az idő alatt helyettesitse hivatalosan az apját, — Vilmost, aki már amugy is biztos volt benne, hogy nagyon közel áll a trónörökösséghez. Hisz Bergmann professzor kijelentette neki, hogy apja egy éven belül elpusztul. Ennek a jóslatnak a hatását érezte Viktória, mikor az anyjának panaszkodott, amiért fia gögös lett és nagyzási allüröket vett fel. Ez kétségtelenül annak a következménye — irja — hogy oly gyakran hallja: »nem telik egy év el és ő császár lesz«. És ez az oka annak, hogy látogatásaikor »a szimpátiának, vagy a szeretetnek egyetlen szavát sem szólaltatta meg«. Viszont Viktória is nagyon hidegen fogadta San Remoba jött fiát. Amugy is olyan ideges lett, hogy nem voltak beszámithatóak gondolatai és következtetései. Miért is jött Vilmos? Talán meg akar győződni a professzor megállapitásáról? Vilmos gyilkos, az apja halálát lesi, hogy elnyerje előle, az anyja elől, a kincset, a koronát. Vilmos is panaszkodik hát az anyjára: »Die zustände sind haarsträubend... mich hat *sie behandelt, wie einen Hund*«. Karácsony után mégis nyugodtabb hangu levél jön, beszámoló a szent estéről: »Nagyon megelégedettek voltunk, nem is lett volna okunk szomorunak lenni, mert atyánk jól megy.« — De aztán jön a mondat folytatása: »... az egyetlen szomoru, hogy *nagyszüleid olyan öregek*.« ———!

Februárban Frigyes állapota rosszabbodott. Mind kevesebb lett a remény, hogy az öreg császárt tulélje a fia. Már alig tudott lélegzeni. Mackensie még mindig nem akarta megoperálni, de az egyik adjutáns tiszt erélyes fellépésére mégis hajlandó volt a kést elővenni. Vilmos erre ujból eljött apjához. Az anyja azonban elküldte, menjen, utazzék tovább Rómába. Nem birja ott látni. Talán még mindig hiszi, de ha nem is hiszi, elakarja hitetni, főleg a fiával, hogy Frigyes nem komoly beteg. Pedig egész Berlin imádkozik »magasabb helyről jött felhivásra« — a trónörökös felgyógyulásáért, — csupán Vilmos növére táncol éjszakákon át az előkelőségek báljain. Az apja betegsége? »Es ist alles ein Pimpelei von Papa.« Viktória azt szeretné, ha a fia is igy gondolkozna, ezért küldi el, ha nincs ott, nem faggatja azokat a »schwindler« német orvosokat. Vilmos panaszkodik is megint: »mindenki ott tartózkodhatik az apja betegágyánál, csak neki *nem szabad*.« *Már már azt akarja elhitetni* és általában hiszik is, hogy Viktória Frigyes halála után maga akar uralkodni.

»Kommt doch die entgültige Erkenntnis: zu spät« (II. Vilmos)

És végre, végre mégis csak elérkezett a várva várt nap, az oly soká, régóta, epedve várt óra, az öreg császár meghalt. (1888. márc. 9.) A beteg Frigyest boldogan viszi haza felesége, hogy át vegye az uralkodást. Szinte felugrott a feldiszitett trónra, mikor férje nevében fogadta a hódolókat.

És most talán az öröm, a megelégedés jöhetett volna. Bismarck is megnyerte valahogy a kegyét. Frigyes felkelt és ünnepélyes alkalmakkor eljátszathatta vele a »stramm« fellépést: erős italokkal, borral »doppingolta« minden esetben. Mert nem szabad azt hinni róla, hogy — beteg, hadd lássák délcegen és főleg hadd lássa igy a fia. Vilmos, aki nyiltan mutatja, hogy készülődik az uralkodáshoz, *mert* minden napra várja apja halálát. Azt kell bebizonyitani neki, hogy ez a berendezkedés korai, — ha másért nem, hát megint csak önámitásból, amire szüksége van, — szüksége van erre a szuggesztióra, mert különben letaglózná a tragikus felismerése annak, hogy már — késő, későn érkezett a célhoz! És nincs is senki más, aki a hamarosan bekövetkező végre célozna, vagy készülődne, mint épen csakis a fia. Vilmos minduntalan reákoppant kiméletlenül anyja lelkivilágának arra az egyensulyára, amelyet önkábitással olyan nagyon-nagyon nehezen elért. Ilyeneket mond például: »Szerencse lett volna, ha papa Wörthnél elesik.« Viktória megrökönyödve válaszol: »Ugyan Vilmos, nem gondolsz a boldogságra, amelyet ő az egész idő alatt élvezett, olyan kevésre becsülöd az én és mindannyiunk boldogságát?

— »Nem, mégis csak jobb lett volna!« — hangzik a csökönyös, nyers válasz.

— — — Az anyja összezördül a fiával, mert nem engedi be az apjához, aki most már végleg ágynak dőlt, — nem engedi, hogy fia egyedül lehessen az apjával, hisz ez a találkozás is az uralkodáshoz való készülődés, minthogy Vilmosnak élettartalmához tartozik a póz s kell neki az apai áldás. És akkor is, mikor maga Viktória is látja, már csak pár nap választhatja el az özvegyi fátyoltól, — nem közvetlenül a fiának mondja meg kivánságát, hanem Bismarck utján közli azt. Egy kastélyt akar a Rajna partján, ahol tetszése szerint élhessen.

Egy nappal történt ez Frigyes halála előtt. Két hét óta Potsdamban feküdt a császár. Viktória bevezette férjéhez a kancellárt. Frigyes már nem tudott beszélni. A napokban meglátogatta anyósa, az angol királynő és csak egy cédulán, irással üdvözölte. Mikor Bismarck belépett Viktóriával, aléltságából kissé felébredve, felismerte őket, elgyöngült kezével kettőjük kezét összefogta és hosszan szorongatta. Azt hitte, hogy Bismarcké a jövő, akinek az oltalmára szüksége lesz az özvegyének a saját fiával szemben. Hisz akkor még Bismarck sem sejtette, hogy néhány hét mulva bukott államférfi lesz belőle és épen ő fog elmenni Viktóriához panaszra, panaszkodni az uj, ifju császárra.

»Die Tragödie war vollendet...« (II. Vilmos)

Mikor Frigyes császár agonizálni kezdett, kis katonai őrség érkezett a palotához, aztán mind többen jöttek katonák és mire a császár behunyta szemét, hogy többé ne nyissa fel, (junius 15.) egész zászlóalj vette körül az épületet. Natzmer őrnagy volt az »őrparancsnok.« Már tegnap óta figyelte Viktóriát és környezetét. És abban a percben, mikor a császár meghalt, sorra járta a kapukat, a posztokat, hangosan kiadta a parancsot, senki nem mehet ki palotából az ő engedélye nélkül és minden levelet, sürgönyt, amelyet bennről kiküldenek, előbb neki kell látnia.

Natzmer őrnagy erre az eljárásra a parancsot Vilmostól, az uj császártól kapta. Annak az utasitásai szerint cselekedett. Vilmos attól félt, hogy anyja titkos iratokat akar kicsempészni Angliába. Tulajdonképen pedig csak egyetlen iratcsomót féltett Viktória attól, hogy Vilmosnál elvesznek és azért akarta valóban eljuttatni az angol királynőhöz, férjének naplóját az 1870—71-iki franciaországi hadjárat idejéből, három kötetnyi vastag kéziratot. És sikerült is neki elküldeni minden nagy vigyázat és kémkedés ellenére. Dr. Hovell-t, a császár angol orvosát — előzetes megbeszélés szerint — éjjel felkeltették, jöjjön egy sulyos beteghez. A doktor kiugrott az ágyból, csak épen magára rántott valamit s ugy félig felöltözötten, hónalja alatt az orvosi táskával átment az őrségen, ahol nem is sejtették, hogy az első segélynyujtásra siető orvos táskájában vannak épen azok az iratok, amelyekért itt strázsál az egész zászlóalj. Mire rájöttek, a napló már uton volt London felé. A doktor tudniillik nem a határra utazott, amint azt a németek gondolták, hanem Berlinbe, az angol követségre és kora hajnalban felkeltette Malmesbury angol nagykövetet, akinek átadta orvosi táskája tartalmát. De azért még mindig fogva tartotta Vilmos édes anyját, aki a menyéhez fordult, hasson a férjére, hogy eressze ki, azok a dolgok, amelyeket ő keres, már amugy sincsenek nála, de Vilmos hajthatatlan maradt, mig végre Viktóriának sikerült kilopódzkodni a palotából. Leányaival együtt szökött egyik birtokára...

Igy kezdődött Vilmos uralkodása. Ezt az ujjhuzást azért talán lehetett volna jóvátenni kis jóakarattal, csakhogy kitünt, hogy Vilmosban nem volt meg ez a jóakarat és ezt az első csunya konfliktust hamarosan követte a második.

Vilmos növére és Battenberg Ferdinánd közti eljegyzés tervét Viktória rögtön keresztül akarta vinni, amint trónra lépett. A császár el is hivatta az eljegyzésre a hercegot, aki miután még két évvel előbb lemondott a fejedelemségről, Londonban tartózkodott. Miker ezt Bismarck megtudta, ismét közbelépett: az eljegyzésnek nem szabad még most sem megtörténnie, mert szükség van az orosz cár barátságára. Frigyes nem merte feleségének szivéhez nőtt óhaját megtiltani, amire a kancellár lemondással fenyegetődzött, fellármázta a saitót is és a császár — engedett, bár előre sejtette azt a komoly összeszólalkozást, amely ezután és emiatt volt közte és neje között. Viktória temperamentuma — amint ő maga mondta önmagáról — vehemens kitöréssel fogadott minden ellenkezést, amely akaratával szembeszállt és annál vehemensebb volt ez a kitörés férjével szemben, hogy uralkodásuk első napjaiban is keresztezték akaratát és a férjét is az ellenszegülők pártján találta. Pedig Frigyes még április 12-én irt végrendeletében halála esetére fia kötelességévé tette, hogy régi vágyát teljesitse, hozza létre ezt az esküvőt. A császár halálakor felbontották a végrendeletet és kitünt, hogy nem másitotta meg ezt a rendelkezését. Vilmos azonban egyszerüen megtagadta az engedelmességet és atyja végső akaratának nem tett eleget. Viktória erre elutazott anyjához és megüzente fiának, hogy nem akar tőle elbucsuzni, mivel tiszteletlenül viselkedett atyja emléke iránt.

Anya és fiu között most már ugyszólván teljes a szakadás. Viktória a legrosszabb véleményt nyilvánitja a firól és érezteti haragját. 1890-ben Londonban emléktáblát állitanak Frigyesnek és ő nem engedi meghivni a fiát. Vilmos sem marad adós. Nem tudja megbocsájtani anyjának, amiért beleegyezett abba, hogy leánya, a császár növére, *Zsófia*, a görög király neje, elhagyta vallását. »Sie hat keinen Glauben, sie untershützt meine Schwester in Athen, ihre Konfession zu vechseln, das ginge mir garnichts an und wenn sie Jüdin würde.« — »Ich habe sie reich dotirt, ihr mehrere Schlösser gegeben, von Dank ist keine Rede. Neulich hat sie mir sogar... prophezeit, mein autokratisches Auftreten müsse im Unglück enden.« (Gazdagon elláttam őt, kastélyokat adtam neki, — háláról nincs szó. Sőt legutóbb még azt is jósolta nekem, hogy autokratikus fellépésem szerencsétlenséget hoz.) — Viktória a barátnőjének, Schradernénak is azt irta (még 1894-ben), hogy fia minden tettének inditó okait, hiusági motivumok határozzák meg... és »ugy érzem, hogy a monarchia nehéz megpróbáltatás előtt áll és reszkettek a végzetes fordulattól.« Személyesen tapasztalhatta, láthatta fia fellépésének következményeit Angliában, hallhatta azokat a felszisszenéseket, amelyek követték Vilmos nagyhangu politikai kijelentéseit az angol udvarnál és amelyekre felötlött már a németek elleni nagyventente megszervezésének gondolata. Viktória azonban elfeledte, hogy ő maga is befeketitette fiát fivére, Eduárd előtt és ezzel is megnehezitette a két uralkodó melegebb találkozását és igy a két ország szövetkezésének lehetőségét és ép Eduárd lett a Vilmos elleni nagy szövetség megalkotója. Önként adódik a következtetés: Viktória a legbensőbb összeköttetést tartotta fenn hazájával még akkor is, mikor a német császárság sorsába is beleszólhatott. Fia Viktória az anyai szív hevével édesgeti magához fia csökönyös akaratát, megerősitheti az érzelmi szálakat, amelyek Vilmost amugy is, mindennek ellenére — a családhoz, az angol udvarhoz kötötték és ezeket a szálakat akkor nagyon nehezen téphették volna el a felmerült ellentétes érdekek. Az anyai szív melegének a hiánya volt tehát nagy részt az oka, hogy teljesen külön vált az utja annak a két uralkodónak, akiken *mulott Európa és a világ békéjének megőrzése.*

*

Mikor Vilmos első fia megszületett, a gyermek keresztelőjekor elsimultak valamikép az ellentétek közte és szülei között. Most Auguszta császárné ujból gyermeket hozott a világra. De korábban betegedett le, mint várták és ez nagyon megviselte a császárné egészségét. Viktória ugy gondolta, hogy ez a betegség és az uj családi öröm meghozhatná a kiengesztelődést; — odahajtatott tehát a fiához, hogy meglátogassa beteg menyét és üdvözölje ujszülött unokáját. De még mindig nem ismerte eléggé a fiát. Vilmos elébe jött és nem engedte bemenni Augusztához, hanem visszavezette a kocsijához. Kibékülésről már nem lehetett szó.

De mégis . . .

Sir Frederick Posonby, Viktória angol királynőnek volt a magántitkára. Kiadta Viktória császárné és anyja, Viktória angol királyné levélváltását. A könyv néhány hónap előtt jelent meg angolul és nemrég jelent meg német forditása. A német kiadáshoz Vilmos irt először. És mintha soraival ki akarta volna békiteni anyját, legalább is az emlékét († 1901.) Ebből az előszóból idéztük a mottókat ez irás szakaszaihoz, — őszintén megvallva: — azzal a szándékkal, hogy azokat a *kommentárokat* füzzük az »előszóhoz« (s Ponsoby könyvéhez), amelyeket az excsászár még csak nem is érintett . . .

Végezetül álljon itt is az »előszó« befejező mondata: »An Geist und edlem Wollen über den meisten ihrer Zeit, war sie die ärmste, unglücklichste Frau, die jemals eine Krone trug.«

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Magánalkalmazott. Az 1908. évi 41. t. c. (végrehajtási novella) 11. §-a szerint a magánalkalmazásban levő egyének fizetésének és bármely más cimen élvezett tényleges szolgálati járandóságának legfeljebb egyharmada és ez is csak ugy vehető végrehajtás alá, hogy a végrehajtást szenvedő részére évi 2000 korona foglaláson tul is érintetlenül maradjon. E szerint tehát az évi 24.000 dinárnak egyharmada volna foglalás alá vehető és a munkaadó által visszatartandó, ha ez a törvényszakasz módositás alá nem esett. Sokan azt vitatják, hogy a végrehajtási törvényben meghatározott értékhatárokat is valorizálásnak vették alá, mi azonban azon az állásponton vagyunk, hogy ez a valorizálás nem terjed ki a végrehajtási törvényben foglalt értékhatárokra és pedig azért, mert a költségvetési törvény ide vonatkozó intézkedése nem emliti a végrehajtási törvényben meghatározott értékhatárokat, enélkül pedig a biróság sincs jogositva a törvényt kiterjesztően magyarázni, bármilyen viszás dolognak tünjék is fel, hogy a perrendtartásban meghatározott koronaértékek akként valorizáltattak, hogy minden korona helyébe tiz dinár lépett, — a végrehajtási törvényben meghatározott koronaértékek pedig továbbra is ugyanolyan koronákban veendők számitásba. A biróságok gyakorlata ebben a tekintetben eltérő. A szuboticai törvényszék felebbezési tanácsa a mi álláspontunkat osztja és az ő határozata ellen nincs tovább jogorvoslatnak helye, ha az első biróság is igy döntött. Tudunk azonban esetet, hogy a noviszadi felebbviteli biróság ellenkezően döntött olyan esetben, amikor az elsőfoku határozatok nem voltak egybehangzóak. Nagy jogbizonytalanságot jelent, hogy ez a kérdés még mindig nem tisztázódott törvényhozási uton, holott csak ezen a módon lehetne a vitákat és kételyeket eloszlatni.

L. J. Az 1929. évi április 13-ikán közzétett amnesztiatörvény 3. §-a szerint az 5000 dináron aluli büntetések, amelyeket a monopolcikkek tárgyában fennálló törvények megszegése miatt 1929. évi január elseje előtt szabtak ki, királyi kegyelemben részesülnek.

Egy olvasó, Petrovaradin. Srednjotechnička škola, Beograd, Knez Mihajlov venac. Sziveskedjék közvetlenül oda fordulni. Értesüléseink szerint felveszik.

»Első lépés.« A közönséges takarékpénztári betétek nincsenek valorizálva s előreláthatólag nem is lesznek, azonban próbáljon a takarékpénztárral kiegyezni, esetleg az 1800 koronáért 1800 jugoszláv koronát, tehát 450 dinárt kap.

Elektrotechnikus. Električna fabrika Beograd, Knjeginje Ljubice 52. Bosansko D. D. za elektriku. Jajce, centrala: Beograd, Strahinića Bana 81, Jugoslavensko AEG, Beograd, Brankova 30. Jugoslavensko Ganz A. D. Beograd, Karadjordjeva 103. Jugoslovensko Siemens A. D. Beograd, Frankopanova 22/a. »Sindag« d. d. Zagreb, Marovska 13 .

G. J. Srbobran. Forduljon a Révai Irodalmi Intézethez, Budapest, VIII. Üllői ut 18, ahol a gyümölcstermesztésre vonatkozó legtöbb szakmunkát megkaphatja.

Debeljacsa 5. Nem tudjuk, hogy mely hazai sajtgyárak foglalkoznak dobozos sajt előállításával. Közölje velünk pontos címét, hogy a hazai sajtgyárak és halkonzervgyárak címeit megadhassuk Önnek.

Hü olvasó, Sz. V. Perelheti az adósát annak ellenére, hogy nincsen sem okirati, sem tanubizonyi éka a kölcsönadás tényére. Ha az adós tagadná a kölcsön leolvasását, akkor az ön egyedüli bizonyítéka, hogy megesketteti az ellenfelét is és ha ő leteszi arra az esküt, hogy nem kapott kölcsönt, akkor önt a keresettel el fogják utasitani. Irásos kikötés nélkül csak öt százalékos kamatot itél meg a biróság az esedékesség napjától számitva.

Katus, Odzsael. Kereskedelmi állásközvetitőiroda az országban tudtunkkal nem müködik. 2. A kérvényt a sorozás alkalmával kell benyujtania.

H. J. A tényállás pontos ismerete nélkül nem tudunk semminemü felvilágositást adni. Közölje velünk címét, hogy levélben válaszolhassunk.

S. J. Kikinda. Dr. Munk Artur azt üzeni, hogy várják meg a regény végét, akkor meg fognak tudni mindent.

Egy előfizető, Becskerek. Magyarországon csak ugy vállalhat munkát, ha ahhoz a munkaügyi hivataltól előzőleg engedélyt kap.

»Kiváncsi bakfis.« Winterry közli, hogy névtelen levelekre nem áll módjában válaszolni. Sziveskedjek közvetlenül hozzá fordulni. Cime julius 15-ikéig: Alfred Winterry, Celje, Hotel »Post«.

B. B. Pacsir. A román vizum dija körülbelül 200—220 dinár.

D. F. Velikibecskerek. Moravska Ostrava a csehszlovák köztársaságban van. Régi neve: Mährisch Ostrau. Külön rádióprogramja nincs, rendszerint valamelyik nagyobb csehi leadóállomás programját közvetiti.

Hetedik gimnazista, Noviszad. Szlovéniából ugy Ausztria, mint Olaszország felé csak rendes vizummal lépheti át a határt. Az osztrák vizumbélyeget a határon is megkaphatja.

Hetini előfizető. Első kérdésére a Bácsmegyei Napló julius 8-iki számában talál választ, amely cikket közölt a magassági repülés rekordjáról. 2. A levegő mintegy 100—200 kilométer magasságban veszi körül a földet. Harmadik kérdésére, sajnos, nem tudunk választ adni. Forduljon talán egy zoológushoz. 4. A gőzgép teherbiró képessége a gőzgép erősségétől függ. 5. A miniszterelnöknek nem kell feltétlenül képviselői mandátummal is birni.

Tanácstalan. Nincs olyan ügyvéd az országban, akinek privilégiuma volna törvénytelenséget elkövetni anélkül, hogy annak következményeit ne kellene viselnie. Ahhoz azonban, hogy megtorló lépéseket lehessen tenni, a tényállást alaposan ismerni kell. Könnyelmü vádaskodás is büncselekmény. Azért tudja meg a sógora utján, hogy milyen tartalmu okirat alapján táblázta be az ügyvéd az 5000 dináros követelését és azután lehet megállapitani, hogy jogosan vagy jogtalanul járt-e el.

K. G. Élő házinyul után a behozatali vám Magyarországból, ha a küldemény elvámolása alkalmával származási bizonylatot mutat be a vámhivatalnál, 10 aranydinár (110 papirdinár) métermázsánkint. Ha a származási bizonylatot nem mutatja be, 14 aranydinár (154 dinár) métermázsánként, azonban a házinyul is tenyészcélokra vámmentesen hozható be. Ha a vámmentességet meg akarja kapni, kérjen az ottani községtől helyhatósági bizonylatot arról, hogy házinyultenyésztéssel foglalkozik vagy szándékozik foglalkozni. Ezt a helyhatósági bizonylatot egy kérvény kapcsán nyujtsa be a pénzügyminisztérium kebelében müködő vámvezérigazgatósághoz (Ministarstvo Financija, Generalna Direkcija Carina) s a kérvényben jelölje meg azt, hogy melyik vámhivatalnál fogja a küldeményt elvámoltatni, minthogy a vámmentességi engedélyt nem ön kapja kézhez, hanem az eljáró vámhivatal.

Vitatkozók. Nem akkor kellene intézkedni, amikor az ügy már a végrehajtási stádiumban van, hanem akkor kellett volna jogorvoslattal élni, amikor a jövedelmi adót kivetették. Ha ön csak hat láne földet hasonélvez, miért nyugodott bele, hogy tizennyolc láne jövedelme után adóztassák meg? Mindenekelőtt látnunk kellene az adókivetési határozatot. Ha abban mind a tizennyolc láne után vetették ki önre az adót, akkor ma már elkésett minden jogorvoslattal és csak visszkereseti joga nyilik meg azok ellen, akik helyett fizetnie kell. Az adóbehajtás körüli eljárásra nézve az adótörvény 151. §-a csak azt irja elő, hogy a földmiveseknél nem foglalható le a ház és husz hektár földterület, továbbá egy pár igavonó állat, egy kocsi és egy eke addig, amig más ingó vagy ingatlanból lehet kielégiteni a kincstári végrehajtót. A végrehajtás alól való mentességre nézve a 159. §. felhatalmazza a minisztert, hogy rendelet utján intézkedjék és szabályozza, hogy a kincstári végrehajtónak mit nem szabad lefoglalnia. Ez a rendelet még ismeretlen előttünk.

Legjobb hirdetési orgánum a „BACSMEGYEI NAPLO“

Keresztsoros rejtvény

(Copiright by Bokor Lajos — Bácsmegyei Napló)

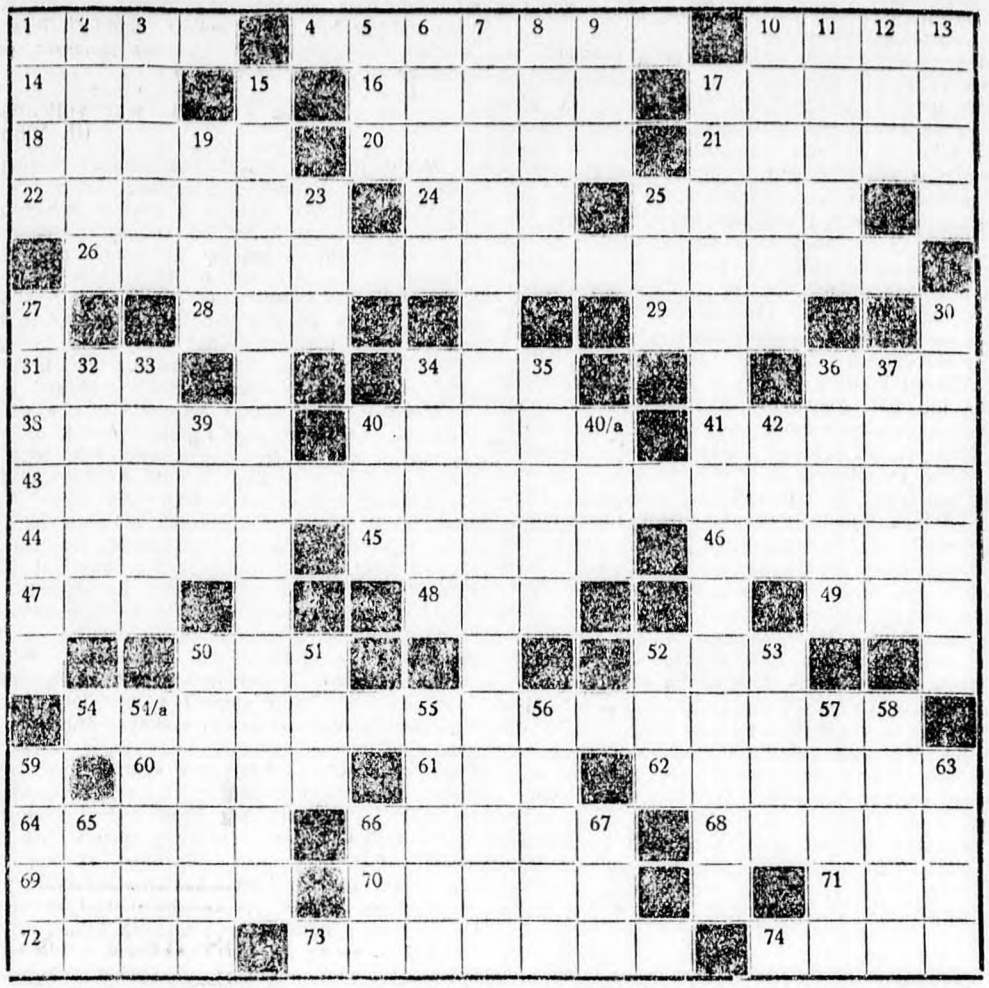

Vizszintes sorok:

1. Ilyen bőrből is készül cipő
4. Nagyközség Abauj-Torna megyében
10. Ház, — olaszul, spanyolul
14. Város Dél-Tirolban
16. Erőskaratu ember tulajdonsága
17. Tévedés — latinul
18. Ibolykát becézik igy is
20. Város Róma közelében, a tengerparton
21. Ritka női név
22. Aki fizetségért gaztettre is kész
24. Szülő
25. Afrikában honos növény
26. Arany János egyik balladájának hősnője
28. Német növelő hirtokosesete
29. Az 54/a függőleges sor — első két betüje nélkül
31. Marokkó északi tengerpartján huzódó hegylánc és a vidékét lakó nép neve
34. I. Rákóczi György, erdélyi fejedelem nejének — monogramja
36. Kártyafigura
38. Az Amerikai Egyesült Államok második elnöke volt
40. Edény — fából
41. Napoleon egyik nagy győzelmének szinhelye
43. Tóth Kálmán hires vigjátéka
44. A husa finom falat
45. Nem biztosan
46. Budapest külterületén, egyik hosszu utvonal neve
47. Az »ibrik« nagyobbik fele
48. Az 53. függőleges sor — utolsó betüje nélkül
49. Forditottja: tiz — angolul
50. Kettőzött mássalhangzó
52. Pusztit
54. A Vezuv lankáin termő hires bor neve (Lacrimae Christi)
60. — Egy — latinul
61. Megy — szinonimája
62. Hibás a szeme
64. Fés a szoknyán
66. Állateledel
68. Két bével mélyitett zenei hang
69. Ilyen szindarab az operett
70. Ma, latinul
71. Korszak, kormányzat
72. Meg nem munkált föld
73. Vármegye
74. Altatószerül is használják

Függőleges sorok:

1. Cipó — németül
2. »Ebben« lakik a szobaur
3. Afrika legnagyobb városa
5. Egy »r« betü hozzáadása után egyelnő a nullával
6. Elhunyt neves budapesti orvostanár
7. A Nemzeti Muzeum szomszédságában volt, ez a hires fogadója, a régi Pestnek
8. Szliácsfürdő, uj nevén
9. A 43. vizszintes sor 5, 14. és 16-ik betüje
10. Népszerü tangómuzsika
11. Motorkerékpár gyári márkája
12. A Nap klasszikus neve
13. Nép
15. 2503 m. magas hegycsucs, a Magas Tátrában
17. Tengerésztiszti rang
19. Hozzáfog
23. Matematikai rövidités
25. Idő vele!
27. Nemzet
30. A mohamedán vallás egyik szektájának hive, örök ellenfele a siita hivőknek
32. Szócska, tulajdonnevek előtt, megkülönböztetésül
33. Hindu aszkéta
34. Függő zár
35. A Pokol a birodalma
36. A Balkán félsziget egyik államának népe
37. Az Elbe leghosszabb mellékfolyója
39. Angol leánynév
40. Falat — mássalhangzói
40/a. Az ábécé három egymásután következő betüje
42. Három egyforma betü
50. Bogár
51. Volt magyar honvédelmi miniszter monogrammja
52. Tinta angolul
53. Folyó, északkeleti Angliában
54/a. Magyarul: rom
55. Idei bor
56. Volt csatrák tartomány
57. Festő használja
58. A Rhoneba ömlő folyó
59. Bor
63. München folyója
65. Előrag
66. Meglepetést kifejező szócska
67. Elhunyt hires svéd iróné

SZANATORIUM FARKIĆ
BEOGRAD, Knez Mihajlov venac 23.
TELEFON 5—89.
IDEGBAJOK: Neurasztenia, hisztéria, epilepszia, ideg zsilip, bénulások, ischias.
SEBÉSZETI-ORTOPÉDIAI BETEGEK: Csont- és izületi bajok, hát gerinctörések, lábbajok, csipőforditás és egyéb testi hibák gyógyitása.
Ortopéd készülékek. — Vizgyógyintézet.
Elektroterápia.
Klinikai laboratórium (Dr. Lemešić vezetése alatt)
Teljes rönt genintézet. Bélfürdők (Enteroclysma)
MÉRSÉKELT ÁRAK
Vezető orvosok Dr. H. Klein és Dr. Kajon

Előrehaladott háziasszonyok

gyümölcs és főzelék befőzéséhez és konzerválásához kizárólag a közismert és legjobb

»Rex«üvegeket

használják, mert csak azokban lehet a gyümölcsöt és főzeléket az elromlástól megóvni.

Képviselet:

Sava Nišević, Novisad

házi és konyhacikkek kereskedése.

Kérjen árjegyzéket!

1000 dinárt fizetek

Önnek, ha szemölcsei, **tyúkszemei**

bőrmegvastagodása, bütykei a **RIABALSAM** gyökérirtótól 3 napon belül biztosan, veszélytelenül, kés nélkül el nem múlnak. Orvosi ajánlás. Dr. Cyrac us, Bécs, írja: *„A RIA-val megvagyok elégedve, küldjön további 24 tégelyt, pácienseimnél akarom alkalmazni"*. Ára jótállólevéllel 9 dinár, 3 tégely 13 dinár, 6 tégely 32 dinár.

Dr. Nic. Kemény Košice

(Kassa), postafiók 12|L 23. Csehszlovákia

1452

Gyógyithatatlannak látszó

viszketegséggel járó nedvező bőrgyulladást

gyorsan és biztosan gyógyitja

„NEO-DERMA" kivonat

Forgalomba hozza

NADA LABORATORIUM, SUBOTICA

Érdeklődőknek 10 dinár előzetes beküldése mellett küldünk prospektust

5690

ASZTALOSOKNAK

GYALULÁS ÉS EGYÉB GÉPMUNKA

ORÁNKÉNT Din. 40·—

ing. Spitzer Falparnál. Badalićeva ulica 5

7355

Malomtulajdonosok figyelmébe!

SZÁLLITUNK *»Gebrüder Bühler A. G. Uzwil«* svájci gyártmányu minden modern *malomgépet.*

VÁLLALUNK *malomszerelést, rekonstrukciót, gépek átszerelését.*

KÉSZITÜNK saját mühelyünkben minden mintáju *elevátort, csigákat, exhansztorokat, kőburkolatokat, filtereket,* stb.

Eppler és Mihók malomszerelők

Vel. Bečkerek, Bajzina ul. 22 2459

A vajdaságiak kedvelt találkozóhelye

BUDAPESTEN a

KÖZPONTI SZÁLLODA

VII, Baross-tér 23

a Keleti pályaudvarnál

Teljesen ujonnan berendezett kényelmes családi ház.

Központi fütés, hideg-meleg viz.

Mérsékelt polgári árak.

A Bácsmegyei Naplóra való hivatkozással

20% engedményt kap

Testvérvállalat

OSTENDE KÁVÉHÁZ

Tulajdonos: GROSZ ÖDÖN

REJTVÉNYEK

Mult vasárnapi számunkban közölt rejtvények:

I.

FELSZÁKMOLÓ

II.

POLOSKA SZ

Az I-nek a helyes megfejtése:

Felszámoló bank

A II-nek a helyes megfejtése:

Csipesz

Mai rejtvényeink:

I.

$$\frac{\text{Zöld}}{\text{T}}\ \text{D'ALBERT}$$

II.

$$\frac{\text{1 kg.}}{\text{10}}\ \text{M}\ \frac{\text{R}}{\text{O}}$$

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vizszintes sorok: 1. Előfutam, 7. Boleslav, 14. Renan, 16. Boszu, 17. Ős, 19. Lira, 20. Fmse, 21. CD, 22. Pontopiddan Henrik, 27. Aloé, 28. Roh, 29. Tara, 30. Tante, 31. Malom, 33. Spice, 34. Aral, 35. Fokozat, 37 Édes, 38. Flan, 40. Drót, 42. Vanilia, 43. Heureka! 45. Akut, 47. Isar, 49. Ital, 52. Norbert, 55. Ipar, 58. Morál, 59. Rolla, 60. Fjord, 61. Brav, 63. Mab, 65. Onze, 66. Emberek a kereszten. 71 Ra, 72. Téta, 73. Órás, 74. NN., 75. Késés, 76. Kerek. 78. Krisztus, 79. Katafalk.

Függőleges sorok: 1. Előpatak, 2. Őr, 3. Feltétlen alávetés (Unbedingte Unterwerfung), 4. Unió, 5. Tarpa, 6. A Nap, 8. Oben, 9. Lomha, 10. Esse, 11. Szentpéteri József, 12. Lu, 13. Vadkacsa, 15. Vádolok! (J'accuse!) 18. Solar, 21. Circe, 23. Nona, 24. Irak, 25. Ahoz, 26. Raid, 31. Monitor, 32. Madeira, 35. Falun, 36. Trust, 39. Lik, 41. Óra, 44. Cimberek, 46. Ablakos, 48. Ardennek, 50. Torma, 51. Arab, 53. Roma, 54. Elbe, 56. Pont. 57. Arzen, 62. Betét, 64. Keret, 67. Rész, 68. Kasu, 69. Róka, 70. Sára, 75. Ki? 77...ka.

*

Mult heti számunkban közölt keresztsoros rejtvényt helyesen megfejtették 78-an. A kézifestésü hirlaptartót sorsolás utján *Barna* Margit, Szubotica nyerte meg, akit arra kérünk, hogy öt dinárt küldjön be bélyegben, portóra.

Kozmetikai szalon

Tulajdonos: Dr. VÉCSEI JENONÉ

Különleges arc- és bőrápolás, az összes arc- és szépséghibák gyógyitása villany és kvarcfénykezelés, paraffin therapia

Szeplők legujabb módszer szerint teljesen fájdalmatlan eltüntetése villannyal, hámlasztás, kenőcsök alkalmazása nélkül.

Subotica, Ciril i Metod trg 5. Tel. 539

10339

ELŐNYOMDÁT

legmodernebb stilü rajzokkal és kellékekkel legolcsóbban szállit

LEOPOLD SÁMUEL, SENTA

modern előnyomdaberendezési gyára

Relief-festéshez való festékek, porok és kellékek kaphatók

Birói árverésre kerül

1929 julius 18-án d. e. 9 órakor a sztarakanjizsai községházán az Orom vasutállomással szemben levő jómenetelü

vendéglő házzal együtt

Közelebbi felvilágositással szolgál a

Sentai Agrár Takarékpénztár R.-T., Senta

5·6

Gyümölcsöt és főzeléket

csak eredeti

WECK-üvegekben

főzzön be. Ezt kérje minden üveg- és vaskereskedésben

Főlerakat: **FRUCTUS, LJUBLJANA**

Zagrebi egyedáruraktár: R. PAVARIĆ üvegkereskedő, Ilica 37.

Fiatalság, üdeség, szépség

Crème-Daruváry

A legtökéletesebb gyógy- és illatszer a modern és tudományos kozmetikának. Már az első használatnál a bőr finom, puha és üde lesz, eltávolitja az összes pörsenéseket, pattanásokat, szeplőket és foltokat, valamint az orr vörös dését is stb. Óriási mértékben szétküldtünk kb. 50.000 próbadobozt, amiért számtalan köszönetet és ugyanannyi megrendelést is kaptunk (kb. 2.000 db-ot). Önök azonban ne higyjenek senkinek, hanem kérjenek tőlünk ingyenes próbadobozt, hogy meggyőződhessenek. Ezeket ingyen küldjük, ha nekünk beküldenek 2 dinárt bélyegben. Valódi háromszögü dobozokban kapható minden jobb szaküzletben. — Postán küldik:

BLUM gyógyszertár, Subotica 11

— Az ördögbe a mi mesterségünkkel! Mindenütt ilyen Jávor acélredőnyök vannak, amelyekkel nem tudunk elbánni . . .

5513

Josip Javor

legnagyobb redőnygyár

Osijek I, Kokotova 49. Tel. 613

Vezérképviselő:

Fister Gusztáv Subotica, Fra Ješe trg 6

Kitünő minőség! Olcsó árak!

GYERMEKKOCSIK

Sátoros 400 dinártól Sport 220 dinártól

Nyugágyak 130 din.

Reformszékek

Gyermekjátékok Disztárgyak

STERN BAZÁR-ban

SUBOTICA, GYÜMÖLCSPIAC 6828

A legdivatosabb

ridikülök

valamint jóminőségü **bőröndök olcsón** csakis

Schlagernél, a készitőnél kapható Subotica, Aleksandrova ul. 1

Szódaviz- és likőrgyárosok

gyártási céljaikra szükségesek **éthert és eszenciákat** legelőnyösebben beszerezhetik a

DESTILLERIE R. T.

első jugoszláv rum-, likőr-, essenciás-, étheriküs olajok és éthergyár cégnél, ZAGREB, B. cesta 25., postafiók 143

Árjegyzékek és használati utasitások ingyen

5·97

Csak július 12–20-ig

Raktáram tulzsufoltsága miatt
8 napra olcsó férfi fehérnemühetet rendezek
Szabott olcsó áraimból igen t. vevőimnek készpénz bevásárlás alkalmával még
20% engedményt nyujtok
Balázs J. Jenő
női és férfi divatáru üzlete SZUBOTICA, Aleksandrova ulica 11 szám
7110

Csak július 12–20-ig

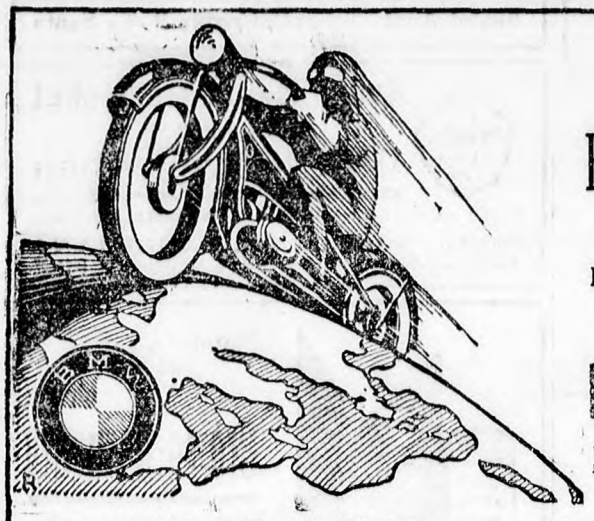

UJ BIZONYITÉK
A BAYERISCHE MOTORENWERKE A. G. MÜNCHEN
BMW
motorkerékpárjának
kiválóságáról

Nemzetközi Kolbergi fürdőverseny 1929 junius 23-án
Egyike Európa
legfontosabb és legnehezebb
motorkerékpárversenyének!

BMW harmadszor első győző!
500 ccm-en felüli kategória, I. dij . . . T. Bauhofer, München
A bajnoki versenyben:
500 ccm-es kategó ia, I. dij . . . . . Stegmann, Neuölsnitz
1000 ccm-ig terjedő kategória, I. dij . . T. Bauhofer, München

A nap legjobb ideje!

Turamodellek:

500 ccm	R 52	22·500 dinár
750 ccm	R 62	26·000 dinár

Kedvező fizetési feltételek!
SHS vezérképviselet:
CH. NUSSER
BEOGRAD Dečanska ulica 20.
ZAGREB Račkoga ulica 4.
7676

»FLY-TOX«
(„Fláj-toksz")
kiirtja
a molyokat, poloskákat, legyeket, szúnyogokat,
valamint az **összes rovarokat és azok petéit.**
Hatása gyors, biztos. Szaga kellemes és nem hagy a ruhán és fehérnemün foltot.
MINDENÜTT KAPHATÓ!!

Eredeti kék csomagolásban, francia felirással.
Óvakodjunk utánzatoktól!
Gyári lerakat a Vajdaság és Szerémség részére
KEMIKALIJA
vegyszerek nagybani raktára
NOVISAD
Arse Teodorovića (Sljukina) ulica 7
6601

Betegség miatt eladó

jónevü és jómenetelü étterem és szálloda, a város központjában, házzal és teljes berendezéssel együtt.
Érdeklődők írásban forduljanak a Jugosl. Rudolf Mosse D. D., Zagreb, Zrinjevac 20 cimre, „4501" jeligével.

Bácskai exportmalom keres
e szakmában jártas
elsőrendü tisztviselőt
aki a német, szerb-horvát és a magyar nyelvet tökéletesen birja és mérlegképes könyvelő. Csakis hosszabb gyakorlattal rendelkező, komoly, szorgalmas munkaerőt keresünk, aki állandó és tartós állásra helyez sulyt. A kellően felszerelt ajánlatokat „MALOMHIVATALNOK" jelige alatt a kiadóhivatal továbbitja
7701

Fontos lábfájásban szenvedőknek!

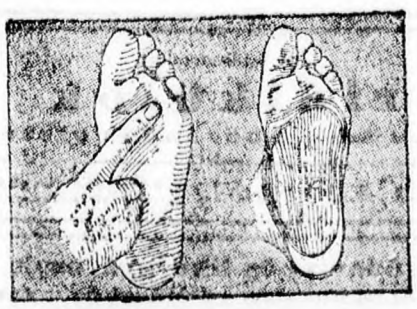

Az összes Dr. Scholl-féle orthopedikus lábvédők minden lábfájás ellen, melyek már 30 év óta az összes országokban be vannak vezetve, nálunk is kaphatók a

„Humanik"
cipőüzletünkben
NOVISAD, Kralja Petra 11.

Minden vevőnknek ingyen ad tanácsot kiképzett lábspecialista mindenfajta lábfájás ellen

Szabadalmazott
jégszekrényeink árait leszállitottuk!

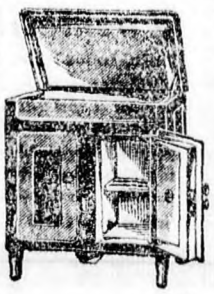

Mielőtt jégszekrényt vásárol, kérjen árjegyzéket és ajánlatot
BRAĆA GOLDNER jégszekrény-, fabutor- és rézárugyártól
SUBOTICA, Jugovića ulica 20. — Telefon 1—34

Parfimerija KAICS ajánlja különleges Kölni-vizeit nagyban és kicsinyben. Chypre, Ambra, Lorigan, Kalifornial Poppy, Orgona, Gyöngyvirág, Szekfü, Jácint, Ibolya, Nárcisz, Orosz

TAKARÉKOS

ELEGÁNS

MEGBIZHATÓ

Hosszu élettartamu

RECORD-ERDŐS R.T.

NOVISAD

OSIJEK V. BECKEREK

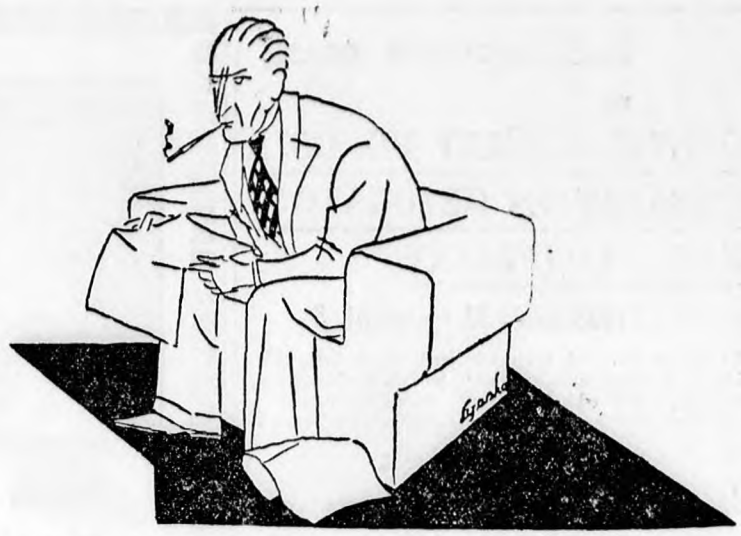

Rettenetes, elviselhetetlen ez az éjszaka . . .

a könyvek, a levelek, az ujságok és minden, ha valaki nem tud aludni . . .
Ön elhanyagolta szervezetét és az most megbosszulja magát. De nyugodjék meg, azért van erre is orvosság.

Az álmatlanság rendszerint a rossz emésztés következménye Vegyen be rendszeresen minden étkezés után egy kőshegyenyi

MAGNA PURGA

port egy kis vizben és minden rendben lesz.

„MAGNA" kapható minden gyógyszertárban és drogériában pontos használati utasitással, csomagonkint 4 dinárért. Ahol nem lenne kapható, rendelje meg utánvét mellett vagy mellékeljen leveléhez 5 csomagra 20 D. levélbélyeget

Laboratorij Alga Sušak

Uj propaganda kiadások

MÓRA FERENC

Ének a buzamezőkről

Teljes kiadás két kötetben
Ara 40 dinár

SZABÓ DEZSO

Az elsodort falu

Teljes kiadás három kötetben
Ára 40 dinár

7644

A közkedvelt UJ UTAKON regénysorozat uj kötetei

Kosztolányi Dezső

Aranysárkány

A tragikusan hánykódó magára hagyott fiatalság kacagtató és könnyeztető regénye

Kosztolányi Dezső

Édes Anna

Uj kiadás

Komáromi János

Az elvált feleség

Különös szerelmi történet, melynek keretében voltaképen a mai kultura csődjét mutatja be az iró

Kosztolányi Dezső

Néró a véres költő

7644 Uj kiadás

Egy-egy kötet vászonkötésben 48 dinár
Kapható minden könyvkereskedésben

„MARICA" Férfi és hölgyfodrászati szalon MEGNYILT!
Higienikus berendezés! Előzékeny kiszolgálás! Subotica, Pašićeva ul. 8 (Weinhut-ház)

Látogassa meg az

OSIJEKI KERÜLET VII. ŐSZI VÁSÁRÁT ÉS MEZŐGAZDASÁGI KIALLITÁSÁT

1929 aug. 31 — szept. 8

Kiállításra kerülnek ipari, háziipari, népviseleti, szőlészeti, állattenyésztési vad szati, halászati, tehenészeti, méhtenyésztési cikkek és áruk, mindennemü mezőgazdasagi termény, lovak, marhák, apró állat és baromfi

Lóversenyek

50%-os menetdijkedvezmény a vasutakon és a gőzhajókon

Vásárigazolványok kaphatók a vásárképviseleteknél, pénzintézeteknél, községházaknál. Ahol nem lenne kapható, forduljon közvetlen a **vásárigazgatósághoz**

7726

Használja ki ezt az alkalmat

INGYEN

kap művésziesen kidolgozott képet, ha beküldi nekünk az Ön, gyermeke vagy akármilyen csoportfényképet, az eredetinek teljesen hü nagyitását, 30x40 cm. méretben. Pontos cimét tüntesse fel, hogy a reklamációk elkerülhetők legyenek. Ajánlatos, hogy minél jobb képet küldjön nagyitás céljaira. A művészi kidolgozást világhirü intézet végzi, amely Németországban, Ausztriában, Franciaországban, Angliában is müködik, ami a művészi elkészitésre a legjobb garancia. Ez az intézet nálunk is akar fiókot létesiteni és a szervezési munkákkal bennünket bizott meg. Erre való tekintettel minden olyan képet, amelyet hozzánk 1929 julius 12-től 1930 julius 31-ig hozzánk beküldenek, ingyen megnagyitunk. A fényképeket a nagyitott képpel együtt visszaküldjük. Vám, posta és kezelési költség cimén összesen 36 din-t számitunk fel és ezt az összeget utánvételezzük, vagyis a nagyitott kép átvétele alkalmával kell fizetni.

Teljes bizalommal forduljon hozzánk

„INTERNATIONAL“

legnagyobb fényképnagyitó-intézet, **ZAGREB, Prilaz 13**

7687

EDUARD KRAUS

NOVI SAD

Mielőtt bármit vásárolna, kérjen **árjegyzéket** Konkurencia nélküli áron

Külön **LINOLEUM-OSZTÁLY**

Kivánatra szin és kivitelről mintával szolgálunk

BUTOROK ERDÉLYI A.

Suboticán a legnagyobb választékban és legolcsóbban lakásberendezési vállalatánál szerezhetők be. Bene Sudarevićeva u. 4

7489

PIRELLI SUPERFLEX CORD

Kapható minden dimenzióban

S. Ad. Engl cégnél, Subotica

7544

RENAULT

VEZÉRKÉPVISELO:

KRAUSZ EDE NOVISAD

VEZET!

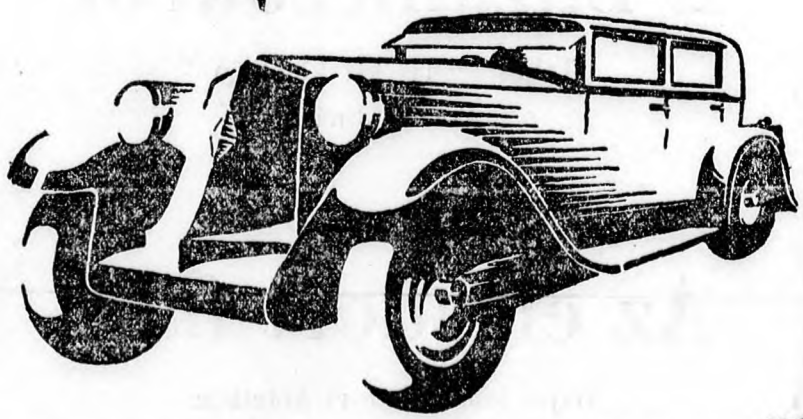

3316

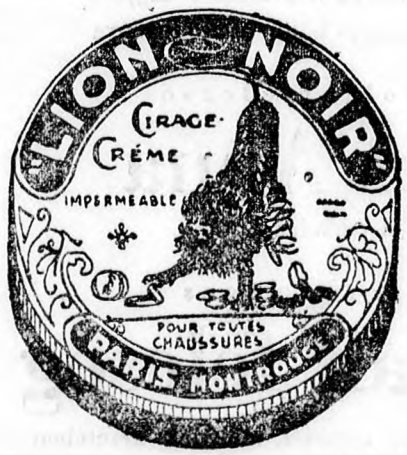

A legjobb francia cipőkrém

Josip Hertmann i Sin D. D.

bőrkereskedelmi r. t.

Zagreb

Jelačićev trg 25 **Telefon 44-20**

5551

Amerikai kenőolajok

Cséplőgép-, cilinder- és motorolajok, világos francia gyanta, tovotta, csapágyzsir

versenyen kivüli árakon

KLEIN GÉZA és FIAI-nál

SUBOTICA

5553

A legizlésesebb nyomtatványok, mindenféle raszterok a Minerva-nyomdában jutányos áron készülnek. Tel. 8-58

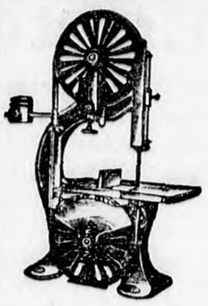

2 évi hitelre is!

Asztalosok, butorgyárak, fűrésztelepek és faárugyárosok figyelmébe!

BÜTTERLING leipzigi famegmunkálógépgyár, Európa egyik legnagyobb cégének vezérképviseletét Jugoszlávia területére átvettem. Raktáramból azonnal szállithatok *olcsó gyári áron* legmodernebb, legujabb kivitelü, legtökéletesebb golyóscsapágyazásu gépeket és szerszámokat. — Minden gép *szijnélküli meghajtásra*, beépitett villanymotorral szállitható.

Jellinek József

Subotica, Vilsonova ulica 51.

A szabadalmazott

Eternit-

pala-eladás, ugyszintén minden méretü fürészelt és faragott épületfa, deszka, léc és cserép, mind elsőrendü minőségben, a legolcsóbb napi áron kapható. Kérjen ajánlatot

Dohány Zoltán fakereskedő

Telefon 3-65 Szubotica Telefon 3-65

1988

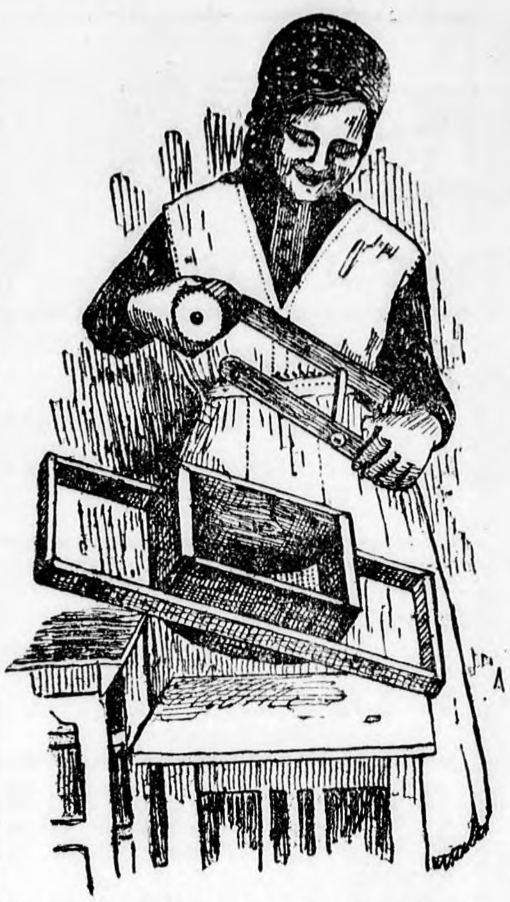

Szab. paszirozónk utánzása, vagy az utánzat forgalombahozatala törv. büntettetik

„ALA“

Patent Konrath paszirozó

a legideálisabb konyhafelszerelés

gyorsan és teljesen forrón pasziroz mindent.

Könnyen tisztán tartható.

Ingyen ismertető **leirás** minden jobb vas- és **háztartási üzletben kapható**

A csonoplyai vasutállomásnál épült

uj vasuti vendéglő tüzifa- és deszkakereskedéssel

berendezve, szabadkézből eladó.

A telek 2.224 négyszögöl elsőrendü szántóföld. Érdeklődök folyó évi augusztus 15-ig jelentkezhetnek alulirott intézet igazgatóságánál.

Conopljai Takarékpénztár R. T. 7127

Weitzenfeld i Drug

Subotica

Interurban telefon 192

Gabonás és lisztes zsákok, vizmentes ponyvák, amerikai és kender kévekötő manilla olcsó beszerzési forrása

Kérjen árajánlatot!

Épitkezők figyelmébe!

Mielőtt üvegezést végeztet, kérjen tőlem árajánlatot! Üvegezést négyzetméterenkint valódi belga üvegből legolcsóbb napi áron végzek

Kész ajtók és ablakok állandó raktára

WANDMANN üveges, Subotica

Zrinjski trg 2 4520

Utazóképviselőt

a rőfösszakmából, aki Bánát, Szerémség, Horvátországban jól be van vezetve, elsőrendü munkaerő, **keres** jólbevezetett nagykereskedés. Ajánlatok „*Agil 12.000*“ jeligére *Schmolka* hirdetőirodába *Noviszad* küldendők. 7172

Sekely szabóáruháza

UJ MINTÁKBAN ÉRKEZTEK APRAKTIKUS ÉS OLCSÓ BEMBERG SELYMEK

KIVÁNATRA MINTÁKAT KÜLDÖK

Északamerikába: Canadába, Délamerikába: Argentiniába, Braziliába stb. utazni szándékozóknak

ingyenes felvilágositást nyujt a

FRANCUSZKA LINIJA

Zagreb Beograd Sombor

Vel.-Bečkerek, Obala Princeza Jelena 3

2160

Nagy tüzoltó-fecskendő

vasalvázas, 4 kerekü kocsira szerelve, szivócsövekkel, községek, gazdaságok, vagy gyárüzemeknek kiválóan alkalmas, továbbá

egy 35 HP autóbusz 16 üléses, uj karosszériával,

egy csukott és egy félfedelü hintó

4 üléses, kétlovas, jó állapotban

igen olcsón eladó

Schwarz Testvérek fakereskedők Novisad, Ribnji trg 11

Óvás!

Növényi kártevők elleni permetezésnél a biztos hatás titka, oly **Schweinfurti-zöld-por** használata, mely eredeti ½ kg. csomagokban „**Aeroplán**“ védjeggyel (ábra mint itt látható) van ellátva

Vigyázzunk a védjegyre!

Kapható **mindenütt**. Ismertetőt **dijtalanul** küld:

KEMIKALIJA, NOVISAD

ARSE TEODOROVIĆA (SLJUKINA) ULICA 7.

7661

Fayence- és majolikafaburkolólapok

padlózati keramitlapok és samottanyag

nagy választékban jutányos árban állandóan kapható:

Schomann és Bauer cégnél, Noviszad

A **Krajčović** (Dr. Spitzer-féle) Uj-Vukovári **arckrém**

(nappali és éjjeli haszn álatra), szappan vagy puder használata fe ül ulhatatlanul eredményes szeplők, p t aná ok, májfoltok, arctisztit anságok, arc- és orrvörö ségnél. Valódi c akis a k szítő arcképével ellátott csomagolásban Arak: krém **8** és **12 dinár**, szappan **5 dinár**, puder **10 dinár**. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és illatszertárakban.

Apoteka Krajčović, Vukovár 56-7

A

CSODAKUT-FÜRDŐ

SZTARA KANJIZSÁN a város alatti gyönyörü árnyas parkban

május 15.-én megnyilt

A fürdő orvosilag javalva izületi és izomreuma, isiász, szába, idegbántalmak, női bajok ellen és emésztési zavaroknál

A VIZ IGEN NAGY RÁDIUMTARTALMU

Tiszta szép szobák, olcsó ellátás Igen mérsékelt fürdőárak

MENETREND:

Szuboticáról vonat indul reggel 5, d. e. 10 óra 8 perckor, délután 2 óra 11 perckor, este 6 óra 55 perckor

4914

Segédszakács

aki jobb üzemekben már dolgozott és éves bizonyítványokkal rendelkezik, azonnali belépésre kerestetik. Bizonyítványmásolatokkal felszerelt ajánlatok a fizetési igények megjelölésével HOTEL ROYAL OSIJEK címre küldendők. 7123

Simon és Bodnár

gépjavitóműhely, vas- és rézöntöde
Subotica, VI. kör Tolstojeva ulica 27. szám
(Kenyérgyár melletti utca)

Elvállalunk mindenféle mezőgazdasági gépjavitást és alkatrészek ujitását

vasból vagy bármely ötvözetből

Külön osztályunkon: autók, traktorok, gázmotorok, valamint az összes tüzgépek javitását speciális szerszámgépeinken szakszerüen garancia mellett végezzük

vas- és rézöntődénkben

A beküldött rajzok vagy minták után bármilyen gépalkatrészt a legolcsóbb árakon készitünk

Tel. 143

5899

Butor

legjobb — gyári áron

Fister Gusztávnál, Fra Ješe tr. 6

Barátok temploma során

Hölgyek és urak figyelmébe!

Kiváló szépen fest és vegyileg tisztit

WIHART IMRE

Sokolska ulica 3

RADIO

KONRATH D. D.

rádiókészülékei

olcsók, jók, megbizhatók

Mindennemü **cukrászgépek:** fagylaltgép, habverő, sütővasak stb., továbbá **fa- és komlópermetezők** készitése garancia mellett

Puskás gépmühelyében

Tolstojeva u'. 7

Acélrollógyártás

a legjobb kivitelben, olcsón

Vászics Péter

ujonnan berendezett rollógyártótelepén

Bene Sudarevićeva ulica 41

Butor
Épület
Portál

izléses és jó minőségben, méltányos árban, **részletre is**

Mérth Lajos

asztalosnál

VII., Jugovića ulica 13.

METROPOL-GARAGE

vállalja az összes rendszerü automobilok javitását garancia mellett!

Oslobodjenja (Sentai) ulica 23

Szenzációs ujdonság!

Minta oltalmazva 14903/1927. sz. a.

Fémkeretes és ovális

kazetta és bőröndök

Fősajátosságai: 1. Rendkivül könnyü 2. Tartós, masszív 3. Elegáns, kecses

Andrássynál

Szubotica — szijgyártó, nyerges és bőröndös — Csirkepiac

LUXUS-AUTÓ

„ESSEX" márkáju, hathengeres, hatüléses, csukott karosszériával, azonkivül külön áruszállitó csukott karosszériával, a legprimább karban

olcsón eladó

Kétüléses kis sport-autót megvételre keresek

A. Kovač, Sombor

Kralja Petra 2

7693

Eladó

200 kataszträlis-hold elsőrendü trágyaerőben levő tanyás birtok a legmodernebb épületekkel és vizvezetékkel felszerelve egy tagban, vagy 2-3 parcellában is, kedvező fizetési feltételek mellett. A birtokon 12 kataszträlis-hold szőllő, 12 hold kaszáló és nádas, 8 hold belsőség, a többi szántó. A birtok Subotica és Bačka Topola közötti országos müut mellett **fekszik.**

Cim a kiadóban.

6104

Próbarendelés mindenkit meggyőz arról, hogy a legtökéletesebb és legbiztosabb **szigetelő** az **AQUASIT**

Vajdasági vezérképviselő:

Bácskai Cementárugyár, Subotica

Bačka Topolán

30 év óta fennálló

pékség

teljes felszereléssel és lakással, a főutcán **kiadó** és azonnal átvehető.

Bővebbet

Nagymélykuti András

villanyszerelőnél

Bačka-Topolán

Ugyanott egy Wertheim-szekrény eladó 7750

BUTOROK,

hálók, ebédlők, uri szobák, szalón- és angol garnitürák, teljes lakásberendezések dús választékban raktáron. Irodaberendezések és hajlitott székek. Vas- és rézbutorok **gyermekkocsik** legujabb különlegességei gyári árban **olcsón beszerezhetők.** Telefon 6-82

Éder Kálmán

butoráruháza

Subotica, Vilsonova ul. 40

Vasmotorcsónak

10 személy vagy nagyobb teher vitelére alkalmas, 8—12 HP belső motorral, teljesen uj, **eladó** és azonnal átvehető

Monašević Š. Dušan

Novisad, Kr. Petra ulica 25

Ügyes cukrászt

keres azonnali belépésre

Hotel Royal Osijek I.

7721

Bőröndök, ridikülök, pénztárcák, kacsták, **nyergek,** az összes bőráruk és lószerszámok előnyös árban kaphatók

Fazekas Mátyás

bőráru-műhelyében

IV., Vilsonova ulica 44

ESSEX-HUDSON

AUTÓK raktára és képviselete javitómühely felállitásához tapasztalt, ügyes szakembert keres. Irásbeli ajánlatok a vajdasági képviselethez: Robert Seidl, Novi Vrbas cimre küldendők. 7629

Mész, cement

gipsz, retor a faszén, kovácsszén, parafás kátrányvelem, „BIBER" legjobb szigetelőanyag nagyban és kisnyben legjutányosabban kapható:

Sipos Sándor

SUBOTICA,

I. Sokolska 6. Telefon: 868

Üveg- és porcellánszakmában jártas, nőtlen segéd

utazónak

kerestetik. Irásbeli ajánlatok „ALKALMAS" jeligére a kiadóhivatalba kéretnek 7466

OPŠTE JUGOSLOVENSKO BANKARSKO DRUŠTVO A.D.
ALLGEMEINER JUGOSLAVISCHER BANK-VEREIN A. G.

NOVISADI FIOKJA:

TELEFON: 29—31, 29—32

NOVISAD, KR. ALEKSANDRA UL. 7

Sürgönycim: **Bankverein, Novisad**

Alaptőke és tartalékalap: Din. 125 millió

FŐINTÉZETEK:

BEOGRAD, CIKA LJUBINA 18 — **ZAGREB, JURIŠICEVA UL. 22**

Elfogad betéteket könyvecskére, valamint folyószámlára
Külföldi pénzek és értékpapirok vétele és eladása a legkedvezőbb napi árfolyamon
Hitellevelek és csekkek kiadása az összes bel- és külföldi piacra, valamint fürdőhelyre a legkulánsabb feltételek mellett
Váltóleszámitolás
Kereskedelmi és ipari vállalatok finanszirozása

6200

KÖNYV·FILM·RÁDIÓ

Emil Ludwig uj könyve a világháborut megelőző napokról

Öt angol államférfiu portréja, akik megakadályozhatták volna a világháborut

A könyvpiac legujabb szenzációja Emil *Ludwig* uj könyve, a *»14 juliusa«*, amely a napokban jelent meg.

A világhirü német iró, akinek könyvei vetekednek a legnagyobb példányszámu belletrisztikai müvekkel siker és példányszám tekintetében, ezuttal azoknak az európai politikusoknak portréját rajzolja meg, akik közvetlenül döntöttek a világháboru megkezdésében. Ludwig rengeteg anyagot halmozott össze és a történettudós szigoru módszerével mutatja ki a még mindig vajudó és nyugvópontra nem jutott kérdést: mennyiben felelős Németország a világhábaru előidézésében és mennyiben nem?

— Csodálatosképen — irja Emil Ludwig, — 1914-ben az angol kabinetet öt férfiu már teljessé tette; a másik kettő ellenzékieskedésével jutott jelentőségre. Az öt államférfiu közül az állam hajójában tulajdonképen kettő evezett, három ballaszt volt.

Asquith Dickens-fejével és egy római lényével, okos szemekkel bámul a világba és amikor beszél, a bajusztalan száj élesen formálja a szenvedélynélküli gondolatokat, amelyeket az angol embernek takarékos gesztusai kisérnek. Reálista, de vonakodik gyors elhatározásokra és inkább az alsóház, mint a kabinet elnökének látszik. A »becsületes béke« mellett foglal állást és egyelőre a konfliktust tulmessziről nézi.

Lord *Haldane* megfontoltabb: humanista, olyan a feje, mint Tintoretto öreg kardinálisáé, félhomályos, hallgatag a kedélye. Gyengéje van Németországgal szemben: épen ezért jobban ismeri fel Németország gyengéit. Mig annak előtte német alapon foglalkozott a nevelés és irodalom problémáival, Weimarban tanulmányokat folytatott és London számára német mintáju müegyetem tervét készitette elő, később Eduárd király bizalma hadügyminiszterré avatta azzal a küldetéssel, hogy Anglia kis hadseregét megnagyitása és a vezérkart német mintára átformálja s igy a sors őt annak az országnak fegyverkovácsává kényszeritette, amelyet tulajdonképen szeretett. Ugy tetszett, hogy szilárd az elhatározása, hogy a fegyvert csak a legvégső esetben használja. Két évvel a világháboru előtt elkeseredetten tért haza Berlinből, mert *Tirpitz* szabotálása miatt meghiusult az angol-német flotta egyezmény. E árgyalások alkalmával a követelések kevésbbé ábrándították ki, mint az emberek maguk, megértést akart és bizalmatlanságot talált. Csoda-e, hogy a julius előhaladtával mind gondterhesebbé vált?

Még sápadtabb lett barátja, Sir Edward *Grey*, aki mint külügyminiszter nyolc év óta nemcsak Angliát, de a kontinenset is visszatartotta a háborutól. Az öt karakter között ebben a legkülönösebbikben egy angol ember nemzeti meggondolásai, — aki minden háborus zajra a négy ötödében kenyérbehozatalra szorult ország veszedelmét látta, — egy európai gondolatalval s egy keresztény pacifizmusra hajló magatartásával társultak, olymódon, amelyet nem engedhetett meg magának az akkori Európában egyetlen államférfiu sem.

Magányosságban, katasztrófa következtében testvérétől és feleségétől megrabolva, barátja a madaraknak, szenvedélyes horgász, tehát türelmes és elővigyázatos férfiu, pretenciók és büszkeségek nélkül vitte be szellemi vonásait, mélyen bennülő szemét, hallgató, keskeny ajkát az erdőkbe és szivesebben jöttek ajkaira Wortsworth versei, mint a parlamenti beszédek. Keveset utazik, idegen nyelveket nem beszél, szereti a gyermekeket, sokat hallgat. De *ha megszólal az alsóházban, egyszerre elcsendesedik mindenki,* mert feltünően szép stilusban fejezi ki magát, anélkül, hogy a karzatra pillantana és egy ó-angol lord kormányában modern eszméket fejteget.

Mégsem volt elég erős, hogy Európa teljes szellemi anarchiájából a szerződések szövedékével vonja ki magát és nagyon eltávozott a tengerparttól, ugyhogy egy viharos szél végül fölboritotta hajóját. Őt is magával ragadta a mindenki nagy bizalmatlansága, mindenki ellen és a német flottanövekedés fenyegetése alatt, a Haldane féle tervnek Berlinben történt visszautasitása után ujból oly messzire ment, hogy Edward királynak hajdani csupán szóbeli megállapodásai Franciaországgal tárgyalásokká nőtték ki magukat, amelyek értelmében bizonyos körülmények között harmadik részről történő támadás esetén Anglia átveszi a francia északi part védelmét. *Az egyetlen dokumentum, amelyben házáját háborura hangolóan kapcsolta bele, egy Cambon nagykövethez intézett levele volt,* amelyben Franciaország sulyos fenyegetésére kinyilvánitotta, hogy együtt és közösen fognak eljárni. Ezzel a döntő levéllel, amely a kabinetnek csupán néhány tagja előtt volt ismeretes, sokkal többet vett el Anglia szabadságából, mint amennyi a levélben olvasható volt. Ő maga hitt »a szabad kézben«; *a valóságban azonban Angliát morálisan megkötötte.*

Lloyd George a kabinetben a kelta volt, tehát egy adag költő, ezen felül, mint szegény takács fia, a nép alapos ismerője. Benne ölelkeztek ravaszság és népszerüség, készség és energia, olyan impulziv ösztönként, hogy lassanként a vezérségnek ölébe kellett esnie. Ép annyira az élet tapasztalataira volt beállitva, mint Ausquith a jog elméletére, ép annyira *demagóg és tetszés-vadász,* mint amilyen számító, békeszerető és magányas volt *Grey*. Legjobban a szemével tudott gondolkozni. Tengerészeti és bányászati ad hoc előterjesztéseire az ismereteket magukban a bányákban és a tengeren szerezte meg. A németeknél a szociális kérdéseket tanulmányozta, de elfordulva a müvészetektől és a tudománytól, ennek a népnek a legjobb oldalaival szemben idegen maradt és oly kevéssé tudta kiállni a németeket, mint a franciákat. *A kabinetben ő volt az a tag, aki legkevésbé volt világfi, de legkevésbé volt tipikus angol is.*

A *Churchil*, a Marlborough herceg leszármazottja, vérségére jél amerikai, érzéseire világpolgár, minden bizonnyal hajlamos volt, fölpáncélozni azt az országot, amely őt hatalomhoz segitette. Nem töprengő mint Grey, nem nyugodt, mint Ausquith, nem mélyenszántó, mint Haldane és nem népbarát, mint Lloyd George. Egy-két évtizedig, mint költő és történész nagyon tehetségesen lavirozott, féllig kalandorként háborukon, földrészeken, müvészeteken és technikákon keresztül, irt ragyogó könyveket a hadsereg igazgatásáról, a szabadkereskedelmről, ugyan akkor állandóan önmagáról is, mindig fantáziával, mindig éles szemmel, gyors lábakkal. *Ő és Enwer pasa volt Európa két olyan minisztere, aki annak előtte, mint frontkatona harcolt.*

Európa öt döntőkormánya között az angol kormány akarta legkevésbé a világháborut, a legtöbbet hadakozott a világháboru ellen és még sem tudta megakadályozni, noha csak ez a kabinet akadályozhatta volna meg.

A négyfelé vágott Brousson utóda megmondja az igazat

Beszélgetés Anatole France volt titkárával, aki véres kegyetlenséggel leleplezi a nagy irót

Páris, julius.

Papucsban, gallértalan ingben ő maga nyit ajtót. Pirospozsgás, gyerekesen pufók arcán, naiv szemein nem látszik, hogy már ötvenéves és már husz esztendeje annak, hogy elhagyta a Mester, Anatole *France* szolgálatát. Szerény, szelid, félénk mosolyu ember Jean-Jaques *Brousson*. Anatole France egykori titkára, akinek emlékiratai volt gazdájáról, az *»Anatole France en pantoufle«* olyan nagy, de kinos feltünést keltettek az egész világon. Jean-Jacques Brousson ma az egyik legismertebb francia irodalmi kritikus.

Először is az életéről kérdezem. Csodálkozva néz rám, mintha nem jól hallotta volna a kérdésem.

— Az én életem? Ugyan, ugyan. Az csak attól kezdve számit és érdekes, amikor Anatole France titkára lettem. Amikor elhagytam őt, már megint épolyan küzdelemteljes, egyéni, tehát érdektelen lett a nagyvilág számára, mint a többi, ezernyi iróé és ujságiróé. Huszonkétéves voltam akkor, 1902-ben, amikor Anatole France-hoz kerültem titkárnak. Azért választott éppen engem, mert jó latinista voltam és ő éppen *»Jeanne d'Arc élete«* cimü munkáját szándékozott megirni, melyhez egy ügyes *adatkereső kellett.* Ezt a müvét sohasem irta meg France, de én mégis nyolc évig maradtam nála és talán még tovább is szolgáltam volna, *ha fel nem áldoz egy öregedő színésznő szeszélyeinek.* De haladjunk csak szép sorjában.

— Én azért vállaltam állást Anatole France-nál, mert én is, mint mindenki, *csak jót hallottam róla* és boldog voltam, hogy ilyen nagy ember közelében lehetek. Eleinte nagyon jól éreztem magam nála. De később, amikor kezdtem belelátni ennek a nagy embernek az életébe és tulságosan gyakran láttam őt a nagyság jelvényei nélkül, tulságosan sok nem megirásra szánt véleményét hallottam a világ dolgairól, alaposan elvesztettem az illuziómat.

— A világ Anatole France-ban a huszadik század egyik legnagyobb iróját látja, csodálatos szellemet, amilyen csak minden ezer esztendőben születik. Az olvasókat elbüvöli irásainak tökéletes stilusa, hallatlan müveltsége, csodálatos memóriája. »Senki sem tud ugy franciául, mint ő« — lelkendezik minden ember.

A Mester bünei

— De én közvetlen közelről ismertem őt, jobban mint akárki, *meztelenebbül, mint egy orvos* és őszintének, mint senki más. Olyannak ismertem meg, amilyen a valóságban volt, *apró, csunya bünöcskékkel teli, meglehetős szivtelen egoistának.* Tökéletes iró volt, de *semmi emberi sem volt benne.* Csak iró, semmi más. És mindenekelőtt nem forradalmár. *Undorodott a néptől és gyülölt mindent, ami forradalmi.* Észre sem vette, hogy a világ milyen óriási tempóban lüktet körülötte, *megvetette a modern kort,* bezárkózott régiségei, antik butorai, klasszikusai, ócska limlomjai közé és életében egyetlen egyszer akarta megkóstolni a technika egyik vivmányát, a repülést, de akkor is csak azért, hogy a repülőgépről képeslevelezőlapokat küldhessen ismerőseinek.

— Igaz, a régiségek, a klasszikus müveltség már a születésétől fogva kisérték őt. Hiszen ott született a Quai Malaquais-n, a Voltaire-szobor háta mögött, Páris egyik legrégibb negyedében és amikor a szemét kinyitotta, csak történelmi emlékeket, az Institut de Francet, a Louvret, meg a szajnaparti antikváriusokat látta. Apja könyvesboltjában még cuclival a szájában klasszikus latin, görög és középkori szerzők könyveit lapozgatta és mint kisgyerek a környék latintanárainak fejtegetéseit hallgatta Vergilius, Horatius és társaik müveiről. Ennek megfelelően *egész életében csak a régi könyvek között érezte jól magát* és a könyvtárát magával vitte mindenüvé, még akkor is, ha csak néhány napra mozdult ki hazulról.

— Szeretett utazni a Mester? — kérdeztem Broussontól.

— *Utált!* — nevet Anatole France egykori titkára. — Ugy dobálnak engem, mint egy butordarabot, — panaszkodott nekem — még szerencse, hogy legjobban a pályaudvaron tudok olvasni.

— Olaszországba is csak azért ment el, hogy a klasszikus mesterek képeit csodálhassa meg. És a régi épületeket. Ha valami szépet látott, rögtön lerajzolta, mert *mesterien tudott rajzolni és egészen biztos, hogy mint festő is igen kitünően érvényesült volna.* De a szép vidékek, az élet, az emberek és szokásaik egy csöppet sem érdekelték. Még ma is pontosan emlékszem arra a gyönyörü májusi délelőttre, midőn ott álltunk a nápolyi kikötőben France-szal. Én elbüvölten csodáltam a világ legszebb öblét és a füstölgő, fenyegető, felejthetetlenül csodálatos Vezuvot. *A Mester azonban rá sem nézett a tengerre,* észre sem vette, hogy süt a nap, hogy az ég milyen nevetően kék, hanem *idézett egy szakaszt Vergiliusból, egy másikat Chateaubriandból és egy harmadikat Renanból.*

Csodálatos memória

— Idézett, idézett szakadatlanul, fáradhatatlanul, fárasztóan. *Nem élt még ember a földön, aki annyi idézetet tudott volna, mint ő. Még nem ismertem különb emlékezőtehetséget az övénél.* Ha egy érdekes

embert látott, tüstént valami történeti figurához hasonlította. Ha teszett neki egy nő (*és ez gyakori eset volt nála*), akkor *Ingres* vagy *Proud homme* képeihez hasonlította. *Számára Voltaire volt az utolsó irritudó ember* és azóta semmi említésreméltó sem történt a világon. Ő tehát *igyekezett modernizálni Voltaire nyelvét*. Egy halott kor nyelvét akarta ráoktrojálni egy élő és teljesen megváltozott világra. Stiliszta volt reggeltől estig. A barátnője, Mme *Caillavet* egyszer így kiáltott r: »*Ön hazudik!*«

— A Mester fölháborodott, de nem azért, mert ilyesmivel rágalmazták, hanem mert ilyen közönségesen fejezte ki magát Mme Caillavet.

— Mindenkivel végtelenül udvarias, *dradozóan udvarias volt*.

— Egyszer egy fiatalember jött hozzánk. Bemutatkozott. Az apja az akkori idők egy hires prédikátora volt. Anatole France megölelte a fiatalembert:

— Az ön atyja, fiatal barátom, a legnagyobb kincsét adta vissza az embereknek: a hitet, — áradozott — Mondja el bátran, miben lehetek a szolgálatára és boldog leszek, ha teljesithetem a kivánságát.

— Egy könyvet irtam, Mester, és szeretném, ha elolvasná és véleményt mondana róla, — rebegte a fiatalember.

— Fiam, a mai éjszakát az ön könyve olvasásának gyönyörüségében fogom eltölteni. Jöjjön vissza három nap mulva és meghallja a kritikámat, — jelentette ki Anatole France lekötelező jóindulattal.

— A fiatal iró be is állitott három nap mulva. France idegenkedve nézte végig;

— Mit kiván tőlem, uram, — kérdezte, mintha sohasem látta volna. A fiatalember rémülten dadogta el, hogy maga a Mester rendelte ide a könyve ügyében. Én pedig gyórsan megmagyaráztam Francenak, miről is van szó.

— Hát ön a szerző? — kiáltott fel France lelkesen. — Mestermunka, mondhatom.

— Ön gunyolódik, Mester, — mondotta a fiatalember elbusultan, mert látta, hogy France sohasem olvasta a könyvét.

— Ugy, hát ön kételkedik bennem? — kérdezte France fenyegetően. — Jöjjön hát!

Megragadta a szegény fiut vállainál fogva és az ablakhoz vonszolta.

— Könyvének a legtökéletesebb része a hatvankilencedik oldal. Nem igaz? Ezen az oldalon egész lelkét adja. Igaz?

A fiu arca felragyogott. — Igaz, mester, — suttagta — bocsásson meg, hogy kételkedtem önben. Ön valóban olvasta a könyvem.

És boldogan rohant el.

Megkérdeztem a Mestert, valóban olvasta-e a fiu könyvét?

— *Én? Dehogy.*

— Hát akkor honnan tudta, hogy a hatvankilencedik oldal a könyv legsikerültebb része. Hogy arról tükröződik legjobban vissza a szerző lelke?

— Istenem. *Egy fiatal iró müve minden oldalára egész lelkét viszi* és minden soráról azt hiszi, hogy az a legszebb.

— De ha a kérdéses oldal üres lett volna véletlenül, — kérdeztem megdöbbenten.

Hm. Ebben az esetben egy sikerült epigrammának vehette volna a szavaimat.

Senkit sem szeretett

— *Senkit sem szeretett.* Sem a családját, sem a barátait, sem a gyerekeket.

— Egyszer egy gyönyörü kisgyerekre hivtam fel a figyelmét. France hideg közömbösséggel nézte. — Nem szereti a gyerekeket, Mester? — kérdeztem tőle.

— De igen. Csakhogy én is, mint Gallieni, *akkor szeretem őket, amikor sirnak.* — Miért — *Mert ilyenkor a mamájuk gyorsan elviszi őket.*

— *Zsugori volt, de nem pénzéhes.* A pénz csak annyiban érdekelte, hogy módot nyujt a gondtalan élethez és a régiségek vásárlásához. Sohasem kivánt tulsokat keresni, egy bizonyos összegen felül már mindegy volt neki, mennyit keres. *De bár a könyvei milliókat jövedelmeztek, az alkalmazottait rosszul fizette.* Mindenkire gyanakodott, még hüséges gazdaasszonyára, az öreg *Josephinere* is, aki életét adta volna gazdájáért és aki nélkül France mozdulni sem tudott. — Ez a Josephine meglop engem — jelentette ki egy napon.

— De Mester — feleltem — miért töri ilyesmiken a fejét? Mondjuk, hogy a szegény öreg élete biztositására elcsen husz frankot naponta. Mi az önnek? Meg aztán, ez a hüséges teremtés, igazán megérdemel néhány frankot.

— Igaza van, — felelte Anatole France szégyenkezve. — Látja, milyen zsugori vagyok? Szegény Josephine! Tényleg, mi nekem párszáz frank. Néhány morzsa, ami lehull az asztalomról. Ne is beszéljünk erről többé.

Egy pillanatra félbeszakitom Jean-Jacques Broussont.

— Ön azt állitaj. M. Brousson, hogy Anatole France minden volt, csak demokrata nem. Mire alapitja ezt?

Brousson mester gunyosan kacag. Odaugrik hozzám, belehajol az arcomba és valósággal remegve a gyülölettől, sziszeg:

— Kétfélo nagy ember van. Az egyik mint forradalmár kezdi, hogy aztán, amikor már jól ráijesztett a konzervativokra, első ember lehessen közöttük. A másikfajta pedig — és ezek közé tartozott France is, miután mindent megkapott a konzervativoktól, dicsőséget, akadémiai tagságot, óriási olvasótábort, — felcsap forradalmárnak, hogy bekerülhessen a Panthéonba. *Ő afféle irodalmi jakobinus volt csak, de undorodva kerülte a népet* és csak a nagy királyok korának müvészete érdekelte. A Villa Said csak a nagy uralkodókra emlékeztetett.

— A nagy demokrata egész életét antik butorok közöttt töltötte, *oszlopos ágya a Szent Szüz kongregáció zárdájából származott, házisapkája XIV. Lajos korabeli bársonyból készült és beteg volt, ha feketéjét nem antik sévresi csészéből itta és a cukrot nem XV. Lajos korabeli ezüstkandillal keverte fel.* Meg akart fiatalodni és azért tért át az irodalomról a politikára. *Irigyelte* Jaurést, amiért azt, valahányszor befejezte egy-egy beszédét, ezer meg ezer nő lelkesült pillantása kisérte. *Szónoki babérokra vágyott ő is, hogy tessen a nőknek.* De hiába próbálkozott ebben a mesterségben, semmire sem ment. *Nem értett a rögtönzéshez, csak olvasta a beszédeit. De rosszul.*

Szökés Buenos Ayresbe

Jean-Jacques Brousson hirtelen megáll a beszédben. Lesüti szemét és védekezőn mondja:

— Nem, *belőlem nem a gyülölet beszél.* Már nem haragszom Anatole Francera, pedig lenne okom bőven. A könyvemet már sok-sok évvel a sebek behegedése után irtam meg. Ha egy kicsit felindulok, valahányszor Anatole Franceról beszélek, az azért van, mert hiába, nehéz elfelejteni, hogy nyolcesztendei hüséges munkásságomat olyan szomoru akkorddal kellett befejeznem.

— Elkisértem a Mestert buenos-ayresi felolvasó utjára, melyre csak azért vállalkoztam, mert *meg akart szökni barátnője, Madame Caillavet unott szerelme elől.* A hajón France tüstént beleszeretett a Comédie Francaise egy öregedő müvésznőjébe és azt kivánta tőlem, hogy vegyem feleségül ezt a nőt. Én megtagadtam. A müvésznő megsértődött és azt követelte Francetól, hogy haladéktalanul bocsásson el engem. France udvariasan teljesitette szerelmének ezt a kérését. *Kidobott, egy centime nélkül, sokezer kilométernyire Franciaországtól.* Én mégis hazakerültem és France nélkül is ember lett belőlem. Később kibékültem vele, de ez nem gátolt meg abban, hogy ne irjam meg róla az igazságot. Ez az igazság fáj a bálványimádóknak. Nem baj. Én olyan családból származom, amelyben az igazság kimondása még az életnél is értékesebb volt. Egy ősömet. Claude Broussont *négyfelé vágták* a XVII. században, mert megirta az igazságot. És én nem lehetek gyávább az őseimnél.

A. L.

FOLYÓIRATOK

A Letopisz uj száma. A noviszadi Szrpszka Matica akadémikus nivóju kitünő folyóiratának, a Letopisznak uj száma a következő gazdag és értékes tartalommal jelent meg: Dr. Nikics Fedor: A magyar imperializmus, Mitrov Nenád: Három vers, Szimics Novák: Három vers Katje emlékezetének, Djoszovics Jánkó: Négy vers, Popovics Jován: A vesztett akarat földje, Pandurovics Szima: Djorovics Szvetozárról, Szávics Milán: Krsztics Lázáról, Risztics Márkó: Marginába, Jovánovics Dragoljub: A francia szociológia vezéralakjai, Dragin B: A bolgár földmüvesmozgalom. Az irodalmi figyelőben: Vujics Vladimir Crnjanszki Milos uj regénye. A zenei figyelőben: Dragutinovics Bránkó: Konjovics zenedrámája, a »Zeta hercege». A kulturfigyelőben: Szpektorszki Evgenije: Az orosz kultura. A vallásügyi figyelőben: Jaksics Milutin: Jézus csodája (egy vallásos könyvről). A gazdasági-szociális figyelőben: Milenkovics B: Jugoszlávia gazdasági politikája. A külpolitikai figyelőben: Dr. Nikics Fedor: A népszövetségi tanács és a kisebbségek. Gazdag »Jegyzetek« rovat és tartalmas biográfia egészitik ki a vaskos kötetnek is beillő, százhatvan oldalas uj számot.

A Századunk uj száma. Vámbéry Rusztem és Varró István kitünő szemléjének e változatos juliusi számából ki kell emelnünk Szende Pál cikkét a franciaországi pártharcokról, Szeberényi Lajos Zsigmond folytatólagos tanulmányát a parasztság háboru utáni helyzetéről, Kemény Gábor esszéjét Móricz Zsigmond és a magyar szociális problémáról, Nagy Lajos szemléjét a magyar irókról 1929-ben, Vámbéry Rusztem, Zoványi Jenő, Fenyvessy László kortörténeti jegyzeteit, a gazdag és mulatságos Gyülde-rovatot és végül Braun Róbert és Majoros István vitáját az amerikai sajtóról. A számot ezenkivül még sok vita és kritika gazdagitja.

Zilahy Lajos legujabb regényének második folytatását találjuk az Uj Idők legutóbbi számában. A kitünő iró ebben a nagyszabásu munkájában egy vergődő lélek ideál-keresését, egy uj oltárért való küzdelmét irja meg a töle megszokott mesteri módon. A kiváló irók egész sora irt Herczeg Ferenc képes hetilapjának ebbe a számába: Hegedüs Lóránt, Kosztolányi Dezső, Lenhosék Mihály, Szöllösy Zsigmond, Falu Tamás, stb., ezenkivül folyik a lapban a külföldi regényirodalom egyik legérdekesebb müve, Cusham »Az uj szegények« cimü munkája. Sok müvészi és aktuális képen kivül itt találjuk az Uj Idők régóta kedvelt rovatait: Szépségápolást, Kertészetet, Gasztromiát, Szerkesztői üzeneteket, Utat a szépséghez és Rejtvényeket. Ebben a számban az Uj Idők versenyt hirdet a kereszt-rejtvényfejtők közt értékes nyereményekkel, s pályázatot hirdet gasztronomiai és háztartási receptekre, amely egész nyáron át fog folyni. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 80 dinár. Mutatványszámot kivánatra dijtalanul küld a kiadóhivatal, Budapest, VI., Andrássy ut 16.

FILM-HIREK

Billie Dowe és Cliwe Broock népszerübbek, mint valaha. A »sárga bilom« feleithetetlen két főszereplője Cliwe Broock és Billie Dowe ma már a legjobbak élén vannak. Népszerüségük vetekszik a legnagyobb sztárok sikereivel és ma már elegendő csak nevüket piakátra tenni és már biztos a telt ház. A népszerüség jele Amerikában, hogy ki mennyi postát kap és amig eddig Clara Bow vitte el a győzelem pálmáját sok száz levéllel naponta, mig a férfiak között Adolf Menjou vezetett, addig ma Billie Dowe és Cliwe Broock kapják a legtöbb szerelmeslevelet a világ minden tájékáról.

Hangos film, vagy beszélőfilm? Még hozzánk el sem jutott az uj csoda és Amerikában már arról van szó, hogy rövidesen el fog dőlni, nem tér-e vissza a filmgyártás a néma filmre? A beszélőfilmek ugyan's, bármennyire is tökéletesitik a találmányt, állandóan mégis sok panaszra adnak okot és világforgalmi értékük sokkal kisebb, mint a mindenképpen internacionális néma filmé volt. A dialógusokat lehetetlen feliratta! pótolni és viszont angol dialógusokkal nálunk aligha beldogulhat a film, akárcsak Európa legtöbb államában sem. Amerika képes fenntartani saját hangos filmgyárait, azonban a busás haszon Európából jött, nem lehet tehát ezt a hatalmas vevőt nélkülözni s igy alapos gondot okoz a hangos film már most is az amerikai gyárosoknak. Óvastosságból a legtöbb hangos film néma változatban is elkészül és ha hirtelen a régi jól bevált néma filmhez való visszatérésre kerül a sor, nem fognak zavarba jönni a gyárosok. Egy óriási előnye minden körülmények között lesz a hangos filmláznak és ez az, hogy ezután minden filmhez elsőrangu zene készül majd és ez a kitünő zene fogja kisérni a filmet nemcsak Páris, London vagy Berlin mozijaiban, hanem Bácskatopolán is. Amint hirlik, Zagreb és Beograd már az idén kapnak egy-egy Westend Elektrik-gépet és igy megtört a jég itt is. Hogy azonban más mozgók is képesek lesznek-e 5—6000.000 dinárokat adni egy-egy gépért az nagyon kétes. Addig meg kell elégednünk a Wings-szerü hangutánzó filmekkel, amelyekből bőven jut majd az uj idényben. Néma film is lesz elég és sok jó film várható Petrovics Szvetiszláv »Trenk báró«-ja igérkezik nagy filmnek. Harry Liedtke bucsuzik a »Farsang hercegé«-ben és a »Fekete domino«-ban a néma filmtől, Verebes Ernő is még látható lesz a »Kisértetek vonata«-ban és a »11 ördög«-ben, Junkermann, Evelin Holt, Ken Maynard, Miltons Sils és Zoro Huruék is egy-egy filmmel fognak jönni, ugyhogy változatos őszi programm felett rendelkeznek majd a mozik.

Gramofonzene a mozikban. A gramofon népszerüségére és uj konjunkurájára jellemző, hogy a nem is olyan régen már sutba vetett hangszekrény ismét divatos, mert nemcsak magánházakban hallgatják szivesen a grammofont, hanem igen sok vidéki mozgószinház is áttért erre a zenekiséretre. A kisérletek beváltak, a közönség igen szivesen hallgatja az uj slágereket, sőt még szivesebben, mint'a valami rossz primitiv zenekar szólna. Különösen a filmoperetteknek van nagy sikerük gramnfóokisérettel, mint amilyen a Cirkuszhercegnő, Odesszai hercegnő stb. és nem kevésbbé jók zenekari lemezekkel a Wings, Elsodort ember, Cárevics cimü filmek.

Zoro és Huru visszatértek Afrikából. A Zoro és Huru filmexpedició, amely hetekig dolgozott uj filmjének felvételein Afrikában, a napokban visszatért Európába, mert a jövő idény további Zoro Huru filmjei már itt fognak készülni.

terem. — *Vilhelm Zsuzsika:* Csak jöjj, szivesen látlak. Örülök, hogy jó bizonyitványt kaptál. — *Hevesy Mariska:* Várom a megigért levelet. Hát a bizonyitvány milyen volt. — *Romoda Tibor:* Irhatsz onnan is, ahova elutazol. Ird meg hogy mulatsz, hogy telnek a napjaid. — *Komáromi Erzsike és Rózsika:* Derék kislányok vagytok, gratulálok a jó bizonyitványhoz. Megérdemeltétek a jutalomkönyvet. — *Ujvári Bandi:* Ugy-e milyen szép az aratás. Látod mennyit dolgoznak a szegény aratók! Jó volt ugy-e vonaton utazni. Irj meg mindent amit láttál. Az irásoddal is meg vagyok elégedve. — *Ferdinándy Ilonka:* Máskor igyekezz megfejteni. — *Stibinger Imriske:* Legközelebb a tiédre fog a sor kerülni. — *Araló Jancsi:* A multheti leveled is megkaptam és csak azért nem voltál a megfejtők névsorában, mert elfelejtetted aláirni a neved és ugy tudtam meg hogy te irtad, mert most is ugyanilyen levélpapirra irtál. Máskor mielőtt elküldöd a leveled, jól nézd át. — *Olasz Sárika:* Egyszer már megjelentek, ha jól emlékszem, karácsonykor. — *Horváth Karcsi:* Dehogy haragszom , ha nincs miért. Hála Istennek csak ha jobban vagy, örülök, hogy ismét fogsz szorgalmasan irogatni. — *Sumichraszt testvérek:* Rátok is fog sor kerülni, csak legyetek türelemmel és megfogjátok látni, jutalom könyvet terem. — *Pálfy Jolán:* Nem haragszom kislányom rád, nincs is miért. Én is jól vagyok és sok a dolgom. A multkori leveled is későn jött. — *Klein Jenka:* Neked is szól a Sumichraszt testvéreknek szóló üzenet. — *Horváth Erzsike:* Irjál Péter Etelkának, ki türelmetlenül várja már, hogy válaszolj a multkori levelére. — *Polláh Klárika és Mártuka:* Máskor irjátok le a megfejtést szépen egy papirra, a Habostortát ne vagdossátok össze, hanem gyüjtsétek és akkor mindig tudtok olvasgatni belőle. Örülök hogy ismét két kedves olvasóval szaporodott a Habostorta tábora, csak irogassatok és jobb szeretném ha ti irnátok, nem baj ha egy kicsit csunyán is. Szeretném látni az irástokat. — *Pakay Ilonka:* Okvetlen fog a sor rád is kerülni.. — *Paluschek Maca:* Irjál Pakay Ilonkának, ki szeretne neked irni. Ird meg a cimed pontosan. — *Balassa Lidike:* Meglátom Lidike hogy tartod meg a szavad. Remélem hosszabb levelet fogsz irni, mint eddig? — *Kis Gyurka:* Derék gyerek vagy, de jobb szeretném ha magad irnál. — *Kuluncsics Józsika:* Tartsd is meg az igéreted.

Fejtörő

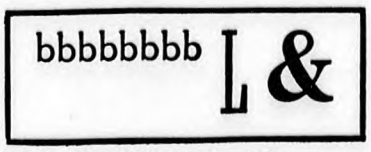

Ifj. Stibinger Imrétől.

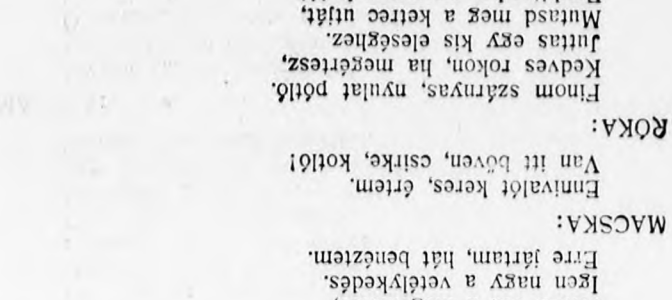

Ima a szülőkért

Áld meg őket, nagy Isten,
Kikért szivem dobban,
Akik engem szeretnek
Életüknél jobban!

Hints virágot, merre lép
Apám, anyám lába,
S hű szivemből virágként
Fakadjon a hála!

REJTETTKÉP

Hol van a tehénpásztor?

RÓKA:

Csak ugy járom a világot,
Minden helyről odébb állok.
Kevés a vad, sok a róka,
Mindenk fáj a fogа jóra.
Nehéz ma a megélhetés,
Igen nagy a vetélykedés.
Erre járnam, hát benézetem.

MACSKA:

Ennivalót keres, értem,
Van itt bőven, csirke, kotló!

RÓKA:

Finom szárnyas, nyulat pótló.
Kedves rokon, ha megértesz,
Juttas egy kis elesőghez.
Mutasd meg a kertec utját,
Enyhitsed a gyomrom buját,
Hiszen nem vagyok idegen.

MACSKA:

Kérlek, kérlek, oly szivesen!
Mondjuk meg **az igazságot,**
Buta kácsa sokat gágog,
Ha elviszel kettőt, hármat,
Kevesebbet jár a szájok.

RÓKA:

Csakhogy nem látom az útat!

MACSKA:

Nézd, amerre fejem mutat.

RÓKA:

Olyan tires már a belem,
Alig lát már a két szemem.

MACSKA:

Jól van, megyek én előre,
Kapaszkodjál a szőrömbe.
Lépjünk egyet, no még egyet.

(Macsak lépegett elöl, Róka utána, nagyon lassan.)

RÓKA:

Kedves rokon, be jól vezetl! *(Félre.)*
Csak hadd menjen ő előre,
Inkább ő kerüljön törbe.

MACSKA *(rémülten ugyvog):*

Miau, miau, vilag vége!

(Beszorult a csapdába és nem tud tovább menni.)

Segits meg, kérlek az égre!
Jaj, a pokol tüze éget,
Vess már kinjaimnak véget.
Átkozott vas, hogy belém mar,
Róka koma, segits hamar!

RÓKA (sietve hátrál):

Ördög vigyen, jut eszembe!
Nem megyek a kelepcébe.

MACSKA *(keservesen ugyvog):*

Drága Róka, ne hagyj cserbe,
Érted kerültem e helyre.

Morgó Mackó ujabb kalandjai

A nemzetes urnak a Habostorta olvasóihoz sajátmancsulag irt levelei

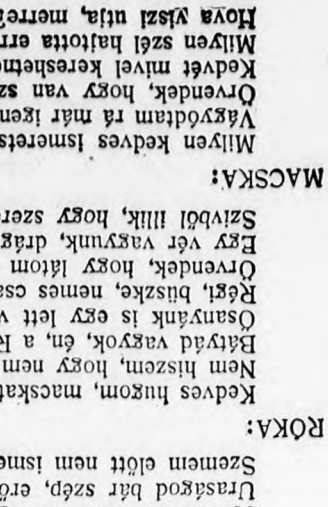

Másolta
KORÓ PAL

Ezzel hangos kacagásra fakadt. A nemzetes uram pedig olyan dühös lett, hogy felkapott az asztalról egy nagy tálat és azt teljes erejéből Ravaszfi Fülöp róka feje felé dobta. Ingerültségében azonban elfelejtette, hogy az ablak zárva van és azért a következő pillanatban az ablaküvegek csörömpölve törtek össze és hullottak a padlóra. A tál a törött ablakon keresztül kirepült, de azért a ravasz rókát még sem találta el, mert az idejében lebukott a földre. A következő pillanatban azonban ujra fölemelkedett és akkor már vigan pofázta a málnatortát, amelyet a nemzetes ur a tállal együtt dobott ki.

— Köszönöm a nemzetes urnak, — huncutkodott a róka, — hogy oyan barátságosan megkinált a finom tortával.

Ezzel azonban már futott is, mert észrevette, hogy a nemzetes ur fölkelt az asztal mellől és az ablak felé közeledik, nyilván azzal a szándékkal, hogy kiugorjék a róka után. A róka menekülése után azonban megelégedett azzal, hogy az ökleit rázza és káromkodjék:

— Mordizomadta, gazember pernahajdere!

Nemsokára aztán én is bucsuztam a nemzetes urtól, mert esteledni kezdett és nem akartam a sötétben az erdőben utazni. Az erdei villamos, amelyen Agyarosi Balambér, a vad kan a kalauz, különben is csak világosan jár. Azért tehát ujra megigértem a nemzetes urnak, hogy leveleit pontosan fogom minden héten lemásolni és ezzel bucsuztam. Mikor aztán ki-

— Kezemben vagy! — kiált fel ujjongva Pistuka.

A megfogott lepkét gombostüvel egy akácvessző végére szurta Pistuka. Igy állitotta fejfául a vesszőt a méhecske sirja fölé.

Darabig egykedvü szomorusággal nézte Pistuka az uj sirt Majd levette könnyü sapkáját és áhitatos elragadtatással mondta:

Pihenj kis halottam,
Zöld hantod alatt!
Munkás volt életed,
S végre megszakadt.
Fejfádon a gonosz,
Mely halált hozott.
Álmodj te csendesen,
Ő a kárhozott!

Balázs bácsi postája

Legutóbbi fejtörők helyes megfejtése: *Izland. Folyóév, Etna, Aranka, Körhinta, Csütörtök.*

Helyesen fejtették meg: Mészáros Lajos, Kulunsics Józsika, Gerber Géza, Bakay Bözsike, Kiss Gyuri, Dukász Mariska, Lonárth Józsi, Weisz Rózsi, Moldvay Sándor, Balassa Lidike, Pakay Ilonka, Gergely Rózsika, GroszbergerJucika, Illés és László, Pollák Klárika és Mártika, Pajzer Ilonka, Bata Erzsike, Berstein Tubica, Szality Mica, Péter Etelka, Imre Manci, Klui Jenka, Stolz Elli, Vitsek Mariska, Csányi Pál, Kaszás Imre Pető László, Pálfy Jolán, Virág Józsi, Sumlhraszt Mancika, Albert és Nándor, Ujvári Mária, Horváth Károly, Olasz Sárika, Szarka Erzsike, Árendás Elek, Arató Jancsi, Stibinger Imre, Rajner Ervin, Glied Mancika és Nándor, Varga Pannika, Berecz Mancika és Ilonka, Ferdinándy Ilonka, Ferenczy Katica, Mausz Lili, Kaszás Klára, Ujvári Bandi, Bergl Szlavko és Babus, Tripolszki Baba, Komáromy Erzsi és Rózsika, Romoda Tibor Hevesy Mancika, Vilheim Zsuzsika, Benkovics Ilonka, Simon Ilonka és Mariska, Volf Ilonka, Vass Rózsika és Juliska, Balogh és Miskolczi J.

A jutalmat *Vilheim Zsuzsika, Komáromi Erzsi és Rózsika* nyerték el.

ÜZENETEK:

Vass Rózsika: Egy kicsit kell várjatok, amig a fejtörőkre sor fog kerülni. Tul vagyok halmozva. — *Balogh és Miskolczi J.:* Szivesen fogadlak titeketis a Habostorta táborába, csak azután szorgalmasan kell irogatni. — *Volf Ilonka:* No, ugy-e hogy a türelem rózsát

RÓKA *(távozóban):*

Kedves rokon, nagyon vigyázz,
Hogy a kelepcéből kimássz.
De én nem kérek a jóból,
Csirke sem kell már az ólból.

MACSKA:

Ilyen szégyen, ilyen csapás,
Lábam, farkam csupa marás!
Miau, miau, hogy fáj, hogy ég!
Segits rajtam, jószágos ég!

EGÉR (*sietve jön):*

Milyen furcsa zene-bona,
Minthа siró macska vónа!
Mi történt itt? Hol van, merre?
Meg kell tudnom, mi van errel?
(Izgatottan futkos ide-oda.)

MACSKA *(ravasz hízelgéssel):*

Állj meg, állj meg, kis cselfike,
Nincs szükségem pecsenyédre.
Gyere lelkem, gyere közel,
Nem kaplak el a körmömmel!
Téged minden szerettelek,
A halálról kimúltelek.
Beléptem, lásd, a törbe,
A kintől már hátam görbe!
Segits rajtam, jó kis egér,
Nem eszlek meg egy világért!

EGÉR *(körben szaladgál):*

Jaj, be vidám, tura játek,
No még ilyet sose látók.
Macska fogva, egér szabad,
Ucsu világ, vesd el magad!
Vajjon mi lesz a jutalom,
Ha öt cserben én nem hagyom?

MACSKA:

Sohа, sohа meg nem bántlak!

EGÉR:

No, de ilyet sohse látták.

Minden kitelik ám tőle . . .
No de gyerünk már előbbre!

(Lassan, óvatosan, lépésről-lépésre halad előre. Megállt.)

Ej, de furcsa, gyanus jószág!
Vajjon mintre használhatják?
Mért van itt a kettec előtt?
Nem volt még itt tegnapelőtt.

(Szaglássza, körülnéz.)

MACSKA:

Itt, csak itt van igaz élet,
Bágyadt kedvem ujra éled!
Milyen jó, hogy holdvilág van,
Nem birtam ki a szobában.
Nyitott ablak, könnyü ugrás,
Meg sem ugatott a bundás.
Kilöttem az éjszakába,
Sütkérezni holdvilágba.
Ej, de mit pillant meg szemem?
Mit keres itt egy idegen?
Miau, miau, ha meg nem sértem,
Jó szerencsém kihez légyen?
Uraságod bár szép, erős,
Szemem előtt nem ismerős.

RÓKA:

Kedves hurom, macskatestvér,
Nem hiszem, hogy nem ismernél.
Bátyád vagyok, én, a Róka,
Csanyánk is egy lett vónа!
Régi, büszke, nemes családd,
Örvendek, hogy látom sarját.
Egy vér vagyunk, drága testvér,
Szivből illik, hogy szeressél.

MACSKA:

Milyen kedves ismeretség!
Vágyódtam rá már igen rég.
Örvendek, hogy van szerencsém,
Kedvét mivel kereshetném?
Milyen szél hajtotta erre?
Hova ylszl utja, mertre?

lommal a gyerek. Szinte dédelgető szeretettel sietett anyjához a letört virág szárán kinosan hajlongó méhecskével a fiu.

— Itt a halál segit, — jegyzi meg sajnálkozó komolysággal az anya.

Közben lehuzta a virágszálhoz tapadt méhecskét. Annak teste kinyult.

—Már vége is van, — állapitja meg az anya. — Hát a lepke hova lett?

— Elmenekült.

— Látod fiacskám, ilyen az indulatos munka. Indulatosan meg elbizakodva futottál lepkefogóddal. Ne bizakodj el soha és ne indulatoskodj! A virág szerény és nyugodt. Imádban is azt kéred Istentől, virág legyél. Dobd a szemétdombra azt a méhecskét!

— Szemétdombra? — kérdi ihletődötten Pistuka. — Hogy még kacagva tapossa meg az elmenekült lepke? Eltemetem a réten.

— Ez szép, fiacskám. Talán a méh is készitett mézet neked. Aki velünk jót tesz, halála után is becsüljük meg.

Pistuka a rétre vitte a méhecskét.

— Itt gyüjtötted a méznekvalót, kis méhecske. Itt legyen a sirod is!

Egy magával hozott vaskanállal mély gödröcskét ásott. Füvel kipárnázta . Arra a puha párnára fektette a meghalt méhecskét. Anyja rózsafáiról tépett rózsalevelekkel takarta be és felül tette a letört virágot.

— Ez a te koszorud. Veled tört le. Veled temetem el.

Az ég felhős volt. De a nap is ki-kikandikált a felhők között.

— Te is nézed, napocska, a temetést? — kérdi a fiucska a kezére ütődött sugaraktól.

Mire megcsinálta Pistuka a zöld hanttal beborogatott kis dombocskát, pityergett az ég is. Nagy esőcseppek potyogtak alá.

Pistuka is megkivánta az égtől. Szemeiből is kitörölt pár kövér cseppet.

Temetés után a virágos kertben hagyott kávéjához ült Pistuka. Nyugodtan megitta, mikor az oszladozó felhők közt leragyogó napfényben ujra előtte szálldogált egy pajkos lepke.

— Te vagy az ingerkedő, — szól Pistuka. — Most nyugodtan lopódzom utánad. Nem sietős az ügy, csak megfoglalak!

Addig lépkedett, settenkedett lepkefogójával a gyerek, hogy egyszer csak röptében kap'a el a lepkét.

mentünk az előszobába és le akartam a falról akasztani odatett kalapomat, a kalap nagyott reccsent és a következő pillanatban hosszu hasadás támadt rajta. Az történt ugyanis, hogy amig mi odabent beszéltünk, Muncurkó boccs, aki rajtam akart bosszut állani a pofonért, amelyet a nemzetes urtól kapott, kivette a szöget a falból, amelyre a kalapom akasztva volt, de aztán ujra beverte a szöget a falba. Ámde ugy verte be, hogy odaszögezte vele a kalapot. Igy aztán, mikor a kalapot le akartam hirtelen venni, magam téptem azt össze.

Nem szóltam azonban erről a nemzetes urnak és örültem, hogy a dolgot nem vette észre.

Az erdőből szerencsésen hazaértem.

Morgó Mackó nemzetes uram pontosan betartja a szavát. Rendszeresen küldözgeti a leveleket, amelyeket én hiven lemásolok a Habostorta részére.

Olvassátok ezeket a leveleket gyönyörüséggel, gyerekek. Megtudjátok belőlük, hogy miket mivel Morgó Mackó nemzetes uram, a Muncurkó boccs, Ravaszfi Fülöp, a róka és az erdő többi lakója.

Holnap legyenek a ti vendégeitek és tőlük is megkérdezhetitek, hogy igaz-e mindaz, ami a levelekben benne van, ha esetleg irásban nem hiszitek.

ELSŐ LEVÉL,

amelyben a nemzetes ur megirja, hogyan járta meg a gyöngytyukokkal és hogy a róka megint hogyan fogott ki rajta.

Mordizomadta!

Jaj, nem igy kellett volna ezt a levelet kezden, hanem igy: kedves gyerekek! Igy is akartam irni és bele is mártottam a tollszárat a tintába, hanem aztán, amikor irni akartam, a tollszárról egyszerre egy nagy poca esett a papirra. Akkora volt a malac, hogy beillett volna jól meghizott disznónak is. Hát kiderült, hogy a tollszárban nem volt toll. Biztos, hogy a Muncurkó, az én haszontalan boccsfiam csente ki abból. Pedig hát ma is kért tőlem két dinárt kistollra. A pénzen azonban valószinüleg medvecukrot vett magának, a kistollat pedig az én tollszáramból szerezte. Mordizomadta! Most aztán ceruzával vagyok kénytelen nektek ezt a levelet megirni, kedves gyerekek. Nem várhatok ugyanis, amig a Muncurkó hazajön az iskolából. A póstás ugyanis megüzente, hogy nemsokára indul és kért, hogy addigra készitsem el a levelet

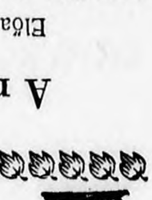

KIS SZINHÁZ

A róka, a macska és az egér

Előadják: A Gazda, Róka, Macska, Egér.

A GAZDA *(csapdát állit fel az udvaron):*

No megállj csak, ravasz róka,
Amit müvelsz, már nem móka!
Liba-, kacsapecsenye kell?
Künn az erdőn nincs eledel?
Ketrecemre fáj a fogad?
No csak ide gyere holnap,
Tisztességre megtanitlak,
Élet-halálharcra hivlak!
Ugy ni! Jöhetsz! Kész a csapda,
Végső órád ütött, csalfa!
Aludjatok békén kacsák,
Csirkék, tyukok, pulykák, libák!
Az ellenség ma pórul jár,
Ha a foga szárnyasra fáj! *(Elmegy.)*

RÓKA *(künn óldalkodik, egyre beljebb kerül, később a macska is előbujik):*

Milyen pompás, drága illat!
Boldog aki ilyet szivhat!
Langyos májusvégi éjjel,
Szárnyas szagát érzem kéjjel!
Kicsi csirkék, libák, rucák,
Megkóstolom mindnek husát!
No, de nagyon ne siessünk!
Óvatosan körülnézünk!
Előbb itt volt még a gazda,
Ugy hallottam, rókát szidta,
Fejét bizton rosszban törte,
Be szivesen csalna tőrbe!

MACSKA:

Kössünk örök barátságot!

EGÉR:

Egér veled nem jár táncot!

MACSKA:

Ó, egérke, hát nincs szived?

EGÉR:

Van ám, csak neked nem hiszek!
Minden egér ellensége,
Ne számitson segitségre.
Szegény fajtám remeg, vacog,
Én a népem pártján vagyok.
Nem lehetek árulója,
Macskától az Isten ója!

MACSKA:

Igérem, hogy soha többet!
Ha hazudnék, igy görbüljek!
(Meggörbiti a hátát.)

EGÉR *(habozva):*

Csak még azt szeretném tudni,
Hogyan tudtál idejutni?
Nem is neked állitották,
Ugy tudom, rókának szánták!

MACSKA:

Igazad van, ő az oka,
Idecsalt a gonosz róka!
Hogy ne legyen bántódása,
Szegény macska sirját ássa.
Siránkozott, milyen éhes,
Annyit koplal, hogy az rémes!
Kedve jött a kacsahusra,
De nem talált rá az utra.
Ketrec felé hogy vezessem,
Im előtte lépegettem.
A lábam csapdába hágott,
Róka koma odébállott.

EGÉR:

Segitetted a lopásban?

Gonosz tolvajszándékában?
Megcsaltad a szegény gazdát,
Aki minden jóval ellát?
A macskában semmi hüség,
Csak ott kedves, ahol szükség,
Nem kell hinni mézes szavát,
Aki álnok, nem jó barát!
Hadd szoritson csak a csapda,
Jó gazdánkat ki becsapta!
Nyávogj, kinlódj csak reggelig,
Aztán valaki majd segit.
Nem árt néked ez a lecke!
Persze, sohse hencegj vele.
Hü légy jó gazdádhoz máskor,
Üzd el a tolvajt a háztól!
Akkor egér is hisz neked,
Megnyitja a kelepcédet.
De most macska, Isten veled,
Én meg szépen hazamegyek.

(Integetve, köszöntgetve elmegy, a macska nyávogva marad ott).

A gazda vagy gazdasszony: kisfiu vagy kislány, bármilyen ruhában. Róka, macska, egér: elég, ha állatfejet tesznek föl, ami lehet papirmaséból vagy egyszerüen szövetmaradékokból varrva, ugy hogy az állatfej orra a homlokba nyuljék és az egész fejkötőszerüen simuljon a fejre.

PISTUKA ÉS A RÉT

Pistuka és a rét valósággal egybenőtt. Aki a réten járt, Pistukát ott látta lepkefogójával. Pistuka az asztalnál is a rétről beszélt. Álmában is a réten járt. Ott játszadozot. Álmában is virágok, méhek, lepkék fogták körül.

Imájában is belefoglalta a rétet, virágot. Igy imádkozott:

Adj örömet, jó Istenem,
Rétünk ölén ma is nékem!
Virágok közt virág legyek,
Szépen játszam, csak jót tegyek!

Már reggelijét is virágok közt fogyasztotta. Anyukája virágoskertje közepén volt étkező asztala.

ha majd kikelnek, ne legyen semmi bajuk. Jutalmul majd karácsonyra veszek magának egy uj fökötőt.

— Hümhüm, — hümmögött megint Hümmöge Zsuzsánna és máris vitte kifelé a négy tojáskát.

A rendes idő alatt a négy tojásból kikelt a négy göngytyuk. Nagyon szépek voltak. Csillogott a tollazatuk, akár a gyöngy. Alig vártam, hogy növekedjenek, hogy ők is kezdjenek tojni. Rettentően vigyáztam, nehogy a drága gyöngytyukoknak valami bajuk történjék.

(Folytatása következik.)

Szeresd az állatot

Aki bántja az állatot,
Az bántja az Istent,
Mert nekünk az Ő jósága
Teremtett meg mindent.

Aki bántja az állatot,
Az magát is bántja,
Mert az ilyent, ha baj éri,
Senki meg nem szánja.

Aki védi az állatot,
Szereti az Istent,
Aki nekünk bölcs kezével
Megteremtett mindent.

Aki védi az állatot,
Nem is veszi észre,
Hogy az Isten meleg szóval
Megdicséri érte.

Megdicséri, kézenfogja,
Minden léptét védi —
Ha könnye hull, gondos kézzel
Le-letörli néki.

Bizony az erdőből hetente csak egyszer van postájárat a városba és én nem akarok a jövő hétig várakozni.

Hát, kedves kicsi pajtásaim, csak azt akarom nektek mondani, hogy itt az erdőben nem élünk ám mindig olyan csendben, mint ti gondolnátok. Itt is megesik az emberrel, akarom mondani a medvével mindenféle kaland és históriа. Azért hát sorra megirom nektek mindazt, ami megesett velem, Munchausen kóval és az erdő többi polgárával is. Nem fogom elttkolni azt sem, hogy az a szerencsés Ravaszfi Róka hányszor tréfált meg engem. Hej, de egyszer, megjárja ám velem,mordizom-adta! Alaposan kiporolom a ruháját, de olyankor, amikor ő is benne lesz a bundájában!

Képzeljétek csak, gyerekek, tegnap is milyen furfangosan csapott be!

Hanem ennek nagy sora van.

Nemrégiben azt olvastam az ujságban, hogy a városban van egy gazda, aki gyöngytyukot tenyészt. Azt hirdette az ujságban, hogy ilyen tojást még el is ad azoknak, akik szin tén akarnak gyöngytyukot tenyészteni.

— No, mondtam magamban, — jó volna ilyen gyöngytyukot szerezni, mert az alighanem gyöngyöt tojik tojás helyett. A gyöngy pedig igen drága portéka és azt magas áron lehet eladni. A gyöngyöt nagy szeretettel vásárolják a városi dámák, akik nyakéket és mindenféle más ékszert horданak gyöngyből.

A hirdetésben az állott, hogy a gyöngytyuktojásért a pénzt előre kell beküldeni. A pénzt elküldtem és a városi ember nem volt csalafinta, nem csapott be, hanem tényleg elküldte a tojást. Egy hét multva megjött a városból a csomag és amikor kibontottam négy pici pettyes tojáska volt abban. Egy levél is volt a tojások mellett és abban a városi gazda azt irta, hogy a gyöngytyuktojást közönséges tyukkal is kíletet költetni.

Mikor kibontottam a csomagot, beszöllöttam a **házvezetőnőmet**, Hümmöge Zsuzsánna nénét.

— Zsuzsánna asszony, — szóltam hozzá, — **nézze csak, hogy** milyen tojás ez a négy itt.

—Hümhüm, — hümmögött Zsuzsánna, akt a sok hümmögéstől kapta a nevét, — fura tojások, piciк és pettyesek.

— Hát tudja mez, hogy ebből a négy tojásból **négy gyöngytyuk** fog kikelni. Azok mind gyöngyöt fognak tojni **és azokért** sok pénzt lehet majd kapni. Hát tegye ezt a négy to**jást a kotló alá és vigyázzon jól**, hogy a kis gyöngytyukoknak

Egyik reggelije alkalmával egy csillogó szárnyu szép pillangó szünteten elötte repkedett.

Pistuka valósággal indulatos lett a lepke pajzánkodására.

Nem elég, hogy anyuka virágait repkeded összeg? Még kalácsomra is rászállsz? Közben a szeniőten is jártál? Figyelek! Mosdatlan lábakkal tapodtad az én kalácsomat? Talán bosszantani akarsz? Jól Megtátjuk, ki adja meg az árát!

Bosszankodva ugrott fel Pistuka reggelije mellől.

— Mi a baj, kis fiam? — kérdi az anyja. — Talán keserü a kávéd?

— Egy lepke keserit engemet.

— Reggeli után megfozod.

— Megfogom rögtön. Ne szálljon a szemétdombról a kacsomra.

Se szó, se várakozás tovább. Pistuka lepkefogójával siet vissza a virágoskertbe.

Bezzeg riadva repült a lepke az udvarra s kerítésen át a rétre. Pistuka nyomában a lepkefogóval.

— Sokszor mondtam, hagyj békét! Csak bosszantottál. Most nem kerülöd el fogómat, — tengetett a fellevült gyermek a menekülő lepkét.

A lepke egy nagyfejü rétivirág tuskó oldalára menekült. Azt hitte, ott elrejtőzködhetik az üldöző gyerek elől. Tévedett.

— Látom hogy bujsz! — suttogja magában a szemes fiu.

Magasra emelte a virág felett hálóját és hirtelen csapott a virágra hálójával.

A virág a hálóba bukott a sulyos csapásra. Pistuka megelégedéssel huzta magához lepkefogóját. Sajnálattal nyult a fejlődött virágért.

— Ez a szép virág is érted tört le, gonosz lepke. Csakhogy megfalsz, — mormogja kárörvendezve Pistuka.

Elbizakodottságában annál nagyobb volt meglepetése és szomorusága. A lepke nem volt már a letört virágon. De a letört szárhoz tapadva vonaglott összehajolt testtel egy méhecske.

— Gonosz lepke, — kiált fel szomoru indulattal a fiu, — elmenekültél! Szegény méhecskel Ha láttalak volna a virágon, szabadon hagytam volna a lepkét is. Dehiszen az igy is elliant.

Észébe sem jutott a gyerekek, hogy sokszor elmenekül a bünös és átrtalanul más szenved.

— No, anyukának mutatlak meg, szenvedő méhecske. Ő sok fájdalmat enyhitett már. Rajtad is segitl — mondja bizá-

ÜZENETEK
A BEKÜLDÖTT KÉZIRATOKRÓL

Sz. Gyula. Inkább sanzonszöveg, mint vers, sajnos azonban ebben a műfajban is gyönge. Most sem másithatjuk meg multkori véleményüket.

Egy éjkirályné történetéből. Ezt a küldeményt sem használhatjuk.

Jónás a világ csavargója. Folyamatosan, könnyed mangon megirt história kár, hogy terjengőssége lerontja az értékét. Ezek az első személyben tartott memoárnovellák egyébként is kezdenek elcsépelteknek hatni, annyiszor találkozunk velük. Miután bizonyos mesebonyolitó készséget látunk az irásában ajánlani tudnók, hogy mással próbálkozzék.

Fátum. Gratulálunk. Épkézláb magyar stilusához. Nem magyar anyanyelvü embernél meglehetősen nagy ritkaság, hogy ilyen jól tudjon magyarul irni. Maga a karcolat sajnos nem revelál olyan értékeket, amelyek a Bácsmegyei Napló nagy nyilvánossága elé kivánkoznának.

Levól a gyárból, Visszatérés, Én mindig megbocsájtok stb. Kérjük, hogy legközelebb ne küldjön egyszerre ennyi kéziratot. Irásaiban nagy fejlődést látunk és biztosra vesszük, hogy közelebbi küldeményei egyikében már találunk közölhető dolgokat is.

A Broadway Melody

A film megszólalt, a kritikusok elnémultak.
A tonfolm győzött — Amerikában.
A Broadway Melody.

*

S Európa?

Nyugtalanul vár, vitatkozik, elméleteket gyárt. A film Európában még nem szólalt meg. Azt a pár kisérletet, amivel eddig traktálták, bizalmatlanul fogadta, kárörömmel. Az amerikai csoda jövője itt még kérdőjel. Vannak, akik esküsznek rá, egekig dicsérik, mások szkeptikusok és csak divatot látnak benne. S ezek a szkeptikusok sokan vannak, többen, mint a tónfilm-rajongók. Az irodalmat, a müvészetet féltik tőle, hitetlenek, akiknek minden gyanus, ami a tengertulról jön. Az európai filmvilág még nem döntött, de már érzi, hogy hiába: a tonfilm ellenállhatatlanul robog át Amerikából. S a néma film megszólal itt is egyszer és Európa — kapitulál.

A Broadway Melody előtt.

*

Addig gyárthatják az elméleteket és csinálhatják a prognózist.

Ki győz: a néma, vagy a beszélő?

Max Halbe szerint:

— A beszélőfilm egyelőre nem komoly konkurrense a néma filmnek. Ez csak abban az esetben következik be, ha technikai tökéletesség dolgában kifogástalan lesz. Addig átmeneti divatként grasszál, amit csak rövid ideig tarthat az üzleti leleményesség és lenkiromantika.

Leo Hirsch:

— Ma még nem lehet pontosan előrelátni, hogy mi lesz ebből az uj csodából. Az kétségtelen, hogy egyelőre még nincs tul a kisérleteken. Hogy mikor nő ki a gyerekcipőből? Annak a dollár a megmondhatója.

Ocep a hires orosz filmrendező:

— A néma film az amerikaiak szerint a multé. Én nem hiszem. Az igaz, hogy Amerika, ahol a film kétszeresen üzlet, ráunt a néma filmekre. De miért unt rá? Mert állandóan sablon-történeteket kapott, olcsó romantikát és soha a valóságot. Ha az amerikai filmipar technikai bravurok helyett a valósághoz fordul, megtalálja a maga számitását.

S mialatt ez a vita folyik, Newyorkban már régen csatát nyert a beszélő film.

A Broadway Melody.

*

Mi ez a Broadway Melody?

Az amerikai tónfilmek királya.

Nemrég mutatták be Newyorkban. Hatalmas sikere volt. Nagyobb, mint a »néma« Ben-Hurnak. Állitólag már csaknem tökéletes.

A témája?

Egyszerü történet, tipikus amerikai romantika. Két süldő-lány, girlek megérkeznek Newyorkba. Karriert akarnak csinálni: pénzt akarnak keresni, sok pénzt. S szerelmet. Néhány keserves csalódás után sikerül nekik mind a kettő: pénz is van, férj is van.

S a siker sem marad el.

De ezt már a filmgyáros váltja dollárokra.

*

Azért Európa is készülődik már. A berlini filmateliereken lázas munka folyik. Az első nagyobbszabásu tónfilm, amivel kirukkolnak, *Remarque* hires könyvéből, az »Im Westen nicht Neues«-ből készül, Biró Lajos csinálja a szcenáriumot és a legjobb német filmszinészek játsszák benne a főszerepeket.

*

A német szkeptikusok vezére Kurt *Hiller* nemrégiben megrajzolta a tónfilm »jövőjét«.

A jövő igy fest:

1932-ben ezt irja, mondjuk, a *Berliner Tageblatt:*

— Hosszas kisérlet után sikerült egy német mérnöknek bevezetni egy olyan ujitást, amely a filmből kiküszöböli a zajt, a zörejeket és a fülsértő hangzavart. Ezzel az ujitással elérik azt, hogy a film »néma« lesz, élvezhető és tökéletes. A találmányt már a legközelebb értékesitik a nagy filmgyárak.

Hogy is mondja a közmondás?

A kutya ugat, a karaván halad.

M.

Pirandello nem félti a szinházat a beszélő filmtől

A nagy olasz drámairó kijelenti, hogy a legtökéletesebb film is csak utánzata a szinháznak

Róma, julius.

Luigi *Pirandello*, a nagy olasz drámairó, aki nemrégiben érkezett vissza Amerikából, a *Corriere della Sera* hasábjain fölötte érdekesen nyilatkozott a szinház és a mozi jövendőjéről, valamint a beszélőfilmről. Pirandello, akinek szempontjai és állásfoglalásai mindig érdekesek, künn Amerikában erősen figyelte a beszélőfilm küzdelmét a néma filmmel, a szinházak helyzetét és igy állásfoglalása fölötte érdekes.

Pirandello felveti azt a kérdést: miért hiszik sokan, hogy a beszélőfilm veszedelmes a szinházra s miért állitják, hogy a film el fogja pusztitani a szinházat?

— A szinház, akár a drámai, akár a prózai szinház — mondja Pirandello — nyugodt lehet, hogy *nem fog eltünni a föld színéről.* Miért? Mert *nem a szinház az, amely mozi akar lenni, hanem a mozi az, amely szinház akar lenni.* A legnagyobb győzelem, amelyben a mozi reménykedik az, hogy fotografikus és mechanikus többé vagy kevésbbé jó utánzata lehet a szinháznak, már pedig *nincs olyan utánzat, amely értékesebb lenne az eredetinél.*

Pirandello szerint a mozi *nem tudja fölöslegessé tenni a szót, másfelől pedig nem tudott ujat adni a szó helyett.* Pirandello ezt ugy érti, hogy a mozi nem találta meg azt a kifejezési módot, amely független volna a szó erejétől. Csak látvány lett belőle és igy hiányzanak belőle azok a szellemi és eszmei értékek, amelyek az irodalom becsét alkotják és amelyeket semmi mással nem lehet kifejezni, csak az emberi szó hatalmával.

Már most — mondja Pirandello — a beszélőfilm ezt az alapvető hibát akarja kiküszöbölni, de szerinte ez nem javitja vagy sulyosbitja a mozi helyzetét, hanem elmélyiti. *A mozi ezáltal elveszti tulajdonképpeni lényegét.* Eddig meg volt számára a fejlődésnek az az utja, hogy különválik az irodalomtól, most azonban *a beszélőfilm révén nem lesz más, mint fotografált és mechanikus utánzata a szinháznak*, ez az utánzat pedig nem éri fel a szinház értékét. A szinházban az élő szó élő ember ajkáról hangzik, ezzel szemben a beszélőfilmnél nem látjuk a beszélő szinész testét, hanem csak fényképét. Ezek a képek nem beszélnek, hanem csak látjuk őket. És amikor beszédüket mechanikusan pótolják, akkor ez a beszéd természetes ellentétben van árnyéklényükkel és ahelyett, hogy az élet hatását tenné ránk, a gép erejét mutatja nekünk. Már pedig *a gép soha sem győzheti le az élő embert.*

A beszélőfilmnek Pirandello szerint az a hibája, hogy hangja sohasem lesz az ember hangja, hanem mindig a gépé. Mindenkor a gramofóné és soha sem az életé. Ha a technikai fejlődésnek sikerül ezt akként megoldani, hogy a képek tökéletesebbek lesznek és a beszéd is tökéletesebb, akkor a veszedelem még nagyobb lesz, mert a képek még inkább a gép hatását teszik majd az emberre, nem pedig az életét. *A szinház ezért marad mindenkor fölötte a mozinak, mert a szinház marad a valóság és a mozi lesz mindig az utánzat,* amely keresi az utat arra, hogy hasonlitson a szinházhoz.

A beszélőfilmnek azt a problémáját sem lehet megoldani, hogy mindenki számára érhető legyen. A néma film minden nép számára ugyanaz volt, mert minden nemzet látása azonos. De nyelve minden nemzetnek van és minden nemzet a maga nyelvén él. A film ezáltal elveszíti nemzetköziségét, mert a szinészek nem tudnak beszélni minden nyelven és a gramofon beállitása az egyes nyelvekre soha sem lehet tökéletes, mert minden nyelv más-más beszédmódot, más-más taglejtést, az arc más-más kifejezését követeli az embertől. A film azonban önállóságát is elvesztí, mert a beszélőfilm rendezői nem lehetnek a régi rendezők s ezeknek már szinházi rendezőknek kell lenniök, vagyis a beszélőfilm mindinkább szinház lesz s ha az lesz, akkor mi szükség van a beszélőfilmre, mint másolatra, amikor helyette ott van a tökéletes és meglévő szinház.

A nagy olasz drámairó, mint látható, nem félti a szinházat a filmtől s legkevésbé félti a beszélőfilmtől. Még csak a néma mozit sem félti. Mindenesetre érdekes a felfogása, mert Pirandello egyike azoknak, akik legvilágosabban szokták látni az irodalom és a müvészet helyzetét.

A HÉT RÁDIÓMŰSORA

VASÁRNAP, JULIUS 14.

BEOGRAD 11.20: Vizállásjelentés. 11.45: Vizállásjelentés. 12: Pontos idő. 12.10: Gramofónhangverseny. 13.15: Napihirek. 17.30: A királyi gárdazenekar hangversenye a Topcsider parkban. 20: Dr. Vitezica V. professzor előadása: Csehov halálának 25. évfordulója. 20.30: A Nemzeti Szinház opera zenekarának tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 21.50: Napihirek. 22: Népdalok (Izrajlovics Drag. tenor, Kosics Darinka, zongora). 22.40: A Nemzeti Szinház operai zenekarának tagjaiból alakult fuvós septett hangversenye.

LJUBLJANA 9.30: Egyházi zene. 11: Zenekari hangverseny. 16: A »Savski Val« dalegylet hangversenye. 20: Átvitel az Union étterem kertjéből.

ZAGREB 11.30: Katonazene. 17: Délutáni hangverseny. 20.30: Rádió-kvartett. 22: Szórakoztató zene.

WIEN 11: A wieni szimfónikus zenekar hangversenye. 16: Délutáni hangverseny. 18.15: Duettek. 19: Beethoven-szonáták. 19.45: Rudolf Greinz: »Die Thurnbacherin« cimü szinmüvének közvetitése. Utána seta hangverseny.

BERLIN 6.30: Reggeli hangverseny. 12: Mandolinhangverseny. 13: Déli hangverseny. 15: Szonáták. 15.30: Gyermekmesék. 16: Kamarazene. 17: Délutáni hangverseny. 19: Gramofón-kabaré. 20: Operarészletek, utána időjárásjelentés, ujsághirek, sporthirek és tánczene.

BRESLAU 9: Reggeli hangverseny. 12: Mandolinhangverseny. 15.25: Zenés gyermekóra. 16: Délutáni hangverseny. 20: Szórakoztató hangverseny. 21.15: Női tercett. 22.30: Tánczene közvetitése Berlinből.

FRANKFURT 7: Reggeli hangverseny. 12: Déli hangverseny. 14: Karének. 16: A házizenekar hangversenye. 17: Labdarugó mérkőzés közvetitése. 20.30: A házizenekar hangversenye, utána tánczene.

KATOWICE 16: Délutáni hangverseny. 17: Mandolinhangverseny. 20: Hangverseny közvetitése Wilnóból. 20.30: Francia hangverseny. 22.45: Tánczene.

LEIPZIG 8.30: Orgonahangverseny. 16: Operanyitányok. 17: Karének. 19.30: Ludwig Thoma »Waldfrieden« cimü vigjátékának közvetitése. 20.15: Hárfa- és csellóhangverseny. 22: Tánczene.

PRAHA 7: Reggeli hangverseny. 11: Térzene. 12: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19: Francia zene. 20.30: Népszerü dalok. 21: Mozarthangverseny. 22.20: Katonazene.

STUTTGART 12: Sétahangverseny. 13: Gramofónzene. 15: Dalok. 19.15: Vidám óra. 20: Mozarthangverseny. 22.45: Tánczene.

BUDAPEST 9: Ujsághirek, kozmetika. 10: Református Istentisztelet. 11: Görög-katolikus Istentisztelet. 12.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Utána: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 16: Rádió Szabad Egyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17.20: Bodán Margit nótadélutánja. Vándorbot, hegedü meg egy tarisznya nóta. IX. rész. 18.30: A Székesfővárosi Zenekar hangversenye a városligeti Iparcsarnok előtti zenepavillonból. 19.40: Sport- és lóversenyeredmények. 20: Francia est. Közreműködnek: Szabó Lujza, a m. kir. Operaház müvésznője, a Waldbauer—Kerpely vonósnégyes, Hannover György hegedümüvész és a m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar, Polgár Tibor karnagy vezényletével. Utána kb. 23: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd: Párisi Horváth Béla és cigányzenekarának hangversenye.

HÉTFŐ, JULIUS 15.

BEOGRAD 11.20 11.45: Vizállásjelentés. 12: Pontos idő. 12.45: Rádió-quartett hangversenye. 13.30: Napihirek. 17.30: Jazz-zene. 20: Gyorgyevics V. M. előadása a filmről. 20.25: A rádió-quartett hangversenye: Ó-olasz zene. 21.30: Hirek. 21.40: Csehov müveiből felolvasás. 22.05: Operette-óra.

LJUBLJANA 12.30: Gramofónzene. 18: Zenekari hangverseny. 20:30: Hangverseny.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20.30: Esetleges nemzetközi közvetités.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 19: Strauss János: »Egy éj Velencében« cimü vigoperájának közvetitése. Az operaelőadás után képtáviratozás.

BERLIN 17: Szórakoztató zene. 18: »A féltékenység«, részletek Arthur Kantorovic regényéből. 20: Anton Tschechov emlékünnep. 21: Kamarazene, utána

Kis anódfeszültséggel: nagy eredményeket TUNGSRAM–BARIUM-csövekkel

időjelzés, időjárásjelentés, ujsághirek, sporthirek és tánczene.

BRESLAU 16.30: Rádió-trió. 20.15: Fuvolahangverseny. 21.40: Uj tánczene zongorára.

FRANKFURT 12.30: Gramofónzene. 16: Délutáni hangverseny. 20.15: Johann von Wentzel: »360 asszony asszony« cimü vigjátékának közvetitése, utána gramofón-tánczene.

KATOWICE 19.20: Népszerü hangverseny. 20: Zenekari hangverseny. 20.30: Hangverseny közvetités Warszawából. 22.45: Tánczene.

LEIPZIG 12: Gramofónzene. 16.30: Olasz operarészletek. 20: Részletek Mendelssohn müveiből.

PRAHA 11.30: Gramofónzene. 12.20: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19: Szlovák dalok. 19.30: Peter Cornelius »Der Barbier von Bagdad« cimü vigoperájának közvetitése. 22.20: Gramofónzene.

STUTTGART 12: Gramofónzene. 13: Gramofónzene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.10: Szimfónikus hangverseny. 20.45: Tschechow-emlékóra. 22.45: Szórakoztató hangverseny.

BUDAPEST 9.15: Gramofónhangverseny. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. Vizállásjelentés magyarul és németül. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Hangverseny. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 18: A m. kir. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye az Angol Parkból. 19.30: Kovács Andor konferánsza: »Téli gondolatok nyári hőségben«. 20: Hangverseny. Utána kb. 21.35: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hirek. Majd Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye.

KEDD, JULIUS 16.

BEOGRAD 11.20, 11.45: Vizállásjelentés. 12: Pontos időjelzés. 12.45: Gramofónhangverseny. 13.30: Hirek. 17.30: Rádió-quartett hangversenye. 18.30: Németszerb nyelvgyakorlatok. 20: A Grujics cigányzenekarának hangversenye. 21: Przsics I. előadása a versaillessi békeszerződésről. 2125: Hirek. 21.35: Cvejics Nikola, a zagrebi Nemzeti Színház tagjának dalestje.

LJUBLJANA 12.30: Gramofónzene. 18: Hangverseny. 20: Irodalmi előadás. 20.30: Gramofónzene. 21: Orosz zene.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 18: Rádió-kvartett.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 17.45: Ifjusági óra. Josef Ressel, a hajócsavar feltalálója. Felolvasás. 20.05: Zongora- és hegedühangverseny. 21.30: Szórakoztató és tánczene.

BERLIN 17: A »Bremen« Óceánjáró gőzhajó elindulása a hamburgi kikötőből. 18: Zongorahangverseny. 20: Umberto Giordano: »André Chenier« cimü zenedrámájának közvetitése az állami Operaházból.

BRESLAU 17: A »Bremen« elindulása. 18: Bucsuhangverseny a »Bremen« óceángőzös fedélzetéről. 20.30: Amerikai rapszódiák.

FRANKFURT 13.30: Fuvószene. 16.15: Szórakoztató zene. 17: A »Bremen« Óceánjáró hajó elindulásának közvetitése a hamburgi kikötőből. 20.15: Népszerü hangverseny. 21.30: Fuvós kamarazene.

KATOWICE 17.15: Gramofónzene. 18: Zenekari hangverseny. 20: Hangverseny közvetitése Warszawából. 2.45: Esti hangverseny.

LEIPZIG 12: Gramofónzene. 15.15: Zenés kávéóra. 17: A »Bremen« első utjának közvetitése. 20.05: Szórakoztató zene.

PRAHA 11.30: Gramofónzene. 12.20: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19.05: Hangverseny. 20.20: Fuvószenekari hangverseny. 21.20: Dalok. 21.40: Zongorahangverseny. 22.20: Kávéházi zene.

STUTTGART 12: Gramofónzene. 16.15: Délutáni hangverseny. 17: A »Bremen« óceánjáró gőzös elindulása a hamburgi kikötőből. 20.15: Nyitányok és operaáriák. 21.30: Régi német népdalok.

BUDAPEST 9.15: A rádió házitriójának hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11: A Budapesti Rendőrzenekar fuvósegyüttesének hangversenye a Vigadó-térről. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. Vizállásjelentés magyarul és németül. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: A hangverseny folytatása. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 17.10: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye. 18: Garamszeghy Sándor, a Nemzeti Színház müvészének előadása: »Shakespeare Szibériában«. 18.30: Operettrészletek. (Zenekari hangverseny). 19.45: Christo Zlatoff bolgár operaénekes bolgár és modern népdalokat énekel. 20.15: Egyfelvonásosok és dalok. Utána kb. 21.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hirek. 22: Lészay Kató és Fenyves Sándor énekszámai a rádió házitriójának kiséretével.

SZERDA, JULIUS 17.

BEOGRAD 11.20, 11.45: Vizállásjelentés. 12: Pontos időjelzés. 12.45: A rádió-quartett hangversenye. 13.30: Hirek. 17: Gyermekmesék. 17.25: A rádió-quartett hangversenye. 13.30: Hirek. 17: Gyermekmesék. 17.25: A rádió-quartett hangversenye. 20: Zenekari hangverseny. 21.20: Sudarevics Szvet. előadása az ujságirásról. 21.45: Hirek. 21.55: Zsidó templomi est. 23: Ibsen novella felolvasása.

LJUBLJANA 12.30: Gramofónzene. 18.30: Hangverseny. 20: Szlovén lirai antológia. 20.30: Gostics vokális quartett hangversenye.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20.30: Közvetités Ljubljanából.

WIEN 11: Délelőtti hangverseny. 16: Délutáni hangverseny. 18: Sonja Palm hangversenye. 20.05: Tarka-est. 21.15: Népszerü esti hangverseny Julie Szamek hangversenyénekesnő közreműködésével.

BERLIN 16: Sportelőadás. 18: Mithológiai történetek. 19.20: Gramofónzene. 20.30: Hangverseny-közvetités a Lunaparkból. 21.30: Régi kamarazene, utána ujsághirek, sporthirek, napihirek és tánczene.

BRESLAU 16.30: Délutáni hangverseny. 17: Két zongorás jazz. 20.15: Esti hangverseny.

FRANKFURT 13.15: Gramofónzene. 15.05: Vidám képek és történetek, ifjusági óra. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.30: Szimfónikus hangverseny.

LEIPZIG 12: Gramofónzene. 20: Népszerü zenekari hangverseny. 21.15: Német elbeszélés.

PRAHA 11.30: Gramofónzene. 12.20: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19.05: Filharmónikus hangverseny.

STUTTGART 12: Térzene. 15: Germekóra. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Zongorahangverseny.

BUDAPEST 9.15: A Mandits Szalonzenekar hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 10.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. Vizállásjelentés magyarul és németül. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Gramofónhangverseny. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 17.10: Kertész József: »Rádió a tengeren«. Felolvassa a szerző. 18: Cselényi József, a Nemzeti Színház müvészének magyar nótadélutánja. Bura Sándor és cigányzenekarának kiséretével. 19.15: Rádió-amatőrposta. 20: Operaelőadás a Studióból. »Pillangókisasszony«. Utána kb. 22.20: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hirek. Majd Bachmann jazzband.

CSÜTÖRTÖK, JULIUS 18.

BEOGRAD 11.20, 11.45: Vizállásjelentés. 12: Pontos időjelzés. 12.45: Gramofónhangverseny. 13.30: Hirek. 17.30: Jazz-zene. 18.30: Sladojevics Lj. előadása: A nő otthon és a társaságban. Dr. Felber E. előadása: kelet és nyugat zenéje. 20.30: Hirek. 21.40: Humoros párbeszédek. 22.05: A rádió-quartett hangversenye.

LJUBLJANA 12.30: Gramofónzene. 18: Gramofónzene. 20: Átvitel az Unióból.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 22: Könnyü szórakoztató zene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 18.30: Mesék kicsinyeknek és nagyoknak. 20.05: A wieni szimfónikus zenekar hangversenye.

BERLIN 17: Dalok, utána 5 órai teazene. 21: Hegedü- és zongoraszonáták, utána ujsághirek, időjárásjelentés, sporthirek és tánczene. Időközben: cca. 23 órakor közvetités a tempelhofi repülőtérről.

BRESLAU 16.30: Rádió-trió. 20.15: Carl Sloboda: »Fogadás« cimü vigjátékának közvetitése. 22.30: Kisérleti közvetités a »Bremen« óceánhajó fedélzetéről, utána tánczene.

FRANKFURT 12.30: Gramofónzene. 15.05: Ifjusági óra. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Pergolesi: »A szolgáló mint urinő«. W. A. Mozart: »Bastin und Bastienne«. Jaques Offenbach: »Az elvarázsolt macska« cimü operáknak közvetitése. 22.15: Johann Sebastian Bach kamarazene.

KATOWICE 17: Gramofónzene. 18: Délutáni hangverseny. 20.30: Esti hangverseny. 22.45: Zenekari hangverseny.

LEIPZIG 12: Gramofónzene. 16.30: Szimfónikus hangverseny. 20: Operettrészletek.

PRAHA 11.30: Gramofónzene. 12.20: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19.05: »J. Offenbach« cimü vigjáték közvetitése. 21: Hegedühangverseny. 21.35: Schmetana-keringő. 22.30: Gramofónzene.

BUDAPEST 9.15: A Rádió házitriójának hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. Vizállásjelentés magyarul és németül. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: A m. kir. 1. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 16: Rádió Szabad Egyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.20: Szórakoztató zene. (Zenekari hangverseny). 19.25: Hangverseny. 20.30: Költemények és drámai részletek. Előadják: Ürmössy Anikó és Gellért Lajos. 21.30: Lakatos Árpád szaxofonmüvész hangversenye. Utána kb. 22: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hirek. Majd Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

PÉNTEK, JULIUS 19.

BEOGRAD 11.20, 11.45: Vizállásjelentés. 12: Pontos időjelzés. 12.45: Gramofónhangverseny. 13.30: Hirek. 17.30: Előadás: »A szép fehérnemü«. 17.55: A rádió-quartett hangversenye. Francia óra. 20: Kirándulások a Dunára és a Szávára. 20.20: Népdalok. 21.05: Pavlovics Radmila előadása: Az egészséges lakás és annak hatása az egészségre. 21.30: Hirek. 21.40: Zenekari hangverseny. 22.50: Gyokics M. jogi előadása. 23.15: Tánczene.

LJUBLJANA 12.30: Gramofónzene. 18: Hangverseny. 20.30: A »Ljubljana« dalegylet hangversenye.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20.30: Könnyü szórakoztató zene. 22: Könnyü szórakoztató zene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 17.45: Dal- és zeneakadémia. 19.45: Humor a dalban, előadja: Rudolf Bandler operaénekes. 20.40: Kamarazene.

BERLIN 10: A Munkás Torna-Egylet ünnepségének közvetitése Nürnbergből. 17: Szórakoztató zene. 20: Zenekari hangverseny, utána ujsághirek, időjárásjelentés, időjelzés, sporthirek és tánczene.

BRESLAU 10: A nürnbergi munkás torna- és sportegylet második szövetségi ünnepségének közvetitése. 20.15: Népszerü zenekari hangverseny.

FRANKFURT 12.15: Gramofónzene. 15.05: Ifjusági óra. 17.25. A házizenekar hangversenye. 20.30: Wieni operett-est 21.30: Gottfried Keller-ünnep.

KATOWICE 16.20: Gramofónzene. 18: Délutáni hangverseny. 20.30: Hangverseny közvetités Warszawából.

LEIPZIG 12: Gramofónzene. 16.30: Délutáni hangverseny. 21: Liszt-hangverseny.

PRAHA 11.30: Gramofónzene. 12.20: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19.05: Fuvószezekari hangverseny. 20.45: Dalest. 21: Operettzene.

STUTTGART 12: Gramofónzene. 16: Délutáni hangverseny. 20.15: Szerenád-est. 23: Slágeróra.

BUDAPEST 9.15: Szmirnoff Szergej orosz balalajka zenekarának hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. Vizállásjelentés magyarul és németül. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Hangverseny. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 14.30: Hirek, élelmiszerárak. 16: Ritoók Margit Ritoók Emma meséiből olvas fel. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 17.15: Kalmár Tibor és zenekarának hangversenye. 19: A Városi Szinház tagjaiból alakult kamarakórus hangversenye. 20.30: A m. kir. 1. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye az Angol Parkból. Utána kb. 22: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hirek. Majd: Párisi Horváth Béla és cigányzenekarának hangversenye.

SZOMBAT, JULIUS 20.

BOGRAD 11.20, 11.45: Vizállásjelentés. 12: Pontos időjelzés. 12.45: A rádió-quartett hangversenye. 13.30: Hirek. 17: Gyermekmesék. 17.25: A rádió-quartett hangversenye. 20: Dr. Jeftics P. előadása Indiáról. 20.25: Vokális-quartett. 21.30: Hirek. 22.005: A rádió-quartett operaórája.

LJUBLJANA 12.30: Gramofónzene. 19.30: Esperanto előadás. 20.30: Zagrebi átvitel.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20.30: Szláv hangverseny. 21.30: A horvát »Frankopan« paraszt karegylet hangversenye.

WIEN 11: Délelőtti hangverseny. 16: Délutáni hangverseny. 17.45: Mesék kicsinyeknek. 18.15: Kamarazene. 20.15: Robert Stolz: »Eine einzige Nacht« cimü operettjének közvetitése.

BERLIN 17: Szórakoztató zene. 20.15: »Amin Berlin sir és amin nevet« cimü énekes vigjáték közvetitése a Bülow-téri szinházból.

BRESLAU 16.15: Rádió-trió. 20: Jean Gilbert »Polnische Wirtschaft« cimü operettjének közvetitése. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT 13.15: Részletek Kálmán Imre operettjéből, gramofónzene. 15.05: »Egyszer volt«, ifjusági óra. 16.30: A heidelbergi ünnepi játékok megnyitójának közvetitése. 20.15: Rádiókabaré, Karinthy Frigyes: »Dasselbe in Mann« cimü tréfájának közvetitése. 22.45: Nelson kabaré, utána tánczene.

KATOWICE 16.20: Gramofónzene. 22.45: Tánczene.

LEIPZIG 12: Gramofónhangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 20: Kamarazene. 22.30: Rádió-kabaré és tánczene.

PRAHA 11.30: Gramofónzene. 12.20: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19.05: Esti hangverseny. 20.25: Tamburicazene. 21 J. Malát hangverseny. 21.15: Tánczene.

STUTTGART 12: Gramofónzene. 15: Szórakoztató hangverseny. 16.30: A heidelbergi ünnepi játékok megnyitásának közvetitése. 20: Tarka-est. 21.30: Indulók. Zenekari hangverseny. 22.45: Nelson-kabaré, utána tánczene.

BUDAPEST 9.15: A m. kir. 1. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. Vizállásjelentés magyarul és németül. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 18.30: A Székesfővárosi Zenekar hangversenye a városligeti Iparcsarnok előtti zenepavillonból. 20: Vigjáték-előadás a Studióból. »Nyári zivatar«. Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Molnár Gyula. Az első felvonás után kb. 20.40: Lóversenyeredmények. Utána kb. 22.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hirek. Majd Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye.

Tudja már hogy mindenki, aki a RADIOWELT-re előfizet, vagy előfizetését megujitja,

ingyen kap egy SD 4 audionlámpát, vagy egy XD 4 végerősitőlámpát. Az előfizetés dija egész évre 250 dinár és 10 dinár a lámpa portója.

Ismeri már Európa legjobb havi folyóiratát? Ha nem, kérjen még ma próbapéldányt a **Funkmagazin**-ból

WIENER RADIOVERLAG, Wien I., Petersplatz 6